

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

**ADNAN ÇAKMAKÇIOĞLU'NUN HAYATI, SANATI,
ESERLERİ VE ÇOCUK EDEBİYATINDAKİ YERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DEMET AKÇA

DANIŞMAN

DR. ÖĞR. ÜYESİ ZEHRA KAPLAN

AKSARAY-2025

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

**ADNAN ÇAKMAKÇIOĞLU’NUN HAYATI, SANATI,
ESERLERİ VE ÇOCUK EDEBİYATINDAKİ YERİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DEMET AKÇA

DANIŞMAN : DR. ÖĞR. ÜYESİ ZEHRA KAPLAN

JÜRİ ÜYESİ : PROF. DR. REFİKA ALTIKULAÇ DEMİRDAĞ

JÜRİ ÜYESİ : DOÇ. DR. ELMAS KARAKAŞ

AKSARAY-2025

TELİF HAKLARI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren (....) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı: Demet

Soyadı: AKÇA

Bölümü: Türk Dili ve Edebiyatı

İmza:

Teslim Tarihi:

TEZİN

Türkçe Adı: Adnan Çakmakçioğlu'nun Hayatı, Sanatı, Eserleri ve Çocuk Edebiyatındaki Yeri

İngilizce Adı: Adnan Çakmakçioğlu's Life, Art, Works and Place in Children's Literature

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Demet AKÇA

İmza:

(Faint signature watermark)

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
JÜRİ ONAY SAYFASI

.....tarafından hazırlanan “.....” başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans / Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

	<u>Kabul</u>	<u>Ret</u>	<u>İmza</u>
Danışman: (Unvanı Adı Soyadı) (Anabilim Dalı, Üniversite Adı)	☐	☐	
Üye: (Unvanı Adı Soyadı) (Anabilim Dalı, Üniversite Adı)	☐	☐	
Üye: (Unvanı Adı Soyadı) (Anabilim Dalı, Üniversite Adı)	☐	☐	

Tez Savunma Tarihi:/...../.....

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Prof. Dr. Aybala ÇAYIR
İmza

TEŞEKKÜR SAYFASI

Bu çalışmanın ortaya çıkış sürecinde sabırla, anlayışla, bilgisiyle beni destekleyen, olumlu yaklaşımları, dostça tutumu ve içten tavırlarıyla bana yol gösteren, benden maddi ve manevi desteğini esirgemeyen değerli danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Zehra KAPLAN'a teşekkürlerimi ve saygılarımı sunuyorum. Ayrıca lisans ve lisansüstü eğitimimde emeği geçen tüm değerli hocalarıma teşekkürlerimi sunuyorum.

Tez çalışması süreci boyunca değerli katkılarından dolayı yazarın kızı Esi ÇAKMAKÇIOĞLU'na, yazarın oğlu Can ÇAKMAKÇIOĞLU'na, Ali TÜRER'e, Nazım BAYATA'ya, Senem TİMUROĞLU'na, Nurdan Yayınları'ndan Zinnur Bey'e teşekkür eder, şükranlarımı sunarım.

Beni bu günlere getiren, yetiştiren, yaşamın her alanında bana destek olan babam Zafer AKÇA ve annem merhume Hatice AKÇA'ya minnettar olduğumu belirtir, teşekkürlerimi sunarım. Son olarak hayatıma renk katan biricik oğlum Mirza'ya çok teşekkür ederim.

ÖZET

Adnan Çakmakçioğlu, matematik ve astronomi mezunu olmasına karşın edebiyatla ve sanatın birçok alanıyla yakından ilgilidir. Edebiyata ilk önce şiirleriyle dâhil olan Çakmakçioğlu, ardından çocuk edebiyatına yönelik çeşitli türde eserler kaleme alır. Şiir, hikâye, roman, fabl, piyes, tiyatro, karikatür, radyofonik çocuk oyunları gibi farklı türlerdeki eserleri onun çok yönlülüğünü gösterir.

‘Bir Dünya Bırakın’ çocuk şarkısının söz yazarı olan Çakmakçioğlu, çocuk edebiyatına birçok ilki de kazandırır. Mustafa Kemal Atatürk’ün Nutuk eserini çocukların anlayabileceği düzeyde sadeleştirip Çocuklar İçin Nutuk adı altında yayımlamıştır. Millî duyarlılık ekseninde Atatürk ve Kurtuluş Savaşı konulu eserler yazmıştır. Matematik alanıyla ilgili makaleler ve ders kitapları kaleme almıştır. Erdek şenliklerinde ve edebiyat yarışmalarında jüri üyeliği yapmıştır. Yurdun çeşitli yerlerinde öğretmenlik ve idarecilik görevlerinde bulunmuştur.

Adnan Çakmakçioğlu, eserlerinde doğa ve hayvan sevgisine sıkça yer verir, hikâye ve romanlarında çocukların hayvanlarla dostluğunu işler. Çocukları çok seven, onları geleceğin mimarları olarak gören yazar, öğretmenliğinin de getirmiş olduğu rol ve sorumluluk duygusu çerçevesinde çocukların bilgiyle buluşmasına öncülük eder. Çocukların çok yönlü olarak gelişmesini hedefleyen Çakmakçioğlu, sürekli yeni fikirler üretme çabasıyla Türk çocuk ve gençlik edebiyatını çok başarılı bir çizgiye taşır.

Bu çalışma Adnan Çakmakçioğlu’nun hayatı, edebî kişiliği ve eserleri üzerine odaklanan, ayrıca eserlerine tematik olarak yaklaşan ilk çalışma olması bakımından önemlidir. Çalışmada yaşamını yoğun bir yazma faaliyetiyle geçiren Çakmakçioğlu ve eserlerinin bütüncül bir yaklaşımla ele alınması amaçlanmıştır. Doküman inceleme yöntemiyle eserler çözümlenmiştir. Tez üç bölümde kurgulanmıştır; birinci bölümde yazarın hayatı, sanatı ve eserleri hakkında bilgi verilmiştir. İkinci bölümde çocuk edebiyatı hakkında teorik bilgi yer alır, üçüncü bölümde eserlerinde öne çıkardığı ortak konular tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Adnan Çakmakçioğlu, Çocuk Edebiyatı, Çocuk Eğitimi, Evrensel Değerler.

Bilim Kodu : 30201

Sayfa Adedi : 273

Yazar : Demet AKÇA

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Zehra KAPLAN

ABSTRACT

Adnan akmakioğlu, despite being a graduate of mathematics and astronomy, is closely interested in literature and many areas of art. akmakioğlu, who first entered literature with his poems, later wrote various types of works for children’s literature. His works in different genres such as poems, stories, novels, fables, plays, theater, cartoons, and radiophonic children’s games show his versatility.

akmakioğlu, who is the lyricist of the children’s song ‘Bir Dünya Bırakın’, also brought many firsts to children’s literature. He simplified Mustafa Kemal Atatürk’s Nutuk to a level that children can understand and published it under the name ocuklar İçin Nutuk. He wrote works on Atatürk and the War of Independence in the axis of national sensitivity. He wrote articles and textbooks related to mathematics. He was a jury member in Erdek festivals and literature competitions. He worked as a teacher and administrator in various parts of the country.

Adnan akmakioğlu frequently includes love of nature and animals in his works, and deals with children’s friendship with animals in his stories and novels. The author, who loves children very much and sees them as the architects of the future, pioneers children’s encounter with knowledge within the framework of the sense of role and responsibility brought by his teaching. akmakioğlu, who aims for children’s multi-faceted development, carries Turkish children’s and youth literature to a very successful level with his continuous effort to produce new ideas.

This study is important in that it is the first study to focus on Adnan akmakioğlu’s life, literary personality and works, and also to approach his works thematically. The aim of the study is to examine akmakioğlu, who spent his life with intensive writing activity, and his works with a holistic approach. The works were analyzed using the document review method. The thesis is structured in three sections; the first section provides information about the author’s life, art and works. The second section includes theoretical information about children’s literature, and the third section identifies the common themes he highlights in his works.

Keywords : Adnan akmakioğlu, Children’s Literature, Children’s Education, Universal Values.

Science Code : 30201

Number of Pages : 273

Author : Demet AKA

Supervisor : Lecturer Zehra KAPLAN

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKLARI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR SAYFASI	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR.....	x
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM.....	5
ADNAN ÇAKMAKÇIOĞLU’NUN HAYATI, SANATI, ESERLERİ	5
1.1. Adnan Çakmakçioğlu’nun Hayatı.....	5
1.2. Sanatı/Edebî Kişiliği	6
1.2.1. Şair Yönü.....	7
1.2.2. Hikâyeciliği ve Romancılığı.....	12
1.2.3. Tiyatro-Operet-Piyes Yazarlığı	17
1.2.4. Müzik Merakı	18
1.2.5. Resim ve Karikatüre İlgisi.....	21
1.2.6. Erdek Tutkusu	28
1.2.7. Yarışma ve Jüri Üyelikleri.....	29
1.2.8. Radyofonik Çocuk Oyun Yazarlığı	29
1.2.9. Yurtdışı Eğitimleri ve Aldığı Ödüller.....	30
1.2.10. Makaleleri, Eğitim ve Ders Kitapları	31
1.2.11. Onu Tanıyanların Gözünden Adnan Çakmakçioğlu	31
1.3. Eserleri	34
1.3.1. Çocuk Romanları.....	34
1.3.2. Çocuk Öyküleri	66
1.3.3. Şiir Kitapları	145

1.3.4. Atatürk Konulu Kitapları.....	147
1.3.5. Fabl Örnekleri.....	149
1.3.6. Tiyatro ve Piyesleri.....	154
1.3.7. Eğitim ve Ders Kitapları.....	154
1.3.8. Adnan Çakmakçioğlu'na Ait Makaleler.....	157
İKİNCİ BÖLÜM	160
ÇOCUK EDEBİYATI	160
2.1. Çocuk Edebiyatı Nedir?	160
2. 2. Çocuğa Görelilik ve Çocuk Gerçekliği	162
2. 3. Çocuk Edebiyatının Kapsamı, Amaç ve İşlevi	163
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	165
ÇOCUK EDEBİYATINDA ADNAN ÇAKMAKÇIOĞLU	165
3.1. Çocuk Edebiyatında Adnan Çakmakçioğlu	165
3.1.1. Hayvan ve Doğa Sevgisi	168
3.1.2. Çevre Bilinci.....	170
3.1.3. Kurtuluş Öyküsü/ Millî Değerler.....	172
3.1.4. Geleneksel Oyunlar	173
3.1.5. Örnek Davranışlar	175
3.1.6. Yanlış Davranışlar	182
3.1.7. Ekonomik Sıkıntı ve Yoksulluk	197
3.1.8. Dede-Torun Sevgisi.....	198
3.1.9. Dostluk ve Arkadaşlık	199
3.1.10. Atatürk.....	200
3.1.11. Eğitim ve Okumanın Önemi.....	208
3.1.12. Deniz Tutkusu	212
3.1.13. Anne- Baba Sevgisi ve Özlemi.....	215
3.1.14. Çocuk İşçi.....	217
3.1.15. Kötü Alışkanlıklar	218
3.1.16. Meslekler	220
SONUÇ.....	229
KAYNAKÇA	233
EKLER.....	246
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ TEZ DEĞERLENDİRME FORMU	277

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Soyut Adlı Şiir Kitabının Kapak Resmi	8
Şekil 2. Soyut Adlı Şiir Kitabında Çizdiği Desenlerden Örnek.....	9
Şekil 3. “Bir Dünya Bırakın Biz Çocuklara” Şarkı Sözlerinin Bestelenmiş Hâli.....	10
Şekil 4. Çocuklar İçin Uzay Hikâyeleri Kapak Görselleri.....	16
Şekil 5. “Esi’nin Dansı”, Adnan Çakmakçioğlu’nun Kızı İçin Bestelediği Müzik	19
Şekil 6. Adnan Çakmakçioğlu’ nun CAKA’ya Bağışlanan Kemanı	20
Şekil 7. Adnan Çakmakçioğlu Kemanıyla.....	20
Şekil 8. Erdek Tutkunu Adnan Çakmakçioğlu’na Ait Tablo 1.....	21
Şekil 9. Erdek Tutkunu Adnan Çakmakçioğlu’na Ait Tablo 2.....	22
Şekil 10. Erdek Tutkunu Adnan Çakmakçioğlu’na Ait Tablo 3.....	22
Şekil 11. Erdek Şenlikleri’nde Kayık Üstünde Sergilenen Resimler	23
Şekil 12. Washington Post Tarafından Yapılan Haberin Görseli	24
Şekil 13. Adnan Çakmakçioğlu’nun Gözünden Hong Kong İzlenimleri	25
Şekil 14. Brunei Hava Yolları Mecmualarında Yayınlanan Karikatürleri 1	26
Şekil 15. Brunei Hava Yolları Mecmualarında Yayınlanan Karikatürleri 2	27

KISALTMALAR

CAKA: Cahit Aşkın ve Küçük Arkadaşları

GİRİŞ

Çocuklar toplumun inşasında ve kültürel mirasın geleceğe aktarılmasında önemli yapı taşlarındandır. Çocukları tam donanımlı bireyler olarak yetiştirmek için yapılması gerekenlerin başında onları nitelikli çocuk kitaplarıyla buluşturmak gelir. Eğitimci yazar Adnan Çakmakçioğlu; çok geniş yelpazede kaleme aldığı, yediden yetmişe her yaşa hitap eden eserleriyle hem çocuk edebiyatı alanına hem de çocukların gelişimine önemli katkılar sağlamıştır. Yazar, çocuk edebiyatına olan ihtiyacı ve çocuk edebiyatının gerekliliğini çok iyi kavramış ve farklı türlerde kaleme aldığı çocuğa yönelik eserleriyle Türk çocuğunun çok yönlü gelişimini hedeflemiştir.

Bu lisansüstü çalışma, akademik ve idari görevlerinin yanında çocuk edebiyatına büyük emek veren Adnan Çakmakçioğlu'nun çocuk hikâyelerine Aksaray İl Özel İdaresi Kütüphanesi'nde rastlanması sonucu filizlenmiştir. Sayısı 500'ü geçen çocuk eseri kaleme almış olmasına karşın yazar ve eserleri üzerine neredeyse hiçbir akademik çalışmanın yapılmamış olması, bu eksikliğin giderilmesi düşüncesini beraberinde getirmiştir. Çalışmaya başlama kararı aldıktan sonra literatür taramasına geçildiğinde, Adnan Çakmakçioğlu hakkında yazılanlar ve yapılan çalışmalar taranmıştır. Çakmakçioğlu'na dair literatür taramasında Ali Tüerer'in "Adnan Çakmakçioğlu: Okul Müdürü Matematik Öğretmeni (1954-1960)" başlıklı yazısına ulaşılmıştır. Ali Tüerer'in, *Balıkesir'de Necati Öğretmen Okulları (1910-2023) (Belgeler-Anılar)* kitabının ilgili bölümlerinde yazara dair bilgiler bulunur. Kızı Esi Çakmakçioğlu, Ferda Büyükkoyuncu ve İlknur Levent'in *Turkish Library Us.*'da yazarın 98. doğum gününe atfen paylaştıkları anı yazıları tespit edilmiştir. Yazarın kızı Esi Çakmakçioğlu'nun kaleme aldığı *Ruh ile Yüz Yüze kitabı* aile yaşamları hakkında bilgiler içermektedir. Çabuk Ezizova'nın *Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi*'nde yer alan Adnan Çakmakçioğlu maddesine ulaşılmıştır. Dr. Zehra Kaplan'ın *Türk Çocuk Yazınında Adnan Çakmakçioğlu* adlı bildirisi yazar hakkında önemli bilgiler içermektedir. Yazarın Necati Eğitim Enstitüsünden mezun öğrencisi olan Nazım Bayata, *Yazılar-Kalanlara Selam Olsun* adlı eserinde Adnan Çakmakçioğlu'na da yer vermiştir. Öğrencisi Şahap Okudurlar, *Yaşayan Çınar* kitabında Adnan Çakmakçioğlu'na yer açar. Hasan Latif Sarıyüce *Türk Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Ansiklopedisi 1* eserinde Adnan Çakmakçioğlu'nun ismini 1970 Sonrası Roman, Öykü, Masal Dallarında Yazarlar

listesine dâhil etmiştir. Önder Balıkçı'nın “Adnan Çakmakçioğlu ve Erdek” yazısına ulaşılmıştır.

İlkin araştırmalar neticesinde Balıkesir Necatibey Eğitim Fakültesi'nde öğretim görevlisi olan Ali Türer'in Adnan Çakmakçioğlu için kaleme aldığı “Necati Eğitim Fakültesi Tarihinden: Adnan Çakmakçioğlu” yazısına rastlanılmıştır. Yazıda ailesine ilişkin verilen kısa bilgiden hareketle yazarın iki çocuğu olduğu bilgisine ulaşılmış, kızı Esi Çakmakçioğlu ve oğlu Can Çakmakçioğlu'na farklı platformlardan ulaşım sağlanmıştır. Akabinde Çakmakçioğlu'nu yakından tanıyan yazarın Necati Eğitim Enstitüsünden mezun öğrencisi olan Nazım Bayata ile telefonla görüşme yapılmıştır. Kızı Esi Çakmakçioğlu, Ferda Büyükkoyuncu ve İlknur Levent'in Turkish Library Us.'da yazarın 98. doğum gününe atfen paylaştıkları anı yazılarına ulaşılmıştır. Sonrasında çalışma bağlamında çok meşakkatli bir süreci beraberinde getiren eser tarama ve temin etme süreci başlamıştır. Çakmakçioğlu'na ait eserler Ulusal Toplu Katalog sisteminden, Nadir Kitap sitesinden ve Google görsellerden tek tek taranıp eser listesi tespit edilmeye çalışılmıştır. Bazı eserleri Ankara ve İzmir Milli Kütüphane arşivinden taranarak temin edilmiştir. Çeşitli illerdeki sahaflarla irtibata geçilip yazara ait eserleri bir bir temin etme yoluna gidilmiştir. Yazarın kitaplarını yayınladığı Bu Yayınevi, Öğün Yayınları ve Nurdan Yayınları gibi farklı yayınevleri ile görüşme sağlanıp yazara ait kitaplara ulaşılmaya çalışılmıştır.

Yaşadığı dönemin edebiyat ve sanat dünyasında işlevsel bir rol üstlenen, çok yönlülüğü ve üretkenliği ile döneme önemli katkılarda bulunan Adnan Çakmakçioğlu'nun hayatı, sanatı, eserleri ve çocuk edebiyatındaki yeri hakkında lisansüstü akademik bir çalışma yapılmamıştır. Söz konusu eksikliği gidermek üzere hazırlanan bu çalışma Adnan Çakmakçioğlu üzerine yapılan, onun eserlerini tanıtan ve eserlerini tematik olarak inceleyen ilk çalışma olması bakımından önemlidir. Çalışmanın alana olan önemli bir katkısı da farklı türlerde ve çok sayıda çocuk kitabı bulunan Çakmakçioğlu'nun eserlerinin toplu bir listesinin hazırlanmış olmasıdır. Bu bağlamda sahaflarda kalmış tek tük kitaplarının ayrı ayrı toplanması, kütüphane arşivlerinin detaylı taranması sonucu ismine ulaşılan kitapların listelenerek dizi ve serilerinin tamamlanması yoluyla yazarın Türk edebiyatına ve özellikle de Türk çocuk edebiyatına kazandırdığı kitaplar ilk kez bütüncül bir yaklaşımla gün yüzüne çıkarılmıştır.

Bu çalışma ciddi eksiklik barındıran iki ana konu üzerinden düşünülmüş, bu çerçevede ilk olarak elde edilen bilgilerle Adnan Çakmakçioğlu'nun hayatı, edebî kişiliği ve eserleri üzerine kapsamlı bir inceleme yapılmıştır. İkinci olarak özellikle çocuklar için yazdığı

kitaplardan hareketle çocuk edebiyatına olan katkıları irdelenmiştir. Yazara ve eserlerine yönelik bu araştırma; Çakmakçioğlu ve eserlerinin daha geniş kitleler tarafından tanınmasına ve yeniden hatırlanmasına yardımcı olacaktır.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Çakmakçioğlu'nun hayatı, sanatı, edebî kişiliği hakkında bilgi verilip eserleri şekil ve içerik olarak tanıtılmıştır. İkinci bölümde çocuk edebiyatıyla ilgili teorik bilgilere yer verilmiştir. Üçüncü bölümde ise Çakmakçioğlu'nun çocuk kitaplarında öne çıkan temalar tespit edilmiş, metin üzerinden örneklerle zenginleştirilmiştir.

Bu çalışmada eklektik (çoğulcu) yöntem benimsenerek tarama modeli kullanılmıştır. Yazarın hayatı, sanatı ve eserlerine yönelik veriler toplanıp ardından doküman inceleme yöntemi çerçevesinde elde edilen veriler incelenmiştir. Metne dayalı inceleme yöntemiyle eserler çözümlenmeye çalışılmıştır.

Çocuklara yönelik çok sayıda kitap ve okuma dizisi kaleme almış, birden fazla alanda çeşitli ürünler ortaya koymuş olan Adnan Çakmakçioğlu'nun bu minvalde kalem faaliyeti oldukça zengindir. Bu lisansüstü çalışmada yazarın tespit edilen kitaplarının her birine ulaşılmaya çalışılmıştır. Ancak pek çoğunun güncel baskısı olmadığı için eserlere ulaşmada güçlüklerle karşılaşmıştır. Hatta kitapların çıktığı yayınevlerinin arşivlerinde bile bu kitapların depolanmamış olduğu görülmüştür. Bu bağlamda dizilerin sahaflarda bulunan tek tük kitabı yine de temin edilmeye çalışılmıştır. Sınırlılıklar kapsamında 1. sınıflara yönelik Eğitsel Çocuk Öyküleri dizisine ait kitaplardan sadece *Sakin Yalan Söyleme* isimli esere ulaşılmıştır. Bir kitabının arka kapak sayfasında listesine yer verilen 2. Sınıflara Öyküler dizisindeki kitapların tamamına ulaşım sağlanamamıştır. Eğitsel Çocuk Öyküleri 2. Sınıf A Dizisi'ne ait kitaplardan *Mor Bereli Çocuk*, *Konuşan Uçurtma*, *Can Eriği*, *Deniz Kabukları*, *Bir Koşunun Öyküsü*, *Küçük Bulut Nerede*, *Gökten İnen Işık* isimli olanlara ulaşılammıştır. Eğitsel Çocuk Öyküleri 2. Sınıf B Dizisi'ndeki *Korkuluk Ne istiyor*, *Erken Açan Çiçek*, *Karaya Çekili Kayık*, *Müziğin Kanatları Yumuşaktır*, *Balığa Giden Adam*, *Kırçıl Martının Saygısı*, *Dikkat Erikler İlaçlı*, *Denizin Küçük Şarkıları* isimli eserlere ulaşılammıştır. Eğitsel Çocuk Öyküleri 1.Sınıflar İçin Öykü Dizisi'nde bulunan *İki Martı Niçin Tartıştı?*, *Soranbay*, *Arkadaş İsteyen Ağaç*, *Başı Ağrıyan Denizanası*, *Kuşların Evi* kitaplarına ulaşım sağlanamamıştır. Kar Tanecikleri Dizisi'ne ait *Çoban Yıldızı*, *Gökyüzü Hep Mavi Kalsın*, *Satıcı*, *Gün Işırken*, *Karlı Pencere*, *Sevgili Dünya*, *İki Arkadaş* isimli romanlara farklı platformlarda geniş bir tarama yapılmasına karşın ulaşılammıştır. İlginç Öyküler Dizisi'ne ait on kitaptan yalnızca *Kurtarıcı At* eserine ulaşılammıştır.

Küçük Dizi'ye dahil olan 40 adet eserden sadece *Üşüyen Kerpiç Ev*, *Akla Karanın Savaşı* isimli kitaplara ulaşılmıştır. Manolya Dizisi/ İlginç Romanlar Dizisi *Toprak ve Burukluk* isimli eserlere ulaşılammıştır. 1. sınıflar için oluşturulan Çevremizi Koruyalım Dizisi'ne ait *Çocuklar Hep Gülsün* isimli kitaba ulaşım sağlanamamıştır. 2. sınıflar için kaleme alınan Tilki Masalları Dizisi'nde bulunan *Aslanın Kuyusunu Kazan Tilki*, *Tilki Bu*, *Doymak Mı Bilir?*, *Akıllı Minik* ve *Arkadaşları* isimli kitaplara ulaşılammıştır. Sıra ile Okunan Kitaplar başlığı altında yer alan II. Dizi 'Emel ile Temel' ve IV. Dizi 'İlkokul Öyküleri' isimli dizi kitaplarına dair bilgiye yalnızca *Esi ile Pisi* adlı seri kitabının arka kapak sayfasında bilgi olarak ulaşılmıştır, kitaplara rastlanmamıştır.

Çocuklar İçin Uzay Hikâyeleri adlı dizi ismiyle sahaf taramaları sırasında karşılaşılmış diziye ait olduğu bilgisi verilen *Öldürücü Bulut*, *Sihirli Taş*, *Hırsız Kurbağa Çocuklar*, *Yeşil Planetteki Hayalet* isimli kitaplara ulaşılammıştır. Minik Dizi'ye ait *Kardan Adamların Masalı*, *Sırtlan Bayırında Yarış*, *Kırmızı Kamyonla Gelen*, *Oyuncak Bisiklet İster Misin?* isimli kitaplara ulaşılammıştır. 2-3 Yaş Dizisi'nden sadece *Bu Kırkayak* isimli kitaba ulaşılmıştır. 8-9 yaş grubu için oluşturulan Ezgi Dizisi'nin sadece *Parayı Nereden Buldun?*, *Oltalarımızı Dereye Sarkıttık* isimli kitaplarına ulaşılmıştır. Küçük yaş grubuna hitap eden Ya-Pa Cep Dizisi'nde yer alan kitaplardan *Şaşkın Bulut*, *Mızımız Sıpa*, *Küçük Boncuk* isimli kitaplara ulaşılmıştır. 5 adet kitaptan oluşan Çiçek Bahçesi Dizisi'nin eserlerine ulaşılammıştır. Öğün Yayınları tarafından çıkarılan Kızılderili Masallar serisindeki *Sulara Gömülen Ada*, *Ağaçkakan Kuşları*, *İkizler*, *Baharı Getiren Bebek* isimli kitaplar temin edilememiştir.

Çakmakçıoğlu tarafından kaleme alınan matematik ve eğitim ile ilgili kitaplardan *Güzel Aritmetik 1*, *Doyumsuz Matematik* (1975) ve *Matematik- Doyumsuz Güzellik* (1991) isimli eserlere ulaşılammıştır. Çakmakçıoğlu'nun kaleme aldığı makalelerinden "Erdek Şenlikleri"ne ulaşılammıştır. İsmi tespit edilen ve bir dizi içinde yer almadığını düşündüğümüz *İskele*, *Ağaca Tırmanan Kedi*, *Kapalı Kapıyı Açmak*, *Tanatarı-Panapara* adlı kitaplara ulaşılammıştır. Yazarın radyofonik çocuk oyunları ve müzikli çocuk oyunları kaleme aldığı ve 12 tanesi Ankara Radyosu'nda oynandığı bilgisi mevcut olmasına rağmen bu türdeki eserlerin nüshalarına ulaşılammıştır. Özellikle çocuk edebiyatı alanında çok zengin bir arşiv ile karşımıza çıkan Adnan Çakmakçıoğlu'nun yine bu sebeple eserlerinin listesinin oluşturulması noktasında eksiklikler olması muhtemeldir. Dipnotlarda gerekli bilgilendirmelere ayrıca yer verilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ADNAN ÇAKMAKÇIOĞLU’NUN HAYATI, SANATI, ESERLERİ VE ÇOCUK EDEBİYATINDAKİ YERİ

1.1. Adnan Çakmakçioğlu’nun Hayatı¹

Çakmakçioğlu, 27 Mayıs 1922’de Rize’nin Pazar ilçesinde doğar. Babası Arhavili Ömer Lütfü Çakmakçioğlu, annesi Fehime Akar’dır. Babasının Trabzon’da orman memurluğu yaptığı bilgisi mevcuttur. Ömer Lütfü Bey ve Fehime Hanım’ın evliliklerinden Adnan Çakmakçioğlu ile birlikte kardeşleri Orhan (1923-2003), Leman (1924-1948), Burhan (1926-1940) ve Keriman (1932) doğar.² Beş kardeşin en büyüğü olarak dünyaya gelen yazar, babasının gümrük müdürü olması nedeniyle ilköğrenimine İstanbul’da başlasa da öğrenimini Fatsa’da tamamlar (1933). Ortaokula Trabzon’da büyükannesinin yanında (1936) devam eder ve ardından 1940’ta Vefa Lisesi’ni bitirir. Lisans eğitimini İstanbul Üniversitesi Matematik-Astronomi Bölümü’nde tamamlarken pedagojik formasyonunu 1945’te Yüksek Öğretmen Okulu’ndan alır. (Türer, 2023, s. 222) Mezun olduğu yıl, babasının ölümü üzerine ailesinin ve özellikle kardeşlerinin sorumluluklarını o üstlenir. Daha sonra Adnan Çakmakçioğlu Antalya Lisesi’ne stajyer öğretmen olarak başlar. 1947-1951 yılları arasında sırasıyla Antalya, Kars, Sivas Liselerinde matematik öğretmenliği, müdür ve müdür yardımcılığı yapar.³ Askerlik dönüşü 1952’de Balıkesir Milli Eğitim Müdürlüğü’ne, 1954’ün Kasım ayında da Necati Eğitim Enstitüsü’ne müdür olarak atanır.

Devlet tarafından 1954-1957 yılları arasında kısa sürelerle eğitim-öğretim konularında araştırma ve inceleme yapmak üzere Amerika, İngiltere ve Fransa’ya gönderilir (Ezizova, 2003, s. 14). 1954 yılında ilk kez Amerika’ya giderek okul yöneticiliği kursu görür. “1956

¹ Çalışmanın bu bölümü oluşturulurken yazarın kendisinin Aralık 1996’da kaleme aldığı özgeçmişi, oğlu Can Çakmakçioğlu ile yapılan 22.01.2024 tarihli röportaj, kızı Esi Çakmakçioğlu’nun kaleme aldığı *Ruh İle Yüz Yüze* kitabı, Esi Çakmakçioğlu’nun babası için ‘98. Doğum Günü’ne ithafen’ kaleme aldığı 26 Mayıs 2020 tarihli yazısı, Ali Türer’in hazırladığı *Balıkesir’de Necati Öğretmen Okulları* adlı kitabın ilgili bölümleri, Ezizova Çabuk’un *Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi*’nde yer alan Adnan Çakmakçioğlu maddesi ve Dr. Zehra Kaplan’ın *Türk Çocuk Yazınında Adnan Çakmakçioğlu* adlı bildirisinden faydalanılmıştır.

² Bu bilgiler oğlu Can Çakmakçioğlu ile yapılan 22.01.2024 tarihli röportajdan alınmıştır.

³ Kızı Esi Çakmakçioğlu’nun babasının 98. Doğum Günü’ne ithafen kaleme aldığı 26 Mayıs 2020 tarihli yazısından alınmıştır.

yılında Avrupa Konseyi'nin eğitim ile ilgili bir organizasyonunda Türkiye'yi temsil etmek üzere MEB tarafından bir ay için Fransa'ya gönderilmiştir" (Kaplan, 2024, s. 126). Balıkesir Halk Evi yayın organı olan *Yeni Kaynak Dergisi*'ne orada edindiği bilgiler hakkında röportaj verir. Bu arada Millî Eğitim Bakanlığı'nın açtığı bir sınavı kazanarak ikinci kez 1958'de bir yıl için gittiği Amerika'da 'Çocuklar İçin Yazmak' kurslarına katılır. Dönüşte Balıkesir Necati Eğitim Enstitüsü Müdürü olarak okulu yeniden açan Çakmakçioğlu, kimya öğretmeni olan eşi Lutfiye Hanım ile birlikte 1960 yılına kadar bu enstitüde hizmette bulunur. Daha sonra Ankara'ya atanınca önce konservatuarda dersler verir, sonra da Gazi Eğitim Enstitüsü'nde matematik öğretmeni olarak görev yapar.⁴

1964 yılında Millî Eğitim Bakanlığı içinde açılan Basılı Eğitim Malzemeleri Hazırlama Merkezi'nin müdürü ve baş editörü olur. Gerek Mimarlık ve Mühendislik Zafer Yüksekokulu'nda gerekse Hacettepe Üniversitesi'nde iki yıl öğretim görevlisi olarak görev yapar.⁵ 1974 yılının Nisan ayında Gazi Eğitim Enstitüsü'nde öğretim görevlisiyken emekliye ayrılır.

Adnan Çakmakçioğlu, hızlı ilerleyen bir cilt kanseri türü olan melanoma⁶ yakalanarak 2 Şubat 1998 tarihinde İstanbul'da 76 yaşında vefat eder. Yazarın Esi Çakmakçioğlu ve Can Çakmakçioğlu adlarında iki çocuğu vardır. Elli yılı aşkın süre yazarlığını sürdüren özellikle çocuk edebiyatı alanında çok sayıda eser veren Çakmakçioğlu'nun hayatına dair sınırlı sayıda kaynakta bilgiye rastlamaktayız.

1.2. Sanatı/Edebî Kişiliği

Türk çocuk edebiyatında adeta 'yazı makinası' olarak nitelendirilebilecek şekilde çok sayıda eser kaleme alan Adnan Çakmakçioğlu, örnek bir eğitimci ve yetenekli bir öğretmendir. Eğitimciliği ve yazarlığı iç içe olan Adnan Çakmakçioğlu'nun eserleri tür bakımından oldukça zengindir. Şiir, roman, öykü, müzik, piyes, ders kitapları, radyofonik çocuk oyunları, müzikli çocuk oyunları, karikatür-çocuk kitabı çizimleri, matematik alanıyla ilişkili makaleler gibi çeşitli türdeki eserleriyle Türk çocuk ve gençlik edebiyatına önderlik edip özellikle çocuk edebiyatı alanına büyük katkıda bulunmuştur. Bu dolayında çağdaş Türk Cumhuriyeti'nin çok yönlü, donanımlı, duyarlı, yenilikçi, üretken nesil yetiştirme ülküsünün vücut bulduğu örnek isimlerden biri de Adnan Çakmakçioğlu'dur. O,

⁴ Bu bilgiler Can Çakmakçioğlu ile yapılan 22.01.2024 tarihli röportajdan alınmıştır.

⁵ Bu bilgiler bizzat yazarın kendisinin Aralık 1996'da kaleme aldığı özgeçmişinden alınmıştır.

⁶ Kızı Esi Çakmakçioğlu'nun *Ruh ile Yüz Yüze* adlı kitabından edinilmiş bir bilgidir.

çocuk ve gençlere estetik bakış ve kültürel duyarlılık kazandırmanın yanında tam donanımlı birey olma hususunda da rol model olmuştur.

Yazar çocuklara yönelik ürünler oluşturmalarının gerekçelerini *Trampet Öyküler* eserinin arka kapığında şu cümlelerle ifade eder:

Sevgili Çocuklar,

Güneşi sizin uyandırdığınızı biliyorum. Kim mi söyledi? Serçeler. İnanmazsınız. Birden mutlu oldum. Çünkü ben sizler için yazıyordum. Sizin dünyanızda doğan güneşi izledim. Sizin küçücük ayaklarınızla bastığınız bu toprağı inceledim. Hepinizin yaşama açılmış boyalı küçük kapıları vardı. Pencerelerinize vuran aydınlık masmavi idi. Aranızda yaşamayı öyle istemiştik ki. Bu doğanın yapısına aykırı idi. En iyisi sizin için yazmaktı. Tutup yengeçle dostluk anlaşması imzaladım. Sincabı çağırıp pasta sundum. Ağaçkakanlara öğütler verdim. Kargalar, dereler ve top top bulutlarla arkadaş oldum. Sonra sizin dünyanıza doğru yola çıktım. Çünkü sizinleyim. Sevgiler hepinize... Adnan ÇAKMAKÇIOĞLU (Çakmakçioğlu, 1991).

1.2.1. Şair Yönü

Adnan Çakmakçioğlu şiirlerini daha çok ‘Adnan Ardağı’ ismiyle yayımlar. Çakmakçioğlu’nun ilk şiirleri 1943 yılından itibaren *İstanbul* ve *Varlık* dergilerinde yayınlanır. *Varlık* dergisinde yayınlanan şiirleri şunlardır: Sabah Sarhoşluğu, Küllükteki Kedi, Taksimde Saat, 10 Kasımlı Sonbahar, Şarkının İçindeki Keder, Mambo, Yağmur, Ak-Yazı, Doyulmaz Dünya, Bütün Şarkılar Güzeldi, Eylül Kanı, Dolaşık İşler, İlk Kar, Sen Yankıda Koca Gece, Bölüm, Şiirde Anlam Meselesi, Umut, Şiir Yazacağım, Senin İçin Gökyüzü, Hatdı, Çay, Oyun, Özgürlük Ölmez, Duru, Öğretmen Diyor Ki, Mutlu Duyu, Çocuk Resmi, Bizim Evin Savaşları Güzeldi, Kırk Yıl Sonra Bir Düşünce, Koyu Beyaz, Atatürk Sevinç İçinde, Erdek Güzellemesi, Yeniden Sevmek Ölü Kuşları, Halk Türkülerine Eğildim, Atatürk, Çanakkale, Bir Güzel Anda Durmak, Ali’nin Evi, Bir Boşlukta, Yirmi Beş Yıl Önce Atatürk, Ölüm Çiçeklerinin Altında, Gitti Gider, Daha Erdek, Daha, Arınık, Kızamık Ağacı, Bitiş Günlüğü, Gökyüzü Açık, Kimse Bilsin İstemem, Bu Kaçınıcı Kar, Sınavda, Kanarya, Matematika, Kutsi Tecer, Muammer Bakır İçin, Deniz Özlemi.

Adnan Çakmakçioğlu’nun sözü edilen dergilerdeki şiirlerini *Türk Dili, Yeditepe, İstanbul, Çağrı* ve daha birçok edebiyat dergisinde yayınlanan şiir ve öyküleri izler. Ezizova’nın tespitine göre şiirlerinde; “Garip akımının çizgisini takip eder. Hayata bağlı, iyiye, güzele, mutluluğa açık; derin çözümlemelere girmeyen sade bir üslup kullanarak yaşadıklarını eserlerine yansıtır” (Ezizova, 2003, s. 14).

Çakmakçioğlu’na ait şiir kitapları şunlardır: *Bir Masal Gibi* (1944), *Kapılar* (1945), *Çocuk Şiirleri* (1954), *Şarkıların Vatanı Kalplerdir* (1955), *Öğretmenin Dünyası* (1957), *Soyut*

(1960), *Açı* (1961), *Okul, Ekmek ve Güneş* (1962), *Mustafa Kemal Atatürk* (1963), *Erdekli İstakoz* (1963), *Güz Şöleni* (1965), *Belirli Gün ve Haftalarla İlgili Şiirler* (2002), *Atatürk Şiirleri* (2003)⁷

Çakmakçioğlu'nun ikinci şiir kitabı *Kapılar*, 1943 yılında Adnan Ardağı'nın İstanbul Üniversitesindeki öğrenciliği sırasında yazdığı şiirlerden oluşmaktadır. Bu kitap, Mimar Sinan Akademisi Mimarlık bölümü öğrencisi olan kardeşi Orhan Çakmakçioğlu'nun hazırladığı kapak deseni ve dostları Agop Arad'ın başlık ve arka kapak deseni eklenerek 1945 yılında basılmıştır. Adnan Ardağı'nın çocukları Esi ve Can Çakmakçioğlu ile Elif Poshor'un katkılarıyla 2013 yılında e-kitap olarak hazırlanmıştır.⁸

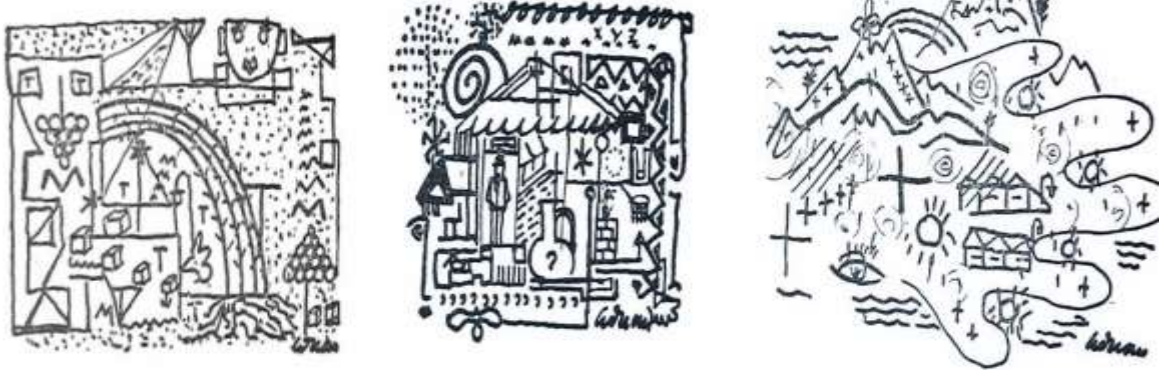
Çakmakçioğlu'nun *Soyut* isimli şiir kitabının kapak ve desen çizimleri kendisine aittir.

Şekil 1. Soyut Adlı Şiir Kitabının Kapak Resmi

⁷ *Öğretmen'in Dünyası* isimli şiir kitabının son sayfasında *Tuz Yataklarına Vuran Ay* isimli şiir kitabının basılmakta olduğu notuna yer verilmiştir. Benzer şekilde Nasrettin Hoca piyesinin arka kapağında *Öğle Sıcağı* şiir kitabının çıkacağı belirtilmiş ancak araştırmalarımız sırasında bu kitaplara rastlanılmamıştır. Yazara ait olduğu bilgisi var olmasına karşın *Kapalı Kapıyı Açmak* adlı şiir kitabına da ulaşılammıştır.

⁸Söz konusu bilgiye Esi Çakmakçioğlu'nun tarafımıza ulaştırdığı *Kapılar* kitabının pdf'sinden ulaşılmıştır. Sonraki basımlarında bu bilgi yer almamaktadır.

Şekil 2. Soyut Adli Şiir Kitabında Çizdiği Desenlerden Örnek

Geçmişte pek çok tören ve kutlamalarda söylenen ve günümüzde hâlâ büyük beğeniyle söylenmeye devam eden ‘Bir Dünya Bırakın Biz Çocuklara’ adlı çocuk şarkısının sözleri Adnan Çakmakçıoğlu tarafından yazılmıştır. Bestecisi Salih Aydoğan olan bu çocuk şarkısı 1979’da UNICEF’in Dünya Çocuk Yılı için düzenlemiş olduğu yarışmada birincilik ödülü almıştır. Ali Tüner; “Okullarda, 23 Nisanlarda söylenir oldu. Hala yetişkinlerin anılarını, çocukların hayallerini süsleye devam eden bu şiir bir barış şiiri, barış şarkısıdır. Aynı zamanda biz yetişkinlere çocuklarımıza karşı yaşanabilir bir dünya bırakma sorumluluğumuzu hatırlatır” (Tüner, 2023, s. 223) sözleriyle bu şarkının önemine değinmektedir.

Kızı Esi Çakmakçıoğlu, babasının bu şiiriyle ilgili anısını şöyle ifade eder:

Babamın öldüğü gün, hastaneye giderken vapur yolculuğunun ortalarında, birden hoparlörden bangır bangır bir çocuk şarkısı çalındığını duydum. Vapur yolculuğu genellikle sessiz geçtiğinden irkildim ama bir yandan da benim için hoş bir sürpriz oldu: Bu şarkının sözlerini babam yazmıştı. TRT’nin, UNESCO’nun Uluslararası Çocuk Yılı için 1979’da düzenlediği bir çocuk şarkısı yarışmasında birinci seçilmiş şarkıydı (Çakmakçıoğlu, 2022, s. 31).

Bir Dünya Bırakın Biz Çocuklara...

Oynaya oynaya gelin çocuklar
El ele, el ele verin çocuklar.
Bir vatan bırakın biz çocuklara
İslanmış olmasın gözyaşlarıyla.
Bir bahçe bırakın biz çocuklara
Göklerde yer açın uçurtmalara.
Oynaya oynaya gelin çocuklar
El ele, el ele verin çocuklar.
Bir barış bırakın biz çocuklara
Ulaştın şarkımız güneşe ve aya.
Oynaya oynaya gelin çocuklar

El ele, el ele verin çocuklar.
Bir dünya bırakın biz çocuklara
Yazalım üstüne sevgili dünya
Oynaya oynaya gelin çocuklar
El ele, el ele verin çocuklar.
Adnan Ardağı

Şekil 3. “Bir Dünya Bırakın Biz Çocuklara” Şarkı Sözlerinin Bestelenmiş Hâli

Çakmakçıoğlu, Balıkesir Halk Evi’nin yayın organı *Yeni Kaynak Dergisi*’nde yayımlanan röportajında kendisine yöneltilen ‘Yeni şiirimizde vezin ve kafiye yokluğunun şiiri hatırd tutmayı zorlaştırdığı söyleniyor, ne dersiniz?’ sorusuna şu şekilde yanıt verir: “Vezin ve kafiyenin tek özelliği de o. Hatırlamaya yardım etmek. Bence şiir hürriyetin özüdür, kafese gelmez.” Şiir anlayışıyla ilgili soruya ise; “Şiir anlayışına gelince, onu şiirlerim açıklar. Asıl arzuladığım şey, ölümünden sonra şiirlerim hakkında söylenecekleri şimdiden işitmek” (Türer, 2023, s. 226) yanıtını verir.

Çakmakçıoğlu’nun şiirleri incelendiğinde belli bir kalıba hapsedmeden serbest ölçüyle şiirlerini yazdığı ve ahengi sağlamak amacıyla kafiye ve rediflerden sıkça faydalandığı görülür. Ayrıca bazı şiirlerinde eksilteli ifadelerle yer verir. Tam bir deniz tutkunu olan Çakmakçıoğlu’nun şiirlerinde akla gelebilecek her konu ustaca işlenir. Şiir dili son derece açık ve yalındır. Sade bir Türkçe kullanma gayreti içindedir. Çok sayıda öğretmen yetiştiren başarılı bir eğitimci olan Çakmakçıoğlu, *Okul, Ekmek ve Güneş* adlı kitabında

yer verdiği “Öğretmen” şiirinde öğretmen olmanın ve yeni nesile Atatürk sevgisi aşılamanın önemini vurgular.

ÖĞRETMEN

O en büyük, o en bilen
İstese dile getirir bütün orduları, otları
Alp dağlarında büyüyen.
Deniz olur istese gemiler liman arar
Kum olur Afrika çöllerinde
İstese korkar yarasalar.
Üzüldüğü gün bulutlar kaplar gökleri
Ağladığı gün sanki dünyanın sonu
Onsuz kurur bütün ağaç kökleri.
Tutar küçücük ellerimizden
Dolaştırır Afrikayı Asyayı
Geçeriz kendimizden
Atatürkten bahsettiğı zaman
Büyür gözleri, büyür elleri

Atatürk oluruz birden (Çakmakçioğlu A. , Okul ekmek ve güneş, 1962, s. 9).

Yine kendisinin kaleme aldığı *Öğretmenin Dünyası* adlı şiir kitabında Anadolu’nun çeşitli okullarında çalışmış bir öğretmenin tecrübeleri ve hissiyatı okunur. Çakmakçioğlu, bu şiir kitabını Necati Eğitim Enstitüsü Talebe Cemiyeti Yayınları aracılığıyla Balıkesir’de 23 Nisan 1957’de yayımlar. Kitabın önsözüne not düştüğü ‘Bu kitabı, kendini bu kutsal çabaya vermiş, bütün öğretmenlere ithaf ediyorum’ sözleriyle bu davaya kendini adanmış meslektaşlarına ithaf eder (Ardağı, 1957).

Kendinden sonraki nesile örnek olma gayesinde olan Çakmakçioğlu, oğlunun duygu ve düşüncelerini yansıtan şiir kitaplarına (*Saksağan, Pazar Bulutu, Arpacık*) onunla birlikte isim bularak yayınlamıştır. Bu girişimi, oğlu Can Çakmakçioğlu’nun yaşamında yaratıcılık duygusu ve tutkusunun filizlenmesine vesile olmuştur.⁹

Çakmakçioğlu, ulu önder Atatürk ile ilgili eserler de kaleme almıştır. Atatürk ile ilgili kaleme aldığı eserlerin başında *Çocuklar İçin Nutuk* isimli kitabı yer alır. Atatürk’ün *Nutuk* eserini çocukların anlayabileceğı düzeyde sadeleştirerek şiir formunda tekrar kaleme alır. Atatürk’ü ve onun ülküsünü Türk çocuklarına anlatma gayesiyle önemli tarihleri şiirsel bir dille aktaran Çakmakçioğlu, benzer şekilde *Atatürk Şiirleri, Önderimiz Atatürk Anlatıyor, Atatürk Destanı* isimli eserlerini şiir formunda oluşturur. Atatürk’ün ilkeleri doğrultusunda

⁹ Bu bilgiler Can Çakmakçioğlu ile yapılan 22.01.2024 tarihli röportajdan alınmıştır.

çocuklara millî duyarlılık aşılama adına yine bu ekseninde *Belirli Gün ve Haftalarla İlgili Şiirler*, *Belirli Gün ve Haftalarla İlgili Piyeler*, *23 Nisan Şiirleri* isimli eserlerini edebiyatımıza kazandırır.

1.2.2. Hikâyeciliği ve Romancılığı

Yazar, çocuk öyküleri üzerine 1965 yılında eğilir. Amerika dönüşü, emekli olduktan sonra da bu yolu seçen yazarın bugün basılmış kendi ifadesiyle ‘500’ü aşkın’ çocuk öyküsü vardır. 0-14 yaş aralığına hitap eden öykü ve romanlar kaleme alan Çakmakçıoğlu’nun hayatında ve sanatında çocukların özel bir yeri vardır.¹⁰ Çocuklara karşı derin sevgisi olan yazarın rotası onları düşünmek ve onlar için yazmak olmuştur. Yazarın çocuklara hitaben söylediği “Sevgili Çocuklar, çocukluğunuzu güzel yaşıyorsanız, bilin ki hiç yaşlanmayacaksınız. Çünkü güzel geçen çocukluk günlerinin çiçeği, yaşlandığımızda da açmayı sürdürecektir” sözlerinden hareketle geleceğin mimarı olarak gördüğü çocukların ilk çocukluk günlerinin mimarı da kendisi olmak istemiş ve bu amaçla asıl ilgisini çocuk edebiyatına vererek dönemin ciddi bir ihtiyacı olarak öne çıkan çocuk kitapları yazma sorumluluğunu üzerine almıştır.

0-14 yaş grubuna hitap eden kısa ve uzun hacimli öyküler kaleme alan Çakmakçıoğlu, farklı içeriğe sahip çeşitli öykü dizilerini çocuk edebiyatına kazandırmıştır. Yaş düzeyi olarak okul öncesine hitap eden İlginç Öyküler Dizisi’nin kitapları şunlardır: *Dost Köpek*, *Akıllı Karatavuk*, *Kurnaz Sincap*, *Kurtarıcı At*, *Şanslı Tavus Kuşu*, *Yaralı Ayı*, *Yürekli Kırlangıç*, *Balıkçı Karabatak*, *Hastabakıcı Ağaçkakan*, *Kahraman Ördek*.

2-3 yaş için oluşturulan Bu Dizisi kitapları *Bu Cıvcıv*, *Bu Kayık*, *Bu Kırkayak*, *Bu Kırlangıç*, *Bu Suna?*, *Bu Turgut?*, *Bu Can ve Karga*, *Bu Sıpa*, *Bu Tavşan* adıyla basılmıştır. Aynı yaş grubundaki çocuklara yönelik Ya-Pa Cep Dizisi *Şaşkın Bulut*, *Mızımız Sıpa*, *Küçük Boncuk* isimli küçük çaplı hikâyelerden oluşur.¹¹

Adnan Çakmakçıoğlu, okulöncesi çocuklarının faydalanması için yazılan beş serilik Genç Çizerler Çocuk Kitapları dizisinin üç kitabına yazarlık yapmıştır. Yazar olarak yer aldığı kitaplar; *Denizi Özleyen Sandal*, *Yıldızlar Yalnız Değildir* ve *Üç Arkadaş* ismini taşımaktadır. Yine Çakmakçıoğlu tarafından kaleme alınan okul öncesi düzeyindeki çocuklara hitap eden, Bir Demet Öykü Dizisi’nin kitapları *Çılgın Martı*, *Ağaçların En*

¹⁰ Hasan Latif Sarıyüce *Türk Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Ansiklopedisi 1* eserinde Çakmakçıoğlu’nun ismine 1970 Sonrası Roman, Öykü, Masal Dallarında Yazarlar grubu içinde yer vermiştir.

¹¹ Bu serinin 10 kitaptan oluşması muhtemeldir. Araştırmalarımız sonucunda serinin üç kitabına ulaşılmıştır.

Yalnızı, Yaralı Serçe, Cemil Kaval Çalıyor, Kırlangıç Ev Arıyor, Yağmurda Banyo, Meraklı Tavşanya, Denizi Satıyorum ismini taşır. Benzer şekilde okul öncesi düzeyinde Küçük Yaramazlar Dizisi'ni oluşturmuştur. Dizinin kitapları *Çomak, Vakvak, Ponpon, Tintin, Hophop, Pofpof, Küçük Sandal, Bulut Kardeş, Keçi, Metin ile Sincap, Yaramaz Kayık, İki Arkadaş* ismini taşır.

Çakmakçıoğlu'na ait Eğitsel Çocuk Öyküleri Dizisi 1. 2. ve 3. sınıflar için yazılmıştır. 1.Sınıf Eğitsel Öyküler Dizisi'nin içinde *Bir Eski Otomobil, İki Küçük Arkadaş, Yıkanan Erik Ağacı, Pamuk Ders Veriyor, Yağmur Kuşu: Susu, Sakın Yalan Söyleme, Başlamadan Biten Savaş, Çok Açık göz Kurbağa, İki Boyacı Arkadaş, Bir Serçe Yavrusu* öyküleri vardır.

Yazar tarafından kaleme alınan 1.Sınıflar İçin Öykü Dizisi ise *Şarkıcı Olan Kaplumbağa, Orhan'ın Buluşları, İki Martı Niçin Tartıştı?, Soranbay, Arkadaş İsteyen Ağaç, Resim Defterine Konan Kuş, Gülinçbay, Hasan'ın Aldatmacaları, Baş Ağrıyan Denizanası, Kuşların Evi* isimli öykülerden oluşur.

2. Sınıf Eğitsel Çocuk Öyküleri Dizisi A ve B dizisinden oluşmaktadır. A dizisinde yer alan öyküler sırasıyla *Mor Bereli Çocuk, Konuşan Uçurtma, Dans Eden Sandal, Can Eriği, Deniz Kabukları, İskele Kuşları, Bir Koşunun Öyküsü, Bir Sürü İspinoz, Küçük Bulut Nerede, Gökten İnen Işık* ismini taşır. B dizisindeki öyküleri sırasıyla şunlardır: *Korkuluk Ne istiyor, Erken Açan Çiçek, Karaya Çekili Kayık, Müziğin Kanatları Yumuşaktır, Balığa Giden Adam, Ender Bulunan Kelebek, Kırçıl Martının Saygısı, Dikkat Erikler İlâçlı, Mavi Balonlu Kız, Denizin Küçük Şarkıları.*

Yine yazar tarafından kaleme alınan 2.Sınıflara Öyküler serisinin kitapları şunlardır: *Martı Kedi ve Çocuk, Masaldan Çıkan Kadın, Balık Satan Çocuklar, Parkta Bir Heykel, Sabahın Erken Saatinde, Düşleri Yıkan Çocuk, Yarınlar Güzel Olacak, Bir Çocuğun Onuru, Üç Yalınayak Çocuk, Kırmızı Başlı Kuş.*

2. sınıflar için oluşturduğu Tilki Masalları Dizisi *Tilki Hiç Altta Kalır Mı ?, Maymunla Kaplumbağa, Kaplumbağa ve Dostu Fare, Aslanın Kuyusunu Kazan Tilki, Aslan Tilki ve Eşek, Tilki Bu Doymak Mı Bilir?, Akıllı Minik ve Arkadaşları* kitaplarından oluşur.

3. sınıflar için oluşturduğu Eğitsel Öyküler Dizisi'nin A serisinde yer alan öykülerin isimleri *Sevgi Yüklü Bulut, Rıhtımdaki Lokomotif, Zavallı Sarmaşık, Leylekler Hazır Mısınız?, Deli Dolu Bir Kedi, Bir Saatlik Konuk, Bir Alaca Karabatak, Sevginin Zaferi, Kitaba Dönen Kız, Bir Avuç Serçe* şeklinde sıralanmıştır. B serisinde ise *Asmaya Bağlı Eşek, Çok Sokulgan Serçe, Ateş Böceklerinin Armağanı, Bir Martı Vardı, Yola Çıkan*

Kaplumbağa, Bir Yavru Köpek, Rıhtımdaki Çınar Ağacı, Güzel Özgürlük, Tükenmiş Sarı Ev, Küçük İhlamur Ağacı öyküleri yer alır.

Farklı yayınevleri tarafından yayımlanan Çocuklara Öyküler Dizisi sırasıyla *Ay Ağlar Mı Dersiniz, Bu Ne Gürültü?, Çocuklar Sevgi Doludur, Çöpçü, Denize Koşan Sokak, Güvercin, Istakozun Günlüğü, İyilik Sever Kırkayak, Kasabanın Sesi, Kırlangıç, Martılar Ne Söyledi?, Ne Olmayı İstiyorsun?, Onurlu Korkuluk, Sarı Kepliler, Uçurtma* isimli 15 adet öyküden oluşur.

5 ve 6. sınıf öğrencileri için olmak üzere iki farklı basımı Öğün Yayınları tarafından yapılan Kar Tanecikleri Dizisi seri hâlinde toplam 12 adet romandan oluşur. Kitapların isimleri sırasıyla *Fido, Çiçeklerin Açtığı Gündü, Çoban Yıldızı, Gökyüzünün Küçük Papatyaları, Tahir ile Kedi, Piyango, Gökyüzü Hep Mavi Kalsın, Satıcı, Gün Işırken, Karlı Pencere, Sevgili Dünya, İki Arkadaş*'tir.

Her biri yaklaşık 16 sayfa olan Çiğdem Dizisi'nin içindeki kitaplar *İlk Gün Sıcaklığı, Ali'nin Gözyaşları, Sapanlı Çocuk, Geçmiş Olsun, Temiz Sokak, En Güzel Armağan, Çalınan Kalem, Üç Tane Gül, Hırsız Kargalar, Sağlık Çiçeği*'dir.

Millî değerlere önem veren Çakmakçıoğlu, Türk milletinin tarihte verdiği büyük zaferlerden biri olan Kurtuluş Savaşı'nın önde gelen kahramanlarını minik okurlarına hitap edecek düzeyde ele almıştır. Bunlar; *Bilecikli Ali, Eskişehirli Arif, Fadime Bacı, Kütahyalı Ahmet, Sivaslı İdris Çavuş*'tur.

2005 yılında Nurdan Yayınları tarafından yayımlanan Mavi Dizi *Teneke Kutu, Sokak Güvercini, Sinco ile İlk Gün, Sinco Denizde, Sinco ile Sinşa* öykü kitaplarından oluşur. Yine aynı yayınevinden çıkan Beyaz Dizi *Kikirik, Çiçekçi Kız, Masaldaki Dünya, Ağaçkakan, Balonlar* isimli öykülerden oluşur.

Cumhuriyet döneminin örnek öğretmenlerinden biri olan Çakmakçıoğlu, çocuklara meslekleri tanıtmak için kaleme aldığı 20 kitaptan oluşan Çocuklar İçin Oyun-Bilim Kitapları serisini T. Emlak Kredi Bankası Yayınları aracılığı ile minik okurlarına ulaştırır. Serinin içindeki kitaplar sırasıyla *Küçük Aritmetikçi, Küçük Öğrenci, Küçük Ressam, Küçük Oyuncu, Küçük Turist, Küçük Koleksiyoncu, Küçük Trafikçi, Küçük Fizikçi, Küçük Geometrice, Küçük Yazar, Küçük Gazeteci, Küçük Doktor, Küçük Coğrafyacı, Küçük Sporcu, Küçük Tarihçi, Küçük Okur, Küçük Gölgeci, Küçük Astronot, Küçük Asker, Küçük Bankacı* ismini taşır.

Boyut olarak küçük ve sayfası sayısı az olan Küçük Dizi'nin içindeki öykülerin isimleri sırasıyla şunlardır: *Yaşlı Kayık Ustası, Amca'nın Sevgili Balonları, Üşüyen Kerpiç Ev, Saati Durduran Ay, Saklambaç Oynayan Sandal, Balık Tutan Çocuk, Akla Karanın Savaşı, Gökteki Yıldızları Koparmayın, Menekşe Yağdıran Bulut, Okuldan Kaçan Çocuk, Yorgun Düşen Bulut, Tünelden Korkan Tren, Yürümesini Beceremeyen Ayakkabı, Küfeci Çocuğun Onuru, Kara Sipa'nın Arkadaşlığı, Bir Gölgenin Gözyaşları, Mağaraya Saklanan Işık, Deniz Neden Ağlıyordu, Uçan Daire Aranıyor, Işığını Satan Yıldız, Erik Ağacının Gözyaşları, Kocaman Kırlangıç Balığı, Ateş Böceğinin İyiliği, Sevgi Başka Şey, Öfkeli Çemberin Sonu, Dört Köşeli Portakal, Kasabaya Düşen Güneş, Canı Acıyan Ağaç, Cemre'nin Keçisi Hop, Küçük Bulutun Şaşkınlığı, Dumanla Rüzgar Polis, Lades Tutuşan Ağaç, Üç Tekerlekli Bisiklet, Mavi Balonlu Çocuk, Martıların Hıncı Büyüktü, Geleceği Gören Kız, Çocuk Bahçesinde Kaldılar, Güneş Kime Gülümsüyor?, Sokakta Kalan Otomobil, Gökyüzü Üzgün Bakıyordu.*

Manolya Dizisi diğer adıyla İlginç Romanlar Dizisi ise *Balon, Karaca, Gözyaşı, Bisiklet, Kolye, Kayık, Dağ, Anılar, Suna, İğde, Yusuf, Deniz Çocukları, Kumru, Toprak, Burukluk, Park* isimli kısa romanlardan oluşur. Yazarın Nurdan Yayınları tarafından yayınlanan Güzel Öyküler Dizisi'nin kitapları şunlardır: *Martı, Ozan, Kayık, Bora, Boz Eşek, Çocukluk, Deniz, Gölge.*

Çocuklarda doğa farkındalığı oluşturmak isteyen Çakmakçıoğlu, Çevremizi Koruyalım Dizisi'ni çocuk edebiyatına kazandırmıştır. Dizinin kitapları *Aman Çiçekler Kurumasın, Toprak Kayıp Gitmesin, Kırlar Kuzusuz Kalmasın, Güzel Kelebekler Kaçmasın, Yurdum Çöl Olmasın, Sakın Kuşlar Ölmesin, Dost Köpekler Ağlamasın, Çocuklar Hep Gülsün* adıyla yayınlanır.

Yazarın Can ile Afacan Dizisi *Kendi Gelen Top, Bir Deniz Gezisi, Açıkgoz Küçük Boyacı, Kar Çiçekleri, Kuzu Hırsızları, Kuş Uçurtma, Ağaca Saklanan Kedi, Evde Olmak Ne Güzel, Afacan Neredesin, Yaramaz Çember Kaçar Mısın?* isimli eserlerinden oluşur. Can ile Bilge Dizisi ise *Mocuk (boncuk) ile Pisi, Armağan, Çiçekleri Koparmayın, Balık ile Çilli Çocuk, Fıs-Fıs-Fıs, Pırtık ile Tonton, Köpek Şarkıcılar, Çamaşır Hırsızı ile Pıtır, Masalcı Çocuk* adlı eserlerden oluşur.

Temel Eğitim Dergileri ve Yayınları tarafından 'Sıra ile Okunan Kitaplar' başlığında 4 dizilik küçük öykü serisinin I. Dizisi Esi ile Pisi adını taşır. Sırasıyla *Evde, Kırdı, Deniz Kıyısında, Parkta, Hayvanat Bahçesinde, Lunaparkta, Çarşıda, Çay Bahçesinde, Çifilikte, Okulda* isimli öykülerden oluşur. II. Dizisi, Emel ile Temel ismiyle yayınlanan serinin

kitapları *İki Arkadaş*, *Okula Yazılış*, *Okula Başlayış*, *Okul Sevgisi*, *Dersler*, *Okuma Sevinci*, *Bilgili Çocuklar*, *Cumhuriyet*, *Yemek Seçen*, *Trafikçi*, *Kamyon*, *Evde adını taşır*. III. Dizi ise Temel Okuma Dizisi adı altında kaleme alınmıştır. Kitapların adı *Bir Bulutun Gözyaşları*, *Güneşi Çalan Çocuk*, *Erken Açan Erik Ağacı*, *Kuzu*, *Oğlak ve Çocuk*, *Kırmızı Kuş Kapanı*, *Küçük Yelkenin Sevinci*, *Gölgesinden Korkan Köpek*, *Benimle Arkadaş Olur Musun?*, *Kafese Dönen Kuş*, *Dalgın Memo Sokağı*'dir. IV. Dizi, İlkokul Öyküleri başlığı altında toplam 12 adet kitaptan oluşur.¹²

Lisans eğitimi İstanbul Üniversitesi Matematik-Astronomi Bölümü'nde tamamlayan Çakmakçıoğlu'nun uzay konulu hikâyeler kaleme alması da kaçınılmaz olmuştur.¹³ Çocuklar İçin Uzay Hikâyeleri, tahminen 10 adet kendi çizimiyle desteklediği küçük hikâyeden oluşmaktadır. *Hırsız Kurbağa Çocuklar*, *Öldürücü Bulut*, *Sihirli Taş* bunlardan bir kaçıdır.

Şekil 4. Çocuklar İçin Uzay Hikâyeleri Kapak Görselleri

Çakmakçıoğlu'nun Öğün Yayınları tarafından çıkan Ayşe Ayberk Dizisi'nin¹⁴ kitaplarına sırasıyla *Camın Arkasından İzledik*, *Senin Neyin Var*, *Gözlerini Sakın Açma*, *Bu Bir Para Çantası*, *Biraz Çabuk Olur musun*, *O Günü Unutamayız*, *Evimize Hoş Geldiniz*, *Anne Yardım Edebilir miyim*, *Mendili Buraya Getir*, *Önce Ben Sobeledim*, *Topumla Kimse Yarışamaz*, *Bak Babam Salıncak Yaptı* isimleri verilmiştir.

Çakmakçıoğlu'nun kendi el yazısı ile kaleme aldığı ve bastırdığı Çiçek Bahçesi Dizisi okullarda okuma yazma öğretiminde kullanılmıştır. Kitaplar, görsel açıdan resimlerle zenginleştirilmiş oldukça ilgi çekici ve eğitici. Bu Yayınları tarafından basılan beş kitaplık Çiçek Bahçesi Dizisi'nin kitapları şunlardır: *Çiçekçi Nine*, *Sarı Keçiye Gördünüz Mü?*, *Uç Uç Balon*, *Mavi Kuşun Şarkısı*, *Arkadaşım Olur Musun?*

¹² Adnan Çakmakçıoğlu'nun Esi Pisi Dizisi'ndeki *Esi ile Pisi Okulda* kitabının son sayfasındaki listede yer alan IV. Dizi'ye ait kitapların ismine ulaşılammıştır.

¹³ Araştırmalar neticesinde hikâyelerden sadece üç tanesinin kapak görsellerine ulaşılmıştır.

¹⁴ Ayrıca Çakmakçıoğlu tarafından çıkarılan Ayşe Ayberk Dizisi, okul öncesi düzeyine yönelik yazılmış, bir sayfası boyama yan sayfası ise hikâyeden oluşan kitaplardır.

Yazarın Florence Stratton'dan yapmış olduğu çevirilerden oluşan Kızılderili Masalları serisinde yer alan kitaplar *Ağaçkakanın Kuyruğu*, *Okların Neden Tüyleri Vardır*, *Manolya Çocuklar*, *Küçük Bulutu Kim İçti*, *Sulara Gömülen Ada*, *Ağaçkakan Kuşları*, *İkizler Baharı* *Getiren Bebek* ismiyle Öğün Yayınları tarafından basılmıştır.¹⁵

Anadolu'nun çeşitli yerlerinde öğretmenlik yapmış olan Çakmakçıoğlu'nun *Trampet Öyküler* kitabında toplam 14 adet öykü bulunur. Her kesimden çocuğun dünyasına yer veren yazar, öykülerin sonunda hep bir soru işareti bırakır. Dostluk, iyilik, yardımlaşma gibi evrensel temalar üzerine kurulmuş olan öykülerin isimleri sırasıyla *Düş*, *Dostluk*, *Güneş*, *Delik Deşik*, *Uzay Atı*, *Gökyüzü*, *Çiçek*, *Trampet*, *Mandalina*, *Soru Sormasını Bilmeyen Çocuk*, *Karganın Konuğu Çocuk*, *Ağacı Seven Çocuk*, *Bebeğini Döven Çocuk*, *Yağmurda Yürüyen Çocuk*'tur.

Çakmakçıoğlu'nun *Son Ders Hikâyeler* ve *Bizim Evin Savaşları Güzeldi* eserlerinde mesleki ve günlük yaşamından kesitlerin yer aldığı kısa hikâyeler mevcuttur.

1.2.3. Tiyatro-Operet-Piyes Yazarlığı

Edebiyatın farklı alanlarında eserler kaleme alan Çakmakçıoğlu, kültürümüzün önemli unsurlarından biri olan Nasreddin Hoca'yı da unutmaz. Okullar için 3 perdelik küçük komedi türünde yazdığı *Nasrettin Hoca* piyesini 1951 yılında Sivas'ta Kâmil Matbaası'nda çoğaltır. Çocuklar için yazdığı *Ay Işığında Dilek* isimli 3 perdelik çocuk oyununun ilk kısmı, ilk defa 11 Mayıs 1963 tarihinde Ankara Koleji 3-B sınıfı öğrencileri tarafından oynanmıştır. Ankara Neşriyatı tarafından 1963'te basılmıştır.

Millî değerlere ve bayramlara büyük önem veren Çakmakçıoğlu'nun ilkokul kademesine göre oluşturduğu piyeslerinin yer aldığı *Belirli Gün ve Haftalarla İlgili Piyesler* adlı eseri Bu Yayınevi tarafından 2001 yılında yayımlanmıştır. Piyeslerinin genel temalarından bazıları şunlardır: Dünya Çocuklar Günü, İstanbul'un Kurtuluşu, Ankara'nın Başkent Oluşu, Cumhuriyet Bayramı, Harf Devrimi, Atatürk Haftası, Öğretmenler Günü...

Operetleriyle ilgili bilgiye Kızı Esi Çakmakçıoğlu'nun babasının '98. Doğum Gününe İthafen' yazdığı yazıda rastlanmaktadır:

Ölümünden bir süre sonra, elime geçen bir davetiyeden öğrendim. 28 Nisan 1945 yılında, henüz üniversite son sınıfta iken yazdığı *Gelincik Ülkesi* isimli, üç perdelik Operetini C. King Proctor müziği ile yazmış, Cemil Türkarman ve K. Erbilgil tarafından hazırlanmış ve

¹⁵ Bu serinin 10 kitaptan oluştuğu düşünülmektedir ancak 8 kitabın ismi tespit edilmiştir.

Arnavutköy Boğaziçi Lisesi, İlk Orta ve Lise öğrencileri tarafından oynanmış (Çakmakçioğlu E. , Adnan çakmakçioğlu: “niçin üzölüyorsun, bütün çocuklar bizim!”, 2020).

1.2.4. Müzik Merakı

1960’dan sonra resmi okullarda ve Ankara Devlet Konservatuvarı’nda hocalık yapan Çakmakçioğlu, güzel sanatlara ilgisi ve entelektüel kimliğiyle tam bir klasik müzik tutkunudur. Oğlu Can Çakmakçioğlu yaptığımız röportajda babası hakkında “Klasik müziğe tutkuluydu. Keman çalardı. Amerika’dan getirdiği gramofonda geniş klasik müzik koleksiyonundan plaklarını dinler, dinletir; bestecilerin müzik duygu ve düşüncelerinin dile getirip yorumlardı” (Çakmakçioğlu, 2024) sözlerini sarf eder.

Kızı Esi Çakmakçioğlu’nun babasıyla ilgili hatıralara da yer verdiği *Ruh ile Yüz Yüze* kitabında; yazarın klasik müziğe ilgisine, hatta çocukluk hayalinin orkestra şefliği olduğu bilgisine ulaşırız. Fakat üniversitede okurken babasını ve iki kardeşini kaybeden Çakmakçioğlu, geride kalan ailesine bakma görevini üstlendiğinden matematik ve astronomi öğretmeni olmuş, müzik alanında arzuladığı kariyeri gerçekleştirme fırsatı bulamamıştır.

Babam aynı zamanda bir ressam, yazar, şair ve müzisyendi (keman çalardı). Bazı belgeleri karıştırırken, kütüphanesinde iki nota defteri buldum. Bunlardan birinin ilk sayfasının köşesine, bunu üniversitede bir asistan olarak kazandığı ilk parasıyla satın aldığını not etmişti. Babam ilk sayfalara Nikolai Rimsky- Korsakov’un müziğinin notalarını geçirmişti ama sonlara doğru benim için yazılmış iki kısa müziğin notalarının olduğu bir sayfa gördüm. Bunlardan biri ‘Esi’ye Ninni’, diğeryse ‘Esi’nin Dansı’ ismini taşıyordu ve ikisini de ben doğmadan birkaç sene önce yazmış. Sonra da ben yaklaşık sekiz aylıkken elimde babamın kemanını tuttuğum bir fotoğrafımı da eklemişti (Çakmakçioğlu, 2022, s. 136).

Şekil 5. “Esi’nin Dansı”, Adnan Çakmakçioğlu’nun Kızı İçin Bestelediği Müzik

Babasının sık sık Antonio Vivaldi’nin *Dört Mevsim* eserini çaldığını söyleyen Esi Çakmakçioğlu sözlerine şunları da ekler:

Klasik müzik ailemizin günlük hayatının bir parçası idi. Annem anlatmıştı. Kardeşim Can ve ben halıya oturur, çaldığı klasik müzik plaklarını dinletirken, o da bize müziği hayata geçirir, kuğuların, atların, doğanın hikâyelerini anlatırdı. Öyle büyüdük. Evde piyano vardı sık sık birkaç müzik öğretmeni arkadaşı ile bir araya gelir, çalışırlardı. Onları seyrettiğimi hatırlıyorum. Köroğlu Operası’nı yazıyorlardı ama sonra ne oldu bilmiyorum. Müzik tutkusu tüm hayatı boyunca devam etti (Çakmakçioğlu, 2020).

Çakmakçioğlu, 1958 yılında Erdek Festivali’nin yapılmasına büyük katkı sağlamıştır. Hikmet Şimşek yönetimindeki 20-25 kişilik orkestrasıyla festivalde klasik müzik konserlerinin yapılmasına öncülük etmiştir. Ayrıca üniversite son sınıfta iken yazdığı *Gelincik Ülkesi* isimli üç perdelik operetini C. King Proctor müziği ile yazmıştır. Bu operet Cemil Türkerman ve K. Erbilgil tarafından hazırlanarak Arnavutköy Boğaziçi Lisesi, İlk Orta ve Lise öğrencileri tarafından oynanmıştır.

Adnan Çakmakçioğlu’nun ölümünün ardından tamir edilerek kullanılır hâle getirilen kemani, kızı Esi Çakmakçioğlu tarafından kullanmaları için Cihat Aşkın ve Küçük Arkadaşları (CAKA)’na bağışlanmıştır.

Şekil 6. Adnan Çakmakçioğlu' nun CAKA'ya Bağışlanan Kemanı

Şekil 7. Adnan Çakmakçioğlu Kemarıyla

Çakmakçioğlu'nun çocuklar için kaleme aldığı müzikli çocuk oyunları *Mavi Ceketli Korkuluk*, *Yedi Kızın Masalı*, *İğde- Yaşamak Güzel*, *Bir Perdelik Çocuk Oyunu- Eleman A*, *Tarla Kuşları Gelince* (3 Perde), *Çoban Yıldızı* (3 Perde), *Beyaz Yakalar* (2 Perde, korolu) ismini taşır.¹⁶

¹⁶ Bu kısımda yer verilen eserlerin isimlerine, kızı Esi Çakmakçioğlu'nun bize ilettiği eser listesinde rastlamaktayız.

1.2.5. Resim ve Karikatüre İlgisi¹⁷

Resim sanatıyla yakından ilgili olan Çakmakçıoğlu, kendine ait bazı çocuk kitaplarının resimlerini, şiir kitaplarındaki çizimleri oluşturur. Eserlerini basıma hazırlamadan önce büyük bir titizlik sergileyen yazar hakkında dönemin Bu Yayınevi genel yayın yönetmeni Ferda Büyükkoyuncu şu sözleri söyler: “Adnan ağabey her kitabını daktiloda yazar, kitap maketinin sayfalarına yapıştır, resim olması gereken yerleri kendi çizgisiyle yayınevi ve çizere rehber olsun diye resimler ve hatta renkliyse boyar, elde ciltler, ‘Buyurun, buradan yapın’ diyerek kitabını her şeyiyle hazır halde bize sunardı” (Büyükkoyuncu, 2020).

Hayatında Erdek’in ayrı bir yeri olan Çakmakçıoğlu, sanat danışmanlığını yaptığı Erdek Şenlikleri’nde ayrıca resim sergileri de açmıştır. Kendisinin Erdek ile ilgili çizdiği yağlı boya tabloları vardır.

Şekil 8. Erdek Tutkunu Adnan Çakmakçıoğlu’na Ait Tablo 1

¹⁷ *Güz Şöleni* şiir kitabının son sayfasında *İyi Bir Öğretmen* isimli karikatür kitabı çıkardığı bilgisi mevcuttur.

Şekil 9. Erdek Tutkunu Adnan Çakmakçioğlu'na Ait Tablo 2

Şekil 10. Erdek Tutkunu Adnan Çakmakçioğlu'na Ait Tablo 3

Bandırma haber sitesi yazarı Önder Balıkçı, Adnan Çakmakçioğlu'na yer verdiği köşe yazısında şu ifadelerle yer verir:

1990'lı yıllarda tanıştım, Çakmakçioğlu'yla. Erdek Belediye Başkanı Hamit Nural'ın döneminde düzenlenen Erdek Şenlikleri'nin sanat danışmanıydı. Ses getiren, zengin ve renkli

etkinliklerdi. Hele hele o, motorda edebiyat ve şiir matineleri? Bir motor, denize açılıyor, güneşin batımına yakın saatlerde demirliyor, o dingin yaz gününün büyülü ortamında şiirler okunuyor, edebiyat sohbetleri gerçekleştiriliyordu. Bu edebiyat matinelerinin birinde de, artık aramızda olmayan sunucu, ‘devlet sanatçısı’ Nedret Selçuker de bulunarak, edebiyatımızın tanınmış şiirlerini seslendirmişti. Ne güzel bir gündü! (Balıkçı, 2016).

Şekil 11. Erdek Şenlikleri’nde Kayık Üstünde Sergilenen Resimler

Çakmakçıoğlu 1957’de sekiz aylığına Amerika’ya idare ve yönetim üzerine çalışma yapmaya gittiğinde ‘Yabancı Gözüyle’ yaptığı karikatürler Washington International Centre’daki kütüphanede sergilenmiştir. Washington Post, onun üzerine haber yapmış, karikatürlerini yayınlamıştır.

When I was in Brunei Darussalam...

Adnan Cakmakcioglu, a Turkish artist, writer and poet, recently visited his daughter who was working in Brunei. His pen drew light-hearted vignettes of daily life and people. Hearing that Muhibah planned to share some of his cartoons with its readers, he writes "I will always remember the clouds, the dance of the rain and the smiles of the people in Brunei...."

Şekil 14. Brunei Hava Yolları Meczualarında Yayınlanan Karikatürleri 1

1.2.6. Erdek Tutkusu

Çakmakçioğlu'nu tanıyanlar onun tam bir Erdek sevdalısı olduğunu söylemektedir. Yazarın kızı Esi Çakmakçioğlu, babası hakkında şu cümleleri kurar:

Balıkesir Necati Eğitim Enstitüsü'nde Müdürlük yaparken öğretmen aileleri için Erdek'te, eski taş İlkokul'da yaz kampları başlatmıştı. 1958'de Erdek Festivali'nin başlamasına büyük katkısı olmuştu. Ankara Devlet Opera ve Balesinin gösterilerine ve Hikmet Şimşek yönetiminde 20-25 kişilik orkestrası ile klasik müzik konserlerinin yapılmasına önayak olmuştu. Erdek meydanına getirilen balıkçı kayıkları üzerinde resim ve karikatür sergileri açılırdı. Daha sonra büyük balıkçı motorları üzerinde şiir ve edebiyat sohbetleri düzenlenirdi. Motor denize açılır, gün batımında demirler ve sohbetler başlardı. Orta okulun 1 metre yüksekliğinde duvarları özenle beyaza boyanır, sonra çocuklar üzerine resimler yaparlardı (Çakmakçioğlu, 2020).

1989-1999 yılları arasında Erdek Şenliği'nin sanat danışmanlığını üstlenen Adnan Çakmakçioğlu, Erdek'e olan hayranlığını dile getirdiği ve insanları oraya davet ettiği şiirini dizelere döker. Yine kendi kaleminden Erdek'i anlattığı şiirlerini *Erdekli İstakoz* şiir kitabında toplar.

ERDEK'E ÇAĞRI
Sizin de sabahlarınızda
Bir beyaz deniz kuşu
Denetler mi kumsalınızı?

Ağaçlar dolusu serçe
Uyandırır mı sizi
Sabah korusuyla?

Bir deniz mavisini
Gelip oturur mu
Şuracığınıza?

Sizin de sokaklarınız
İğde ağaçları arasından
Açılır mı denize?

Rıhtım boyunca kayıklarınız
Günaydın der mi size
Kedilerle birlikte?

Dünyanın en güzel kahvaltısı
Bir poğaça ile bir çay
Çağırır mı sizi çay bahçelerine?

Şimdi ıhlamur çiçekte
Güller, zakkumlar deli gibi
Erdek, yolunuzu beklemekte (Balıkçı, 2016).

Can Çakmakçioğlu ile yapmış olduğumuz röportajda Adnan Çakmakçioğlu'nun Erdek'in doğasına, denizine ve insanlarına yaşamı boyunca tutkulu kaldığını öğreniriz. Ayrıca Erdek onun için yaşam sevinci ve enerjisini adeta 'şarj' ettiği yer olarak karşımıza çıkar.

1.2.7. Yarışma ve Jüri Üyelikleri

Çakmakçioğlu, çocuk ve gençlik edebiyatıyla ilgilenen, bu alanda yazabilecek kişileri seçmek ve onları yüreklendirmek amacıyla Bu Yayınevi yönetmeni Ferda Büyükkoyuncu'ya beraber yarışma düzenlemeyi teklif eder. Yayınevi bu teklifi geri çevirmez. Çok kısa sürede yarışma şartnamesini, yarışmanın alanını ve jüri üyelerini oluşturmayı başaran Çakmakçioğlu, ilk ulusal Bu Yayınevi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Yarışması'nı 1995'te başlatır. 1996 Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Roman Yarışması, 1997 Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Öykü Yarışması, 1998 Bu Yayınevi Genç Çizerler Çocuk Kitabı Resimleme Yarışması ve 1998 Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Masal Yarışması yapılır. Yarışmada jüri üyeliği yapan isimler; Adnan Çakmakçioğlu, Gülten Dayıoğlu, Gülçin Alpöge, Fatih Erdoğan, Turan Yüksel, Ziyaettin Büyükkoyuncu'dur.

Bu Yayınevi Çocuk Edebiyatı Roman Yarışması'nda yaşanan bir ana ilişkin Ferda Büyükkoyuncu şu sözleri söyler:

İlk seçici kurulda çok ilginç bir buluşma da oldu: Yıllar önce Millî Eğitim Bakanlığı Basılı Eğitim Malzemeleri Genel Müdürlüğü görevini yürüttüğü bir dönemde yine benzer bir amaçla öğretmenler arasında düzenlenmiş bir yarışmada ilk kitabı 'Fadiş' ile yarışmaya katılıp ödül alan Gülten Dayıoğlu ile ona ödülünü takdim eden Adnan Çakmakçioğlu bu yarışmanın seçici kurulunda buluşmuşlardı. İlk buluşma sahnesi dün gibi hatırimda: Gülten Dayıoğlu, 'Hocam, elinizi öpeyim.' diyerek büyük bir kadirşinaslıkla Adnan ağabeyin elini öpmüştü (Büyükkoyuncu, 2020).

1954-1960 yılları arasında görev yaptığı Necati Eğitim Enstitüsü'nden çocuk edebiyatı alanında yazarlar yetişmesine katkı sağlayan Çakmakçioğlu, Edebiyat Bölümü mezunlarından İncila Çalışkan'nın bu yarışmada ödül alıp Türkiye'de tanınmasına vesile olmuştur. Ayrıca o dönemde Mehmet Güler, Vedat Yazıcı gibi Necati Eğitim Enstitüsü çıkışlı yazarların kitaplarının yayınlanmasına aracılık etmiştir. Yazarın ölümünden sonra da devam eden yarışmalarda ödül alan kitapların yazarları bu yarışma sayesinde çok saygın yerlere ulaşmıştır.

Çakmakçioğlu, sanat danışmanlığını yaptığı Erdek Şenlikleri'nde de jüri üyeliği yapmıştır. O sadece jüri üyeliği yapmamış, kayıklar üzerinde resim ve karikatür sergileri de açmıştır. Büyük balıkçı motorları üzerinde şiir ve edebiyat sohbetleri düzenlenmesine vesile olmuştur.

1.2.8. Radyofonik Çocuk Oyun Yazarlığı

Entelektüel kişiliği, geniş vizyonu, usta kalemi ve girişimci ruhuyla Türk Çocuk edebiyatına pek çok ilki de kazandıran Çakmakçioğlu'nun *Kardan Adam*, *Balık Avı*, *Sihirli Kelime*, *Küçük Bir Kitabın Serüveni*, *Kızıldereli*, *Manolya Ağacı*, *Takırdak*, *Yalancı Saksagan*, *Tarla Kuşları Geline*, *Bisiklet* isimli radyofonik çocuk oyunları vardır. Ayrıca *Küçük Mehmet*, *Kediler*, *Dört Oyun* (*Ayşe'nin Bebekleri*, *Kitapların Günlüğü*, *Yaşasın Dostluk*, *Trafik*) isimli radyo çocuk oyunları olduğu bilgisine ulaşılmıştır.¹⁹

Ayrıca yazara ait *Ayşe'nin Bebeği*, *23 Nisan*, *Kasımpaşı*, *Yaralı Sığırcık*, *Aya Giden Çocuklar*, *Küçük Mehmet*, *Ana Çınar*, *Özgürlük Türküsü*, *Üç Tekerlekli Bisiklet*, *Kahraman Durmuş*, *Sihirli Kelime*, *Küçük Kırmızı Balık*, *Küçük Taka*, *Çino-Tino-Pino*, *Mutlu Prens* (*Adapte*), *Ay Hakanının Kızı*, *Küçük Boyacının Köpeği*, *Takırdak*, *Korkuluğun Dünyası*, *Bencil Dev*, *Bülbül* (*Adapte*), *Papağan*, *Mavi Yunus*, *Küçük Kızılderili Tendo*, *Yıldız Çocuk*, *İyilikler Perisi*, *Dünya Çocukları*, *Kardan Adam*, *Balık Avı*, *Sihirli Kelime*, *Küçük Bir Kitabın Serüveni*, *Kızılderili*, *Manolya Ağacı*, *Yalancı Saksagan*, *Tarla Kuşları Geline*, *Bisiklet*, *El Falı*, *Kasa Hırsızı*, *Yirmi Sene Sonra*, *Atatürk'ü Seven Çocuk* isimli radyofonik çocuk oyunları vardır.

1.2.9. Yurtdışı Eğitimleri ve Aldığı Ödüller

Çakmakçioğlu, 1960 yılında Türk Hava Kurumu'nun açtığı karikatür yarışmasında birincilik alır. 1974 yılında Hürriyet gazetesinin açtığı 'Kıbrıs Destanı' yarışmasında, 1979 Dünya Çocuk Yılı'nda TRT'nin açtığı Çocuk Şarkıları Sözü Yarışması'nda birinci olur. Son yarışmada birincilik alan 'Bir Dünya Bırakın' adlı şiiri çocuk şarkısı olarak bestelenmiştir.

Adnan Çakmakçioğlu, Bu Yayınevi'nden çıkan okulöncesi çocuklarının faydalanması için yazılan beş kitaplık dizinin üç kitabına yazarlık yapmıştır. Yazar olarak yer aldığı kitaplar; *Denizi Özleyen Sandal*, *Yıldızlar Yalnız Değildir* ve *Üç Arkadaş* ismini taşımaktadır. *Denizi Özleyen Sandal* adlı kitabın resimleyeni Mehtap Kaya, *Yıldızlar Yalnız Değildir* adlı kitabın resimleyeni Selen Coşkun ve *Üç Arkadaş* kitabının resimleyeni Cem Kara'dır. Bu kitapların resimleri Bu Yayınevi 1998 Genç Çizerler Çocuk Kitabı Resimleme Yarışmasında birincilik ödülü almıştır.

Ayrıca Çakmakçioğlu devlet tarafından 1954-1957 yılları arasında kısa sürelerle eğitim-öğretim konularında araştırma ve inceleme yapmak üzere Amerika, İngiltere ve Fransa'ya

¹⁹ Yazarın Kızı Esi Çakmakçioğlu'nun bize ulaştırdığı listede bu eserlerin isimlerine rastlanılmıştır.

gönderilir (Ezizova, 2003, s. 15). 1954 yılında ilk kez Amerika'ya giderek okul yöneticiliği kursu görür. “1956 yılında Avrupa Konseyi'nin eğitim ile ilgili bir organizasyonunda Türkiye'yi temsil etmek üzere MEB tarafından bir ay için Fransa'ya gönderilmiştir” (Kaplan, 2024, s. 125-126).

1.2.10. Makaleleri, Eğitim ve Ders Kitapları

Adnan Çakmakçioğlu makale ve ders kitapları da yazmıştır. Milli kütüphane arşiv taramaları sonucunda Çakmakçioğlu'nun kendi alanıyla ilgili *Taş Devri Matematigi, İlkokul Matematik Öğretim Sanatı, Amerika'da Okul ve Çocuk Meseleleri, Öğretimi Güç Matematik Kavramları* konularında toplam 4 makalesine ulaşılmıştır.²⁰

Kaplan'ın verdiği bilgiler ışığında;

Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde açılan Basılı Eğitim Malzemeleri Hazırlama Merkezi'nde müdür olarak görev yapan Adnan Çakmakçioğlu, 1939-1966 yılları arasında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından çıkarılan ve 540 sayı ile yaklaşık 27 yıl yayın hayatına devam eden İlköğretim Dergisinde bir süre editörlük yapmış ve yazar kadrosunda yer almıştır. Bu çerçevede Türkiye'de program geliştirme çalışmalarında araştırma ve geliştirme faaliyetlerine katılarak öğretmenlere yönelik kılavuz kitaplar hazırlamıştır (Kaplan, 2024, s. 129).

Matematik mezunu olan Çakmakçioğlu, meslek hayatında edindiği bilgiler ve tecrübeler doğrultusunda öğretmenlere rehber olmak, onların teknik bilgi ve yeteneklerini kuvvetlendirmek maksadıyla kendi alanıyla ilgili çeşitli kitap ve broşürler de çıkarmıştır. Matematik ve eğitim alanıyla ilgili *Modern Matematiğe İlk Adım, Öğretim Prensipleri ve Kontrolü, Güzel Aritmetik 1, İlkokulda Matematik Öğretimi, Doyumsuz Matematik* (1975), *Matematik- Doyumsuz Güzellik* (1991), *Ders Kitaplarını Nasıl Kullanalım?* isimli eserleri buna örnek teşkil eder.

1.2.11. Onu Tanıyanların Gözünden Adnan Çakmakçioğlu

Adnan Çakmakçioğlu öncü ve örnek eğitimci olmasının yanında; modern, vizyonu geniş, entelektüel bir kişidir. Günlük hayatta ve yazın dünyasında imrenilen ve örnek alınan bir kişi olmuştur. Çakmakçioğlu için hayat ve sanat iç içe bir bütündür. Çocuklarının, yakın çevresinin, öğrencilerinin, çalışma arkadaşlarının ve onu tanıyanların Adnan Çakmakçioğlu'na ilişkin ilk sözleri çocukları çok sevdiği ve onları geleceğin mimarları olarak gördüğüdür.

²⁰ Milli kütüphane kataloğunda *Erdek Şenlikleri* makalesinin ismine rastlanmış, ancak kütüphanenin arşiv kısmında bulunmadığı bilgisi alınmıştır.

Konuşması, giyimi, fikirleriyle dikkatleri üzerine çeken, ömrünü çocuklar ve gençler için yazmaya adanmış Çakmakçıoğlu; edebiyata tutkun, okuma ve yazmayı çok seven, sanatın her alanını yaşamına katmaya gayret eden bir yazardır. Ayrıca klasik müzik tutkunu olan Çakmakçıoğlu; besteler yapan, keman çalan, karikatür ve çizimler yapan, sergiler açan, yarışmalar ve söyleşiler düzenleyen edebiyat dünyasında ve etrafındakilere rol model olan örnek bir kişiliktir.

Öncelikle kızı Esi Çakmakçıoğlu babasının çok yönlülüğüne ilişkin şu bilgileri verir:

Babam Adnan Çakmakçıoğlu, öncelikle tam bir klasik müzik tutkunu idi. Keman çalardı. Çocukken hep orkestra şefi olmak istemiş ... Ölümünden bir süre sonra, elime geçen bir davetiyeden öğrendim. 28 Nisan 1945 yılında, henüz üniversite son sınıfta iken yazdığı Gelincik Ülkesi isimli, üç perdelik Operetini C. King Proctor müziği ile yazmış, Cemil Türkerman ve K. Erbilgil tarafından hazırlanmış ve Arnavutköy Boğaziçi Lisesi, İlk Orta ve Lise öğrencileri tarafından oynanmış. Klasik müzik, ailemizin günlük hayatının bir parçası idi. Annem anlatmıştı. Kardeşim Can ve ben halıya oturur, çaldığı klasik müzik plaklarını dinletirken, o da bize müziği hayata geçirir, kuğuların, atların, doğanın hikâyelerini anlatırdı. Öyle büyüdük. Evde piyano vardı. Sık sık birkaç müzik öğretmeni arkadaşı ile bir araya gelir, çalışırlardı. Onları seyrettiğimi hatırlıyorum. Köroğlu Operası'nı yazıyorlardı, ama sonra ne oldu bilmiyorum. Müzik tutkusu tüm hayatı boyunca devam etti (Çakmakçıoğlu, 2020).

Yazarın oğlu Can Çakmakçıoğlu, kendisiyle yaptığımız röportajda babası için şu sözleri söyler:

Sosyal yaşama, geniş arkadaş, dost çevresine, Türkiye'nin birçok kentindeki öğretmenlik, yöneticilik yıllarından tanıdığı arkadaş ve talebelerine çok önem verir, onlarla ilişkisini devamlı sürdürürdü. Ankara ve İstanbul'daki günlük yaşamının büyük bir bölümünü yazı yazmakla, özellikle çocuklar için yazdıklarını resimlemekle geçirirdi. Klasik müziğe tutkuluydu. Keman çalardı. Amerika'dan getirdiği gramofonda geniş klasik müzik koleksiyonundan plaklarını dinler, dinletir; Bestecilerin müzik duygu ve düşüncelerini dile getirip yorumlardı. Her yıl ilkbahardan itibaren geçirdiği Erdek günleri: Daha dışa dönük kültürel etkinliklere (Açık Şiir Günleri, Resim, Heykel Sergileri, Kültür Şenlikleri Organizasyonları, Klasik Müzik Orkestra Konserleri) yönelikti. Bu etkinliklerinin yanı sıra: Suluboya resimler yapar; şiir, hikâye çalışmaları yapardı (Çakmakçıoğlu, 2024).

Adnan Çakmakçıoğlu 1954-1960 yılları arasında Necati Eğitim Enstitüsü'nde görev yapmıştır. Ali Tüner *Balıkesir'de Necati Öğretmen Okulları (1910-2023) Belgeler- Anılar* kitabında Adnan Çakmakçıoğlu'na yer verdiği yazıda tanıklıklar eşliğinde yazar hakkında şu bilgileri verir:

Adnan Çakmakçıoğlu entelektüel, eğitimci kişiliği ile Balıkesir'e ve Necati Eğitim Enstitüsü geleneğinin oluşmasına çok şey kattı. Aynı zamanda şair, yazar, sanatçı kimliği ile de Türkiye'de adından söz ettirdi. Adnan Çakmakçıoğlu pek çok özelliği olan biriydi. Demokrat bir anlayışa sahip, arkadaş canlısı, dedikodu sevmeyen, oldukça toleranslı, olgun, sevecen, entelektüel kimliği ile çevresinde hep örnek alındı. İyi düzeyde İngilizce bilirdi, Fransızca da hâkimdi. Aynı zamanda keman çalar, resim yapar, futbol oynar, iyi de dans ederdi (Tüner, 2023, s. 222).

Yazarın Necati Eğitim Enstitüsünden mezun öğrencisi olan Nazım Bayata ölümünün ardından hocasını şu sözlerle anar:

Sanırım Çakmakçıoğlu'nun en verimli yılları 1950'lerde Necati Eğitim Enstitüsü müdürlüğü yaptığı yıllardı. Kendisini ve okuduğum Balıkesir Lisesinde öğretmenlik yapan eşi Lutfiye

Hanımı (Necati Eğitim Enstitüsü kimya öğretmeniydi), o zamanlardan tanıyorum. Çakmakçioğlu o zamanlar 35’nde genç, yakışıklı kibar, iyi giyinen ağırbaşlı bir öğretmendi. Aynı binada öğrenim gören Necati öğretmen Okulu ve Necati Eğitim Enstitüsünde çok değerli ve deneyimli öğretmenler vardı. Kimileri Liseden benim de öğretmenimdi. Ama Adnan Bey bunların en iyilerinden biriydi, o bir başöğretmendi. Onu eşiyle çocuklarıyla yürürken görürdüm. Karşılaştığı öğrenciler onu görünce toparlanırlar, selam verirlerdi. Adnan Bey’e ve tertemiz ütülü lacivert kumaş elbiseleri içindeki öğrencilerine imrenirdim. Onlar benim gözümde ayrıcalıklı ve şanslı insanlardı (Bayata, 2012, s. 120).

Öğrencisi Şahap Okudurlar *Yaşayan Çınar* kitabında Adnan Çakmakçioğlu’nu şu sözlerle anar:

Müdür Adnan Çakmakçioğlu (Pazar, 1922), demokratik görüşlü, çok cepheli, sanatsever, toleranslı, mesleki konuları takip eden, okuyan, yazan ve uygulamaya yönelik, öğrencilerine ve öğretmenlerine değer veren bir kişiliğe sahipti. Her iki müdürden ve öğretmenlerden çalışmalarında hep teşvik gördüm. Kendilerine teşekkür ederim (Okudurlar, 2004, s. 98-99).

Adnan Çakmakçioğlu’nun editörü İlknur Levent, Turkish Library Us.’da yazarın 98. doğum gününe atfen paylaştığı yazısında şu ifadeleri kullanır:

Adnan Çakmakçioğlu ile Bu Yayınevi’nde ilk karşılaştığımda tavrına, duruşuna, eserlerine büyük hayranlık duymuştum. İlerleyen yıllarda onlarca kitabının editörlüğünü yapma şansı ve onurunu yaşadım. Kendisinin önderliğinde yaptığımız yarışmalar, ödül törenleri, söyleşiler ve daha pek çok etkinliğin her biri yayın dünyasına büyük bir kalite getirdi. Onunla çalıştığım her gün, her saniye bana büyük neşe ve yaşama zevki verdi. O, kimseyi asla bekletmez, her randevumuza tam zamanında gelirdi. Uyumlu, şık giyim tarzıyla, zaman zaman taktığı fotr şapkasıyla, davudi ses tonuyla, okyanus yeşili gözleriyle, harika enerjisiyle eminim ki benim gibi pek çok kişide hayranlık uyandırıyor. Üretkenliği, geniş vizyonu ve girişimci ruhuyla yayın dünyasında pek çok ilke imza attı. Onun sayesinde kendime engin bir bilgi kattım, geliştirdim (Levent, 2020).

Bu Yayınevi yönetmeni Ferda Büyükkoyuncu “Türk Çocuk ve Gençlik Edebiyatı’nın Fitilini Ateşledi” isimli yazısında Çakmakçioğlu’na dair şunları ifade eder:

Onunla tanışıklığımız hem yayınevimiz hem de Türk çocuk edebiyatı açısından dönüm noktasıdır. Amerika’da aldığı eğitimler, yazma becerisi, engin görüşü ve paylaşımcı kişiliği bizi bambaşka bir yayın anlayışına sürükledi. O güne dek ders, yardımcı ders ve anonim çocuk kitapları yapan bir yayıneviydik. Çocuk edebiyatı diye bir kavramın olmadığı, birçok yazarın bu kavramı kabul etmeyip ‘Öyle bir şey yoktur, sadece çocuklar için yazılmış kitaplar vardır,’ dediği, türe yönelik üreten yazar sayısının iki elin parmaklarını geçmediği yıllardı. Adnan Çakmakçioğlu için üretmek, yazmak, onun için nefes almak gibiydi...Adnan ağabeyin onlarca kitabını yayınladık. Her yeni kitabıyla bize başka bir kulvar açtı. Çok üretken bir yazardı. Biz tüm eserlerini yayınlamaya yetişemeyince, İstanbul’daki birkaç farklı yayınevinde de kitaplarını yayımlattı. Üretmek, yazmak onun için nefes almak gibiydi. Sürekli yeni bir şeyler, fikirler üretme çabası içindeydi (Büyükkoyuncu, 2020).

Öğrencisi olan M. Necati Güneş onun görgüsü ve çok yönlülüğü hakkında şunları söyler:

Mesela Sivas Lisesi’nde bizim hiç unutmayacağımız bir isim söyleyeyim. Adnan Ardağı adıyla şiir yayınlan Adnan Çakmakçioğlu diye bir müdürümüz vardı. Matematik ve astronomi hocasıydı. Ama beste yapıyordu, operet besteliyordu. Keman çalıyordu, piyano çalıyordu, voleybol oynuyordu, basket oynuyordu, futbol oynuyordu ve resim yapıyordu, karikatür çiziyordu. Ben böyle bir adam görmedim. Bakın söylüyorum herkes bilir, onun dergilerde yayınlanmış Adnan Ardağı diye şiirleri kitapları var. Ama asıl adı soyadı Adnan Çakmakçioğlu idi. Nereli olduğunu tam bilemiyorum ama batılı bir tipi vardı. Hanımı da kimya hocasıydı (Kaplan, 2024, s. 127).

Necati Eğitim Enstitüsü'nden öğrencisi olan Kemal Güçlüol, Adnan Çakmakçioğlu'na dair hatıralarında şu sözlere yer verir:

Necatibey Eğitim Enstitüsü yeniden açıldı, kurada çıkanları oraya gönderiyoruz dediler. Benim ismim de kurada çıktığı için ben de oraya gittim. İsabet olmuş. Çünkü çok iyi yetişmiş, çok muhterem bir okul müdürü, genç bir bey, Adnan Çakmakçioğlu vardı. ABD'den yeni gelmiş. Kendisi matematik öğretmeni fakat keman çalardı, şiir kitapları vardı, çok güzel resim yapardı, çok değişik bir insandı. Küçük bir gruptuk. Orada çok tatlı iki yılımız geçti. Mesela o dönemin akla gelen bütün şairlerini oraya getirdi bizim için. Ben edebiyat kolu başkanıyım. Aşık Veysel bile geldi (Aydın, İnayet ve Karaman Kepenekci, Yasemin, 2007, s. 192).

Dr. Zehra Kaplan, *Türk Çocuk Yazınında Adnan Çakmakçioğlu* adlı bildirisinde yazarın Türk edebiyatındaki yeri hakkında şu cümleleri kurar:

Genç Türkiye Cumhuriyeti, yaşamını yönetme becerisi kazanmış, düşünen, duyarlı, yenilikçi, çok yönlü ve donanımlı bir modern insan ülküsü yaratma arzusu içindedir. Çünkü demokratik, çağdaş toplumlar böyle düşünen, hisseden ve uygulamaya koyabilen bilinçli, yetenekli ve girişimci nesillerle varlık gösterebilir. Bu nesilleri yaratabilmenin en önemli koşulu ise okuma kültürü kazanmış bireyler yetiştirmektir. Bilimi, sanatı üretecek ve toplumsal bir faydaya dönüştürecek bireyler erken çocukluktan itibaren okumaları ekseninde kendi özerk kişiliği geliştirebilmiş olanlardır. Bu ülkünün önemli bir temsilcisi ve takipçisi olarak görebileceğimiz Adnan Çakmakçioğlu, bu hassasiyet ve erekle kalem faaliyetlerine başlamıştır. Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin temellerinin her bakımdan güçlendirilmeye çalışıldığı bir dönemin içine doğan ve bu farkındalıkla hareket eden yazar, kalem tecrübelerini bu yolda sürdürmüştür (Kaplan, 2024, s. 130).

1.3. Eserleri

Çalışmanın bu bölümü, yazarın eserlerinin künye bilgilerinin yanı sıra içeriklerine ilişkin bilgileri içermektedir.

1.3.1. Çocuk Romanları

1.3.1.1. Manolya Dizisi/ İlginç Romanlar Dizisi²¹

Çakmakçioğlu'na ait Manolya Dizisi, Öğün Yayınları tarafından 2000 yılında Ankara'da yayınlanmıştır. Her biri yaklaşık 110 sayfa olan kitapların kapak resmini; Aslan Şükür, Yücel Köksal ve Yalçın Dağlı yapmıştır. Diziye ait eserler sırasıyla *Balon*, *Karaca*, *Gözyaşı*, *Bisiklet*, *Kolye*, *Kayık*, *Dağ*, *Anılar*, *Suna*, *İğde*, *Yusuf*, *Deniz Çocukları*, *Kumru*, *Toprak*, *Burukluk*, *Park* ismini taşır.

Balon

²¹ Bu dizi içerisinde yer alan *Toprak* ve *Burukluk* isimli kitaplara ulaşamadım.

Bu eserde yazar, Turgut isimli çocuğun hayallerle dolu dünyasını anlatır. Turgut ders çalışması gerekirken gökyüzündeki bulutları izler. Ders çalışmak niyetiyle masaya otursa da sayfanın tamamını ‘m’ harfiyle doldurur. Çizdiği her ‘m’ harfi onu farklı bir macerayla buluşturur.

Turgut, bir gün arkadaşı Ali’yle yengeç tutup kızartmak için annesinden izin almadan bir saat uzaklıktaki deniz kenarına gider, gün bitmeden arkadaşıyla eve döner. Turgut tekrar masasındaki kâğıda ‘m’ harfi çizer. Bu sefer kendini iskelede deli bir çocuğun eline düşmüş vaziyette bulur. Selim adındaki bu çocuk, diğer çocukları defalarca denize atmıştır. Yaşlı adamın yardımıyla denizden kurtulan Turgut, elinde deniz kabuğuyla eve dönünce annesi onu nereden bulduğunu sorar. Turgut, annesine aldırış etmeden odasına geçip tekrar hayal âlemine dalar. Kendini kelebek kovalarken, kedi yavrusu severken en sonunda kasabanın üstünde balonla gezerken bulur. Etraftaki çocuklar Turgut’un balonla gezdiğini görünce şaşkınlıklarını gizleyemez. Balon aslında bir uzaylı olduğunu söyler. Dünyanın çok güzel olduğunu, kıymetinin bilinmesi gerektiğini ifade eder (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi balon, 2000).

Karaca

Serinin ikinci kitabı olan eser: ‘Evimiz’, ‘Babam’, ‘Alilerde’, ‘Yılan’ ve ‘Acı Son’ isimli birbiriyle bağlantılı hikâyelerden oluşur.

Evimiz

Babası gümrük memuru olduğu için annesi ve kardeşiyle beraber yaşayan Adnan, bahçeden yumurta toplar. Sobada yakmak için çalı çırpı toplayıp annesine yardım eder. Adnan’ın aklı hep 2 yıl önce babasıyla gittiği tepenin arkasında bulunan kumsaldadır. Arkadaşı Ali’yle bir gün oraya gitmeyi kafasından tasarlar.

Babam

Adnan’ın babası sert mizaçlı biri olsa da onları çok sevmektedir. Pazar günleri av malzemelerini hazırlayıp ertesi gün ava gider. Ormanda bekçilerin karaca gördüğünü öğrenir, kendisi de karaca avına çıkar. Adnan babasına karacanın nasıl bir hayvan olduğunu sorup öğrenir. Adnan babasının hayvanları avlamasından aslında hoşnut değildir, onların da insanlar gibi ailesi olduğunu düşünür. Arkadaşı Ali’ye gitmek için annesinden izin alıp evden çıkar.

Alilerde

Adnan, Arkadaşı Ali'yi kandırıp tepenin ardındaki kumsala götürmek ister, fakat bu amacına ulaşamaz. İki arkadaş bahçeden ceviz koparıp yemeye karar verirler. Annelerinden tekrar izin alınca iki arkadaş sevinçle denize gitmek için yola çıkar. Kumsala varınca kalkan balıklarını görüp onları yakalamak isterler, ancak yanlarında av malzemesi olmadığı için bu hevesleri yarım kalır. Akşam olunca eve dönen Adnan, babasının yakaladığı karaca yavrusuna kardeşiyle birlikte 'Küçük' ismini verir, arkadaşı Ali'ye göstermek için evden çıkar.

Yılan

Yaz gelince yavru karaca kırlarda dolaşıp gezerken bir gözü de hep ormana dalar. Adnan'ın annesi mutfakta yılan görünce çığlık atıp dışarı kaçar, babası mutfaktaki yılanı yakalayıp sopayla öldürür. Adnan bir gün kardeşi Orhan ve karacayı evde bırakıp babasının ormandaki iş yerine annesinden izin almadan gider, babası Adnan'ı karşısında görünce şaşkınlığını gizleyemez. Babası ona gösteriş ve ilgi çekmek için böyle tehlikeli davranışlardan kaçınmasını söyler. Babasıyla birlikte eve döndüklerinde karacanın ormana kaçtığı haberini alınca üzülür. Adnan ve babası ormanda karacayı bulurlar fakat annesine kavuştuğu için onu artık evlerinde alıkoymak istemezler.

Acı Son

Babası o günden sonra karacaları vurmamak için yemin eder. Fakat ertesi sabah kapıları çalınır, karşılarında küçük karaca ve annesi yaralı geyiği görünce çok üzülürler. Adnan ve babası karaca döndüğü için çok mutludur. Yaralı geyiğin başını ilaçlayıp duvara asmak için kasabaya götürürler (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi karaca, 2000).

Gözyaşı

Serinin üçüncü eseri olan kitap 'Dört Kardeş', 'Orhan', 'Burhan', 'Nurhan', 'Turhan', 'İlk Deneme' ve 'İlk Adım' adlı birbiriyle bağlantılı bölümlerden oluşur.

Dört Kardeş

Dört kardeşin en büyüğü olan Orhan diğer kardeşlerine istediklerini zorbalıkla yaptırır. En küçük kardeşi Burhan, Orhan'ın aksine uyumlu bir kişiliğe sahiptir. Ailenin tek kızı olan Nurhan da küçük kardeşiyle aynı mizaca sahiptir. Kardeşlerin sonuncusu Turhan ise tam bir ana kuzusudur. Dört kardeşin dördü de adeta farklı bir dünyadır.

Orhan

Sabah erkenden uyanıp sahile taşlarla oynamaya giden Orhan orada askere gidecek olan sınıf öğretmenini görünce çok şaşırır. Öğretmeniyle bir müddet sohbet ettikten sonra ona vermek için bir demet çiçek alır, onunla vedalaşır. Diğer arkadaşları öğretmenlerinin gidişine sevinse de Orhan bu duruma üzülür.

Burhan

Burhan sabah kahvaltısını yaptıktan sonra çamurdan oyuncak bir çocuk yapmaya karar verir. Burhan'ın yaptığı çocukla konuştuğunu gören annesi onun bu hâline çok kızar ve çabucak çamurları atmasını söyler. Yaptığı çamurdan çocuğu, arkadaşı Ertan ile fırına götürüp pişirmeye karar verirler. Pişen toprağı boyar ve uzun süre dayanıklı kalması için vernikler, sonra kurumaya bırakırlar.

Nurhan

Nurhan'ın oyuncak bebeğı soğuk su içtiğı için hastalanır. Kardeşi Turhan ile ona ilaç verip iyileştirirler, saklambaç oynadıktan sonra arkadaşları Ayşe'nin kaybolan kedisini bulmaya koyulurlar. Arkadaşının kedisini beğenen iki kardeş, evde kedi beslemeye karar verse de bu isteklerinin annesi tarafından kabul görmeyeceğini bilirler.

Turhan

Ailenin en küçüğü olduğu için Turhan abilerinin dediklerini yerine getirmeye mecburdur. Öte yandan hayat onun için oyundan ibarettir. Sabah uyanınca annesi ona bütün gün bakmakla yükümlüdür, evin en küçüğü olduğu için ilgi odağı olur.

İlk Deneme

Orhan, tatilde boş gezinmek yerine bir şeyler yapmayı planlar. Arkadaşı Cem'i simit satarken görünce mutlu olup ona yardım eder. Simit sattıkları esnada bir bisiklet görür fakat çok pahalı olduğunu düşünüp bu hevesinden uzaklaşır. Akşam olunca evin önünde bilye oynayan kardeşlerini görür, o da oyunlarına dahil olur.

İlk Adım

Orhan gece yarısı kardeşi Burhan'ı da uyandırıp gündüz dükkânda gördükleri bisikleti çalmaya karar verir. Onların sesine uyanan kardeşleri Nurhan da olaya dâhil olur. Orhan bisikleti başka renge boyayınca çalıntı olduğunun anlaşılmayacağını düşünür. Üç kardeş dükkâna gittikleri esnada bekçi düdüğünü duyup koşarak eve dönerler. Rüyalarında dükkândaki kırmızı bisikleti görürler. Orhan ertesi sabah keşif için bisikletin olduğu

dükkâna gidince satıldığını öğrenip üzgün bir hâlde eve döner, kırmızı bisikleti babası onlar için çoktan almıştır bile (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi gözyaşı, 2000).

Bisiklet

Mezarlık, Yabancı, Bisiklet, Çoban Köpekleri, Mektup, Bisiklete Biniş, Bekleyiş, Tatlı Düşün Başlangıcı, Tartışma, Kaçış, Bir Akşam, Tepede, Kocabaş, Mezarlıkta, Kahveci Çırağı, Kavuşma bölümlerinden oluşur.

Mezarlık

Nurettin elem verici bir trafik kazasında babasını kaybeder. Annesine sürekli babasını sorduğunda istediği yanıtı alamaz. Annesi onu birkaç kez babasının mezarına giderken yanında götürür, babasının en çok sevdiği çam ağacını mezarına birlikte dikerler. Mezarlık ziyaretlerinden sonra Nurettin artık babasının dönmeyeceğini kanıksar. Babasından kalan otobüsü Ali amcası kullanıp haftalık onlara kazandığı paradan bir miktar para getirir.

Yabancı

Nurettin evin önündeki taşa oturup ertesi yıl okula başlayacağı günü hayal eder. Nurettin'in daha önce babasının yanında gördüğü adam yanına gelip ona çikolata verir. Mahalledeki çocuklar okulda olduğu için canı sıkılan Nurettin, köy bakkalında vitrinlere bakarken yine o adama rastlayınca annesinin yabancılardan uzak durması gerektiği sözü aklına gelir, koşar adım oradan uzaklaşır. Çikolata veren yabancı adamla annesi tanıdıkları birinin aracı olmasıyla evlenirler. Nurettin üvey babasına bir türlü ısınamaz. Adam çalışmadığı gibi üstüne bir de ellerine geçen parayı alıp içki içip, kumar oynamaktadır.

Bisiklet

Muhtarın oğlu Musa'nın mavi bisikletini gören Mehmet ve Nurettin merakla bisikleti incelerken kirletecekleri düşüncesiyle Musa onlara sert çıkışır. Fiyatını merak eden iki arkadaş zengin olmadıkları için asla bisikletleri olamayacağını düşünürler.

Çoban Köpekleri

Ertesi gün Musa'nın bisikletini görmek için çayıra giden çocukların üstüne sokak köpekleri koşar. Nurettin'in üvey babası iş bulmak için şehre gidince annesine ilk fırsatta bisiklet konusunu açar. Nurettin, bin bir umutla bisiklete kavuşacağı günü bekler.

Mektup

Üvey baba eve dönünce anne oğul bisiklet konusunu ona da açarlar. Beklenmedik sert bir tepkiyle karşılaşınca annesi birikmiş parasından bahsedip onunla bisiklet almayı teklif eder. Nurettin bir hevesle arkadaşına koşup babasının ona bisiklet alacağını söyler. Üvey baba evdeki saklı parayı bulup kahvehanede yer, bitirir.

Bisiklete Biniş

Mehmet bir gün koşarak Nurettin'e Musa'nın bisikletini satacağı haberini verir. Nurettin'in annesi işin aslını öğrenmek için muhtarın evine gider. Musa'nın annesi çocuğunun bisikletten düşeceği düşüncesiyle satacaklarını söyler. O sırada Nurettin bisikleti incelerken Musa onu görür ve bir hışımla bisikletten indirir, muhtar ise bisikleti satmaktan vazgeçtiklerini söyler. Üzgün bir şekilde eve dönen Nurettin ve annesi, üvey babasının Mersin'deki kız kardeşine bisiklet alması için mektup yazarlar. Üvey baba mektubu tuvalette yakıp boş zarfı kahveci çırağına postaya vermesi için talimat verir. Tüm bunlardan habersiz olan Nurettin, bisikletine kavuşacağı günü iple çeker.

Bekleyiş

Nurettin sabırsızlıkla annesine ikide bir ne zaman bisikletinin geleceğini sorar. Kahveci çırağı, Ali abisine olan biteni anlatıp Nurettin'in annesine haber vermesini söyler.

Tatlı Düşün Başlangıcı

Nurettin gündüzleri arkadaşlarıyla oynayıp akşam olurken köye dönecek olan minibüsü merakla bekler. Nurettin minibüs şoförüne bisikleti getirdiğinde kornayla köye girmesini söyler.

Tartışma

Yemekten sonra Nurettin arkadaşlarıyla oynamak için sokağa çıkınca annesi, üvey babasına mektubun ulaşmış ulaşmadığını sorar. Kadın yalancı adamın hâlâ oyununa devam etmesine sinirlense de gelecek yıl okul başlayınca çocuğunun babasız olarak okula gitmemesini istediği için ses çıkarmaz.

Kaçış

Karısının bisiklet için sakladığı parayı bulan Necati köydeki köftecide içki içip parayı bitirir, ertesi sabah da kimseye haber vermeden bavulunu alıp köyden iş bulmak için gider. Nurettin'in annesi kahveci çırağının mektubu gönderip göndermediğini öğrenmek için kahveye gidince olan biteni öğrenir.

Bir Akşam

Nurettin ve Mehmet tarlalara doğru yürüyüp tepeden minibüsün gelişini izlemek isterler. İki arkadaş bisikleti görünce sevinçle meydana koşup bisikleti almak isteyince kendileri için gelmediğini öğrenirler, ağlayıp eve dönerler. Parayı sakladığı yerde bulamayan Nurettin'in annesi, bitkin bir hâlde yere oturup ağlar. Nurettin annesinin neye üzüldüğünü merak etse de soramaz.

Tepede

Cenk İstanbul'a gideceği için Mehmet ve Nurettin ile vedalaşır. İki çocuk da o anda Cenk'in yerinde olmak ister. Nurettin arkadaşı Mehmet ayakkabıcının yanında işe başladığı için artık tek başına tepede bisikletin geleceği anı beklemektedir.

Kocabaş

Nurettin arkadaşı Mehmet'i görmek için onun iş yerine gider. Dönüş yolunda Musa'nın bisikletini görünce üzüntüsünü gizleyemez. Musa alay ederek ona bisikletinin ne zaman geleceğini sorar. Bisikletini beklediği tepeden dönerken bir köpek ona saldırır, avcılarının yardımıyla kurtulur.

Mezarlıkta

Ertesi sabah Nurettin, annesini evde bulamayınca babasının mezarına gitmiş olacağını düşünüp o da mezarlığa gider. Annesiyle birlikte babasına dua okuyup birbirlerine sarılıp ağlarlar.

Kahveci Çırağı

Kahveci çırağı Dursun o sabah dükkanını açarken Nurettin'in hüznü bekleyişini görür, bu durum karşısında üzülür, ne yapacağına bir türlü karar veremez.

Kavuşma

Annesi gerçekleri oğlundan saklayıp onu oyaladığı için çok üzgündür. Annesi ona tam olayın aslını anlatacağı sırada Ali amcasının kamyonunun köye korna çalarak geldiğini görür. Kamyonu kullanan üvey babası, Nurettin'in istediği mavi bisikleti alır, Nurettin uzun süredir hasretini çektiği bisikletine kavuşur (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi bisiklet, 2000).

Kolye

Toprak, Kasabada Bir Ev, Kolye, Konuk, Cevat Kaçıyor ve Kolyenin Eşi bölümlerinden oluşur.

Toprak

Servet amca olmayan köpeği için bahçesine köpek kulübesi yapar. Köpek almak istemesindeki maksadı bahçesindeki meyvelerin çocuklar tarafından talan edilmesini önlemektir. Servet amca yıllar önce eşini kaybettiği için yalnız yaşar. Oğlu Hasan da çalışmak için gittiği ülkeden bir daha dönmez. Servet amca üzüntülü olduğu bir gün kapı aralığında benekli bir köpek bulunca sevinir, onun karnını doyurur. Fakat bahçesinde bulduğu köpeğin sahibi gelince onunla vedalaşırken hüzünlenir.

Kasabada Bir Ev

Bekir amca ve karısı kasabada küçük tek katlı evlerinde yaşar, Bekir amcanın oğlu ile Servet amcanın oğlu birlikte yurtdışına çalışmaya gider. Bekir amcanın oğlu bir gün 10 yaşındaki Selvi isimli kızıyla yurtdışından döndüğünde yaşlı çift torunlarına kavuşmanın sevinciyle dolup taşar. Fakat torun olarak benimsedikleri Selvi oğullarına hiç benzememektedir.

Kolye

Selvi canı sıkıldığında ya da neşeli olduğunda uğrak yeri olan köydeki kayalıklara gider. Denizi izlediği sırada boynundaki kolyeye gözü ilişir, kolyenin hikâyesini bir türlü hatırlayamaz. Mahalledeki Cevat isimli çocuk Selvi'ye erik çalmak için teklifte bulunur. Selvi bu teklifi kesin bir dille reddedip kavgaya tutuşur. Cevat, Selvi'nin kavga esnasında kopan kolyesini alıp kaçır. Durumu dedesine anlatan Selvi, onunla birlikte Cevat'ı bulmaya çalışır.

Konuk

Servet amca hava kararmak üzereyken evine gireceği sırada boğazında bir kâğıt not bulunan köpeği görür, çok sevinir. Sahibi artık otel odasında ona bakamayacağı için sokağa saldığını yazar. Toprak için artık yeni bir dönem başlar, otel odasının soğuk ortamından kurtulup sıcak bir yuvaya kavuşur. Bahçeye gelen olunca havlayarak Servet amcaya sesini duyurur, artık Servet amcanın keyfine diyecek yoktur.

Cevat Kaçıyor

Cevat eve dönünce millet tepesine çullanıp kolyenin nerde olduğunu sorar. Kolyeyi piyangocu bir adama sattığını, paranın bir kısmını harcadığını itiraf eder. Selvi'nin dedesi çarşıdaki piyangocuyu bulup kolyesini tekrar satın alır.

Kolyenin Eşi

Servet amca kulübesini temizleyip yorulunca dinlenmek için bir köşeye oturur. Gözüne ilişen eski sandıktan eşine hediye aldığı kolye ve küpenin setini bulunca içini hüznün kaplar. Oğlu çalışmaya giderken kolyenin bir eşini ona takmıştır. Servet amca bir gün bahçede çalışırken tesadüf eseri oradan geçen Selvi ile karşılaşır. Selvi'nin boynundaki kolyeyi görünce fenalaşır, boynundaki kolye oğluna taktığı kolyenin aynısıdır. İşin aslını öğrenmek için Bekir amcaya gider, orda Selvi'nin kendi torunu olduğunu öğrenir. Oğlunun bir kaza neticesinde uzun süre hastanede yattığını, iyileşince köye döneceği haberini alır. Bekir amca ve eşi torunu bildikleri Selvi'den ayrılırken hüznülenirler. Servet amca oğluna olan özlemine bir müddet torunuyla giderir. Daha sonra oğlu iyileşince o da onların arasına katılır (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi kolye, 2000).

Kayık

Sel, Kayık ile Çakı, Dövüş, Babam, İspinozlar, Dans, Nutuk, Deniz Gezisi, Tatil Başlıyor, Define, Rastlantı, Kurtuluş, Yaylaya Çıkış, Kuduz, Mısır Püskülü bölümlerinden oluşur.

Sel

Kasabaya aralıksız on gün boyunca yağmur yağdığı için derelerin taşması neticesinde sel gelir. Sel önüne ne çıkarsa korkunç bir şekilde alıp götürür. Deniz kenarına selle gelip yığılan malları halk yağmalarken polis bu duruma mâni olmaya çalışır.

Kayık ile Çakı

Cemal, çünkü selin kalıntılarının yanında kayık yüzdüren Kemal'i görünce elindeki kayığa hayran kalır. Evden babasının değerli gördüğü çakısını alıp kayıkla takas eder. Başlangıçta kayığa kavuştuğuna sevinse de babasından izinsiz çakısını başkasına verdiği için içi sıkılır, yaptığından pişmanlık duyar.

Dövüş

Kemal, sınıf arkadaşı Sabri'yi gürültü yaptığı için öğretmenine şikâyet ettiğinden ikisi okul çıkışında kavgaya tutuşur. Bugüne kadar Kemal kimseyle kavga etmese de kendini Sabri'ye karşı korur, beklenmedik çıkışla kavgada dayak yemekten kurtulur.

Babam

Kemal'in babası gümrük memurudur. Babası çok disiplinli olduğu için annelerine yaklaştıkları kadar babalarına yaklaştamazlar. Babası ara sıra ava gider; bıldırcın, keklik ve tavşan avlar. Babasının av merakı Kemal'e de örnek bir tutku olmuştur.

İspinozlar

Babası ava gidince evden çıkan Kemal, sapanıyla karatavuk avlamak istese de nasibinde ispinozlar vardır. Elindeki sapanıyla sallabaş kuşunu öldürdüğü için dönüş yolunda pişmanlık hissine kapılıp bir daha kuş vurmamak için kendisine söz verir.

Dans

23 Nisan gösterileri için Kemal, öğretmen tarafından kaymakam seçilir. Kemal kaymakam olunca çocukları limandaki adaya götürme sözü verir.

Nutuk

Öğretmen 23 Nisan için öğrencilerden bir konuşma metni hazırlamalarını ister. Sabri, Kemal'in güzel bir metin yazamayacağını söyleyip alay etse de öğretmeni en çok Kemal'in yazdığı konuşma metnini beğenir. Bu sebeple de 23 Nisan'da kaymakam rolünün ona çok yakışacağını düşünür. Okul müdürü ve arkadaşları Kemal'i tebrik eder.

Deniz gezisi

Ertesi gün deniz gezisi için okul bahçesine toplanan çocuklar marşlar eşliğinde caddede yürürler. Müdür ve öğretmeni bu geziye vesile olduğu için Kemal'e teşekkür ederler.

Tatil Başlıyor

Okul bitiminde Kemal'in teşekkür belgesi aldığını gören babası ona hediye olarak futbol topu alır. Sabri ve arkadaşlarının topunu çaldığını gören Kemal, durumu babasına anlatır. Babası komiseri arayıp polis eşliğinde topu almasını sağlar. Akşam yemeği yenileceği sırada babası yazlık bir tatil evi kiraladığı haberini müjdeler.

Define

Kemal sahilde dolaşırken kumsalda bozuk paralar bulur. Kumbarasına atmak için eve döner. Kahvaltısını yaptıktan sonra denizi ve karabatakları seyrederek.

Rastlantı

Fikri, Cemil ve Kemal ne yapacaklarını düşünürken iskelede balık tutma fikri akıllarına gelse de bu saatte yer bulamayacaklarını anlayıp bu fikirden vazgeçerler. Üç arkadaş dağ çileği toplamaya gittikleri sırada dönüş yolunda Sema ile karşılaşır. Sema, üç gün sonra tatile gideceklerini Kemal'e üzgün bir dille ifade eder.

Kurtuluş

Sabah kahvaltısından sonra kardeşi Cemil'le balık tutmaya giden Kemal, o esnada denize düşen sarı saçlı çocuğu kurtarmak için suya atlar. Herkes Sabri'nin kardeşini kurtardığı için ona kızsada Kemal yaptığıının doğru davranış olduğunu düşünüp pişmanlık duymaz. Kıyafeti ıslandığı için Cemil ile eve dönmek durumunda kalır.

Yaylaya Çıkış

Yaylaya çıkmak için yola koyulan Kemal ve ailesi suyu güzel olan bir çeşme kenarına durup mola verirler. Kasabadaki evlerine varmadan Kemal, bir yıl önce arkadaşlık edip oyunlar oynadığı çocukları görünce mutlu olur.

Kuduz

Mahallede arkadaşlarıyla top oynayan çocuklar, arkadaşlarından Şevki'yi kuduz bir köpeğin ısırıldığını öğrenince bulunduğu evin karşısında merakla onun iyileşmesini beklerler. Zavallı çocuğun acı çığlıklarını duyan çocuklar, korkuya kapılıp arkadaşının durumunun düzelmesini arzu ederler.

Mısır Püskülü

Şevki, kısa sürede ölünce annesi kasabaya taşınır. Arkadaşlarıyla vadide dolaşan Murat, mısır püskülünü görür ve diğer çocuklara sigara yapıp içmeyi teklif eder. Kemal bu teklifi hiç hoş karşılamaz. Arkadaşlarıyla amcasının çiftliğine giden Kemal orada arkadaş Sema'nın evinin yandığı haberini alır. Bu haberi alınca baygınlık geçirip yere yığılan Kemal, kendine gelince arkadaşının babasının ve erkek kardeşinin öldüğünü öğrenir. Bu habere üzülsede Sema'nın yaşadığını görmek onu mutlu eder. Sema ona kardeşinin kayığını hediye eder (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi kayak, 2000).

Dağ

Dağ, Dağ Resmi, Dağın Çağırışı, Kavga, Yusuf'un Düşüşü, Yola Çıkış, Evdeki Telaş, Yusuf'un Kararsızlığı, Metin Köyde, Dönüş, Cafer'in İyiliği, Metin'in Evinde, Kaza, Kavuşma bölümlerinden oluşur.

Dağ

Metin tıpkı babası gibi dimdik, sözüne güvenilir, onurlu, yılmaz bir insan olmak ister. Küçük bir kasabada annesi, dedesi ve anneannesiyle yaşar. Evlerinin karşısındaki heybetli dağa bakıp üç yıl önce çalışmak için gurbete giden babasını düşünür.

Dağ Resmi

Daha okula başlamadan okuma yazmayı öğrenen Metin, gökyüzüne, uzaya ilgi duyar. Mahalledeki çocuklar babasından söz edince huzursuz olur. Ne zaman babasına özlem duysa dağ resmi çizmek gelir içinden, aslında dağ resmi yerine babasının resmini çizmek ister.

Dağın Çağırışı

Metin gece uykusundan kalkıp evlerinin karşısındaki dağın adeta bir insan gibi kendisini yanına çağırdığını duyar. Sabah olunca evdekilerin şahit olduğu bu duruma inanmayacağını düşünüp olayı anlatmaktan vazgeçer. Dedesiyle birlikte onun çocukluk anılarını yad ederler. Akşam olunca dağa gitme fikri aklını karıştırır, bu niyetle sokağa çıkınca bekçiye yakalanmaktan son anda kurtulup bir kümese saklanır.

Kavgı

Metin arkadaşı Semih'le deniz kenarında gördükleri yılan balığını heyecanla mahallede bilye oynayan çocuklara anlatmaya yeltenince Salih, onu 'babasız çocuk git başımızdan' diye azarlar. Metin bu sözü duyunca nevre döner, kavgaya girer. Dönüş yolunda arkadaşıyla sohbet ederken dağın kendisini gizemli bir şekilde yanına çağırdığını söyler. Arkadaşından dağa gitmek için kendisine yardım etmesini bekler.

Yusuf'un Düşüşü

Hatice teyze odun kırmak için gelen işçi Yusuf'a neden hafızasını kaybettiğini sorunca o da bir kaza geçirdiğini ve sonrasını hatırlamadığını söyler. Dağ esrarengiz bir şekilde Yusuf'u da yanına gelmesi için çağırılmaktadır.

Yola Çıkış

Metin, annesi ve dedesinin dağa gitmeye izin vermeyeceklerini düşünüp gizli saklı evden çıkar. Arkadaşı Semih, onu bu fikrinden caydırmaya çalışsa da başaramaz. Metin tek başına dağın yolunu tutar.

Evdeki Telaş

Sabah olunca Metin'i yatağında göremeyen annesi büyük bir telaşla onu aramaya başlar. En sonunda arkadaşı Semih'ten onun dağa gittiği haberini alır. Dedesi ve annesi taksi tutup onu aramak için dağ yoluna giderler. O esnada jandarmaya da haber verirler.

Yusuf'un Kararsızlığı

Dağın kendini çağırdığı hissine kapılan Yusuf, dağa gitmeye karar verir. Yol üzerinde Metin'in babası için yazdığı anı defterinden bir sayfayı bulup okur. Oğlunun da kendisi için sitem dolu cümleler yazdığını düşünür. Ormanda bir çocuğun ayak izine rastlar, çocuğun izini takip etse de bir müddet sonra bu fikrinden vazgeçip kahvehaneye döner. Köy kahvehanesinde çalışan çocuk, yaşlı bir adamla kadının kaybolan çocuğu aradıklarını söyler.

Metin Köyde

Metin dağda yorulunca etrafına bakınır ve gördüğü ilk köye gider. Köye varınca kahveci çırağı onun kaybolan çocuk olduğunu anlayıp neden evden kaçtığını sorar. Metin dağın kendisini çağırdığını, üç yıl önce kaybettiği babasını bulmak için dağa çıktığını söyler. Cafer bir an Yusuf'un da benzer çağrıyı duyduğunu anımsar.

Dönüş

Metin jandarma sayesinde annesi ve dedesine kavuşur. Onları merakta koyup üzdüğü için çok pişmandır, arkadaşlarının alaylarından kurtulmak maksadıyla babasını aramaya çıktığını söyler.

Cafer'in İyiliği

Cafer ormana koşup Yusuf'a kaçan çocuğun bulunduğu haberini ulaştırır. Hangi köye döndüklerini öğrenen Yusuf, çocuğunu bulmak için o köye gelince top oynayan çocukların içinde kendi çocuğunun da olabileceğini düşünür. Köy kahvesinde oturup sohbet ederken tesadüf eseri kendisine bir iş bulur.

Metin'in Evinde

Metin evde dedesine yaptıkları maçtan heyecanlı bir şekilde bahseder. O esnada okulda iş bulan annesi müjdeli haberi oğluna verir.

Kaza

Şoför İbrahim ile ilk iş yolculuğuna çıkan Yusuf, yolda dikkatsizlik sonucu kaza yaparlar. Apar topar hastaneye kaldırılırlar. Bu kaza onlar için bir dönüm noktasıdır.

Kavuşma

Yusuf ayılınca başı sarılı şoförü görünce kazayı ucuz atlattıklarını düşünür. Kazanın şokuyla Yusuf'un hafızası yerine gelir. Eşinin ve oğlunun adını hatırlayınca çok geçmeden odaya oğlu ve eşi girer, Yusuf göz yaşlarına hâkim olamaz. Yıllardır hasret kaldığı ailesine ve çocuğuna kavuşur (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi dağ, 2000).

Anılar

Eski Bir Sokak, İlk İzin, Kumar, Kaçış, Kardan Duvarlar bölümlerinden oluşur.

Eski Bir Sokak

Dursun, Ali ve Adnan (yazarın kendisi) okul çıkışı birlikte misketle düğme oyunu oynarlar. Adnan oyunu kaybedince elinde düğmesi kalmadığı için babasının askıda asılı gömleğinin düğmelerini makasla kesip oyuna tekrar döner. Fakat yine oyunda yenilir, akşam olunca babasından azar işiteceği düşüncesiyle içini sıkıntı kaplar. Babası bir defalığa mahsus bir şey söylemez, Adnan da bir daha düğme oyunu oynamayacağına söz verir.

İlk İzin

Adnan ve Faruk okul çıkışı sinemaya gitmek için annelerinden izin alırlar. Adnan'ın annesi sinemaya gitmek için izin verince iki arkadaş buluşup çay içer, sonra heyecan içinde sinemanın yolunu tutarlar.

Kumar

Adnan arkadaşlarının mahallede okul çıkışında çember oyunu oynayıp para kazandıklarını görünce merakla oyuna dahil olur. O sırada babası kumar oynadığını düşünüp Adnan'ın gömleğinden tutup kazandığı paraları etrafa saçarak onu sinirli bir şekilde eve götürür.

Kaçış

Adnan, amcasının Beyazıt'taki dükkânına gidip oraları gezmek için evden çıkar. Yolda bisiklet süren çocuğu görünce kendisinin ne zaman bir bisikleti olacağını düşünür. Amcası Kazım, onun tek başına oralara kadar gelmesine şaşırır, akşam eve döndüğünde ayak tabanları sızlasa da Adnan artık büyüdüğünü ve cesur bir çocuk olduğunu düşünür.

Kardan Duvarlar

Kışın çok çetin geçtiği için Adnan ve kardeşlerinin o hafta okulu tatil olur. Pencereden bakarken karla örtülmüş olan duvarları görünce şaşkınlığını gizleyemezler. Adnan,

annesinden kardeşleriyle birlikte dışarı çıkmak için izin almak ister fakat olumsuz yanıt alınca kendisi tek başına sessiz sedasız dışarı çıkar. Arkadaşı Fikri ile caddede dolaştıktan sonra üşüdüğünü fark edince eve dönerler. (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi anılar, 2000).

Suna

Akşamüzeri ve Bir Başka Sabah bölümlerinden oluşur.

Akşamüzeri

Suna evlerinin penceresinden bakarken güneşin neden battığını, neden akşam olduğunu sorgular. Bahçedeki ağacın dalına konan ispinoz kuşuyla konuşur. İspinozla arkadaş olmak isteyince birden kendisini ispinoza dönüşmüş şekilde bulur. İspinoz Suna'ya küçük çocukların kendilerine taş atmalarından yakınıır. Suna ve ispinoz, ağacın dalından etraftakileri izlerken mahalleye yeni gelen Ali isimli çocuğun başkasının cüzdanını çaldığına şahit olurlar. Çocuklardan Veli ve Selim cüzdanı sahibine vermesi gerektiğini söyleyince onlara zorbalık yapar, Suna bütün bu olanları izlerken çok sinirlenir.

İspinoz Suna'yı arkadaşlarıyla tanıştırır. Mısır tarlasındaki korkulukla sohbet edip derdini dinlerler. Yaşlı çınar ağacıyla konuştuktan sonra Suna tekrar insan kılığına dönüp evine gider. Onu arayan annesine göründükten sonra bu kez gökteki bulutla konuşup hâlini hatırlar. Bulutla arkadaş olup kendisi de bulut şekline girer. Suna, bulut arkadaşıyla gökte dolaşırken Ali'nin yangın çıkardığını görür ve ona çok kızar. Akşam olunca babasına Ali'nin hırsızlık yaptığını anlatırken pencerede ateşböceği görür, bu defa da ateşböceği kılığına girip ormanın derinliklerinde saklambaç oynar. Günün sonunda eve dönüp yatağına yatıp uykuya dalar.

Bir Başka Sabah

Ertesi sabah Suna, pencereden gördüğü kelebeği eline konması için çağırır. Yine kendi isteğiyle bu kez kelebeğe dönüşen Suna, gelincik dolusu tarlada gezinir, gelinciklerin Ali'den şikâyetçi olduğunu öğrenince bu kez ona bir ceza vermek gerektiğini düşünür. Suna zikzak şekline uçarak kelebek avlayan Ali'yi ıssız ağaçlık bir yere getirir. Orada onun korkmasını sağlayıp iyi bir çocuk olmasını öğütler. Suna, ertesi sabah bahçedeki kediyle konuşurken ansızın kedi olmayı diler ve kedi olur. Kedi arkadaşlarıyla rıhtımda

balık yerken Ali'nin kedilerin canını yakarcasına onları sevdiğini görür. Tekrar Ali'yi korkutup ona büyük bir ders verir (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi suna, 2000).

İğde

Gazino, İğde, Baba, Suman, İlk Olay, İkinci Olay, Hırsız ve Son bölümlerinden meydana gelmiştir.

Gazino

Eski bir balıkçı olan Hasan Efendi'nin kardeşi Cemal Kaptan ve onun kızı İğde'den başka kimsesi yoktur. Hasan Efendi, balıkçılıktan arta kalan vakitte kiraladığı gazinoyu işletir, yeğeni İğde ona boş zamanlarında yardım eder.

İğde

İğde sekiz yaşında bir kız çocuğudur. Annesi onu doğururken öldüğü için babasıyla birlikte yaşar. Hasan Efendi denize bakıp hülyalara dalan yeğeniyle sohbet etmeyi çok sever.

Baba

İğde'nin deniz tutkunu babası usta bir balıkçıdır. Diğer balıkçılar onun bu maharetini kıskanmaktan öteye gidemezler. Kızına çok düşkün olan Cemal Kaptan onun için zorlu dalgalarla boğuşup derin denizlerden balık avlar. Amacı eşinden yadigâr kalan biricik kızını okutup güzel yerlere gelmesini sağlamaktır.

Suman

Gazino işleten Hasan Efendi, bir gün dükkânına iş aramak için gelen göçmen Suman (Osman) ile karşılaşır. Onunla sohbet edip daha önce ne işler yaptığını sorar. Suman karın tokluğuna bile çalışacak durumdadır. Hasan Efendi yeğeni İğde'nin yorulduğunu düşünerek onun iş yükünü hafifletmek için Suman'ı işe almayı gerekli görür, balık satmadan gelen kardeşi Cemal ile onu tanıştırır. Baba ve amcanın o gün iş yerine gelmeyen İğde'de aklı kalır.

İlk Olay

Cemal Kaptan eve döndüğünde kızı İğde'yi evde bulamaz. Telaşla komşusuna sormaya çıktığı esnada İğde'nin arkadaşı, onun sağlık ocağına gittiğini söyler. Cemal koşar adım sağlık ocağına gider ve komşusu Hatice teyzeyle kızının taburcu olduklarını öğrenir. Kızı İğde ile kardeşinin gazinosunda karşılaşır, İğde olup biteni anlattığı esnada kasabanın

resmini çizmek için gelen iki ressam gazinodan içeri girer. Kasabanın resmiyle beraber çok beğendikleri İğde'nin de resmini çizmeyi teklif ederler. Babasının onayıyla İğde'nin resmi çizilmeye başlanır.

İkinci Olay

İğde ressamların çizdiği resimleri çok beğenir. O esnada birden yine alnının sıkıştığını hisseder. Bu krizi gören amcası ve çalışanlar ona iyi olup olmadığını sorunca titremesi biter. İğde bu durumu kimsenin bilmesini istemez. Gazinodan çıkıp eve dönerken arkadaşı Esmâ ile karşılaşır. İğde arkadaşının kaybettiği parayı bulması için ona yardımcı olur. Başta yine esrarengiz şekilde sancılanıp sıkışmaya başlar ve paranın yerini görür. Bu olaydan sonra İğde falcı misali bazı şeyleri gözleriyle görüp gâipten haber veren bir yeteneğinin olduğunu fark eder, babasıyla bunu paylaşması gerektiğini inanır.

Hırsız

Ertesi sabah gazinoyu açtıklarında ressamlardan biri İğde'ye teşekkür etmek için gelir. Çünkü bir gün önce İğde diğer ressamın başının belada olduğunu, yardıma ihtiyacı olduğunu söyler. Ressamlar köydeki işlerinin bittiğini söyleyip vedalaşırlar. Cemal Kaptan levrek yakalamaya gidince İğde de arkadaşı Sabri ile sahilde dolaşır. İki arkadaş rıhtımdaki geminin kaptan köşkünü merak edip içeri girer, tam gemiden çıkacakları esnada bekçi onların hırsızlık için oraya girdiklerini düşünüp önlerini keser. Parayı çalan bekçinin kendisidir fakat suçu bu çocuklara atmak ister. Polislerin araştırması sonunda asıl hırsızın bekçi olduğu anlaşılır. Geminin kaptanı, yıllardır yanında çalıştırdığı kişinin hırsız olduğunu öğrenince resmen yıkılır.

Son

Bekçi tayfa kısa sürede paraları harcamadan yakalanır. İğde yine esrarengiz biçimde onun nereye saklandığını bilip ihbar eder. Arkadaşıyla birlikte denizden babasının dönmesini bekler (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi iğde, 2000).

Yusuf

Uykusuz Bir Gece, Sabah, İş Aramak ve Karar bölümlerinden oluşur.

Uykusuz Bir Gece

Yusuf annesini ve babasını trafik kazasında kaybettiği için küçük evlerinde tek başına yaşamak zorunda kalır. Şimşekli bir gecede yorganına sarılıp gecenin geçmesini bekler.

Şimşek, evlerinin önündeki ağacı ikiye bölünce Yusuf dışarı çıkıp devrilen ağacın bir dalını kendine arkadaşlık etmesi için eve alır. Sabahın olmasını beklerken uykuya dalar.

Sabah

Sabah olunca şiddetli yağmur diner. Yusuf evde kahvaltılık bir şey olmadığı için iş yerine gider. Yusuf geceden kopardığı akasya dalını bahçeye dikip annesiymiş gibi ona duygusal bir bağ besler. Başı sıkışınca bazen babasının arkadaşı bankacı Saim Bey'i ziyaret edip ondan para alır.

Yusuf bir ayakkabı tamircisinin yanında çalışmak için işe başlar, kazandıkları para dükkânı çekip çevirmeye yetmez. Yusuf yol kenarında ayakkabı boyayan çocukları görünce bu işi yapmaya karar verir. O sıra bir çiftlik sahibi kendisine kâhya olmasını teklif eder. Yusuf ne ayakkabı boyacısı ne de kâhya olmak ister. Onun tek arzusu okumaktır fakat maddi imkansızlıklar yüzünden bu pek de mümkün değildir. Yusuf mahalleye girince evinin yandığını görür, hemen bahçedeki fidanı yerinden çıkarıp yanına alır. Yusuf fidanı güvenli bir yere dikince rahatlar.

İş Aramak

Çatıdan gelen güneş Yusuf'un yüzüne yansıdığı için uyanır. Çiftlikle kâhya olmanın özgürlüğünü kısıtlayacağını düşünerek kendisine başka iş aramak için yola koyulur. Gün boyu çeşitli işlerde çalışanları izler ve bir türlü ne iş yapacağına karar veremez.

Karar

Yusuf, uzun süre görüşmediği Aydın isimli arkadaşıyla yolda karşılaşır. İki arkadaş Topkapı Sarayı'nı gezerken sohbet ederler, Yusuf sonunda ne iş yapacağına karar verir. Arkadaşı gibi ayakkabı tamircisinin yanında çalışmak için dükkâna gider. Yusuf ilk tamir ettiği ayakkabının sevdiği kız Ayşe'ye ait olduğunu öğrenir. Ustası Ayşe'nin bu ayakkabıyı nişanında giyeceğini söyleyince içini hüznün kaplar (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi yusuf, 2000).

Deniz Çocukları

Deniz Çocukları, Bir Hırsız, Mağarada, Gazino, Adada, Mağarada, Karakolda, Karşılaşma, Motorda, Polis Yolda ve *Sonar* başlıklı bölümlerden oluşur.

Deniz Çocukları

Can rüyasında bir peri kızı görür. Peri kızı ona hazine dolu gizemli adanın yerini gösterir. Bu düşü arkadaşlarına anlatmak ister fakat inanmayacaklarını düşünüp vazgeçer. Ali, Murat, Can isimli üç arkadaş sözleşip adaya balık tutmaya gider, görev dağılımı yapıp heyecanla bulmak istedikleri hazineyi hayal ederler.

Bir Hırsız

Kasabadaki evlere dadanan hırsız sadece mont ve palto çalar. Çaldıklarını bir mağarada biriktirip oradan da uzak yerlere götürüp satma niyetindedir.

Mağarada

Çocuklar mağaraya girince hazine sandığı yerine kasabadan çalınan palto ve montlarla dolu bir bavul bulur. Onu çalan kişiyi öğrenmek için başlangıçta bavula dokunmazlar. Bir süre oturup plan kurup beklerler.

Gazino

Çocukların babaları gazino sahibiyle sohbet ederken sabah çocukların denize açıldığını tesadüfen öğrenirler. Telaş içinde çocuklarını aramaya başlarlar.

Adada

Sonar uzun uğraşlar sonrasında mağaraya ulaşır. Mağaradan aşağıya bakınca adanın kıyısında küçük bir sandal görür ve çok tedirgin olur. Can ve arkadaşlarının bindiği küçük kayığı görür görmez onu saklamaya karar verir.

Mağarada

Çocuklar paltoları çalan hırsızı korkutmak için paltoları giyip bavulun etrafına saklanırlar. Amaçları hırsızı korkutup ona büyük bir ders vermektir.

Karakolda

Sabri Efendi komşusunu şikâyet etmek için gittiği karakolda kendi oğlunun da arkadaşlarıyla adaya gittiğini öğrenince telaşa kapılır. O da diğer babalar gibi çocuğunu aramaya başlar.

Karşılaşma

Mağaranın içindeki odaya giren Sonar, paltoların içinde birilerini görünce korkudan bayılır. Çocuklar yanlarında getirdikleri iple onun elini bağlayıp ailelerine haber vermek için mağaradan çıkarlar. Adaya geldikleri kayığı bıraktıkları yerde göremeyince onu aramaya koyulurlar.

Motorda

Musa kaptan ve diğer çocukların babaları, adanın kıyısında kayık göremeyince çocukların orada olmadığını düşünürler. Geri dönmeye yeltenirler.

Polis Yolda

Polisler aylardır izini sürdüğü hırsız nihayet yakalamak için kıyıya yanaşırlar, herhangi bir olumsuzluk yaşamamak için gerekli tedbirleri alırlar.

Sonar

Sonar ayılınca karşısında uyuyan Murat'ı görür ve elindeki ayağındaki iplerden kurtulur. Cebindeki silahı Murat'ın kafasına dayayıp onu uyandırınca Murat korkudan çığlık atar. Murat'ı mağaraya götüren Sonar, diğer çocuklar tarafından tekrar yakalanıp bağlanır. Çocuklar çalı çırpı yakıp etraftan yardım isterler, sahil güvenlik yardımı gelince ellerinden Sonar'ı tekrar kaçırlar. Sonar palto dolu bavulla denize atlayıp kaçmak ister, ancak denizde kaybolur (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi deniz çocukları, 2000).

Kumru

Kumru, Simitçi Çocuk, Küçük Zaman Aralığı, Bulutların Karanlığı, İrem, Bir Kadın, Bir Kuş, Gazinoda, İlk Fırsat, Bir Gün Önce, Tavuk Olayı ve Çocuk Kaçırma adlı bölümlerden oluşur.

Kumru

Mahalledeki elektrik direğine konan kumru, sabahın erken vaktinde öterek insanları uyandırır. Balık satıcısı Süleyman kasabanın en yoksul insanıdır. Yaşamını balık satarak idame ettirir. Rıhtımdaki balıkçıdan ısrarla sardalya dolu kasayı ucuza alıp satmak ister ama adam ikna olmaz. En sonunda balıkçı Hasan'dan 4 kilo izmarit alıp onu mahallede satıp bir miktar para kazanır.

Simitçi Çocuk

Hande, annesi ve kardeşiyle birlikte bir süreliğine anneannesinin yanına tatile gelir. Hande, Muzaffer isimli simitçi çocuktan kardeşine ve kendine simit alır. Yaşlı komşusu için de tekrar simit alan Hande, kahvaltı yapmak için evinin yolunu tutar.

Küçük Zaman Aralığı

Yaşlı adam evinin terasında oturup deniz kıyısındaki insanları izlerken küçük bir çocuğun boğulmak üzere olduğunu anlar ve yüksek sesle ‘çocuk boğuluyor’ diyerek etraftakilere haber verir. Çocuğu boğulmaktan kurtaran yaşlı adam, ertesi gün sahilde onunla karşılaşınca sohbet eder, çocuğun babası da kızını kurtardığı için ona teşekkür eder.

Bulutların Karanlığı

Süleyman bu defa bir kasa istavrit satarken balık almaya gelen Hande’yi görünce kendisinin de böyle bir güzel kız çocuğu olmasını hayal eder.

İrem

İrem sahilde kumla oynayıp Ali dedesiyle birlikte kule yaparken sohbet eder. Diğer çocuklar da onların oyununa dâhil olup eğlenirler.

Bir Kadın

Kumru bu defa televizyon antenine konup Süleyman’ı sesiyle uyandırır. Süleyman kahvede kahvaltısını yaptıktan sonra balık satmaya çıkar, Sakine isimli bohçacı kadın onu yanına çağırıp para karşılığında 8 yaşlarında bir kız çocuğunu kendisi için kaçırmasını ister. Süleyman’ın kafası duyduğu para karşısında karışsa da bunun korkunç bir şey olduğunun farkındadır. Sakine sahilde bohça satarken Hande dikkatini çeker. Annesi kadının bazı tavırlarından rahatsız olup kızıyla birlikte oradan uzaklaşır.

Bir Kuş

Süleyman her sabah çalar saat gibi öten kumrunun o sabah ötmediğini fark edip meraklanır. Yolda yürürken Ayşe kadın oyunlarını kırma karşılığında ona para verir ama çocuk kaçırma meselesi Süleyman’ın zihnini kurcalayıp durur.

Gazinoda

Süleyman gazinoda otururken yanına Sakine’nin belalı oğlu gelir ve annesinin selamını getirdiğini söyler. Korkunun etkisiyle olumlu yanıt veren Süleyman’ı dertli dertli düşünürken gören İbrahim, onu bu denli düşündüren meseleyi merak edip öğrenmek istese de başaramaz. Süleyman evine gidince hüznülenip böyle bir şey yapamayacağını düşünürken Sakine’nin oğlu kapısına gelip çocuğu kaçırmadığı takdirde onu ölümle tehdit eder.

İlk Fırsat

Süleyman Hande'nin annesiyle birlikte haftalık alışverişlerini yapmak için pazara gittiklerini öğrenir. Hande'yi pazarda görüp istediği balıkları ona teslim eder. Aslında pazar yerinde kaçırmak için bir fırsat doğmuştur, fakat Süleyman bunu yapmak istemez. Gazinoda otururken Sakine'nin üç oğlu gelip onu tekrar tehdit eder. Süleyman onları geçiştirip arkadaşı İbrahim'e olan biteni anlatır. İbrahim, zamanında eşi ve çocuğunu Sakine'nin yüzünden kaybettiğini hatırlar, ona karşı duyduğu kını tekrar gün yüzüne çıkar.

Bir Gün Önce

Hande, annesi ve kardeşiyle birlikte denize gider. Annesi yeni mayo aldığı için herkese gazoz ısmarlaması gerektiğini öğrenir. Bir müddet yüzdükten sonra Hande kahvaltı hazırlamak için tek başına eve döner.

Tavuk Olayı

Süleyman o gün bekçinin sesiyle uyanır. Bekçi ona yan köyde yaşayan birinin tavuklarını satmak istediğini söyler. Süleyman köye gider ve 6 tavuğu alıp çarşıda satmaya başlar. Sona kalan bir tavuğu önceden tavuğunu çaldığı Ali amcaya ayırıp ondan kendini affetmesini ister ve istediği olur. Süleyman üstünden büyük bir yük kalkınca soluğu İbrahim'in yanında alır. Yarınki çocuk kaçırma olayıyla ilgili detayları konuşurlar.

Çocuk Kaçırma

O gece Süleyman için sabah olmak bilmez. Sözleştikleri gibi Onaltılar Apartmanı'nın önünde Saliha'nın oğullarıyla buluşup pamuk ve ilacı alır. Süleyman, Hande'nin eve dönmesini beklerken yanlışlıkla başka bir kız çocuğunu kaçıırır. Kızı çocuk şebekesine teslim ettiği esnada polis ekipleri onları kısıkvırak yakalar. Süleyman, Saliha ve çocuk çetesinin yakalanmasına katkı sağladığı için kendisiyle gurur duyar. Hayatın tadını tekrar çıkarmaya başlar ve her gün sesini duyduğu kumrunun cıvıltısı onu bir başka mest eder (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi kumru, 2000).

Park

Tanışma, İki Yaşlı Kadın, Boyacı, Yağmur, Bekçi Kasım Efendi, Simitçi Arif, Bebek, Yaşlı Biri, Şakacı Rüzgâr, Dilenci, Bekçinin Düdüğü, Postacı, Kumrular, Gazete Toplayıcıları, Okul Kaçakları, Çöpçü, Balon ve Güneş adlı bölümlerden meydana gelir.

Tanışma

Parkın temizliğinden sorumlu olan Kasım Efendi oradaki ağaçları kendi diker ve onlara gözü gibi bakar. Parka genç yaşlı, çoluk çocuk herkes gelir.

İki Yaşlı Kadın

Çocukluktan beri arkadaş olan Zehra ve Şule nene her çarşamba bu parkta buluşur. İkisi de evlenmediği için çocukları yoktur. Çocuklara duyduğu özlemi bu parktaki çocukları izleyerek gidermeye çalışırlar. Şule nene, bir gün buluşmaya gideceği sırada merdivenlerden yuvarlanıp hayatını kaybeder. Hiç kimsesi olmadığı için belediye cenaze işlemleriyle ilgilenir. Zehra nine arkadaşının gelmesini sabırsızlıkla beklerken bir yandan da ona anlatacaklarını zihninde tasarlar, bütün gün bekleyip arkadaşı gelmeyince işi çıkmıştır diyerek evine döner. Fakat etrafında öbekler hâlinde dönen güvercinlere bir anlam veremez.

Boyacı

Mehmet parktaki insanların ayakkabılarını boyayıp para kazanmaya çalışır. Sabahtan beri daha üç ayakkabı boyadığı için üzgündür, çünkü babası günlük 5 milyon kazanmadığı takdirde onu eve almayacağını söyler. Tam ümidini kesmişken oradan geçen bir adam 1 milyon verip ayakkabısını boyatır. Dinlenmek için oturduğu sırada kaba bir çocuk ayakkabısını boyatmak ister, ona kötü davranır. Mehmet ayakkabı boyamaktan vazgeçip tepki gösterince bahsi kaybeden çocuk ve arkadaşları ona 2 milyon verirler. Mehmet babasının ondan kazanmasını istediği miktarı tamamlama gayreti içerisinde.

Yağmur

Yağmur yağdığı için parktaki ağaçlar ve banklar ıslanır. Kimi bu durumdan memnun olsa da kimisi de hoşnut değildir. Parktaki banklar, çocukların çivilerle üzerlerini çizmelerinden şikâyetçidir.

Bekçi Kasım Efendi

Bekçi Kasım Usta yağmurdan sonra otları çapalar, bekçi kulübesinde dinlenirken iki kişinin basit bir kaza yüzünden didiştğini görür. İki tarafı da ikna edip olayı tatlıya bağlar. Fakat bu planlanan bir hırsızlıktır. Ceketini hırsızlar alıp kaçınca durumu karakola bildirmek üzere koşar.

Simitçi Arif

Arif camekânla simit satarken bir çocuk simidi kaptığı gibi para vermeden kaçır. Simit dolu camekânı yere bırakıp çocuğun peşine düşen Arif döndüğünde camekânı da yerinde

bulamaz. Simidi çalan çocuk başka bir kestirme yoldan gelip camekânı da alır. Hırsız çocuk, camekânı başkasının aldığını söyleyip simit dolu camekânı Arif'e geri verir. Hırsızlık yaptığı için pişman olduğunu söyleyip kendisine de simit satmak için bir camekân bulmasını ister.

Bebek

Annesiyle parka gelen bebek etrafı izlerken bulut ve kuşları görünce heyecanlanır. Daha 4 aylık olan bebek annesinin mutluluk kaynağıdır. Annesi onu emzirmek için kucağına alınca küçük bulutu imrendirircesine annesine sarılır.

Yaşlı Biri

Hüsnü Efendi dinlenmek için parka oturunca bir çocuğun topu yanına gelir. Topu çocuğa uzatırken benzer şekilde annesiyle parka gelip top oynadığı günleri anımsar.

Şakacı Rüzgâr

Küçük rüzgâr o sabah annesinden izin alıp dolaşmaya çıkar. O nereye gitse bir olay çıkar. Yürüyen çocukların saçlarını kaldırır, eteklerini havaya uçarur. Bu defa parka gelince tahterevallide sallanan iki çocuğun yanına yaklaşır ve birinin şapkasını uçarur, ötekinin de yere düşmesine neden olur. Küçük rüzgâr bir dala sıçrayınca onun hışırtısından serçeler kaçar. Rüzgâr yüzünden parktaki küçük kızın balonu kaçar. Onun gönlünü almak isterken bu defa da diğer balonların kaçmasına neden olur. Özür dilemek ister fakat bu pek mümkün olmaz.

Dilenci

Parkta küçük kızın dilendiğine şahit olan insanlar bir yandan ona acıyıp bir yandan da anne babasına suç bulurlar. Dilenci kız kendisine uzatılan simit yerine para vermelerini ister. Bu duruma sinirlenen kadın simit vermekten vazgeçip simidi çocuğuna ve parkta oynayan çocuklara paylaştırır.

Bekçinin Düdüğü

Akşam olunca parkta sohbet etmeye başlayan banklar karşı evin penceresinden sarkıp yere düşen sarhoş adamı görünce şaşkınlıklarını gizleyemezler. İçkinin etkisiyle hayatından olan adam için üzürlüler.

Postacı

Nuri Hız isimli postacı dağıtımını yapacağı postaları parkta düzene koyup gideceği sırada kendisine gülümseyip el sallayan çocuğu görür. Şimdiye kadar bir çocuk sahibi olamamasının eksikliğini hisseder, yüreği burkulur.

Kumrular

İki kumru parka geldiğinde etrafta hiç kimse yoktur. Bu parkı tercih etmelerinin nedeni taş atan yaramaz çocukların olmaması ve yaşlı insanların onlara ekmek vermesidir. Hatta orada bir çınar ağacı onlara kendi dalında yuva yapmalarını bile teklif eder.

Gazete Toplayıcıları

Ali ve Samet isimli iki çocuk mahallede yaygın olan gazete toplama işine kendi kararlarıyla girişirler. Evlerden eski gazete ve mukavvaları toplayıp kilo hesabı satan iki arkadaş akşam olunca kazançlarını kendi aralarında paylaşır.

Okul Kaçakları

Şevki ve Mehmet ilk dersten sonra, matematik sınavı yapılacağı için çantasını alıp okuldan kaçıp parka gelirler. Mehmet bu durumdan pişmanlık duysa da Şevki anı yaşama taraftarıdır. Parkta müdür yardımcısını gören iki arkadaş bozuntuya vermeden bir banka oturur ve onun gitmesini beklerler.

Çöpçü

23 yaşındaki Mahmut parkın temizliğinden sorumludur. Dinlenmek için banka oturduğu esnada çocuklar farası ve süpürgeyi alıp kaçır, o da peşlerinden koşar. Çocuklar bir süre sonra aldıkları malzemeleri bırakıp kaçmaya devam ederler. Mahmut onlara çok kızır ve tekrar parkı temizlemeye devam eder.

Balon

Mustafa, cumartesi günleri parkta uçan balon satar. Onu gören çocuklar bir yolunu bulup annelerine balon aldırır. Çocuklardan birinin balonu uçup gökyüzünde süzülürken balonu kaçan çocuk yarışı kaybettiği için ağlamaya başlar. Arkadaşının ağladığını gören diğer çocuk kendi balonunu da bırakır, iki çocuk birbirine bakıp gülümser.

Güneş

Parka düşen güneş herkese eşit ölçüde sıcaklık verir. Çam ağacı yeşil rengini güneşe borçludur. Tıpkı kırmızı rengini güneşten alan gül gibi. Park, güneşin kollarında, yaşamını

sevgiye adayıp herkesi bağrına basar. Bütün canlılara kol kanat gerip onların güzel anlarına tanık olur (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi park, 2000).

1.3.1.2. Kar Tanecikleri Dizisi

Kar Tanecikleri Dizisi 4, 5, 6 ve 7. sınıflara yönelik toplam 12 adet romandan oluşur. Öğün Yayınları tarafından 2003'te Ankara'da yayınlanan eserin kapak resmi Aslan Şükür'e aittir. Eserlerin isimleri: *Gökyüzünün Küçük Papatyaları*, *Çiçeklerin Açtığı Gündü*, *Fido*, *Piyango*, *Tahir ile Kedi*, *Çoban Yıldızı*, *Gökyüzü Hep Mavi Kalsın*, *Satıcı*, *Gün Işırken*, *Karlı Pencere*, *Sevgili Dünya*, *İki Arkadaş*.²²

Gökyüzünün Küçük Papatyaları

Erik Ağacı, *Konuk*, *Düş*, *Pazar Günü*, *Gökyüzünün Küçük Papatyaları* ve *Bir Ay Sonra* bölümlerinden oluşur.

Erik Ağacı

Emekli öğretmen Selim Bey, kendisine ait kırtasiye dükkânında çocukların sevdiği ürünleri satar. Dükkânının önündeki erik ağacıyla dertleşip sohbet eder. Erik ağacı, erkenden çiçek açmaya yeltenince çiçeklerinin soğuk almaması için bir müddet daha beklemesini söyler. Selim Bey'in ilk müşterisi kalemi çalınan bir çocuk olur ve Selim Bey'in öğretmenlik anıları gözünde canlanır. Selim Bey, dükkândaki bütün kitapları okuduğu için müşterilerin isteğine uygun kitapları tavsiye eder.

Konuk

Çocuklar derse girmeden önce Selim Bey'in kırtasiye dükkânına uğrayıp ilgilerini çeken oyuncakları incelerler. Kalemi çalınan çocuk, Selim Bey'e kalemini kimin çaldığını gösterir. Selim Bey, çocuğu yanına çağırıp kendisine bir yardımcı aradığını söyler, aslında niyeti çocuğu bu kötü alışkanlıktan uzaklaştırmaktır. Murat, annesinin de izniyle dükkânda Selim Bey'in yardımcısı olarak çalışmaya başlar.

Düş

²² *Çoban Yıldızı*, *Gökyüzü Hep Mavi Kalsın*, *Satıcı*, *Gün Işırken*, *Karlı Pencere*, *Sevgili Dünya*, *İki Arkadaş* eserlerinin güncel baskısı olmadığı için araştırmalar sonucunda bulunamamıştır.

Selim Bey dükkânda uyuklarken kendini çocukluğunun geçtiği evde bulur. Hiç olmayan torunuyla tanışıp onunla hoşça vakit geçirir. Çocukken kendisinin bindiği tahta atı atölyede onarır. Daha sonra rüyadan uyanıp erik ağacıyla sohbet eder. Erik ağacına, yaşlı olunca daha dingin bir hayat yaşadığını söyler.

Pazar Günü

Selim Bey sağlıklı olmak adına her pazar yürüyüş yapar. Yürüyüş yaparken rastladığı boyacı çocukla sohbet eder ve ona dükkânını tarif edip ücretsiz kitap vereceğini söyler. O gün gökyüzündeki martıların adeta papatya gibi açtığını fark eder. Öğretmen okulundan Ahmet'i görüp eski günleri yâd eder. Eve gelip dinlendikten sonra yazacağı romanın adını düşünmeye başlar.

Gökyüzünün Küçük Papatyaları

Selim Bey yazdığı romana *Gökyüzünün Küçük Papatyaları* adını verir. (Buradaki Selim Bey aslında yazarın kendisidir.) Bitirmiş olduğu romanı posta ile yayınevine gönderir. Dükkâna gelip etrafa çeki düzen verdikten sonra müşterilerini beklemeye koyulur. Daha önceden dükkânına gelen bir müşterisinin yatağa mahkûm bir kız çocuğu olduğunu öğrenince ona ücretsiz kitaplar verir. Ayla'nın babası kızının tavsiye edilen kitapları çok beğendiğini anlayınca tekrar alışveriş için dükkâna gelir. Ayla'nın tek dostunun kitaplar olduğunu fark eden Selim Bey bir gün onun ziyaretine gitmeyi düşünür. Selim Bey, onu ziyarete gittiği gün neden yürüyemediğini öğrenmeye çalışır. Her gün bir saat yürümesi karşılığında ona istediği kitapları hediye edeceği sözünü verir.

Bir Ay Sonra

Bahçedeki erik ağacı neşe içinde çiçekler açar. Selim Bey, erik ağacının mutluluğunu görünce içini sevinç kaplar. Dükkânı bir müddet Murat'a bırakıp onun para çalıp çalmayacağını test etmek ister. Murat başlangıçta paraları alıp kaçmayı aklından geçirir, sonra yaptığıının yanlış olduğunu fark edip bu düşünceden vazgeçer. Postacı dükkâna Selim Bey'in basılmış kitaplarından bir kısmını getirir. Kitaplarını görünce çok mutlu olan Selim Bey, Ayla'ya bir tanesini hediye etmek için dükkândan çıkarken kapıda Ayla'yı görür. Ayla'nın artık yürüdüğünü görünce sevinci ve mutluluğu ikiye katlanır.

Yazar bu eserinde gönülden gönüle bağ kurmak amacıyla kitapları aracı olarak kullanır. Kötü alışkanlıkları olan çocukları dışlamak, eleştirmek yerine onu doğru yola sevk edecek girişimlerde bulunur. Sevgiyle yapılan her işin güzel sonuçlar doğuracağı mesajı verilir (Çakmakçıoğlu, 2003).

Çiçeklerin Açtığı Gündü

Hasan Kaptan geçimini balıkçılıkla sağlayan usta bir balıkçıdır. Bir gün üç genci kıyıda Marmara adasına götürmek üzere yola çıkar. Uzun süren yolculuğun ardından onları sağ salim kıyıya ulaştırır. Dönüş yolunda ansızın fırtınaya yakalanır, motoru su alınca bozulur. İki gün boyunca azgın dalgalarla boğuşur. Soğuk bir yandan açlık bir yandan onu zorlasa da ölmek düşüncesini aklına bile getirmez. Motoru günler sonrası kıyıya vurur, kaptan bitap bir hâldeyken iki kişi ona yardımcı olup balıkçı kulübesine taşırlar. Sıcak çorba ve içecek ikram ederler, kaptan kendine gelir gelmez ailesinin onu merak ettiğini düşünüp yaşadığı semtteki gazinoyu arar. Ailesinin gelip kendisini oradan almasını ister, kaptan bu olayın etkisini uzun süre üstünden atamaz.

Kaptan gazinoya gelince herkes etrafına toplaşır, onun kurtulduğu haberini alan herkes çok mutlu olur. İnsanlar günlerdir kendisinden haber alamadıklarını, hatta kendisinden ümidi kestiklerini söylerler. Oğlu Murat, bir müddet babasına yardımcı olmak için onun yanında çalışır, birlikte balık avlamaya çıkarlar. Dönüşte kaptan, sokak kedilerinin belediye tarafından zehirlendiklerine şahit olur. Bu duruma karşı çıkar ve kendi gayretiyle onları zehirlenmekten kurtarır.

Kaptan bir gün emekli öğretmenlerin de olduğu bir topluluğu motoruyla geziye götürür. Yine azgın dalgalarla boğuşur. Sükûnetini koruyup ustalıkla motoru kıyıya ulaştırır. Hasan Kaptan, bu gezi esnasında tanıştığı öğretmenlerden birinin oğlu Murat'ı okutacağı sözünü alınca dünyalar onun olur.

Kaptanın oğlu Murat, mahalledeki spor kulübünde futbol oynar. Murat maçın yapılacağı gün erkenden sahaya gelir, oradaki çocuklardan birisi para vermesi karşılığında yenilmesini teklif edince kavgaya tutuşur. Maç sonunda kavga ettiği çocuklardan birisi onu başından yaralar. Hasan Kaptan, Murat'a bakması için doktor çağırır. Babası onu dövenleri bulup Murat'tan özür dilemelerini ister. Murat kısa sürede iyileşir yazın okul harçlığını çıkarmak için babasının tanıdığı öğretmenin yanında işe başlar.

Murat büyüyüp doktor olur, yaşadığı yerdeki Nehir isimli çocukluk aşkı ile evlenir. Anne ve babası yaşlanmıştır. Günler sonra kaptanın ölümü üzerine dostlarıyla birlikte onun ardından gözyaşı döküp özlemle anarlar (Çakmakçıoğlu, 2003).

Fido

Behzat Efendi büyük kızını yanına alıp Ankara’da iş bulmaya gider. Eşini, küçük çocuklarını köyde bırakmak zorunda kalır. Bir müddet sonra kendisine ve kızına iş bulur, akıllı köydeki kızı Fidan’da kalır. Onu da yanlarına alıp bir işe sokma niyetiyle köye döner. Köyden kızı Fidan’ı da getirir, ona gecekondu mahallesindeki evlerini gezdirir. Fidan hayalindeki şehir ile karşılaştığı manzara karşısında büyük hayal kırıklığı yaşar. Babasının ve ablasının zorlu çalışma koşullarını gördükçe hüzünlenir. Babası hamallık yaparken Erkan adında biriyle tanışır. Adamın eşine ve çocuklarına yardımcı olacak birini aradığını duyar duymaz ona kızı Fidan’dan bahseder. Bütün şartlar konuşulur, Fidan işe başlar. Uzun bir yolculuktan sonra kalacağı ailenin yanına ulaşır. Ev sahibi hanım ve çocuklar onu çok sever, ona Fido ismini verirler. Fido, çocuklarla gün içinde oyunlar oynayıp onların bakımını üstlenir. Ama birkaç ay sonra Fidan ailesinden uzak kalmanın verdiği özlemle durgunlaşır. Ablası onun bu hâlini öğrenince babasının da hastalığını mazeret göstererek bir müddet yanlarına gelmesini ister. Fidan ailesiyle hasret giderdiği sırada Erkan Bey, Fido’yu artık çalıştırmak istemediklerini, eşinin parasını çaldığını söyler. Babası bunu duyunca adeta yıkılır, Fido günlerce ağlayıp kendisine iftira atıldığını söyler.

Fido, bu kez komşu kadının önerisiyle Adana’da bir iş bulur. Yola çıktığı sırada Erkan Bey, hırsızlık olayının aslını öğrenir. Eve gelen sütçü çocuğun paraları alıp gittiği bilgisini öğrenir öğrenmez Fido’nun babasını arar. Babası onun artık yeni bir iş bulduğunu, komşu kadınla Adana’ya gittiğini söyler. Erkan Bey, küçük bir kız çocuğunun tanımadıkları kişiyle uzak memlekete gönderilmesini doğru bulmaz. Fido’ya ulaşmak için polise haber verirler.

Fido yolculuk bitimi, kendisiyle birlikte gelen kadınla otele yerleşir. Otelde uyku tutmaz, biraz gezinmek ister. Karşısına çıkan yaşlı kadın ona hemen evine dönmesi gerektiğini, bu kadının iyi biri olmadığını, genç kızları tuzağa düşürdüğünü söyler ve cebine yol harçlığını verir. Fido hemen apar topar otogara gidip Ankara’ya bilet alır. Akşam olunca polisler tarafından kapıları çalınır, Fido’nun kazada yaralandığı, geçici görme kaybı yaşadığı söylenir. Erkan Bey, eşi ve çocukları soluğu hastanede alırlar. Yaptıkları hatayı telafi etmek için Fido’dan özür dilerler. Fido mucizevi bir şekilde eskisi gibi görmeye başlar, gerçeğin gün yüzüne çıkmasından memnurluk duyar (Çakmakçıoğlu, 2003).

Piyango

Şaban balıkçılıkla geçinen bir denizcidir. Ağlarını temizlerken ortada kalan balıkları Tosun adını verdiği martıya ayırır. Herkes ona dürüst ve güvenilir bir yapıya sahip olduğu için ‘Güvenli’ ismini verir. Martı tıpkı balıkçı Güvenli gibi kendi işinden başka bir işe karışmaz, bulunduğu muhite başka martıları sokmaz.

Rıhtımdaki balıkçılar işi bitince soluğu balıkçı kahvehanesinde alır. Kahvehaneye piyangocu gelir ve beş arkadaş birlikte piyango bileti almaya karar verip düş kurmaya başlarlar.

Ertesi gün Güvenli, kara bulutları görünce yağmur yağacağını anlar, yağmur başlamadan ağları toplayıp balıkları arkadaşlarının yardımıyla tablalara doldurur. Satış yerinde açık artırmayla tuttuğu balıkları satıp gazineye çay içmeye uğrar. Piyango bileti aldığı arkadaşlarıyla sohbet eder. Büyük ikramiyenin kendilerine çıkacağını her fırsatta dile getirirler. Fal baktırıp ikramiyenin kendilerine çıkacağını öğrenirler, rüyalarında aynı şekilde büyük ikramiye onların olur. Hepsi bir iki rastlantıya bel bağlayıp çekiliş gününü sabırsızlıkla bekler. Çekiliş günü gözlerine uyku girmez, soluğu erkenden gazineye alırlar. Aldıkları bilete piyango çıkmak şöyle dursun amorti bile çıkmamıştır. Beş arkadaş hayatlarına kaldıkları yerden devam ederler (Çakmakçıoğlu, 2003).

Tahir ile Kedi

Romandaki olaylar sahil kenti olan Balıkesir Erdek’te geçer. Tahir ve kedisi Sarman’ın macera dolu yaşamı anlatılır. Balık avından dönen kayıklar iskelede yerini alır. Kıyıdaki kediler için en mutlu an, büyük balıkçı motorlarının kıyıya yanaştığı andır. Hepsi iskeleye koşup kendilerine balık atılmasını bekler.

Erdek’te çoğu çocuğun babası gibi Tahir’in de babası balıkçıdır. Tıpkı diğer çocuklar gibi Tahir de denizi çok sever, bütün gününü orada geçirir. Annesi babası ve ablasıyla yaşayan Tahir, her gün arkadaşlarıyla deniz kıyısına gider. Arkadaşı Murat onun gibi değildir. Kıyıdaki kedilere çeşitli eziyetler edip onları denize fırlatır. Tahir onu bu davranışından ötürü defalarca sert bir şekilde uyarır. Tahir ve arkadaşları fırsat kollayıp bir kayığı kaçırmaya yeltenirler, kayığı kullanamazlar ve denizde sürüklenmeye başlarlar. Olayın ciddiyetinin farkına varıp balıkçılardan yardım isterler.

Yaz günleri Erdek’te gazineye dolup taşar. Turistlerin yoğunluğundan otellerde boş yer kalmaz. Çocuklar öğleden sonra sahilde yüzmek için toplanır. Tahir’in yaptığı tek şey denizi izlemek ve kedisi Sarman’ı sevmektir. Sahilde mısır, kolye satan çocuklar onun ilgisini çekmez, onun için varsa yoksa denizdir. O tam bir deniz tutkunudur. Tahir’in ablası

diğer çocuklar gibi denizden topladığı kabuklardan kolye yapıp, turistlere satar. Tahir kazandıkları paranın bir kısmıyla hemen olta alır, balık tutmaya çalışır. Tahir akşam evde yemek yedikleri sırada babasına kedisini ava götürmesini söyler, gece vakti babası Tahir'i de yanına alıp motorlarıyla balık avına çıkar.

Ertesi gün Tahir arkadaşlarına balık avını büyük bir hayranlıkla anlatır. Onlarla birlikte gazonodan topladıkları kapakla oyunlar oynar.

Yaz günleri Erdek Şenlikleri kapsamında etkinlikler düzenlenir. Tahir gibi diğer çocuklar ücretsiz sinema filmini, bale gösterisini, konserleri pür dikkat soluksuz izler, hayranlıklarını gizleyemezler. Romanın devamında Tahir mahalledeki arkadaşlarıyla olağanüstü deniz maceraları yaşar, çeşitli düşler görür. Kedisi Sarman onun en yakın dostudur, çoğu zaman ona sarılıp uyur, onun sayesinde yaşamdan tat alır (Çakmakçioğlu, 2003).

1.3.1.3. Ay Dede

Adnan Çakmakçioğlu'nın yazdığı eserlerden birisi de *Ay Dede* romanıdır. Romanın İstanbul'da Yuva Yayınları tarafından 1998'te basımı yapılmıştır. Eserin kapak resmi Mustafa Delioğlu'na aittir.

Ay Dede

Ay Dede Neler Anlattı

Ay Dede iyilik yapmayı çok sever, nerde bir zavallı görse onun yardımına koşar. Hikâyede Selim'in kuzusunu kaybettiği için ağladığını görür görmez ona yardımcı olur, kuzunun evlerine gittiğini söyler. Ay Dede tekrar yoluna devam eder, evde tek başına bırakılan bir çocuğun uyuduğunu görüp onun üstüne battaniyesini örter. Eve girmek isteyen köpeği, bulutların yardımıyla şimşekle korkutup oradan uzaklaştırır. Oradan uzaklaştığı sırada ormanın bitiminde ağlayan çınar ağacını görür, çok susadığını söyleyen ağaca bulutlar yardımıyla su ulaştırır. Erik ağacının çiçek açtığını görür ve hayranlıkla onu izler.

Uçan Martılara Karşı

Simit satan çocuklar, sabah erkenden kalkıp fırının yolunu tutar, camekânlarına simitleri doldurup satmaya başlarlar. Çocukların her birinin hangi muhitte simit satacağı bellidir, simit satan çocuklardan birisi de Ahmet'tir. Ahmet günde belirli miktarda simit satıp aile

bütçesine katkıda bulunur. Simit satarken mahallede bilye oynayan çocukları görünce onların yerinde olmayı ister. Simitler bitmeye yakın iki tanesini kendisine ve arkadaşına ayırır, iki arkadaş denizde uçan martılara karşı afiyetle simitlerini yer.

Canı Sıkılan Çocuk

Dursun'un içinden hiçbir şey yapmak gelmez, bütün gün evde boş boş oturmaktan sıkılır. Aniden aklına balık tutma fikri gelir, annesi ise balık tutmanın zor olduğunu bildiğinden onun için endişelenir. Kız Kulesi'nin karşısında yaşlı bir balıkçı ile birlikte balık tutmaya başlar. Yaşlı adamın tecrübesinden faydalanıp kısa sürede bir kasa istavrit tutar. Tuttuğu balıkların bir kısmını satar, bir kısmını da yaşlı adama vermeyi düşünür ama onu etrafta bulamaz. Para kazanmanın gururuyla neşeyle evine döner.

Bütün Sabahlar Güzeldir

Bir sabah erik ağacının gövdesindeki beyaz renkli tomurcuklar çiçek açmaya başlar. Yanı başında duran ayva ağacı, onun bu sabırsızlığına bir anlam veremez. Martılar ve işçiler sabırsızlıkla güneşin doğuşunu bekler, sudan çıkan karabataklar kanat gerip kurumaya çalışırlar. Askerdeki oğlunu görmeye gelen yaşlı adam, treni kaçırdığı için ertesi günkü seferi beklemeye başlar. Osman isimli çocuk ilk iş gününe merhaba der, dolmuşa binmek için uzun süre durakta bekler. Herkesin koşuşturmacası birbirinden farklıdır. Daha sabah yeni olmaktadır; lunapark, kumsal, rıhtım sabahın olmasını sabırsızlıkla beklemektedir.

Alakarga Seni Kim Sevmez

Alakarganın başı diğer kargalara benzemediği için diğer canlılar tarafından dışlansa da o kendisiyle barışıktır. Kasabanın uzağında annesiyle birlikte yaşayan Ali, yalnız kalmaktan sıkılır ve sahile dolaşmaya gelir. Rıhtımdaki alakarga dikkatini çeker, ona yiyecek atıp arkadaş olmak ister. Karga ise diğer çocuklar gibi onun da kendisine zarar vereceğini düşünür, arkadaşlık teklifini geri çevirir. Ali alakargayla arkadaşlık kuramayacağını anlayıp onu uzaktan sevmeye karar verir.

Bir Boyacı Vardı

Abdullah ailesiyle birlikte köyünden göçüp İstanbul'da bir gecekondı mahallesine yerleşir. Kardeşleri ve kendisi kısa sürede iş bulup çalışmaya başlar. Biri mendil satar, öteki el arabasıyla yük taşır, Abdullah da ayakkabı boyacılığı yapar. Abdullah, müşterilerine kaliteli bir hizmet vermek maksadıyla tabure bulundurur, ellerine kolonya döker, şeker tutar. Müşteriler bir süre sonra bu hizmetten memnun kalıp artık hep Abdullah'a ayakkabılarını

boyatır. Diğerleri onunla rekabet edemeyip başka semtlere gitmek zorunda kalır. Abdullah işi büyütür, önce ayakkabı tamircisi sonra da ayakkabı dükkânı açar. Fakat içinde hep bir şey eksik kalır, o okumak yazmak ister. Özel dersler alıp kısa sürede okuma yazmayı öğrenir, hayat onun için artık daha anlamlı hâle gelir.

Bir Yalnız Çocuk

Akşam olunca sokak lambaları yanar, çocuklar oyunlarını bırakıp bir bir evlerine döner. Karanlığa aldırış etmeyen Hurşit, iskelede oturup akşam yemeğini yemeye başlar. Alkolik babası onu her gece dövdüğü için daha 6 yaşında sokaklara düşmüştür. Gündüz hamallıktan kazandığı paraları akşam şarap almak için harcar. Yalnız yaşamaya alışır ve ritminin akşamları sessizleşmesi ona huzur verir. Çünkü onu anlayan tek şey denizdir, denizle dertleşip hayatın zorluklarını onunla paylaşır. O sene kış çetin geçer, kasabayı kar kaplar ve Hurşit kayığında son uykusuna dalar.

En İyi Arkadaş

Cengiz yalnız kalmaktan çok sıkılır, ailesinden kendisine arkadaşlık edecek bir hayvan almalarını ister. Cengiz yaz aylarını anne ve babasıyla birlikte dedesinin çiftliğinde geçirir. Yaz bitimi arkadaşları ve kuzenleri evlerine dönünce onun için yalnızlık tekrar sorun olmaya başlar. Annesine, kendisi için bir hayvan dost almasını ister, bir türlü hangi hayvan olacağına karar veremez. Bir süre düşündükten sonra sevinçle annesinden kendisine arkadaşlık edecek bir kardeş doğurmasını ister (Çakmakçıoğlu, 1998)

1.3.2. Çocuk Öyküleri

1.3.2.1. Mavi Dizi

Mavi Dizi, Nurdan Yayınları tarafından 2005 yılında İstanbul’da dördüncü baskısı yapılan 5 kitaplık seriden oluşur. Hikâyelerin isimleri *Teneke Kutu*, *Sokak Güvercini*, *Sinco ile İlk Gün*, *Sinco Denizde*, *Sinco ile Sinşa* olarak sıralanmıştır. Kapak resmi Faruk Kutlu tarafından çizilmiş olup teknik yönetmeni Çetin Tüzüner’dir.

Teneke Kutu

Teneke Kutu

Sabah aniden çıkan rüzgârın etkisiyle her şey etrafa saçılıp sürüklenmektedir. Savrulanlar arasında demir kutu da nasibini alır. Sağa sola çarpıp takır takır ses çıkarır. Çıkan gürültüyle kedi yavruları uyanır hatta karınca bile bu gürültü nedeniyle kulağını tıkar. Teneke kutu çıkardığı kötü gürültü nedeniyle herkesten özür diler. Rüzgâr buna sebep olduğu için çok keyiflenir. Nihayetinde teneke kutu kendisini çiçek açmış kaktüsün dibinde bulur. Kaktüsün çiçek açtığını görünce hayranlığını ve şaşkınlığını gizleyemez. O esnada küçük bir çocuk top oynamak için bir teneke kutu bulduğuna sevinir.

Porsuk

Küçük çocuk sokakta başıboş dolaşan köpek yavrusunu görünce ıslık çalarak onu yanına çağırır. Yavru köpeğe Porsuk adını veren çocuk onunla arkadaş olur. Balık satmak zorunda olduğu için onunla vedalaşıp işe koyulur. İş bittikten sonra çay içmek için uğradığı mekânda gazete okurken aynı köpek yavrusunu yine görür ve onunla arkadaş olduğu için kendini çok şanslı hisseder.

Eski Ev

Mert pazar sabahı arkadaşı Murat'la annesini tanıştırmak için evlerinin önünde bekler. Arkadaşı Murat gelmeyince başına bir iş geldiğini düşünüp ona bakmak için evlerine gitmeye karar verir. Murat'ın evinin önünde rastladığı yaşlı teyze, Mert'e onların ilerideki eski evi almaya gittiklerini söyler. Bahsi geçen eski ev Mert'in doğup büyüdüğü evdir. Eski ev Mert'i görünce tanır ve ona çocukluk anılarından bahseder. Mert, ertesi gün eski evin greyderle yıkıldığını görünce kaybolup giden anıları için istemsiz ağlar ve hüzünlenir.

Boşboğaz

Ay annesinden izin alıp kuzusunu otlatan kız çocuğunu aramaya çıkar. Bulutlara, leylek sürüsüne, kartala bu küçük güzel kızı sorar. Zamanı kısıtlı olduğu için bir türlü kuzusunu otlatan kıza ulaşamaz. Ay gece yarısı eve dönünce bütün yıldızlar, kuşlar, bulutlar onun beyhude çabasıyla alay eder.

Örümcek

Engin, babasına hayvanlarla konuşabilmek için müzisyen olmak istediğini söyler. Gün boyu elindeki mandolini çalıp dururken bir yandan da *Hayvanlarla Nasıl Konuştum?* isimli kitabı yayınlayacağı günü hayal eder. Mandolinin hayvanlarla konuşmak için uygun bir müzik aleti olmadığını düşünüp kendisi yeni bir müzik aleti tasarlar. 'Örüm sazi' olarak adlandırdığı müzik aletini test etmek için kırlara koşar. Mızrabını ağır ağır tellere

dokundurunca etrafını sakalar, ispinozlar, kargalar ve sığircıklar sarar. O sırada odaya giren annesi ‘Uyan okula geç kalacaksın!’ der.

Vak Vak Ağacı

Aydın bir ayağı diğerine oranla kısa olduğu için aksak yürür. Arkadaşlarıyla oyun oynamak yerine kendisini kitap okumaya adar. Daha okula başlamadan okumayı öğrenir, hatta ansiklopedileri okuyacak düzeye ulaşır. Vak vak ağacının hikâyesinden etkilenip bunu mahalledeki çocuklarla canlandırmak istese de ördeklerin kaçışırken çıkardığı vak vak sesi alay konusu olup planını suya düşürür (Çakmakçıoğlu A. , Mavi dizi teneke kutu, 2005).

Sokak Güvercini

Sokak Güvercini

Yazar evinin penceresine, kuşların yemesi için yem bırakır. Bir gün karşılaştığı haber güvercini ile anlaşma yaparlar. Güvercin ona dilediği haberi getirecek yazar da onun için düzenli pencereye yem bırakacaktır. Yazar haberci güvercinden kendisine, boyacı çocuklarla ilgili bilgi getirmesini ister. O sırada eşi uyanması için yazara seslenir.

Çam Ağacı

Yeni yıl yaklaştığı için herkes coşkuyla bu anı kutlamak için hazırlık yapmaktadır. Ev sahibi tadilat yaptırdığı evinin önündeki üç çam ağacından birini yılbaşı için lambalarla süsletir. Süslenecek olan çam ağacı bu durumdan pek de hoşnut değildir. Işık içindeki dallarına bakan insanların duygularını, düşüncelerini anlayacağından tedirgin olur.

Bir Kar Tanesi

Kar taneleri yeryüzünde nereye düşeceklerinden habersiz kaygıyla sohbet ederken bir tanesi bir çocuğun eline düşüp erimeyi hayal eder. Bir kısmı ise denize düşüp ansızın yok olur.

Ayşenur

Yaşlı adam yaz bitimi sahilde güneşlenirken yanına Ayşenur adında kızları olan bir aile gelir. Yaşlı adamla denize taş atıp eğlenirler fakat akşam olunca herkes evine dönmek zorunda kalır. Tatil sitesinin parkında ayıcık bulan yaşlı adam bunun Ayşenur’a ait olduğunu düşünüp ona vermek için yanına alır. Ertesi gün ayıcığını kaybettiği için üzülen Ayşenur yaşlı adam sayesinde ayıcığına kavuştuğu için çok mutlu olur.

Ödev

Bir gün önce okula gelen müfettiş sınıftan bir öğrenciyi rastgele kaldırıp dersle ilgili sorular yöneltir. Zühtü, müfettişin sorularına yanıt veremediği için müfettiş öğretmeni azarlayıp ilgili yerlere bu durumu bildireceğini söyler. Bütün sınıf bu olumsuz durumdan ötürü kaygı içinde dersin başlamasını bekler. Öğretmen ertesi gün sınıfta sus pus oturan öğrencilerinden, hayvanlarla konuşup bir ödev yazmalarını ister. Ali rüyasında kargalarla konuşup onların insanlarla olan derterini dinler ve ödevini bu doğrultuda hazırlar (Çakmakçıoğlu A. , Mavi dizi sokak güvercini, 2005).

Sinco ile İlk Gün

Altı yaşındaki Can, kasabadan uzaktaki evlerinde annesi ve babasıyla yaşamaktadır. Ormanda kaldıkları evin etrafında arkadaşlık edeceği hiç kimse yoktur. Can'ın en büyük hayali ona arkadaşlık edecek bir kardeşinin olmasıdır. Can bir gün kestane ağacında gördüğü sincapla arkadaş olur. Annesiyle Sinco'yu tanıştırdıktan sonra onunla saklambaç oynar.

Sinco Kurtarıcı

Can ormanda kendi başına dolaşırken ayağı kayar ve birden odun parçalarının içine düşer. Ayağını çekmeye çalışsa da bir türlü bunu başaramaz ve çaresizce arkadaşı Sinco'nun ona yardım etmesini bekler. Arkadaşını bu hâlde gören Sinco hemen eve gidip Can'ın annesine haber verir, birlikte odunların altından Can'ı kurtarırlar.

Sinco Hırsız Avcısı

Sinco kış için yazdan ceviz, kestane, fındık toplar ve bunları zor günler için saklar. Arkadaşı Can'ın bir gün önce terliyen soğuk su içtiği için hasta olduğunu öğrenir. O sırada Can'ın babasının çamaşırlarını askıdan çalan hırsızın peşine düşüp onu yakalarlar. Can, çamaşır hırsızını bulması konusunda kendisine yardımcı olduğu için Sinco'ya ceviz hediye eder. Fakat karga Sinco'dan habersiz cevizleri çalsa da ikisi birlik olup cevizleri karganın elinden geri alır.

Evden Kaçan Yavru

Sinco evden kaçtığı için kaybolan yavru köpeği ağlar hâlde bulur. Can ile birlikte onu annesine kavuşturmak için yola koyulurlar. Kaybolan yavrusunu aramaya çıkan anne

köpeği, sarmaşığa dolaşmış hâlde görürler. Onu sarmaşıklardan kurtarıp yavrusuna kavuştururlar.

Sinco Dereyi Sevmeyi

Can annesinden izin alıp arkadaşı Sinco ile dere kenarına gider. Eşsiz manzarayı izlerken birden Sinco'nun ayağı kayar ve dereye düşer. Dereye düşen Sinco arkadaşı Can'a kendisini kurtarması için seslenir. Can evden getirdiği halatı dereye sarkıtıp arkadaşı Sinco'yu kurtarır. Sinco suya düştüğü için bir daha dere kenarına gitmeyi aklından bile geçirmez (Çakmakçıoğlu A. , Mavi dizi sinco ile ilk gün, 2005).

Sinco Denizde

Sinco Denizde

Can ile sincap Sinco sıkı arkadaştır. Can bir gün Sinco'yu hiç görmediği denize götürmek için yola çıkar. Denizin nasıl bir şey olduğunu bilmediği için Sinco korku ve tedirginlik içindedir. Uçsuz bucaksız denizi gören Sinco'nun adeta dili tutulur. Kıyıda balıkçıları ve sürüyle yüzen balıkları görürler. Can balıkçının sandalıyla biraz dolaşır, arkadaşı Sinco ise denizden korktuğu için kıyıda onu bekler.

Sinco Nereye Gitti?

Can babasının tayini nedeniyle başka yere gidecekleri için çok üzgündür. Çünkü arkadaşı Sinco'dan ve yaşadıkları ortamdan ayrılmak istememektedir. O gün pencereden ormana bakıp gözleriyle Sinco'yu arar. Sinco'nun denize gittiğini düşünüp ona bakmak için koşarak sahile gider. Fakat bir türlü arkadaşı Sinco'yu bulamaz. En sonunda yuvasının bulunduğu ağaca tırmanır, onu ve yavrularını görünce çok sevinir.

Zakkum

Eda ve Seda adındaki iki kız kardeşin yaşadığı yer otellerle dolu sahil kasabasıdır. Evleri denize yakın olduğu için diledikleri zaman denize girerler. Eda korkusuzca denize girerken Seda da bir o kadar temkinlidir.

Süleyman adında bir genç, sahil kasabasında büfede çalışmaktadır. İki kardeş sakız almak için büfeye giderler. Süleyman kardeşlerden Eda'yı görünce onu yıllar önce trafik kazasında kaybettiği kardeşi Ayşe'ye benzetir. Tekrar onu görmek için mahalleye gider ve orda kaza olduğunu görünce Eda'nın başına bir iş geldiğini düşünür. Süleyman Eda'ya bir şey olmadığını görünce sevinç gözyaşları döker.

Kaçak

Mehmet ve Zehra isimli kardeşler tek katlı üç odalı bir evde yaşamaktadır. Çiftçi olan babanın tek amacı iki çocuğunu okutup meslek sahibi olmalarını sağlamaktır. Çocuklar okulda çok çalışkan oldukları için arkadaşları tarafından kıskanılmaktadırlar. Çocuklardan Nuri ve Metin, Mehmet'i okuldan kaçmak için kandırmaya yeltenseler de bu tuzağa kendileri düşüp öğretmenlerine ve sınıf arkadaşlarına mahcup olurlar (Çakmakçıoğlu A. , Mavi dizi sinco denizde, 2005).

Sinco ile Sinşa

Sinco ile Sinşa

Can ile Sinco çok iyi geçinen iki sıkı arkadaşdır. Birgün Sinco, arkadaşı Sinşa'ya gitmek için yola çıkar. Ormanda ağaçtan ağaca zıplarken gördüğü yeşil otların üzerine dinlenmek için zıplar. Otların içindeki tuzağa düşen Sinco üzüntü içinde arkadaşı Sinşa'nın kendisini kurtarmasını bekler. Sinşa dişleriyle sarmaşık dalını koparıp arkadaşına uzatır ve onu kurtarır.

Yağmurdan Sonra

Yağmur yağdığı için yuvasında mahsur kalan Sinco, yağmur dinince soluğu arkadaşı Can'nın yanında alır. O sırada babası sokakta kuduz bir köpek dolandığını, bu nedenle dikkat etmeleri gerektiğini söyler. Can bir an annesinin dışarda olduğunu anımsar, ona kuduz köpeğin saldırmaması için arkadaşı Sinco'dan yardım ister. Sinco daldan dala atlayıp Can'ın annesinin eteğinden çekiştirip onun ağaca çıkması için yol gösterir. Nihayetinde kuduz köpek jandarma tarafından öldürölüp toprağa gömölür.

Dak Dak Ördek

Yavru ördek diğer kardeşleri gibi annesinin himayesinde olmaktan sıkılıp dolaşmaya çıkar. Yolda buzağı ve keklikle karşılaşır. Hatta tilkiye bile rast gelir. Kendinden emin bir şekilde göl kenarına varınca dayanamayıp suya girer. Gün sonu olmadan annesinin ve kardeşlerinin yanına tekrar döner.

Kız Papatya

Kız papatya baharda yapraklarını yiyen minik kuzuyu ziyarete gitmek için yola çıkar. Karşısına çıkan çobandan kuzunun hangi yaylada yaşadığını öğrenir. Kız papatya ve yavru

kuzu birbirlerini tanıyıp hasret giderir. Sabah olunca anılarını tazeleyen kız papatya evine dönmek için yola çıkar.

Taka Tak Leylek

Havaların ısınmasıyla ülkeye dönen leylekler en çok su kenarlarını sever. Ansızın gagasını batırıp avladıkları küçük balıklarla karınlarını doyururlar. Taka Tak Leylek'in en iyi arkadaşı ay boynuzlu mandadır. Leylek ona gittiği ülkelerde gördüklerini anlatır, o da güz ve kış aylarında orda olup biteni anlatır. Taka Tak Leylek yakaladığı balığı minik bulup onu suya tekrar bırakır, tabii ki bir daha balık tutamadığı için o gün aç kalır.

Bebek Kaplan

Bebek Kaplan ormandaki diğer hayvanlarla arkadaş olmak istese de bu pek mümkün olmaz. Çünkü diğer hayvanların hepsinin farklı uğraşları vardır. Bebek Kaplan sudaki yansımaları görünce irkilip korkar. Bunu gören diğer hayvanlar onunla alay edip güler. Annesiyle birlikte avlanmak için yola çıkan Bebek Kaplan, annesi tarafından tilkilerin kurnazlığı hususunda dikkatli olması için uyarılır.

Tip Top Tavşan ile Tıngır Mingır Kaplumbağa

Kendisinden başka hızlı koşan hayvan olmadığını iddia eden Tip Top Tavşan, bir gün arkadaşı kaplumbağaya yarış yapmayı teklif eder. Kara karga bu yarışın yapılacağını ormandaki diğer hayvanların da izlemesi için duyurur. Yarış başlar başlamaz koşan tavşan bir ara dinlenmek için mola verdiği yerde uyuyakalır. Tabii ki yarışı Tıngır Mingır Kaplumbağa kazanır. Bu durum karşısında tavşan da kimseyi bir daha küçümsemeyeceğine söz verir.

Zıp Zıp Sincap

Zıp Zıp Sincap kış için çilek reçeli hazırlar. Kış gelip çatar, bütün hayvanlar yuvasından çıkamaz hâle gelir. Zıp Zıp Sincap yazın bol yiyecek biriktirdiği için bu hususta sıkıntı yaşamaz. Fakat bir gün hastalanır ve arkadaşı saka kuşunun tanıdığı hekim kırlangıç onu muayene eder, iyileşmesine yardımcı olur.

Çırak Ayıcık

Bakkal ayı ve çırağı küçük ayıcık telefonla aldıkları siparişleri istenen yerlere ulaştırırlar. Çırak ayıcık önce bayan filin siparişini daha sonra bayan zürafanın siparişini götürür. En son ise ressam aksakal keçinin siparişlerini ulaştırır. Bütün gün siparişleri yetiştirmekle geçer.

Yavrucuk Tilki

Anne tilki ava çıkmadan önce üç yavrusunu yabancılarla konuşmamaları için sıkı sıkıya tembihler. Kardeşleriyle saklambaç oynarken yavru tilki yolunu kaybeder. Yolda rastladığı çilli horoza ve keçiye evinin yolunu sorunca yardım yerine bir de azar işitir. Anne ördek iyiliksever olduğu için ona yardım etmek istese de elinden bir şey gelmez. Yavru tilkiye arılar evinin yolunu tarif eder.

Cici Bici Tavşan ve Arkadaşları

Cici bici tavşan annesi ve kardeşleriyle ormanda yaşamaktadır. Kar yağdığı için dışarıya çıkan minik tavşan çok sevdiği beyaz pon pon kuyruğunu göremeyince kaybettiğini düşünüp üzülür. Annesi de karın üzerinde olduğu için kuyruğunun görünmediğini izah edince karlar içinde sevinçle hoplayıp zıplar.

Leylek Bacaklı Ceylan

Ceylan otların üzerinde yürürken porsukla karşılaşınca ona selam verir. Porsuk ise ceylanın bacaklarının neden bu kadar uzun olduğunu merak eder. Ceylan uzun bacaklarıyla çok hızlı koştuğu için bu durumdan memnundur, eleştirilere kulak asmaz (Çakmakçıoğlu, A., Mavi dizi sinco ile sinşa, 2005).

1.3.2.2. Beyaz Dizi

Nurdan Yayınları tarafından 2005'te yayımlanan Beyaz Dizi'ye ait kitaplar sırasıyla *Kikirik*, *Çiçekçi Kız*, *Masaldaki Dünya*, *Ağaçkakan*, *Balonlar* ismini taşır. Nurdan Yayınları tarafından 4. baskısı İstanbul'da 2005 yılında yapılan eserlerin kapak resmini Faruk Kutlu yapmıştır.

Kikirik

Kikirik

Hikâyede akranlarına göre çok uzun boylu olan Murat ve arkadaşlarından bahsedilir. Murat, çok uzun boylu olduğu için bu durumdan mustarıptır. Fakat uzun boylu olmasının avantajlı yanlarını bulsa da arkadaşlarının onu bu nedenle oyunlarına dâhil etmemelerinden rahatsızdır. Birgün arkadaşlarına kendisiyle oynamadıkları için sitem ederken başka bir çocuğun ona 'kikirik' demesi aklına takılır. Önüne geçen herkese bu kelimenin anlamını

sorar, yanıt alamaz. En son aklına okuldaki öğretmene sorma fikri gelir. Gidip okuldaki öğretmenden ne manaya geldiğini öğrenip koşarak mahalleye döner. Arkadaşları ağacın dalında kalan topu alması için Murat'tan yardım ister, Murat topu alınca kendisine 'kikirik' diyen Cem'e kikirik kelimesinin ne anlama geldiğini sorar. Cem, Murat'a sarfettiği kelimeyi anlamını bilmeden kullandığı için mahcup olur ve Murat kelimenin anlamını onlara izah eder. Artık aralarındaki buzlar erir, sıkı arkadaş olurlar.

Şamandıra

Yaşlı ve emekli bir adam yazlık evine tekne alır, teknesi için de şamandıra lazım olmuştur. Hikâyede şamandıra, denizde olmaktan hoşnuttur. Ayrıca güneşle, yıldızlarla, gezegenlerle, su kuşlarıyla, martılarla ve yalı çapkını kuşlarla arkadaşır. Birgün şamandıra, deniz anasıyla sohbet eder ve yaz kış suyun üzerinde dikili beklemekten sıkıldığını söyler. Diğer arkadaşları gibi o da özgürce dolaşmak ister. Fakat bu pek mümkün olmaz.

Sülünes

Alp bir gün evlerinin penceresinden denizi izlerken deniz kenarında elinde tabanı camlı tavayla bir adamın denizden bir şeyler tuttuğunu görüp annesinden izin alır ve adama ne tuttuğunu sorar. Adam sülünes tuttuğunu söyleyip ona da nasıl tutulacağını denetip öğretir.

Ayşe'nin Gölgesi

Ayşe yere uzanmış gölgesini görünce onun kendisinin her yaptığını taklit ettiği gerekçesiyle sinirlenir. Arkadaşı Sema'ya gölgesinden bıktığını söyleyip iki arkadaş sarılıp evlerine dönerken gölgeleri de birbirine sarılmış vaziyette ilerler.

Bir Karga'nın Günlüğü

Hikâyenin kahramanı olan karganın 15 günlük anısı anlatılır. İlk gün bir kargayla tanışıp buraya nasıl geldiği sorar, ikinci gün insanların dereyi nasıl kirlettiklerini görüp yakınır. Ertesi gün çocukları görmek için parka konar. Başka bir gün piknik yapan aileyi izler. Hikâyenin sonunda kargalar kendi aralarında bir sorunu çözmek için toplantı yaparlar fakat ortak bir paydada toplanmadıkları için sorun neticesiz kalır.

Her Renk Güzeldir

İçinde her renk kalemin olduğu vazoda kalemler tıkış kakış durmaktadır. Bütün kalemler birinin gelip onlarla resim yapmasını bekler. Her biri rekabet içinde birbirine kendisinin önemli bir renk olduğunu söyler.

Üç Kuş Kafesi

Kuşçu adam kanarya, muhabbetkuşu, saka ve diğer tür kuşları satmak için dükkanının önüne çıkarır. Hikâye bu kuşların arasında geçen sohbetten oluşur. Kuşlardan birisi kafeste olmak daha güzel dese de çoğunluk özgür olup gökyüzünde uçmaktan yanadır (Çakmakçıoğlu A. , Beyaz dizi kikirik, 2005).

Çiçekçi Kız

2005 yılında İstanbul’da 4. baskısı Nurdan Yayınları tarafından yapılmıştır. Kitabın kapak resmi Faruk Kutlu tarafından yapılmış olup teknik yönetmeni Çetin Tüzüner’dir. Toplam 72 sayfadan oluşan kitap birbirinden bağımsız 10 adet kısa hikâyeden oluşmaktadır.

Çiçekçi Kız

Cemile, Bostancı sahilinde deniz otobüslerinden çıkan insanlara nergis satmaktadır. Çocuklardan birisi iki nergis alıp parasını ödemedi trenine atlar. Cemile bu durum karşısında annesine ne hesap vereceğini düşünüp ağlayarak evin yolunu tutar.

Yağmuru Seven Çocuk

Erkan pencereden top oynayacakları sahaya bakarak yağmur yağacak mı diye kontrol ederken ağaçta kırmızı başlı ağaçkakanı görür. Topuyla sahada oynarken top çalılıkların arasına kaçar. Kendi çabasıyla topu almaya çalışırken dikenler kolunu kanatıp pantolonunu yırtar. O esnada yağmur bastırınca bir ağacın yanına sığınır yağmuru izlerken yine o ağaçkakanı görür. Onunla konuşup arkadaş olmak ister.

Kayık ile Ağaç

Sahibi tarafından yaz sonunda bahçenin bir kenara atılan kayık bu duruma çok üzülüp yazın gelmesini iple çeker. Bahçedeki ağaçkakanla dertleşirken kavga eden iki kargayı uyarıp sakinleştirir. Kayık ve ağaçkakan evin bir köşesinde baharın gelmesini sabırsızlık içinde bekler.

Bir Karga Geçti

Metin ve Cenk adında iki arkadaş kutunun içinde yavru köpekler bulup onları sütle beslerler. Bir yandan da köpeklerin annesini aramaya koyulurlar. Bulamayıp eve döndüklerinde köpeğin annesini de kutunun içinde görünce sevinç çığlığı atarlar.

Çınar Kardeşler

Ali Bey yol kenarına iki adet ınar ağacı diker, ınarlardan biri yol kenarında olmaktan hoşnut iken diğeri ormanda olmayı hayal eder. İkisinin de kendilerince haklı sebepleri olsa da yan yana büyüdüğü için bu duruma şükrederler.

Bir Deniz Öyküsü

Ali Kaptan oğlu Murat'la yaz boyu balığa çıkar. Diğerleri lüfer tutsa da onlar en çok uskumru tutarlar. Murat arkadaşı Turhan'a babasının atari salonu açacağını söyler ve baba oğul sohbet ederler.

Sevinçten Uçan Çocuk

Ahmet babasından kendisi için bir yavru köpek almasını ister. Köpeğinin adını boncuk koymayı hayal eder. Ona otur, kalk gibi komutları öğreteceğini düşler. O gün sabırsızla akşam babasının gelişini bekler ve hayaline kavuşur.

Martılı Düş

Serkan ve ailesi İstanbul'a taşınalı bir ay olmuştur. Babası onu Kadıköy iskelesine götürüp vapura bindirir. Martılarla karabatak kuşları ilgisini çeker. Martılara simit atınca havada kapmalarına şaşırır. Bu iş çok hoşuna gider ve eve gelince annesine bütün gün ne yaptıklarından bahseder. O gece rüyasında insanların martılara para attığını görür.

Bir Pazar Günü

Cemre o gece rüyasında kendisini bir köpeğin kovaladığını görür ve korku içinde uyanır. Kahvaltıyı hazırlayan annesine, köpeklerin neden başıboş dolandığını sorar. Onlar için bir hayvanat bahçesi olması gerektiğini söyler. Annesi de zaten böyle yerlerin olduğunu; bir gün Ankara'ya gidince babasının kendisini oraya götürebileceğini söyler.

Başkaldırma

Çöp kutusunun içi buruşturulup atılan kâğıtlarla dolup taşmaktadır. Kimisi yarısı beğenilmeyen bir şiir, kimisi eleştiri kimisi de adres defteridir. Kâğıtlar buruşturulup atıldıklarından şikâyetçidir. Kâğıt dönüşüm fabrikasına verilip tekrar kâğıt olmak isterler (Çakmakçioğlu A. , Beyaz dizi çiçekçi kız, 2005).

Masaldaki Dünya

Beyaz Dizi'nin üçüncü kitabı olan eser, 2005 yılında Nurdan Yayınları tarafından yayımlanmıştır. Kapak resmi Faruk Kutlu tarafından yapılan eser 70 sayfadır. Kitaptaki

hikâyeler sırasıyla; *Masaldaki Dünya*, *Masamdaki Sesler*, *Bahar Gelmeden*, *Gökyüzünü Boyayan Bulut*, *Bir Daha Mı*, *Kız Çocuğu*, *Islık Çalan Çocuk*, *En İyi Pantolon Rengi* adını taşımaktadır.

Masaldaki Dünya

Mert, kaybolduğu ormanda Suna isimli bir çocukla karşılaşır. Ona kasabadan uzaklaşıp kaybolduğunu söyler. Suna ona kaybolmadığını, okuduğu masalı anımsamasını söyler, bulunduğu yer masaldaki tepenin aynısıdır. Burada karşılaştığı tavşan Mert'in bütün ailesini tanıyınca Mert bu duruma çok şaşırır. Mert sonra birden kendisini deniz kıyısında bulur ve martıyla tanışıp ona neden mavi renkli olmadığını sorar. O da bunun yazarın tercihi olduğunu söyler. Tam teşekkür edeceği esnada kendisini evinin kapısında bulur. Aslında yaşananların hepsi bir rüyadan ibarettir.

Masamdaki Sesler

Masada bulunan bilyeler, saat, kurşunkalem, boya kalemleri, masa lambası ve sulu boyalar sohbet edip dertleşirler. Masada bulunma gerekçelerini birbirleriyle paylaşırlar.

Bahar Gelmeden

Badem ağacı çiçek açmak için sabırsızlıkla baharın gelişini bekler. Çünkü ilk defa çiçek açacağı için çok heyecanlıdır, heyecanını serçeyle paylaşır. Serçe de ona annesi izin verdiği takdirde serçe korosunu toplayıp bir konser vermeyi teklif eder. Serçelerin annesi bu organizasyonu çok beğenip onay verir. Serçeler annelerine sabırsızlıkla ne zaman ağaçların çiçek açacağını sorar.

Gökyüzünü Boyayan Bulut

Ercan papatyalarla dolu patikada koştuktan yorulmuştur. Evleri ormanın içinde olduğu için annesi ona izinsiz bir yere gitmemesini tembihler. Ercan kelebekleri yakalar, arıları izler, gökyüzünü seyreder. Ihlamur ağacının altında uyuyakalır. Annesinin sesini duyunca irkilip uyanır. Olan biteni annesine anlatsa da annesi ona inanmaz. Gördüğü gökkuşağını sevinç içinde annesine gösterir.

Bir Daha Mı

Cem uyanınca pencereden havanın durumuna bakıp beslenme çantasını hazırlayıp okul yolunu tutar. Yaşlı adam ona karşıdan karşıya geçerken yardım eder. Cem yolda köpek görünce onu sevmek istese de okula geç kalırım korkusuyla bu fikrinden vazgeçer. Sonra iki renkli güvercini izlerken okula geç kaldığını anlar, içindeki sese kulak verip okula

gitmemeye karar verir. Etrafına bakınır, pazarı gezer, tren istasyonuna çıkar. Ama okuldan kaçtığı için sıkılmaya başlamıştır. Okuldaki son derse yetişmek için çantasını sırtına alıp koşar.

Kız Çocuğu

Cevat, gökkuşağının altından geçip kız çocuğu olma fikrini gerçekleştirmek için yağmurda dışarı fırlar. Annesi her fırsatta ‘Senin yerine bir kız çocuğum olsaydı’ dediği için bu fikir aklına yatmıştır. Dağ bayır demeden koşup gökkuşağının altından geçmeye çalışsa da bunu başaramayıp eve döner.

Islık Çalan Çocuk

Dursun ıslık çalmaya meraklı bir çocuk olduğu için neredeyse bütün gün ıslık çalıp annesini rahatsız eder. Babası ona mızıkla almayı teklif etse de bunu kabul etmez. Öğrendiği şarkıyı arkadaşı Ayşe’ye ıslıkla çalınca büyük beğeni alır. Annesi bu merakının geçeceği günü sabırla beklemeye başlar.

En İyi Pantolon Rengi

Aydın mor renkli pantolon giydiği için arkadaşları arasında alay konusu olur. Murat gri pantolon, Ali beyaz pantolon giymesini söyler. Aydın arkadaşlarının eleştirisine dayanamayıp sarı pantolonu dener, en son kırmızıda karar kılar. Bir yandan da ‘Alay edilmeyecek renk pantolon nasıl olur?’ diye aklından geçirir (Çakmakçıoğlu A. , Beyaz dizi masaldaki dünya, 2005).

Balonlar

Balonlar

Ahmet babasının getirdiği balonların hepsini şişirip odasına bırakır. Balonlar sıkış kakış olmaktan şikâyetçidir. Balonlar Ahmet’in kendilerini havaya atmasını sırasıyla bekler. Bütün balonlar sabırsızlık içinde bekleyişini sürdürürken yeşil ve turuncu balon birbirlerini üzdükleri için cezalandırılır ve atmak için en sona bırakılır. Ahmet pencereyi açtığı anda balonlar gökyüzünde süzülme için yarışır. Ahmet hemen dışarı çıkıp arsada oyun oynayan çocuklara balonları görüp görmediklerini sorar. Çocuklar onunla alay edince başkalarının da alay etmesinden çekinip eve döner ve bütün balonları tekrar odasında görünce sevinç çığlığı atar.

İki Yengeç

Cemil bir taşın tepesine oturup denizin etrafını izlemeye koyulur. Öğretmeninin şiir yazma ödevini hatırlayıp zihninde şiiri oluşturmayı denese de bir türlü hangi konuda şiir yazacağına karar veremez. Gezindiği kayalıkta iki yengece rastlar ve Cemil'i gören yengeçler korkup kaçar. Cengiz, iki yengeçle ilgili şiir yazmaya başlar ve devamı gelmez.

Gök Boncukları

Cenk köpeğinin boynuna ne takacağını tasarlarken Salih Efendi hem alımlı olsun hem de nazardan saklasın diye mavi nazar boncuğu takmasını önerir. Köpeği Rüzgar'ı boynunda nazar boncuğuyla gören arkadaşları gülünç bulup onunla alay eder. Cenk olanları kıskançlıklarına bağlar ve aldırış etmeden eve döner.

Ben Karga

Hikâyenin kahramanı karga, kendisiyle martıyı farklı açıdan kıyaslar. Martının kendisine 'Günaydın' deme inceliğinde bulunmadığından yakınıdır. Sürü hâlinde uçan kargalara eşlik etmek isterken sürüne sürüne gelen kediyi görüp onunla alay eder ve ona kendisini yakalayamayacağını söyler.

Kaybolan Çocuk

Can annesinden dışarı çıkmak için izin alamayınca balkonda ayakkabısını boyamaya koyulur. Onu evde bulamayan anne ve babası telaşa kapılıp her yerde onu aramaya başlarlar. Telaşla eve döndükleri sırada onu karşılarında görürler, sevinirler.

Bir Masal Düşü

Gökyüzü dünyaya inip kendini sapanıyla vuran Aydın'ın yanına gelir. Alıkoyduğu güneşe herkesin ihtiyacı olduğunu söyler ve onu azat etmesini ister. Aydın güneşten özür dileyip çakıl taşı gibi meşine koyup onu gökyüzüne fırlatır. Aydın uyandığında odasının yarı açık penceresinden güneşin kendisine gülümsediğini görür.

Benekli Balık

Kaya balığı sırtındaki beneğe bir anlam veremez. Diğer deniz canlıları onun bu görünüşüyle alay eder. Denize düşen kola şişesi ayna vazifesi görür ve kaya balığı kendisindeki benekleri görünce olta iğnesine tutunup yukarı çıkar (Çakmakçıoğlu A. , Beyaz dizi balonlar, 2005).

Ağaçkakan

Ağaçkakan

Ahmet evlerinin penceresinden bakarken bir ağaçkakan görür. Annesine onu nasıl yakalayabileceğini sorar, annesi ise onu yakalamak yerine arkadaş olmasını tavsiye eder. Ahmet ona yuva yapmayı planlar, ancak bu şekilde onu yakalayacağını düşünür. Ağaca yapışkan sürüp onu yakalamayı denese de kendisi yapışkana yapışır ve komik duruma düştüğü için kahkahalara boğulur.

Devetabanının Düşü

Devetabanı çiçeği pencereden dışarı bakar ve ceviz ağacının üşüdüğüne şahit olur. Ceviz ağacını ‘bahar gelecek elbet’ diye teselli etse de dışarda dolaşıp gezinmek onun en büyük hayalidir. Birgün evden kaçır ve donmak üzereyken bir çocuk onu bulup sahibine teslim eder. Pencere kenarındaki yerinden donmak üzere olan ceviz ağacını izler.

Kabadayı Güvercin

Yaşlı kadın güvercinlerin yemesi için ekmeği süte batırıp balkona bırakır. Kabadayı güvercin bütün yiyecekleri yer ve diğer güvercinleri oraya yaklaştırmaz. Güvercinlerden biri kanadının kırık ve çok aç olduğunu söyleyince ona müsaade eder. Fakat bu pek uzun sürmez. Çünkü başka azılı güvercin başkanlığı ele alır.

Yavru

Cem eve getirdiği köpeği annesi eve koymayınca o da sahiplendirmek için birkaç evin kapısını çalar. Fakat çabaları sonuçsuz kalır. İsmi Fırtına koyduğu köpeğin sahibini tesadüfen parkta bulur ve köpekle vedalaşırken gözleri dolar.

Özgürlük Şarkısı

Erkek yavru saka kuşu sabırsızlıkla annesine ne zaman uçacaklarını sorar. Yavru saka kuşu annesinden ayrılmaz ve hep onunla kalmak ister. Annesiyle kasabadaki ceviz ağacına konar, pencere kenarında kafeste olan saka kuşunun yaşantısına imrenir. Onunla sohbet edince bu fikrinden vazgeçip özgür olmanın tadına varır.

Çınarın Mutluluğu

Altı yaşındaki Aydın her gün farklı bir oyun bulur. Arkadaşlarına sırasıyla istediği bitki ile konuşmasını söyleyince arkadaşları bitkilerin konuşmasının mümkün olmayacağını söyleyip oyundan çıkar. Aydın gözüne çınar ağacını kestirip onunla konuşmaya başlar. 60 yaşındaki Servet adındaki yaşlı bir adamın onu buraya diktiğini öğrenir. Arkadaşları merak içinde çınarın neler söylediğini sorar.

Konuşan Uçurtma

Aydın anne ve babasını kaybettiği için balıkçı dedesiyle birlikte yaşar. Dedesinin ona anlattığı masallar bir süre sonra ilgini çekmeyince ondan balıkçılık anılarını anlatmasını ister. Pencereden bakarken bir uçurtma görür ve imrenerek ona bakar. Aydın kendisinin de uçurtması olunca neler yapacağını zihninde tasarlar. Uçurtma aslında imrenilecek bir hâlinin olmadığını, iplerinin bir çocuğun elinde olduğunu söyler. Uçurtma onu uçuran sahibinin ipe asılmasıyla birlikte gözden kaybolur. Kediye, buluta, kargaya gözden kaybolan uçurtmayı sorunca alay konusu olur. Dedesi onu uyandırmak için seslenince konuşan uçurtmanın bir düş olduğunu anlar (Çakmakçıoğlu A. , Beyaz dizi ağaçkakan, 2005).

1.3.2.3. Çiğdem Dizisi

Çiğdem Dizisi, Nurdan Yayınları tarafından 1996 yılında İstanbul’da yayımlanır. Eserlerin kapak resimleri Faruk Kutlu tarafından yapılmış olup iç resimler Taylan Karpat’a aittir. Ortalama 15 sayfalık kitaplardan oluşan dizi, on adet okuma serisi hâlinindedir. MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı kararıyla Çiğdem Dizisi’nin okullara tavsiye edilmesi uygun görülür ve *Tebliğler Dergisi*’nde yayımlanır. Eserlerin isimleri; *İlk Gün Sıcaklığı*, *Ali'nin Gözyaşları*, *Sapanlı Çocuk*, *Geçmiş Olsun*, *Temiz Sokak*, *En Güzel Armağan*, *Çalınan Kalem*, *Üç Tane Gül*, *Hırsız Kargalar*, *Sağlık Çiçeği*’dir.

İlk Gün Sıcaklığı

Hikâyenin kahramanı Çiğdem ilkokula başlayacağı için çok hevesli ve heyecanlıdır. Babasının ona aldığı siyah önlük ve çantasıyla okulun açılacağı günü sabırsızlıkla bekler. Okulun başladığı gün erkenden kalkıp annesiyle okula gidip öğretmeni ve sınıf arkadaşlarıyla tanışır (Çakmakçıoğlu A., Çizdem Dizisi ilk gün sıcaklığı, 1996).

Ali'nin Gözyaşları

Çiğdem ilk gün tanıştığı Ayşe ile sıra arkadaşı olur. Arka sıralarda Ali isimli öğrenci annesinden ayrılmak istemediği için ağlar. Öğretmen ve sınıf arkadaşları onu teselli etmeye çalışır. Daha sonra arkadaşlarıyla tanışıp sırayla bildikleri şarkıları söylerler (Çakmakçıoğlu A. , Çiğdem dizisi ali'nin gözyaşları, 1996).

Sapanlı Çocuk

Ertesi gün sınıfta ödüllü resim yarışması düzenlenir. Herkes hayalini çeşitli şekillerle ifade eder. Ders bitiminde öğretmen ve Çiğdem birlikte kazananların kim olduğuna karar verirler (Çakmakçıoğlu A. , Çiğdem dizisi sapanlı çocuk, 1996).

Geçmiş Olsun

Ayşe okula gelmediği için Çiğdem ve arkadaşları onu merak eder. Öğretmen sınıftan Çiğdem ve Faruk'u durumu öğrenmeleri için Ayşe'nin evine gönderir. Ayşe'nin annesi okul çıkışında satılan sağlıksız yiyecekleri yediği için gıda zehirlenmesi geçirdiğini söyler. İki çocuk Ayşe'ye 'geçmiş olsun' deyip öğretmenlerine durumu iletirler (Çakmakçıoğlu A. , Çiğdem dizisi geçmiş olsun, 1996).

Temiz Sokak

Çiğdem okula gelirken insanların çevreyi kirlettiklerini, çöpleri yere attıklarını görür. Ders başladığında parmak kaldırıp söz hakkı alınca çevrenin kirletilmesinden duyduğu üzüntüyü dile getirir. Sınıfça hep birlikte buna çözüm bulmaya çalışırlar. İlk iş hep birlikte okulun bahçesini ve sokağı temizlemek olur. Çiğdem bu netice karşısında mutluluktan gözyaşlarını tutamaz (Çakmakçıoğlu A. , Çiğdem dizisi temiz sokak, 1996).

En Güzel Armağan

Çiğdem öğretmenini çok sevdiği için onu mutlu edecek bir hediye almak ister. Sınıf arkadaşlarının fikrini alır fakat aklına yatmadığı için akşam olunca anne ve babasına sorma gereği duyar. Çiğdem, babasının yönlendirmesiyle sınıfça başarılı ve terbiyeli olmaları hâlinde öğretmenin mutlu olacağını anlar (Çakmakçıoğlu A. , Çiğdem dizisi en güzel armağan, 1996).

Çalınan Kalem

İnci okula geç geldiği için sınıf arkadaşları ve öğretmeni onu merak eder. Tam o esnada sınıfa giren İnci biraz tedirgindir. Salih montunun cebindeki kalemi almak için sınıftan çıkar. Fakat kalemi yerinde bulamayınca öğretmene durumu anlatır. Öğretmen Salih'e kullanması için bir kalem verir. Ders bitiminde öğretmeni Çiğdem'i İnci ile arkadaşlık edip eksiklerini tespit etmesi hususunda görevlendirir. Yaptığından pişman olan İnci kalemi öğretmene vermesi için Çiğdem'e verir (Çakmakçıoğlu A. , Çiğdem dizisi çalınan kalem, 1996).

Üç Tane Gül

Öğretmen hasta olduğu için okula gelemez. Sınıfta çocukların bir kısmı öğretmenin yokluğunu fırsat bilip gürültü yapınca müdür onları sessiz olmaları için uyarır. Okul çıkışı sınıfça para toplayıp üç tane gül alıp öğretmenlerini ziyarete giderler. Geçmiş olsun dileklerinde bulunurlar (Çakmakçıoğlu A. , Çiğdem dizisi üç tane gül, 1996).

Hırsız Kargalar

Çiğdem ve arkadaşları piknik yapmak için kıra gider. Oradaki papatyalar üzerinde yuvarlandıkları sırada kargalar piknik için getirdikleri yiyecekleri yemeye başlar. Bunu fark edince çocuklar kalan yiyeceklerin birazını kendileri yer bir kısmını da kargalar için ayırır. Fakat o gün okuldan kaçıp buraya geldikleri için öğretmenleri onları aramaktadır. Öğretmen yanlarına gelip kendisinin de sıkıldığını söyleyince birlikte neşe içinde saklambaç oynarlar (Çakmakçıoğlu A. , Çiğdem dizisi hırsız kargalar, 1991).

Sağlık Çiçeği

Çiğdem annesinin siparişlerini almaya gittiği için okula geç kalır. Sınıfta kimseyi bulamayınca oradaki hizmetliden sınıfça spor salonunda olduklarını öğrenir. Çiğdem, arkadaşlarının aşı olmak için sıraya girdiklerini görür, kendisi de sağlıklı olmak için aşı olmak ister (Çakmakçıoğlu A. , Çiğdem dizisi sağlık çiçeği, 1996).

1.3.2.4. Güzel Öyküler Dizisi

Nurdan Yayınları tarafından 1996 yılında İstanbul'da yayımlanan 8 kitaplık dizinin kapak resmi Faruk Kutlu tarafından yapılmış olup iç resimler Taylan Karpat'a aittir. Ortalama 30 sayfadan oluşan kitapların isimleri sırasıyla *Martı*, *Ozan*, *Kayık*, *Bora*, *Boz Eşek*, *Çocukluk*, *Deniz*, *Gölge*'dir.

Martı

Ali isimli yaşlı adam geçimini ineğinin sütünü satarak sağlar. Birgün kaptan arkadaşının yardımıyla yavru bir martı yakalar. Onu bahçedeki tavuklarının içine katıp özenle besler, ona Şahin ismini verir. Sahibini tanıyıp omzuna konan martı, gün gelir ansızın uçup gider ve bir daha dönmez. Yaşlı adam süt satmaya giderken sahildeki martıları görünce Şahin aklına gelir. Her gün onu bulmanın özlemiyle sahile uğrayan adam farkında olmadan Şahin'in yavrusunu besleyip ona ilgi gösterir (Çakmakçıoğlu A. , Güzel öyküler dizisi martı, 1996).

Ozan

Küçük yaşta okumaya ve şiire merakı olan Can, babasının kitaplığındaki kitapların hepsini okur. Günlük konuşmada bile herkese şiirle yanıt verdiği için çevresindekiler ona ‘Ozan’ diye hitap ederler. Can’ın arkadaşı Sevgi, şiir yazmak için ondan yardım isteyince bunun bir yetenek olduğunu ve sözcük dağarcığının çok gelişmiş olması gerektiğini söyler (Çakmakçıoğlu A. , Güzel öyküler dizisi ozan, 1996).

Kayık

Hayrettin’in babası Zeki Usta, kasabada ün salmış usta bir kayıkçıdır. Ondan öğrendiği bilgiler ve tecrübeler sayesinde kendisi de yetenekli bir kayık ustası olur. Hayrettin Usta emekli olduktan sonra çocuklar için küçük kayık yapmaya karar verir. Selim okul çıkışı çarşıdaki vitrinleri incelerken oyuncak kayık dikkatini çeker. Onu alacak parası olmadığı için çalma fikri aklına gelse de o bunun doğru bir davranış olmadığını bilir.

İki kişi oyuncak kayığı alıp kaçınca suç Selim’e kalır. Usta Selim’le konuşur, onun çalmadığına kanaat getirir. Selim’e kayık yapmayı öğretmek ister ama önce ailesinden izin almasını söyler. Selim’in annesi oğlunun bu denli mutlu olduğunu görünce çalışmasına izin verse de babası aynı fikirde değildir. Ancak yaz tatilinde çalışmasını uygun görür. Ertesi gün babası Selim’e doğum günü için oyuncak kayık almaya gidince Hayrettin Ustanın ölüm haberini alır ve çok üzülür. Ama Hayrettin Usta Selim için hediye kayık yapıp bir gün önce işyerine bırakmıştır bile (Çakmakçıoğlu A. , Güzel öyküler dizisi kayık, 1996).

Bora

Metin yağmurlu bir günde pencereden etrafı izlerken yavru bir köpek görür. Islanan köpeği içeri alıp kuruttuktan sonra ona süt verir. Köpeğin tasmaında sahibinin adresini görünce onu sahibine teslim etmeye gider. Köpeğin sahibi Ayşe, köpeği kaçıdığı için ona şiddet uygular. Köpek kaçıp tekrar Selim’in evine gelir. Selim köpeği çok sever ve vermek istemez, mecburen yine sahibine götürür. Köpek, sahibinin kendisine eziyet ettiği için yine evden kaçır. En son kaçışında eve dönmek istemeyen köpeği Metin başka bir yoldan sahibinin adresine götürmek ister, köprüden geçerken yavru köpek suya düşüp gözden kaybolur (Çakmakçıoğlu A. , Güzel öyküler dizisi bora, 1996).

Boz Eşek

Yıllardır ağır zeytin küfesi ve yük taşıyan boz eşek sahibinden kaçır, sahil kenarında yeşillikleri gönlünce otlarır. Martı, köpek ve insanlarla konuşup onların hâl hatırını sorar. Caddeden geçen Ahmet, Cemil, Cafer onu okula davet eder. Okula gitmeye yeltendiği sırada sahibinin sesiyle rüyadan uyanır (Çakmakçıoğlu A. , Güzel öyküler boz eşek, 1996).

Çocukluk

Sabri anne ve babasıyla zeytinlikte zeytin toplar. Annesiyle zeytinleri seçip boyutlarına göre kovalara doldurur. Sabri etrafta dolaşırken yılan görür ve babasına seslenir. Yılanın onlara zararı dokunmadığı için babası öldürmek istemez. Sabri arkadaşı Cahit ile onların yanından ayrılp zeytinliğin kenarındaki dere yatağına oynamaya gider. Cahit, Salih'in aniden suya kapıldığını görünce büyüklerine haber verir. Sabri'nin dere kenarında dala tutunduğunu gören babası rahat bir nefes alıp onu sudan çıkarır. Annesi Sabri'nin kıyafetini değiştirip ateşin karşısında ısınmasını sağlar. İki arkadaş olup biteni hatırlayıp gülüşür (Çakmakçioğlu A. , Güzel öyküler çocukluk, 1996).

Deniz

Aydın denize attığı taşların suda çıkardığı sesi anlamaya çalışır. Deniz kenarında dolaşırken bir an martı olup uçmak ister. Ali, Ayşe ve Aydın taşın suda çıkardığı seslere göre kendilerine yeni isim bulurlar. Birlikte üç arkadaş denizle ilgili sohbet edip bisiklet sürer (Çakmakçioğlu A. , Güzel öyküler deniz, 1996).

Gölge

Ali gölgesiyle konuştuğu için arkadaşları onunla alay eder. Ancak gölgenin çeşitli meziyetlerinin olduğundan habersizlerdir. Ali'nin üstüne mahalledeki köpekler saldırırken gölgesi köpek kılığına girip onları kaçıır. Gölge, ağaçtan düşmüş yavru kuşu tekrar yuvasına bırakır. Selami'nin uçurtmasını takılı kaldığı ağaçtan kurtarır. Hatta gölge, güneşi yeşile boyayabileceğini, çikolatadan çınar ağacı yapabileceğini de iddia eder (Çakmakçioğlu A. , Güzel öyküler dizisi gölge , 1996).

1.3.2.5. Bir Demet Öykü Dizisi

Sekiz adet küçük kitaptan oluşan Bir Demet Öykü Dizisi'nin 1. baskısı 1997'de, 3. baskısı ise 2010'da İstanbul'da Bu Yayınevi tarafından yapılmıştır. Okul öncesi dönemdeki çocuklara hitap eden minik hikâyelerden oluşur. Hikâyelerin sonunda anlatılan konuyla ilgili öğüt içeren cümleler yer alır.

Bir Demet Öykü Dizisi'nde yer alan eserler; *Çılgın Martı*, *Ağaçların En Yalnızı*, *Yaralı Serçe*, *Cemil Kaval Çalıyor*, *Kırlangıç Ev Arıyor*, *Yağmurda Banyo*, *Meraklı Tavşanya*, *Denizi Satıyorum* ismini taşır.

Çılgın Martı

Hikâyede yavru martı uçmayı öğrenir ve karnını kolayca doyurmaya başlar. Fakat rıhtımdaki kedilerden bazılarının balıkçıların attığı balığı yakalayamayıp aç kaldıklarını görünce diğer martılardan yardım ister. Martılar kedilere balık atmanın kendileri için riskli olacağını düşünüp ona yardım etmek istemezler. İş başa düşer ve Çılgın Martı balıkçının kayığından aldığı balıkları aç kedilere atar (Çakmakçioğlu A. , Bir Demet Öykü Dizisi Çılgın Martı, 2010).

Ağaçların En Yalnızı

Dağ başındaki yalnız ağaç buluta, kargaya, rüzgâra selam verir, ancak onlar aldırış etmezler. Çevresindekilerin kendinden uzak durmasının nedenini sorgularken dalına konan yorgun serçe, ona neden çiçeklerinin olmadığını sorar. Yalnız ağaç baharın gelmesiyle çiçek açar ve kendine yeni arkadaşlar edinir (Çakmakçioğlu A. , Bir demet öykü ağaçların en yalnızı, 2010).

Yaralı Serçe

Yusuf sapanıyla kuşu vurunca Can'ın evlerinin balkonuna düşer. Can yavru kuşu görünce onun kanadını sarıp besler. Yusuf'un aşağıda birlikte oynama teklifini geri çevirir ve bir daha sapanla kuş vurmaması için söz vermesini ister (Çakmakçioğlu, A. , Bir demet öykü yaralı serçe, 2010).

Cemil Kaval Çalıyor

Cemil babasının söğüt dalından yaptığı kavalı koyun otlatmaya gidince çalmak ister. Etraftaki hayvanların sesinden kavalın sesini duymak pek de mümkün olmaz. Gürültüye aldırış etmeden ısrarlı bir şekilde kavalını çalmaya başlayınca etrafı sessizlik kaplar ve bütün canlılar onu dinlemeye başlar (Çakmakçioğlu A. , Bir demet öykü cemil kaval çalıyor, 2010).

Kırlangıç Ev Arıyor

Kırlangıç türlü sebeplerden ötürü bir türlü yuva yapacak ev bulamaz. Nihayet zavallı kırlangıç, dağ başındaki eski kalede yuva yapacak yer bulur. Yavrularına kavuşacağı anı beklemeye başlar (Çakmakçioğlu A. , Bir demet öykü kırlangıç ev arıyor, 2010).

Yağmurda Banyo

Ali ve Veli adında ikiz kardeşler ormanın kenarında bir kır evinde yaşar. Anne ve babasının çarşıya gidişini fırsat bilip bahçenin ortasındaki yağmur suyu dolu çukura girip yüzerler ve hastalanırlar (Çakmakçioğlu A. , Bir demet öykü yağmurda banyo, 2010).

Meraklı Tavşanya

Anne tavşan yiyecek aramak için evden giderken yavrusunu dışarı çıkmaması konusunda uyarır. Meraklı tavşan etrafta dolaşırken tarla faresiyle karşılaşır. Daha önce kartal görmeyen meraklı tavşan, fareye onun nasıl bir hayvan olduğunu sorar. Fare onun güzel öyküler anlattığını söyleyip avlanmasını beklerken kendisi kartala yem olur (Çakmakçıoğlu A. , Bir demet öykü meraklı tavşanya, 2010)

Denizi Satıyorum

Sabah olunca güneşlenmeyi seven iki yengeç kayalıklara tırmanır. İnsanların kendilerini yakalamalarından korkup denizin derinliklerine saklanırlar. Kendilerine yaşam alanı sunan denizi kaybetmemek için dua ederler (Çakmakçıoğlu A. , Bir demet öykü denizi satıyorum, 2010)

1.3.2.6. Eğitsel Çocuk Öyküleri Dizisi

Çakmakçıoğlu Eğitsel Çocuk Öyküleri başlığı altında ilköğretim 1, 2 ve 3. sınıflara yönelik öyküler kaleme almıştır. Bu öyküler, İstanbul’da 1992’de Serhat Yayınları tarafından yayımlanır.

Yazarın, birinci sınıflar için yazdığı öykülerin isimleri sırasıyla: *Bir Eski Otomobil, İki Küçük Arkadaş, Yıkılan Erik Ağacı, Pamuk Ders Veriyor, Yağmur Kuşu: Susu, Sakın Yalan Söyleme, Başlamadan Biten Savaş, Çok Açıkgoz Kurbağa, İki Boyacı Arkadaş, Bir Serçe Yavrusu.*

Bu serideki kitaplardan sadece *Sakın Yalan Söyleme* isimli esere ulaşılmıştır. Kitapta Ahmet isimli çocuğun sürekli yalan söylemesi ve arkadaşlarının onu oyunlarına dâhil etmemeleri anlatılır. Hikâye sonunda Ahmet yalan söylemenin kötü bir huy olduğunu anlayıp pişmanlık duyar (Çakmakçıoğlu, A. , Sakın yalan söyleme, 1992).

2. sınıflara hitaben kaleme aldığı eserlerin isimleri şöyledir: *Martı Kedi ve Çocuk, Masaldan Çıkan Kadın, Balık Satan Çocuklar, Parkta Bir Heykel, Sabahın Erken Saatinde, Düşleri Yıkan Çocuk, Yarınlar Güzel Olacak, Bir Çocuğun Onuru, Üç Yalınayak Çocuk, Kırmızı Başlı Kuş.*²³

Çakmakçıoğlu, bu eserlere ilaveten Eğitsel Çocuk Öyküleri başlığı altında 2. *Sınıflara Öyküler* adını taşıyan A ve B olmak üzere iki dizi daha kaleme almıştır.

²³Araştırmalar sonucunda bu diziye ait esere ulaşılamamıştır.

2. Sınıflara Öyküler A Dizisi'nde bulunun eserlerin isimleri: *Mor Bereli Çocuk, Konuşan Uçurtma, Dans Eden Sandal, Can Eriği, Deniz Kabukları, İskele Kuşları, Bir Koşunun Öyküsü, Bir Sürü İspinoz, Küçük Bulut Nerede, Gökten İnen Işık*.²⁴

Dans Eden Sandal isimli kitapta, İbrahim Kaptan yaşlanınca balıkçılıkla ilgili anılarını yâd eder. Derin bir rüyaya dalar ve bir daha uyanmaz. Rüyasında, küçüklüğünde olduğu gibi kendisini kayık yüzdürürken bulur (Çakmakçıoğlu, A. , Dans eden sandal, 1992).

İskele Kuşları kitabında Ersin ve arkadaşlarının kasabanın iskelesinde büyük bir keyifle balık tutmaları anlatılır. Balık tutarken martılar da onlara eşlik eder. Çocuklar balık tutmanın sevinciyle oltalarını tekrar denize fırlatırlar (Çakmakçıoğlu A. , İskele kuşları, 1992).

Bir Sürü İspinoz hikâyesinde Orhan, babası ve köpeğiyle birlikte ispinoz avlamaya gider. Yere düşen ispinozları atmaca yardımıyla toplayıp akşam evde onları afiyetle yerler. Orhan bir gün tek başına sapanıyla kuş avlamaya gitmek ister. Soğuk kış gününde kuşların yiyecek aradıklarını görünce merhamet edip onları vurmaktan vazgeçer. Sapanı denize fırlatıp tekrar evine döner (Çakmakçıoğlu A. , Bir sürü ispinoz, 1992).

2. Sınıflara Öyküler B Dizisi'ne ait olan eserlerin isimleri: *Korkuluk Ne istiyor, Erken Açan Çiçek, Karaya Çekili Kayık, Müziğin Kanatları Yumuşaktır, Balığa Giden Adam, Ender Bulunan Kelebek, Kırçıl Martının Saygısı, Dikkat Erikler İlâçlı, Mavi Balonlu Kız, Denizin Küçük Şarkıları*.²⁵

Ender Bulunan Kelebek eserinde Melis ve babasının kırdaki kelebek avlamaları anlatılır. Tuttukları kelebekleri sonsuza dek saklamak amacıyla cam çerçeve içine koyarlar. Ender rastlanan kırmızı kelebekleri büyük merakla incelerler (Çakmakçıoğlu A. , Ender bulunan kelebek, 1992).

Mavi Balonlu Kız kitabında Arzu, yeni yaşını kutlamak için annesiyle hazırlıklar yapar, ardından sahilde dolaşmaya çıkarlar. Annesi ona mavi renkli bir balon alır. Annesi arkadaşıyla konuşmaya dalınca Arzu bu fırsattan yararlanıp oradan balonuyla uzaklaşır. Annesi durumun farkına varıp onu aramaya başlar. Gökyüzünde süzülen mavi balon, annesine Arzu'nun yerini gösterir (Çakmakçıoğlu A. , Mavi balonlu kız, 1992).

²⁴ Bu dizide yer alan *Dans Eden Sandal, İskele Kuşları, Bir Sürü İspinoz* eserlerine ulaşılmıştır.

²⁵ Bu serinin kitaplarından *Ender Bulunan Kelebek ve Mavi Balonlu Kız*'a ulaşılmıştır.

Çakmakçioğlu'na ait eserlerden bir diğeri 3. sınıf öğrencileri için hazırladığı *Eğitsel Çocuk Öyküleri* dizisidir. Serhat Yayınları tarafından 1994'te basımı yapılan serinin A ve B dizisi ayrı ayrı 10 adet kısa hikâyeden oluşur. Kitaplardaki resimler İhsan Ertürkmen'e aittir.

A dizisinde yer alan eserler: *Sevgi Yüklü Bulut*, *Rıhtımdaki Lokomotif*, *Zavallı Sarmaşık*, *Leylekler Hazır Mısınız?*, *Deli Dolu Bir Kedi*, *Bir Saatlik Konuk*, *Bir Alaca Karabatak*, *Sevginin Zaferi*, *Kitaba Dönen Kız*, *Bir Avuç Serçe* ismini taşır.

Sevgi Yüklü Bulut

Anne bulut baharın gelmesiyle birlikte çocuklarını yanına çağırıp artık sık sık çalışmaya gideceklerini söyler. Su yüklü bulut sularını bırakacak yer aradığı sırada susamış bir karganın kendini tehdit ederek su istediğini görür, onu ıslatarak cezalandırır. Bulutlar su bekleyen ağaçlara, çiçeklere, ekinlere sularını bıraktıkça canlılar için ne kadar önemli olduklarını anlayıp kendileriyle gurur duyarlar (Çakmakçioğlu A. , Sevgi yüklü bulut , 1994).

Rıhtımdaki Lokomotif

Buharlı lokomotif miadını doldurunca Haydarpaşa Garı'nın önünde anıt olarak sergilenir. Rıhtımdaki karabatak ve martılar ona 'Loko' adını verir. Gölgesinde insanları ve kuşları ağırlamaktan hoşlanan Loko, geçmiş günlerini dostlarıyla yad eder. Gölgesine oturup ayakkabı boyayan çocuğu merakla izler. Ayakkabısını boyatan yaşlı adamın bir zamanlar kendisini kullanan makinist olduğunu fark edince hüznlenir (Çakmakçioğlu A. , Rıhtımdaki lokomotif, 1994).

Zavallı Sarmaşık

Küçük sarmaşığı hiçbir ağaç yanında barındırmak istemez. Sarmaşık, rüzgârdan kendisini uygun bir yere bırakmasını ister. Fakat bütün ağaçlar ve bitkiler onun kendilerine zarar vereceğinden endişelenir. Rüzgâr en sonunda küçük sarmaşığı ormanlık alana bırakır. Ağaçkakan buradaki ağaçların da onu yanlarında istemediğini işitince onu alıp uygun bir duvar dibine bırakır. Yalnızlıktan sıkılan duvar, bu duruma çok sevinir (Çakmakçioğlu, A. , Zavallı sarmaşık, 1994).

Leylekler Hazır Mısınız?

Öğretmen leylek, göç konusunu anlatırken dersi dinlemeyen Leyko ve Leysa'yı bir daha kendi aralarında konuşmamaları hususunda uyarır. Aksi takdirde onları göç edecek gruba dâhil etmeyeceğini söyler. Ders bitiminde iki leylek dersteki sohbete konu olan gölün

kıyısına gelip kurbağalarla ziyafet çekerler. Birkaç gün sonra leylekler başkanlarının ‘Leylekler hazır mısınız?’ emriyle hep birlikte göç etmeye başlar (Çakmakçioğlu A. , Leylekler hazır mısınız?, 1994).

Deli Dolu Bir Kedi

Sarman, etraftakilerin gözünde deli dolu bir kedidir. Bir sabah mahallede uykusuz hâlde süt satan eşeği görür ve onun bu hâline acır. Sahibinin eşeğe eziyet ettiğini öğrenince onu bu hayattan kurtarmak ister fakat eşek sahibinden kaçmaya cesaret edemez. Köpeği de bu olayın içine çekmek ister fakat alay edildiğini anlayan köpek onu kovalamaya başlar. Kedi ve köpek kavganın kendilerine yararı olmayacağını anlayıp dost olmaya karar verirler (Çakmakçioğlu A. , Deli dolu bir kedi, 1994).

Bir Saatlik Konuk

Serkan, bahçelerine konan pelikanı büyük bir merakla inceler. Yanına yaklaşıp onunla konuşmayı dener. Uzun yoldan gelen pelikanın uyurken güvende olması için başında bekler. Onun bilgeliğine hayran kalıp deniz kıyısına kadar ona eşlik eder (Çakmakçioğlu A. , Bir saatlik konuk, 1994).

Bir Alaca Karabatak

Rıhtımdaki dalgakıranın üstüne konan karabatak sürüsü ve martılar daha önce hiç görmedikleri beyaz renkli karabatağı görünce şaşkınlıklarını gizleyemez. Karabataklardan bazısı onunla arkadaş olmak isterken bazıları da bütün ilgileri üstüne çekmesinden korkup onu aralarına almak istemez. Martılar kendilerine benzediği için onunla sohbet etmek ister, karabataklar buna müsaade etmez. Alaca karabatak, martıların ve karabatakların kendisi yüzünden tartıştıklarını görür, aralarına girip tartışmayı yatıştırır. Onlara hep birlikte kavgasız, barış ve sevgi dolu bir yaşam sürmenin daha güzel olacağını söyler. Martılar ve diğer karabataklar onun söylediklerine katılıp kavga ettikleri için ondan özür dilerler (Çakmakçioğlu A. , Bir alaca karabatak, 1994).

Sevginin Zaferi

İsmail okul çıkışında gördüğü sokak köpeğine Portakal ismini verir. Kendisine bu ismin verilmesinden hoşnut olan köpek, her gün İsmail’in yolunu gözler. İsmail’in diğer arkadaşları köpeği kirli görünce sevmek istemezler. Birgün Portakal, mahallede kendi hâlinde gezinirken iki çocuğun kendisine taş fırlattığını görür. Çocukların kendisiyle oynamak istediklerini düşünüp peşlerinden koşar. İlk etapta çocuklar korkudan kaçarken

köpeğin kendilerine zarar vermeyeceğini anlayınca onunla arkadaş olmaya karar verirler. O günden sonra İsmail ve Metin sıkı arkadaş olup hayvanların sorunlarını çözmek için gayret gösterirler (Çakmakçioğlu A. , Sevginin zaferi, 1994).

Kitaba Dönen Kız

Aslı ile Can sıkı arkadaşdır. Aslı bebekleriyle oynamayı, Can da kitap okumayı çok sever. Aslı bir gün Can'ı ansiklopedi okurken görür ve merakla onu seyrederek. Can, Aslı'ya ansiklopedilerden bilmediği kelimeleri öğrenebileceğini söyler. Babası ona deyimler sözlüğü hediye edince çok memnun kalır. Aslı'nın artık en büyük uğraşı kitaplar olur. Aslı, doğum gününde alınan kitaplığını düzene sokar, tozunu alır ve kitaplarını özenle korur (Çakmakçioğlu A. , Kitaba dönen kız, 1994).

Bir Avuç Serçe

Anne serçe yavrularına uçmayı öğretirken küçük serçe uçmaya bir türlü cesaret edemez. Kardeşlerinin ve annesinin desteğiyle birbirine yakın ağaçlar arasında uçmayı öğrenir. Anne serçe yavrularına uçmanın onlar için tek başına yeterli olmayacağını bilir ve onlara hayatın türlü zorluklarından bahseder. Çocuklarına uçmayı ve yuva yapmayı öğreten anne kuş, artık onları tek başına yuvada bırakabileceğini düşünür. Yavrularını kötülüklerden korumak için onlarla birlikte dua eder (Çakmakçioğlu A. , Bir avuç serçe, 1994).

B dizisinde yer alan eserlerin isimleri: *Asmaya Bağlı Eşek, Çok Sokulgan Serçe, Ateş Böceklerinin Armağanı, Bir Martı Vardı, Yola Çıkan Kaplumbağa, Bir Yavru Köpek, Rıhtımdaki Çınar Ağacı, Güzel Özgürlük, Tükenmiş Sarı Ev, Küçük İhlamur Ağacı.*

Asmaya Bağlı Eşek

Hasan babasından kalan zeytinlikten geçimini sağlar. Yük taşımakta kullandığı eşiği kapının önündeki asmaya bağlar. Eşek, etraftan geçen at arabasını görünce hâline şükreder. Bir sahibi olduğu için kendini şanslı hisseder, sokaktaki çocuklar onun üstüne binmek isteyince ses çıkarmaz. Eşeğin sahibini gören çocuklar kaçışmaya başlar. Eşek, sahibi tarafından korunduğunu düşünüp kendini önemli hisseder (Çakmakçioğlu A. , Asmaya bağlı eşek, 1994).

Çok Sokulgan Serçe

Yağmurun yağmasından rahatsız olan küçük serçe karşılaştığı kişilere yağmurun neden yağdığını sorar. Bir türlü akla yatkın cevap alamaz. Merak ettiği sorunun yanıtını öğrendiği

günden itibaren yağmurun yağmasını coşkuyla karşılar (Çakmakçıoğlu, A., Çok sokulgan serçe, 1994).

Ateş Böceklerinin Armağanı

Ahmet yaşadıkları yerdeki ormanı ve ormandaki canlıları merak eder. Orman memuru babasının akşam eve gelmesiyle birlikte aklına takılan soruları ona yöneltir. Babasına, yağmurlu havada ateşböceklerinin ateşlerine ne olacağını sorar. Babası yanlış bir bilgi vermemek için ansiklopediye bakıp sorusunu öyle yanıtlar. Ayrıca babası izinli olduğu günlerde ona ormanı ve bitkileri tanıtır (Çakmakçıoğlu A. , Ateş böceklerinin armağanı, 1994).

Bir Martı Vardı

Martılar yağmur yağdığı için balık avlamakta güçlük çeker. Martılardan biri hayata geliş gayesinin balık yakalamaktan ibaret olmadığını düşünür. Balık avlayan bazı yetenekli martıların yumurta karşılığında balık satması gerektiğini söyleyince etraftakilere alay konusu olur. Bulunduğu ortamı terk eder fakat dedikodulara maruz kalmaktan bir türlü kurtulamaz (Çakmakçıoğlu A. , Bir martı vardı, 1994).

Yola Çıkan Kaplumbağa

Yaşlı kaplumbağa özgürlüğüne düşkün olduğu için torunundan ve kızından uzakta tek başına yaşar. Torunu Kapu'yu görmek için yola koyulur. Yaşlı kaplumbağa uzun süren yolculuktan sonra yorulur ve asfalt yolda yürürken ufak bir dikkatsizlikle kamyonun tekeri altında ezilir. Bunu gören bulut üzülür, torunu ise anneannesinin geleceği anı sabırsızlıkla beklemektedir (Çakmakçıoğlu A. , Yola çıkan kaplumbağa, 1994).

Bir Yavru Köpek

Can, gece vakti yavru bir köpeğin ağladığını duyunca herkesi uyandırmaması için onu eve alır. Köpeğe, süt ve ekmek verdikten sonra onun adını 'Yaramaz' koyar. Anne ve babasının yavru köpeği evde istemeyeceklerini bildiğinden gün ağarınca onunla dışarda oynar. Annesi Can'ı köpekle oynarken görünce babasının bu duruma çok kızacağını söyler. Babası Can'ı yanına çağırıp o köpeği doğum günü hediyesi olarak aldığını söyleyince Can sevinçten havalara uçar (Çakmakçıoğlu A. , Bir yavru köpek, 1994).

Rıhtımdaki Çınar Ağacı

Rıhtımdaki yirmi yıllık çınar ağacı, gölgesinde serinlemek için oturan insanlara, kuşlara ev sahipliği yapar. Onun en çok sevdiği konuklar yaşlılar ve çocuklardır. Rıhtımda serçe

yakalamak isteyen kedinin hâline üzüldür. O bütün canlıların barış içinde sevgi dolu biçimde yaşamasını arzu eder (Çakmakçıoğlu A. , Rıhtımdaki çınar ağacı, 1994).

Güzel Özgürlük

Balıkçı, yeteri kadar balık tutamadığı için motorunu başkalarına satar. Kış günü soğukta üç ay bekleyen motor, baharın gelmesiyle onarılır ve özlemini duyduğu denize bırakılır. Motorun yeni sahibi, onu ara sıra balık avlamaya giderken kullanır. Motor, deniz kenarında sabit bir şekilde duran dubayı görünce özgür olmanın mutluluğunu bir daha yaşar (Çakmakçıoğlu A. , Güzel özgürlük, 1994).

Tükenmiş Sarı Ev

Tükenmiş eski ev, sarı renkli ve tek katlıdır. Sahibi öldükten sonra sürekli el değiştirir. Yeni sahibi onu onarır ama o da uzun soluklu kalmaz. Tükenmiş ev, dostu eşeği ve asma ağacını büyük bir özlemle yâd eder (Çakmakçıoğlu A. , Tükenmiş sarı ev, 1994).

Küçük İhlamur Ağacı

Küçük ıhlamur ağacı ailesinin ve arkadaşlarının bulunduğu ortamdan söküldüğü için çok mutsuzdur. İlkokulun önüne dikilmesinden hoşnut olmayıp yerini yadırgar. Çocuklar dallarına zarar vermesin diye etrafına demir çit çekilir. Orada yıllardır bulunan çam ağacından insanlar hakkında bilgi edinir. Çamın anlattığı güzel insanlara rastlamayı umut eder (Çakmakçıoğlu A. , Küçük ıhlamur ağacı, 1994).

1.3.2.7. Birinci Sınıflar İçin Öyküler

1.Sınıflar İçin Öyküler serisi toplam 10 adet küçük hacimli kitaptan oluşur. Serhat Yayınları tarafından 2003 yılında İstanbul’da yayınlanır. Eserleri resimleyen Mehmet Saldamlı’dır.²⁶

1.Sınıflar İçin Öyküler serisindeki eserler şunlardır: *Şarkıcı Olan Kaplumbağa*, *Orhan’ın Buluşları*, *İki Martı Niçin Tartıştı?*, *Soranbay*, *Arkadaş İsteyen Ağaç*, *Resim Defterine Konan Kuş*, *Gülünçbay*, *Hasan’ın Aldatmacaları*, *Başı Ağrıyan Denizanası*, *Kuşların Evi*.

Şarkıcı Olan Kaplumbağa

²⁶ Serideki *İki Martı Niçin Tartıştı?*, *Soranbay*, *Arkadaş İsteyen Ağaç*, *Başı Ağrıyan Denizanası*, *Kuşların Evi* eserlerine ulaşamamıştır.

Kaplumbağa gezmek için yola çıkar ve yorulunca bir ağacın gölgesinde dinlenmek için uykuya dalar. Kaplumbağa düşünce bazen bülbül gibi şakıdığını bazen de tak tak sesleri çıkardığını görür. Bülbül gibi şakıdığında alkış alır, tak tak sesleri çıkarınca ıslık sesi duyar. Uyandığında düş gördüğünün farkına varır ve tak tak sesini bir ağaçkakanın çıkardığını anlar (Çakmakçioğlu A. , Şarkıcı olan kaplumbağa, 2005).

Orhan'ın Buluşları

Orhan meraklı olduğu için gördüklerine yakından bakar ve eline geçenleri evirip çevirip inceler. Hayalinde tasarladığı buluşları arkadaşlarıyla paylaşır, onlar da gülerек onu dinler. Yaylı ayakkabı, uçan yastık, öğretmenin anlattıklarını kaydeden teyp, trafik kazalarından koruyan aletler buluşlarından bazılarıdır. Orhan'ın annesi onun okuyup bilim insanı olmasını ister. Orhan sürekli düşünceli hâliyle bir şeyler keşfetme peşindedir (Çakmakçioğlu A. , Orhan'ın buluşları, 2003).

Resim Defterine Konan Kuş

Can, pencereden bakarken sokakta sadece bir kuş görür. Sokağa gelen siyah kedi, kararan gökyüzüne bakar. Can, sokağa çıkıp tebeşirle onların resmini yapmak ister fakat yağmur başladığı için bu isteğinden vazgeçer. Onların resmini resim defterine yapar ve akşam babası gelince ona göstermek için sabırsızlanır (Çakmakçioğlu A. , Resim defterine konan kuş, 2003).

Gülünçbay

Erkan, arkadaşlarından değişik görünmeyi sevdiğinden giyimi, yürüyüşü, konuşması onlardan farklıdır. Birgün arkadaşları onun farklı renkte çorap giydiğini görünce gülmekten kendilerini alıkoyamazlar. Orhan yerine ona 'Gülünçbay' demek istediklerini dile getirirler. Her şeyi farklı olmak için yapan Orhan, çevresindekilerden olumlu dönüt aldığı için bu davranışını sürdürmeye devam eder (Çakmakçioğlu A. , Gülünç bay, 2005).

Hasan'ın Aldatmacaları

Hasan küçük olduğu için arkadaşları onu futbol oyununa almazlar. Hasan top oynamayı çok istediğinden ertesi gün çocuklar maça başlayacakları sırada onlara kurt gördüğünü söyleyip oyunlarını böler. Birkaç defa bu aldatmacayı tekrar ettiği için artık çocuklar onun söylediklerine aldırış etmezler. Hasan da yaptığı yanlışın farkına varıp bir daha insanları aldatmayacağına dair söz verir (Çakmakçioğlu A. , Hasan'ın aldatmacaları, 2003).

1.3.2.8. Kurtuluş Savaşı'ndan Öyküler

Türk Milleti özgürce yaşamak uğruna her türlü imkânsızlığa rağmen, kadınıyla erkeğiyle, yaşlısıyla genciyle büyük bir inanç ve kararlılıkla kahramanlık destanlarıyla dolu Kurtuluş Savaşı'nı zaferle sonuçlandırmıştır. Toplumların geçmişte vermiş olduğu siyasi mücadeleleri anmaları toplumsal hafızayı taze tutmanın yanı sıra toplumun kendini güvende hissetmesini sağlar. Çakmakçioğlu Kurtuluş Savaşı'ndan Kahramanlık Öyküler isimli beş kitaplık seride bu büyük bağımsızlık savaşının nasıl kazanıldığını, milletimizin ne fedakârlıklarla bugüne geldiğini çocukların düzeyine uygun bir şekilde ele alır.

Çakmakçioğlu'nun kaleme aldığı Kurtuluş Savaşı'ndan Öyküler serisi 'Kurtuluş Savaşı' konulu 5 adet kısa hikâyeden oluşur. Kaynak Yayınları tarafından 1997'de İstanbul'da yayımlanan eserin resimleri Oktay Çakır'a aittir. Çakmakçioğlu, millî değerlere ve kurtuluş günlerine ayrı bir önem verir. Kurtuluş Savaşı'nın bölgesel kahramanlarından öne çıkan isimleri eserlerinde anlatır. Bunlardan bazıları; *Bilecikli Ali*, *Eskişehirli Arif*, *Fadime Bacı*, *Kütahyalı Ahmet*, *Sivaslı İdris Çavuş*'tur.

Bilecikli Ali

Yedi yaşındaki Ali'nin yaşadığı köy Kurtuluş Savaşı'nda düşman askerleri tarafından işgal edilir. Ali diğer çocuklar gibi oyun oynamak yerine düşman askerlerinin davranışlarını inceler. Ali çalımlıkların arkasından düşman askerlerinin neler yaptığını izlerken yola tuzak kurduklarını görür ve büyük bir sorumlulukla iki gün aç susuz kalıp askerlerimize durumu anlatır, onların hayatını kurtarır. Komutan Ali'ye teşekkür edip annesini de böyle cesur bir çocuk yetiştirdiği için tebrik eder (Çakmakçioğlu A. , Bilecikli ali, 1997).

Eskişehirli Arif

Eskişehir İnönü doğumlu Arif, Kurtuluş Savaşı'nda cesurca savaşıp askere moral kaynağı olur. Düşman askeri Arif'i şehit edeceği sırada Yüzbaşı Süleyman ateş edip düşman askerini öldürür. Savaşta Yüzbaşı yaralanınca Arif kendisi de yaralı olduğu hâlde onu sırtında taşıyıp getirir ve iki asker hastaneye ulaştırılır. Hastaneden kaçıp köyü düşmanlardan kurtarmak için askerlerle birlikte düşmana el bombası atar. Ancak Yüzbaşı Süleyman'ın şehit edildiğini öğrenince büyük üzüntü yaşar (Çakmakçioğlu A. , Eskişehirli arif, 1997).

Fadime Bacı

Kurtuluş Savaşı'nda herkes kendine düşen görevi canla başla yerine getirmeye çalışır. Fadime Bacı'nın oğlu ve gelini savaşta öldüğü için dört yaşındaki torunuyla cepheye mermi taşıma görevini üstlenir (Çakmakçıoğlu A. , Fadime bacı, 1997).

Kütahyalı Ahmet

Kurtuluş Savaşı'nda köydeki çocuklar cepheye gidip askerlere yardımcı olur. Kütahyalı Ahmet de bu çocuklardan biridir. Cepheye iki bacağına kaybettiği için bir müddet dedesi ona bakar. Dedesi cepheye mermi taşıırken yanlarına gelen komutan bacaklarının olmadığından bihaber ona 'Gezmeye mi gidiyorsun çocuk?' diye sorunca o da iki bacağına cepheye kaybettiğini, eli silah tuttuğu için cepheye gittiğini söyler. Komutan Ahmet'in yanına gelip alnından öper ve gözlerinden istemsizce yaşlar süzülür (Çakmakçıoğlu A. , Kütahyalı ahmet. , 1997).

Sivaslı İdris Çavuş

Savaşta düşman askerleri Eskişehir sınırına yaklaşır. Karşı tarafın askerleri hem sayıca fazladır hem de çok sayıda mühimmatları vardır. Bizim askerlerimizin mermileri tükendiği için geriden gelecek cephe beklenir. İdris Çavuş, komutanın izniyle yanına Antepli Ali'yi ve Harputlu Deli Ahmet'i de alıp karşı tepeye düşman askerine dinamitle saldırmaya gider. Patlama sesinden sonra komutan hücum emri ile tepeye varınca üç cesur askerin orada şehit edildiğini görür ve bulundukları bölgelere ay yıldız bayrağımızı diker (Çakmakçıoğlu A. , Sivaslı idris çavuş, 1997).

1.3.2.9. Çocuklar İçin Oyun Bilim Kitapları

Çakmakçıoğlu'nun kaleminden çıkan 20 adet kitaptan oluşan seri Türkiye Emlak Kredi Bankası'nın yayın organı tarafından çocuklar için aylık olarak çıkarılmıştır. Eserler, Adnan Çakmakçıoğlu ve Saim Onan tarafından hazırlanmıştır. Kitapların yazılış gayesi, meslekleri tanıtmak ve çocukların boş zamanlarını değerli kılmaktır. Kitapların isimleri sırasıyla *Küçük Aritmetikçi, Küçük Öğrenci, Küçük Ressam, Küçük Oyuncu, Küçük Turist, Küçük Koleksiyoncu, Küçük Trafikçi, Küçük Fizikçi, Küçük Geometrice, Küçük Yazar, Küçük Gazeteci, Küçük Doktor, Küçük Coğrafyacı, Küçük Sporcu, Küçük Tarihçi, Küçük Okur, Küçük Gölgeci, Küçük Astronot, Küçük Asker, Küçük Bankacı*'dir.²⁷

²⁷ Üçüncü bölümde eserlerin içeriği ilgili daha detaylı bilgi verilmiştir.

1.3.2.10. Can ile Afacan Dizisi

Çakmakçıoğlu'na ait *Can ile Afacan Dizisi* MEB Talim ve Terbiye Dairesi Başkanlığı'nın kararıyla ilkokul 1.Sınıflar için kaynak kitap olarak tavsiye edilmiştir. 10 adet kitaptan oluşan dizi, kendi içerisinde kolaydan zora doğru sıralanmıştır. Öğün Yayınları tarafından basımı Ankara'da yapılan kitapları resimleyen Yücel Köksal'dır. Kitapların her ilk sayfasında 'Andımız' yer almaktadır. Kitaplara sırasıyla *Kendi Gelen Top*, *Bir Deniz Gezisi*, *Açıkgöz Küçük Boyacı*, *Kar Çiçekleri*, *Kuzu Hırsızları*, *Kuş Uçurtma*, *Ağaca Saklanan Kedi*, *Evde Olmak Ne Güzel*, *Afacan Neredesin*, *Yaramaz Çember Kaçar Mısın?* isimleri verilmiştir.

Kendi Gelen Top hikâyesinde Can, Afacan ve topla ilgili kısa okuma cümleleri yer alır. *Bir Deniz Gezisi*'nde Can ve köpeği Afacan'ın kayıkla denize açılmalarından bahsedilir. *Açıkgöz Küçük Boyacı* kitabında Can ve köpeği Afacan'ın bir gün boyunca ayakkabı boyacılığı yapmaları anlatılır. *Kar Çiçekleri*'nde Can ve Afacan, karın yağmasını fırsat bilip kardan adam ve kardan köpek yaparlar. Havaların ısınmasıyla birlikte onların yerini kır çiçekleri alır. *Kuzu Hırsızları* kitabında Can ile Afacan ormanda dolaşırken kuzularını kaybeden çobana rastlarlar. Jandarmanın da yardımıyla çobanın kuzularını bulup ona teslim ederler. *Kuş Uçurtma* hikâyesinde Can, kuş şeklinde yaptığı uçurtmayı gökyüzünde uçurur, diğer kuşlar daha önce böyle bir kuş görmedikleri için korkup kaçarlar. Kuş uçurtma, arkadaş edinemediği için üzülüp ağlar. Can ve köpeği Afacan yağmur yağdığını düşünüp eve dönerler. Oysa yağmur sandıkları damlalar uçurtmanın gözyaşlarıdır. *Ağaca Saklanan Kedi*'de Can, etrafta Afacan'ı ararken onun bir ağaca tırmanmaya çalıştığını görür. Afacan'dan korkan kedi, saklandığı ağaçtan inip kaçar. *Evde Olmak Ne Güzel* kitabında Can ve Afacan gördükleri gökkuşağının peşinden koşarken evde olmanın mutluluğunu yaşarlar. *Afacan Neredesin* kitabında Can büyük parka gittikleri sırada Afacan'ı kaybettiğini fark edip onu aramaya koyulur. Bir süre sonra Afacan'ın kendisi gibi bir köpekle arkadaş olduğunu görüp onunla biraz zaman geçirmesine fırsat verir. Serinin son kitabı olan *Yaramaz Çember Kaçar Mısın*'da Can ve minik dostu Afacan'ın onlardan habersiz kaçan çemberin peşinde koşmaları anlatılır.

1.3.2.11. Genç Çizerler Çocuk Kitapları

Adnan Çakmakçıoğlu, okulöncesi çocuklarının faydalanması için yazılan ve beş seriden oluşan bir dizinin üç kitabına yazarlık yapmıştır. Yazar olarak yer aldığı kitaplar; *Denizi*

Özleyen Sandal, *Yıldızlar Yalnız Değildir* ve *Üç Arkadaş* ismini taşımaktadır. *Denizi Özleyen Sandal* adlı kitabın resimleyeni Mehtap KAYA, *Yıldızlar Yalnız Değildir* adlı kitabın resimleyeni Selen Coşkun ve *Üç Arkadaş* kitabının resimleyeni Cem Kara'dır. Bu kitapların resimleri Bu Yayınevi 1998 Genç Çizerler Çocuk Kitabı Resimleme Yarışmasında birincilik ödülü almıştır.

Denizi Özleyen Sandal

Terkedilmiş eski sandal, sevilmediği için evden kaçan bir çocuğa ev sahipliği yapar. Eski günlerini hayal edip büyük bir umutla denizin kendisini alıp götürmesini beklediği o gün gelir ve gözden kaybolur (Çakmakçioğlu A. , *Denizi özleyen sandal*, 2010).

Yıldızlar Yalnız Değildir

Beş yaşındaki Yıldız, yıldızları hayranlıkla izler. Bahçedeki yıldız çiçeklerini, deniz yıldızını ve ismi Yıldız olan kediye görünce sevinç içinde eve koşar ve yalnız olmadığını düşünür (Çakmakçioğlu A. , *Yıldızlar yalnız değildir*, 1998).

Üç Arkadaş

Küçük yaş grubuna hitap eden kitapta civciv, fare ve kedinin arkadaşlığı resimlerle anlatılır (Çakmakçioğlu, A., *Üç Arkadaş*, 2010).

1.3.2.12. Çevremizi Koruyalım Dizisi

Çevremizi Koruyalım Dizisi, 1. sınıflar için oluşturulmuş çevre konulu 8 adet hikâyeden oluşur. Kano Yayınları tarafından 2005 yılında İstanbul'da yayınlanmıştır. Kitapların arka kapağında yazarın 'Bir Dünya Bırakın' şiiri yer alır.

Çevremizi Koruyalım Dizisi'ne ait kitaplar; *Aman Çiçekler Kurumasın*, *Toprak Kayıp Gitmesin*, *Kırlar Kuzusuz Kalmasın*, *Güzel Kelebekler Kaçmasın*, *Yurdum Çöl Olmasın*, *Sakın Kuşlar Ölmesin*, *Dost Köpekler Ağlamasın*, *Çocuklar Hep Gülsün* ismini taşır.

Çakmakçioğlu, çocukları çevre duyarlılığına ve çevre bilincine sahip bireyler olarak yetiştirme gayesiyle Çevremizi Koruyalım Dizisi'ni kaleme alır. Gelecek nesile temiz bir dünya bırakma tutkusuyla hareket eden yazar, çevreyi koruma konusunda çok hassas davranır.

Kuşların çevremizin süsü, köpeklerin bizim en büyük dostumuz olduğunu söyler. Kırkların kuzusuz kalamayacağını, çiçeklerin ve kelebeklerin çevreyi güzelleştirdiğini ifade eder. Ağaç ve toprağın insanın yaşam kaynağı olduğunu belirtir.

1.3.2.13. Ayşe Ayberk Dizisi

Ayşe Ayberk Dizisi, Öğün Yayınları tarafından Ankara’da yayımlanmıştır. Kitapların her sayfasında boyama resmiyle birlikte kısa hikâyelere yer verilir. Ayşe Ayberk Dizisi’nde yer alan eserlerin isimleri şunlardır: *Camın Arkasından İzledik*, *Senin Neyin Var*, *Gözlerini Sakın Açma*, *Bu Bir Para Çantası*, *Biraz Çabuk Olur Musun*, *O Günü Unutamayız*, *Evimize Hoş Geldiniz*, *Anne Yardım Edebilir Miyim?*, *Mendili Buraya Getir*, *Önce Ben Sobeledim*, *Topumla Kimse Yarışamaz*, *Bak Babam Salıncak Yaptı*.

Camın Arkasından İzledik kitabında Ayşe ve Ayberk babasıyla birlikte uçakları görmek için havaalanına gider. Uçakları ve yolcuları izleyip büyüyünce pilot olmaya karar verirler. *Senin Neyin Var* kitabında babası Ayşe’yi ağlarken görünce neden ağladığını merak eder. Ayşe kendisine küçük bir kedi alınmasını ister. Kardeşi Ayberk evlerinde köpek bulunduğu için bu isteğe pek sıcak bakmaz. Fakat eve alınan küçük misafir kısa sürede köpekle dost olur. *Gözlerini Sakın Açma* kitabında Ayşe ve Ayberk’in birlikte saklambaç oyunu oynamaları anlatılır.

Bu Bir Para Çantası kitabında Ayberk annesine doğum günü için hediye almak ister. Gittiği çiçekçiden kamelya çiçeğini beğenir. Çiçeğin fiyatını pahalı bulunca almaktan vazgeçer. Bu sırada çiçekçi Ayberk’e cüzdanını kaybettiğini söyler. Ayberk cüzdanı kendisinin almadığını söylerken köpeği Bobi, hemen kaybolan cüzdanı bulup getirir. Dükkân sahibi ödül mahiyetinde ona kamelya çiçeğini ücretsiz verir.

Dizideki *Biraz Çabuk Olur Musun* kitabında Ayberk küçük dostu Bobi ile gezmeye gitmek ister. Kardeşi Ayşe çok yavaş hareket edince sabırsızlanıp ona biraz acele etmesini söyler. *O Günü Unutamayız* hikâyesinde Ayşe ve Ayberk, ilk kez dedesinin çiftliğine giderler. Bahçeden kopardıkları taze sebze ve meyveleri yedikten sonra çiftlikteki hayvanlarla oynarlar. İki kardeş, dedeleriyle dolu dolu bir gün geçirirler.

Evimize Hoş Geldiniz kitabında Ayşe ve Ayberk evlerindeki sevimli köpek Bobi için küçük bir kulübe ayarlayıp içini çeşitli oyuncaklarla süslerler. Kulübesindeki oyuncakları gören Bobi, çok mutlu olup sağa sola koşturmaya başlar. *Anne Yardım Edebilir Miyim?* kitabında Ayberk ödevi olduğu için kardeşine seslenir ve annesine yardım etmesini ister. Abisinin

sözünü dinleyen Ayşe, mutfağa gidip annesine küçük işlerde yardımcı olur. Dizinin bir diğer kitabı *Mendili Buraya Getir*'de bayram günü Ayşe ve Ayberk'e annesi kıyafetlerine uygun mendil hediye eder. Ayşe mendilini kaybettiğini söyleyip ağlamaya başlar. Kardeşiyle birlikte mendili buldukları sırada Bobi mendili alıp kaçar. İki kardeş çok hızlı koşan Bobi'nin peşinden gider. Bobi'ye 'mendili buraya getir' diye seslenirler.

Önce Ben Sobeledim'de Ayşe ve Ayberk isimli iki kardeşin komşularının kızıyla birlikte saklambaç oyunu oynamaları anlatılır. *Topumla Kimse Yarışamaz* kitabında Ayşe ve Ayberk, evlerinin yakınındaki kırdaki babasının aldığı topla oynar. Top çok hızlı hareket edip adeta gökyüzünde uçar. Ansızın yağmur başlar ve bir kenarda yağmurun dinmesini beklerler. Fakat hızlı giden topu bir daha bulamazlar. Serinin son kitabı *Bak Babam Salıncak Yaptı* hikâyesinde Ayberk, kardeşi Ayşe'yi babasıyla birlikte bahçeye salıncak yaparken görür. Ayşe babasına yardım ettiği takdirde onu da salıncığa bindireceğini söyler. İki kardeş sırasıyla salıncığa binip sallanırlar.

1.3.2.14. İlginç Öyküler Dizisi

Çakmakçıoğlu'na ait İlginç Öyküler Dizisi, Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 17.11.1982 gün ve 9721 sayılı yazılarıyla ilköğretim öğrencilerine tavsiye edilir. Ankara'da Öğün Yayınları tarafından basımı yapılan eserlerin isimleri sırasıyla *Dost Köpek*, *Akıllı Karatavuk*, *Kurnaz Sincap*, *Kurtarıcı At*, *Şanslı Tavuskuşu*, *Yaralı Ayı*, *Yürekli Kırlangıç*, *Balıkçı Karabatak*, *Hastabakıcı Ağaçkakan*, *Kahraman Ördek*'tir.²⁸

Hikâyeler, hayvanların şaşırtıcı yaşamlarını çocuklara göstermesi bakımından çok ilgi çekicidir, insanlarla hayvanlar arasında oluşan sevginin varlığına vurgu yapılır.

Dost Köpek

Hikâyede Aydın, köpeği Kral ile ormanda gezinir. Kral, dinlenmek için mola verdikleri yerde bulunan ağacın devrileceğini sezer ve Aydın'ı uyandırıp oradan uzaklaştırır. Benzer şekilde Aydın akşam olunca ormanda yorgun düşüp uyuyakalır. Köpeği Kral onun üzerine çullanıp soğuktan korunmasını sağlar (Çakmakçıoğlu A. , İlginç öyküler dost köpek, 1984).

Akıllı Karatavuk

²⁸ Dizideki *Kurtarıcı At* isimli kitaba ulaşamadım.

Hikâyede kış geldiği için herkes evine kapanır. Ahmet evlerinin penceresinden bakarken birkaç karatavuk kuşu görür. Onlara evden buğday getirip atar, fakat karatavukların sırayla buzun üstünde bir müddet uzanmalarına anlam veremez. Karatavukların vücutlarıyla ısıtarak incelttikleri buzdan su içtiklerini görünce onların zekâsına hayran kalır (Çakmakçioğlu A. , İlginç öyküler dizisi akıllı karatavuk, 1984).

Kurnaz Sincap

Sincap uyanınca cevizi sakladığı yerde bulamaz ve çok sinirlenir. Başka bir cevizi tekrar sakladığı yere bırakıp kenarda bekler. Karganın cevizini aldığını öğrenince ona bir ders vermek ister. Toprağa cevizi saklıyormuş gibi yapar ve uzaktan kargayı izler. Karga birkaç defa sincabın sakladığı yerde cevizi bulamayınca yaptığından utanır ve oradan uzaklaşır. Sincap karganın artık cevizlerini almadığını görünce rahatça cevizlerini saklamaya devam eder (Çakmakçioğlu A. , İlginç öyküler dizisi kurnaz sincap, 1984).

Şanslı Tavus Kuşu

Sindu'nun tek uğraşı fotoğraf çekmektir. O daha çok kuş fotoğrafı çekmeyi sever. Babasından izinsiz bir gün ormana fotoğraf çekmeye gider. Daha önce hiç görmediği tavus kuşuyla karşılaşır, ona hayran kalır. Tam fotoğrafını çekeceği sıra kendisine doğru gelen bir kaplan görür. Korkuyla kaçarken babası ona seslenir, kendisinin tavus kuşu yakalamak için bu kostümü giydiğini söyler. Tavus kuşu yakalanmaktan kıl payı kurtulur (Çakmakçioğlu A. , İlginç öyküler dizisi şanslı tavus kuşu, 1984).

Yaralı Ayı

Hikâye kahramanı anne ve babasıyla ormandaki evlerinde yaşar. Bir gece pencereden bakarken evlerinin önünde yaralı bir ayı görür ve babasını uyandırır. Babası, ayının yarasına merhem sürüp bezle sarar. Günler sonra iyileşen yaralı ayının kendilerine beze sarılı bal kovanı bıraktığını görürler (Çakmakçioğlu A. , İlginç öyküler dizisi yaralı ayı, 1984).

Yürekli Kırlangıç

Kırlangıç kırdı rastladığı yıkık dökük bir evin tepesine yuva yapar. Anne kırlangıç üç tane yavrusunu yuvada bırakıp onlar için yiyecek aramaya gider. Yavruları savunmasız gören yılan ağacın dalına kıvrılarak yuvaya yaklaşır. Bunu gören anne kırlangıç annelik içgüdüsüyle yavrularını kurtarmak için çabalar, yılanın ağzına zehirli akrebi atar. Akrep

tarafından sokulan yılan, boylu boyunca yer serilir (Çakmakçıoğlu A. , İlginç öyküler dizisi yürekli kırlangıç, 1984).

Balıkçı Karabatak

Çinli bir çocuk, babasına balık yakalarken yardımcı olur. Birgün balık yakalamaya gittiklerinde yavru bir karabatak bulur. Onunla sıkı dost olur ve babası hastayken karabatakla birlikte ağ ile tuttuklarından çok balık yakalar (Çakmakçıoğlu A. , İlginç öyküler dizisi balıkçı karabatak, 1984).

Hastabakıcı Ağaçkakan

Ağaçkakan arkadaşlarından ayrılıp bir kavak ağacına konar. Gagasıyla ağacı delerken bir çocuk tarafından sapanla vurulup yere düşer. Ağaçkakanın arkadaşı yanına gelip ayağının kırıldığını görür, yerden getirdiği çamur ve çalılarla yaralı ağaçkakanın bacağına sarar. Çamur kuruyunca ağaçkakan eskisi gibi ayaklarının üstünde durur. Arkadaşı, bir hastabakıcı gibi onunla ilgilenip iyileşmesine yardımcı olur (Çakmakçıoğlu A. , İlginç öyküler hastabakıcı ağaçkakan, 1984).

Kahraman Ördek

Suna evlerinin bahçesinde bulduğu ördek yavrusu ile arkadaş olup odasında ona bir yuva yapar. Birgün bahçede oyuncaklarıyla oynarken ev telefonu çalar. Polis mahalledeki kuduz köpeğin evlerine yaklaşmak üzere olduğu bilgisini verip eve girmelerini ister. Annesi bir hışımla Suna'yı kaptığı gibi eve kaçıtır. Suna'nın dostu ördek, kuduz köpek ile canı pahasına boğuşur. Polis başka canlılara da zarar vermesin diye kuduz köpeği silahıyla vurur. Suna, kuduz köpek tarafından öldürülen ördek dostunu hiçbir zaman unutmaz (Çakmakçıoğlu A. , İlginç öyküler dizisi kahraman ördek, 1984).

1.3.2.15. Can ile Bilge Dizisi

Çakmakçıoğlu'nun kaleminden çıkan Can ile Bilge Dizisi toplam 10 adet kısa hikâyeden oluşur. Öğün Yayınları tarafından 1983 yılında Ankara'da yayımlanan diziye ait kitapların isimleri sırasıyla şunlardır: *Çalgıcı Çocuk, Fıs-Fıs-Fıs, Armağan, Mocuk (boncuk) ile Pisi, Çiçekleri Koparmayın, Pırtık ile Tonton, Balık ile Çilli Çocuk, Çamaşır Hırsızı ile Pıtır, Masalcı Çocuk, Köpek Şarkıcılar*.

Yazar, *Çalgıcı Çocuk* hikâyesindeki kurgu kahramanına 'Çalgıcı Çocuk' ismini verir. Çalgıcı Çocuk, ormanda keman çalarken Ayşim'e rastlar. Ayşim kendisi için de bir şarkı

söylemesini ister. Çalgıcı Çocuk, doğayı, insanları, yurdunu, anne ve babasını sevdiği takdirde ona güzel müzikler çalacağını söyler (Çakmakçioğlu A. , Can ile bilge dizisi çalgıcı çocuk, 1983).

Fıs-Fıs-Fıs kitabında iki arkadaşın biri diğerine kısık sesle duyduğu masalı anlatmaya başlar. Bir çocuğun evdeki merdiveni sahile götürüp bulutların üzerine çıkmasını, bulut ve güneşle konuşmasını anlatır (Çakmakçioğlu A. , Can ile bilge dizisi fıs fıs fıs, 1983).

Armağan eserinin kahramanları Tuna ve Suna isimli iki kardeşdir. Anne ve babası Tuna'yı küçük olduğu için daha çok sever, Suna kardeşini kıskanır ve onun hareketlerini gözlemler. Tuna'nın kediye süt götürürken bardak kırdığını görür. Tuna'nın annesinden habersiz biriktiği harçlıkla kırılan bardağın aynısını aldığını görünce duygulanır, annesine söylemek yerine yanağına öpücük kondurur (Çakmakçioğlu A. , Can ile bilge dizisi armağan, 1983).

Mocuk (Boncuk) ile Pisi

Ayşim'in oyuncak ayıcığı Mocuk ile kedisi rekabet hâlinedir. Ayşim ikisini de çok sever fakat kedisi oyuncak ayısını kıskanır ve onu bahçeye atar. Ayşim akşama kadar oyuncak ayısını arar ve sonunda onu bahçede bulur (Çakmakçioğlu A. , Can ile bilge dizisi mocuk ile pisi. , 1983).

Çiçekleri Koparmayın

Murat ve Ayşim isimli iki çocuk arkadaşdır. Murat resimli öyküler okumayı, Ayşim de çiçek toplamayı sever. Murat ona kitap okurken Ayşim kırdaki papatyalara doğru koşar, ayağı taşa takılıp düşer. Ayşim papatyanın kendisine 'geçmiş olsun' dediğini duyunca onların da bir canı olduğunu öğrenir ve bir daha onları koparmayacağına dair söz verir (Çakmakçioğlu A. , Can ile bilge dizisi çiçekleri koparmayın, 1983).

Pırtık ile Tonton

Ayşim annesinden aldığı mektubu postaneye teslim eder. Dönüşte Tonton isimli köpeği olan bir çocukla karşılaşır. Ayşim'in köpeği Pırtık ile Tonton sokakta koşmaya başlarlar. İki çocuk da onları yakalamak için peşlerinden koşar. Daha sonra yanlışlıkla birbirinin köpeğini aldıklarını fark edip köpekleri değiştirirler (Çakmakçioğlu A. , Can ile bilge dizisi pırtık ile tonton, 1983).

Balık ile Çilli Çocuk

Sıcaktan bunalan Ayşim, deniz kenarına gidip ayaklarını suya sokar. Kendisinden yardım isteyen balığı görünce kayıtsız kalamaz. Onu yosunların arasından kurtarıp suya bırakır.

Balıkla konuştuğunu annesine söylemek için sabırsızlanır. Yolda koşarken kırmızı başlıklı çilli bir çocuğun kendisinden yardım istediğini duyar, denizdeki arkadaşlarına varması için ona eşlik eder. Fakat çocuk birden balık şekline bürünür. Ayşim yaşadığı bu esrarengiz olayı hiçbir zaman unutmaz (Çakmakçioğlu A. , Can ile bilge dizisi balık ile çilli çocuk, 1983).

Çamaşır Hırsızı ile Pıtır

Suna köpeği Pıtır ile kırdan dolaşmayı çok sever. Yine bir gün dolaştıkları sırada bir çocuğun bahçede asılı çamaşırları çaldığını görürler. Suna'nın komutuyla birlikte Pıtır hırsız çocuğun üstüne çullanır, onu yakalayıp polise teslim ederler. Pıtır büyük bir iş başarmanın sevinciyle ödülünü bekler (Çakmakçioğlu A. , Can ile bilge dizisi çamaşır hırsızı ile pıtır, 1983).

Masalıcı Çocuk

Ayşim babaannesine giderken yolda arkadaşı Ali'yle karşılaşır. Ali ona sinema izlediğini söyler, etrafta sinema olmadığını gören Ayşim şaşırır. Ali gözlerini kapatmasını ve büyük kanatlı bir kuş hayal etmesini söyler. Tam o sırada yanlarındaki kuzunun sesini duyan iki arkadaş, onu kartalın pençesinden son anda kurtarır. Dönüş yolunda Ayşim Ali'ye bir daha korkunç masal anlatmamasını söyler (Çakmakçioğlu A. , Can ile bilge dizisi masalıcı çocuk, 1983).

Köpek Şarkıcılar

Şarkı söylemeyi çok seven Ali, köpeği Pufi'ye havlayarak şarkı söylemesini öğretir. Pufi'nin sesini duyan diğer köpekler de onu taklit edip şarkı söylemeye başlar. Köpeklerin havlayarak şarkı söylediğini gören meraklı kalabalık onların etrafını sarar. Ali eğittiği köpeklerle mahallede mini konser verir, herkes onları alkışlar (Çakmakçioğlu A. , Can ile bilge dizisi köpek şarkıcılar, 1983).

1.3.2.16. Kızılderili Masalları

Kızılderili Masalları serisi yazarın Florence Stratton'dan yapmış olduğu çevirilerden oluşur. Ögün Yayınları tarafından çoğaltılan serideki resimler Yücel Köksal'a aittir. Kitapların isimleri sırasıyla; *Ağaçkakanın Kuyruğu*, *Okların Neden Tüyleri Vardır*,

Manolya Çocuklar, Küçük Bulutu Kim İçti, Sulara Gömülen Ada, Ağaçkakan Kuşları, İkizler, Baharı Getiren Bebek'tir.²⁹

Ağaçkakanın Kuyruğu

Kızılderili ülkesinde yaşayan bir kurbağa bulunduğu derenin taşkın yapacağını etraftaki insanlara ve hayvanlara haber verir. Hiç kimse onun söylediklerine kulak asmaz. Hatta ağaçkakan ve diğer hayvanlar kurbağanın söylediklerine güler. Beklenen olur ve köyü sel basar. Ağaç boyunca sular yükselince ağaçkakanın kuyruğunu bir balık koparır. Ağaçkakanların kuyruklarının asırlarca küt olması bu olaya dayandırılır (Çakmakçioğlu A. , Kızılderili masalları ağaçkakanın kuyruğu, 1983).

Okların Neden Tüyleri Vardır

Kızılderili bir çocuk ağaçtan düşen yavru atmacayı alıp evine götürür. Çocuk büyüttüğü atmacayı yanından hiç ayırmaz. Kızılderili çocuk yaptığı okları yaya takıp hedefteki kâseye fırlatır fakat istediği atışı bir türlü yapamaz. Bunu gören atmaca tüyünün birini koparıp oka takması için fikir sunar. Tüy takılı ok dümdüz gidip kâseyi düşürür. Bu olaydan sonra Kızılderili insanlar oklarına tüy takmayı adet edinirler (Çakmakçioğlu A. , Kızılderili masalları okların neden tüyleri vardır, 1983).

Manolya Çocuklar

Kızılderili çocuklar ormandaki derenin kenarında oynadıkları sırada küçük yavru ayıya rastlar. Onunla oynayıp dans ederken anne ayının uyandığını görür görmez manolya ağacının çiçeğine saklanıp adeta kundak olurlar. Onları arayan aileleri bir daha çocuklarını bulmaz. Manolya çiçeklerinin ortasındaki kundak şekli bu çocuklardan kalma bir anıdır (Çakmakçioğlu A. , Kızılderili masalları manolya çocuklar. , 1983).

Küçük Bulutu Kim İçti

Dağın tepesinde ailesiyle dolaşan küçük bulut, bir gün onlardan uzaklaşıp kaybolur. Bütün gün ailesini bulamayınca ağlar ve beraberinde yağmur damlaları yeryüzüne düşer. Onun ağladığı yerde rengârenk çiçekler bitmeye başlar (Çakmakçioğlu A. , Kızılderili masallar küçük bulutu kim içti, 1983).

²⁹ Araştırmalarımız neticesinde *Sulara Gömülen Ada, Ağaçkakan Kuşları, İkizler, Baharı Getiren Bebek* isimli eserlere ulaşamadık.

1.3.2.17. Ezgi Dizisi

Ezgi Dizisi kısa hikâyelerden oluşur, eserlerin basımı Ankara’da Öğün Yayınları tarafından yapılmıştır. Diziye ait tespit ettiğimiz eserlerden bazıları; *Parayı Nereden Buldun?*, *Lütfen Beni Dinler Misin?*, *Oltalarımızı Dereye Sarkıttık* ismini taşır.³⁰

Parayı Nerden Buldun?

Cengiz yerden bulduğu gazete sayfasında Karagöz ve Hacivat’ın resmini görür ve o günden sonra gölge oyununa merak salar. Kasabadaki kütüphaneden edindiği kitapları inceleyip kendisine bir konuşma metni ve tiyatro perdesi tasarlar. Mahalledeki çocuklara bu gösteriyi izletir ve bitiminde kazandığı paraları annesine götürür. Annesi bu kadar parayı nerden bulduğunu sorar. Cengiz Karagöz ve Hacivat gösterisinden bu paraları kazandığını söyler (Çakmakçioğlu A. , *Parayı nereden buldun*)

Oltalarımızı Dereye Sarkıttık

Hikâyede üç kardeş her pazar kasabanın uzağındaki dereye kendilerinin yaptığı oltalarla balık tutar. Birgün okulda öğretmenin çantası çalınır. Müdür, gerekli açıklamaları yaptıktan sonra okuldaki çocuklara çantayı bulmaları için üç gün mühlet verir. Çocuklar kendi aralarında hırsız yakalama takımı kurar ve şüphelendikleri öğrencileri takip etmeye başlarlar. Dereye balık tutarken oltalarına müdürün çantası takılır. Çocuklar çantayı öğretmene verip şüpheli çocuğun itiraf etmesini sağlar. Çantayı çalan çocuk bütün her şeyi anlatıp yaptığından pişmanlık duyduğunu söyler (Çakmakçioğlu A. , *Oltalarımızı dereye sarkıttık*).

1.3.2.18. Sıra ile Okunan Kitaplar/ İlk Okuma Kitapları

I. Dizi/Esi ile Pisi

Esi ile Pisi Dizisi, ilk okuma düzeyinde kısa cümlelerin yer aldığı toplam 10 adet kitaptan oluşur. Kitaplar sırasıyla *Evde*, *Kırda*, *Deniz Kıyısında*, *Parkta*, *Hayvanat Bahçesinde*, *Lunaparkta*, *Çarşıda*, *Çay Bahçesinde*, *Çiftlikte*, *Okulda* ismini taşır. Kitapları resimleyen Alaaddin Barışkan’dır. Temel Eğitim Dergileri ve Yayınları tarafından çoğaltılan eserin eğitim ve öğretim açısından sakıncasız olduğu duyurulmuştur.

³⁰ Araştırmalar sonucunda serideki *Lütfen Beni Dinler Misin?* kitabına ve diğer eserlerin isimlerine ulaşılammıştır.

Esi ile Pisi serisinde öncelikle Esi'nin ailesi de dâhil olmak üzere evi ve yakın çevresi tanıtılır. Serideki diğer kitaplarda Esi'nin kedisiyle birlikte kırdâ, çarşıda, lunaparkta, çiftlikte, okulda dolaşması, denizi keşfedip balık tutmaları, eğlence dolu park serüvenleri anlatılır.

II. Dizi /Emel ile Temel³¹

Emel ile Temel serisine ait kitaplar; *İki Arkadaş, Okula Yazılış, Okula Başlayış, Okul Sevgisi, Dersler, Okuma Sevinci, Bilgili Çocuklar, Cumhuriyet, Yemek Seçen, Trafikçi, Kamyon, Evde* ismini taşır.

III. Dizi /Temel Okuma Dizisi

İstanbul'da 1985'te Temel Eğitim Dergileri ve Yayınları tarafından çıkarılan Temel Okuma Dizisi'ne ait eserler sırasıyla *Benimle Arkadaş Olur Musun?, Kafese Döner Kuş, Dalgın Memo Sokağı, Gölgesinden Korkan Köpek, Küçük Yelkenin Sevinci, Kırmızı Kuş Kapanı, Kuzu Oğlak ve Çocuk, Erken Açan Erik Ağacı, Bir Bulutun Gözyaşları, Güneşi Çalan Çocuk* ismini taşır.

Benimle Arkadaş Olur Musun?

Arkadaşlarıyla küs olan Ali, karşısına çıkan hayvanlara arkadaş olmayı teklif eder. Hayvanlar, Ali'ye kendileri gibi olmadığını söyler ve onunla arkadaş olamayacaklarını belirtir. Bütün gün dağ, ova dolaşan Ali, sonunda küs olduğu arkadaşlarından özür diler, onlarla arkadaşlığını sürdürmeye devam eder (Çakmakçıoğlu A. , Temel okuma dizisi benimle arkadaş olur musun, 1985).

Kafese Döner Kuş

Ali kafesteki kuşunu besledikten sonra mahalledeki arkadaşlarıyla top oynamaya gider. Kafesin kapısını açık gören kuş penceren çıkıp gökyüzünden bir müddet dolaşır. Ali'nin top oynarken düştüğünü görür görmez onun yanına gidip omzuna konar. Ali kuşunu görmenin verdiği mutlulukla hemen iyileşir. Birlikte eve dönerler, kuşu da Ali'yi bir daha bırakmama sözü verir (Çakmakçıoğlu A. , Temel okuma dizisi kafese döner kuş, 1985).

Dalgın Memo Sokağı

Memo çok dalgın bir çocuktur, dalgınlığı yüzünden birçok sorunla karşılaşır. Çayına şeker yerine tuz atar, bakkaldan tuz yerine simit alır, elindeki bozuk paraları taş diye denize fırlatır. Benzer davranışları yüzünden arkadaşları onu oyuna almak istemez. Annesi onun

³¹ Araştırmalar neticesinde 2 ve 4. diziye ait eserlere ulaşamadım.

bu hâlimden sıkılır, kendi işini kendisi halleder. Dalgınlığın iyi bir şey olmadığını herkes bilsin diye o ölünce yaşadığı sokağa ‘Dalgın Memo Sokağı’ adı verilir (Çakmakçıoğlu A. , Temel okuma dizisi dalgın memo sokağı, 1985).

Gölgesinden Korkan Köpek

Ömür tatil günü bir sabah erkenden oyun oynamak için evden çıkar. Oyun oynadığı yerde çalılıkların arasında gördüğü köpek yavrusunu babasından izin alıp evlerine getirir. Köpekle arkadaş olup onunla oyunlar oynar. Birgün köpeğin acı acı havladığını duyar, yanına varıp ne olduğunu anlamaya çalışır. Gözlemleri sonucunda köpeğin gölgesinden korktuğunu anlar, onu cesaretlendirip korkusunu yenmesini sağlar (Çakmakçıoğlu A. , Temel okuma dizisi gölgesinden korkan köpek, 1985).

Küçük Yelkenlinin Sevinci

Utku kayık meraklısı bir çocuktur, evdeki dolabı babasının ona aldığı kayıklarla doludur. Fakat Utku, plastik oldukları için onlarla oynamak istemez. Deniz kenarından bulduğu ağaç parçasından kendisi bir kayık tasarlar. Dolaptaki plastik kayıklar onu kıskanıp yere düşürürler. Kayığının kırıldığını gören Utku, onu babasıyla tekrar tamir eder, plastik kayıkların bu tavrına sinirlenip onları başka çocuklara dağıtır. Dolabının başköşesine ağaçtan yaptığı kayığı koyar (Çakmakçıoğlu A. , Temel okuma dizisi küçük yelkenlinin sevinci, 1985).

Kırmızı Kuş Kapanı

Ahmet kuşları çok sevdiği için evlerinin bir köşesini kafes biçiminde tasarlar. Annesinden aldığı eleklerle kuş yakalamaya çalışsa da bunu bir türlü başaramaz. Kuşçudan parasıyla saka kuşu alıp kafese bırakır, onunla arkadaş olmaya çalışır. Annesinin evde olmadığı bir gün kafesin kapısı kapanır, kendisi kuşla birlikte kafeste kalır. Kafeste bunalan Ahmet, kuşun da kendisi gibi bunaldığını fark edip onu özgürlüğüne kavuşturur (Çakmakçıoğlu A. , Temel okuma dizisi kırmızı kuş kapanı, 1985).

Kuzu, Oğlak ve Çocuk

Sezer, ailesiyle kasabanın dışındaki bir kır evinde yaşar. Babası o sıkılmasın diye ona kara oğlak ve beyaz bir kuzu alır. Sezer kara oğlağa Yaramaz, beyaz kuzuya ise Uslu adını verir. Sezer her gün onları kırdan dolaştırır. Kara oğlak, yaptıklarını kuzunun da yapmasını ister. Sezer, kuzuya onu taklit etmek yerine kendi içinden geldiği gibi davranmasını söyler (Çakmakçıoğlu A. , Temel okuma dizisi kuzu, oğlak ve çocuk. , 1985).

Erken Açan Erik Ağacı

Gökteki güneş, şubat ayında erik ağacının dallarını ısıtır. Aslında onu yanıltmak niyetindedir. Beklenen olur, erik ağacı çiçekler açmaya başlar. Güneş yaptığından utanıp bulutların arkasına saklanır. Karın da yağmasıyla birlikte erik ağacı yaptığı yanlışın bedelini ağır öder (Çakmakçioğlu A. , Temel okuma dizisi erken açan erik ağacı, 1985).

Bir Bulutun Gözyaşları

Aydın mayıs ayında bulutların sıra olduklarını görür. Köpeğiyle sahilde dolaşırken sevimli küçük bir bulut görür, onunla merhabalaşıp arkadaş olmak ister. Akşam olunca minik bulut yolunu kaybedip ormanda asılı kalır. Aydın sabah uyandığında minik bulutu yerinde göremeyince onu aramaya koyulur. Bulutu ormanlık yerde sıkışmış hâlde görür, onun kurtulmasını sağlar. Aydın bir bulutu kurtarmanın sevinciyle gururlanıp evine döner (Çakmakçioğlu A. , Temel okuma dizisi bir bulutun gözyaşları. , 1985).

Güneşi Çalan Çocuk

Serhat, mahalledeki çocukları zorbalıklarıyla bıktırıp onlara elindeki ısırgan otuyla türlü eziyetler eder. Mahalleye yeni gelen Cemil'e kendisi için güneşi çalıp getirmesini ister. Herkes ertesi sabah Cemil'in ne yapacağını beklerken Cemil eline aldığı Güneş isimli kediyi Serhat'a verir. Bütün çocuklar, bu durum karşısında Cemil'e hayran kalır. Getirdiği kediyi sevip oyunlar oynarlar (Çakmakçioğlu A. , Temel okuma dizisi güneşi çalan çocuk. , 1985).

IV. Dizi/İlkokul Öyküleri 12 adet kitap kitaptan oluşur.³²

1.3.2.19. Ya-Pa Cep Dizisi³³

Çakmakçioğlu, 3-7 yaş çocuklarına yönelik Ya-Pa Cep Dizisi'ni çocuk edebiyatına kazandırır.

Eserlerin grafik tasarımı Okan Ataç'a aittir. Eserler, 1990 yılında İstanbul'da YAPA Yayınları tarafından yayınlanmıştır. Dizide yer alan eserlerden bazıları: *Şaşkın Bulut*, *Mızımız Sıpa*, *Küçük Boncuk*'tur.

³² Araştırmalar sonucunda bu diziye ait kitaplara ulaşılamamıştır.

³³ Ya-Pa Cep Dizisi'nin 10 kitaptan oluştuğu tahmin edilmektedir. Dizideki diğer eserlere ulaşılamamıştır.

Şaşkın Bulut eserinde bulutun tarlalara, bahçelere, etrafa ve çocukların üzerine yağmur damlları bırakması anlatılır. *Mızımız Sipa* kitabında sürekli her şeyden yakının sıpanın bir türlü arkadaş bulamaması anlatılır.

1.3.2.20. 2-3 Yaş Dizisi

Çakmakçıoğlu, küçük yaş grubuna yönelik olarak 2-3 Yaş Dizisi'ni oluşturur. Toplam 12 adet olan küçük ebatta karton baskı ile yayımlanan kitapları resimleyen Fatoş Yaşaroğlu'dur. YA-PA Yayınları tarafından 2000 yılında İstanbul'da yayımlanan diziye ait kitapların isimleri: *Bu Tavşan*, *Bu Kırılancık*, *Bu Suna*, *Bu Sipa*, *Bu Turgut*, *Bu Cıvıv*, *Bu Kırkayak*, *Bu Kayık*, *Bu Can ve Karga*, *Bu Ayşe ve Yağmur*, *Bu Tren*, *Bu Kar Çocuk* şeklinde sıralanır. Bahsi geçen kitaplarla kısa tanıtıcı cümleler yer alır. Hikâye formundan ziyade kısa okuma cümleleri bulunur.

1.3.2.21. Çiçek Bahçesi Dizisi ³⁴

Çakmakçıoğlu'nun kendi el yazısı ile kaleme aldığı ve bastırdığı Çiçek Bahçesi Dizisi okullarda okuma yazma öğretiminde kullanılmıştır. Kitaplar, görsel açıdan resimlerle zenginleştirilmiş oldukça ilgi çekici ve eğitici. Bu Yayınları tarafından basılan beş kitaplık Çiçek Bahçesi Dizisi'nin kitapları şunlardır: *Çiçekçi Nine*, *Sarı Keçiye Gördünüz Mü?*, *Uç Uç Balon*, *Mavi Kuşun Şarkısı*, *Arkadaşım Olur Musun?*

1.3.2.22. Küçük Dizi³⁵

Çakmakçıoğlu'na ait eserlerden birisi de Küçük Dizi'dir. Bu dizi, Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Dairesi Başkanlığı'nın kararıyla ilkökul öğrencilerine tavsiye edilmiştir. Bu diziye ait eserler Öğün Yayınları tarafından Ankara'da yayımlanmıştır.

Kısa hikâyelerden oluşan bu dizi, cep kitabı niteliğindedir. Dizideki kitapların isimleri sırasıyla *Yaşlı Kayık Ustası*, *Amca'nın Sevgili Balonları*, *Üşüyen Kerpiç Ev*, *Saati Durduran Ay*, *Saklambaç Oynayan Sandal*, *Balık Tutan Çocuk*, *Akla Karanın Savaşı*, *Gökteki Yıldızları Koparmayın*, *Menekşe Yağdıran Bulut*, *Okuldan Kaçan Çocuk*, *Yorgun*

³⁴ Araştırmalar sonucu kitapların görsellerine ulaşılmıştır. İçerik olarak nelerden bahsettiği bilinmemektedir.

³⁵ Araştırmalar neticesinde bu diziye ait sadece *Akla Kara'nın Savaşı* ve *Üşüyen Kerpiç Ev* eserlerine ulaşılmıştır.

Düşen Bulut, Tünelden Korkan Tren, Yürümesini Beceremeyen Ayakkabı, Küfeci Çocuğun Onuru, Karasıpa'nın Arkadaşlığı, Bir Gölgenin Gözyaşları, Mağaraya Saklanan Işık, Deniz Neden Ağlıyordu, Uçan Daire Aranıyor, Işığını Satan Yıldız, Erik Ağacının Gözyaşları, Kocaman Kırlangıç Balığı, Ateş Böceğinin İyiliği, Sevgi Başka Şey, Öfkeli Çemberin Sonu, Dört Köşeli Portakal, Kasabaya Düşen Güneş, Canı Acıyan Ağaç, Cemre'nin Keçisi Hop, Küçük Bulutun Şaşkınlığı, Dumanla Rüzgar Polis, Lades Tutuşan Ağaç, Üç Tekerlekli Bisiklet, Mavi Balonlu Çocuk, Martıların Hıncı Büyüktü, Geleceği Gören Kız, Çocuk Bahçesinde Kaldılar, Güneş Kime Gülümsüyor?, Sokakta Kalan Otomobil, Gökyüzü Üzgün Bakıyordu adını taşır.

1.3.2.23. Çocuklara Öyküler Dizisi

Çakmakçıoğlu tarafından kaleme alınan Çocuklara Öyküler Dizisi, toplam 15 adet hikâyeden oluşur. BU ve Özyürek Yayınları tarafından farklı yıllarda basımı yapılan eserlerin isimleri; *Ay Ağlar Mı Dersiniz?, Bu Ne Gürültü?, Çocuklar Sevgi Doludur, Çöpçü, Denize Koşan Sokak, Güvercin, Istakozun Günlüğü, İyilik Sever Kırkayak, Kasabanın Sesi, Kırlangıç, Martılar Ne Söyledi?, Ne Olmayı İstiyorsun?, Onurlu Korkuluk, Sarı Kepliler, Uçurtma*'dır.

Ay Ağlar Mı Dersiniz?

Ay Ağlar Mı Dersiniz?

Mustafa Kaptan oğlunun doğumuyla sevinçten havalara uçar, onun şerefine balıkçı dostlarıyla kutlama yapar. Yıllar önce denizde şahit olduğu fırtınadan esinlenip oğluna Bora ismini verir. Artık iş bitimi gazonoda boş oturmaktansa oğluyla vakit geçirip onun büyüdüğüne tanık olur. Gün gelir Bora büyür, evlenmesinin ardından çocuğu olur. Mustafa Kaptan artık evlat sevgisi yerine torun sevgisiyle günlerini geçirir. Mustafa Kaptan ömrünün son demlerinde rıhtımda arkadaşı Mehmet ile maziye anıp sohbet eder.

Topraktaki Çizgiler

Soner okul tatil olur olmaz kendine bir uğraş bulmak niyetindedir. Mahalledeki çocukların top oynaması onun ilgisini çekmez, eline aldığı değnekle toprağa çeşitli şekiller çizer. Bıkmadan usanmadan aklına gelen her şeyi toprağa resmeder; uçurtma, tavşan, mağara, kuş... Soner en son toprağa fotoğraf makinesi çizer, ileride fotoğrafçı olduğu günü hayal eder.

Yaşlı Adam

Yaşlı adam deniz kıyısındaki rıhtıma oturup gençlik yıllarını hatırlayıp etrafı seyretmeye devam eder. Sahilde simit satan çocuk dikkatini çeker, onunla sohbet etmek için yanına çağırır. Çocuk sohbetten ziyade para kazanmak peşinde olduğunu hissettirir. Yaşlı adam onun daha küçük yaşta para hırsına yenik düştüğüne tanık olur, onun çocukluğunu yaşaması gerektiğini düşünür.

'K' Harfinin Duyarsızlığı

Ketin, babasının yoksul oluşundan hayıflanıp zengin olmanın yollarını arar. Arkadaşları isminin anlamsız oluşu nedeniyle onunla alay ederler. Nüfus memurunun ismini Metin yerine Ketin yazmasının ardında gizli bir mesaj olduğunu düşünüp bu şifreyi çözmeye çalışır, 'K' harfinin gizli bir güç taşıdığını düşünür. 'K' harfi ile başlayan her şey ziyadesiyle ilgisini çeker, hatta milli piyango'nun 40 milyon çekilişinin içinde kendine dair bir ipucu arar. Piyango bileti alır ama sonuç umduğu gibi olmaz, babasının yoksulluğu adeta onun hayatına nakşedilmiştir.

Poşet Satan Çocuk

Melik, ilkokulu bitirir bitirmez babası onu karşısına alıp evi zar zor geçindirdiğini, onu okutacak maddi durumunun olmadığını söyler. Ancak dilerse kendisinin hem çalışıp hem de okuyabileceğini söyler. Melik, okumakta kararlıdır, çalışmak gerektiğini kanıksayıp hemen ne iş yapabileceğini araştırmaya başlar. Annesi onun en büyük destekçisidir. Melik, de arkadaşları gibi poşet satmaya karar verir, okul harçlığını çıkarır (Çakmakçıoğlu A. , Çocuklara öyküler dizisi ay ağılar mı dersiniz, 2011).

Bu Ne Gürültü?

Bu Ne Gürültü?

Cengiz konservatuvar öğrencisi olduğu için evde sık sık müzik çalışması yapmaktadır. Odasında çalışma yaptığı sırada okul hoparlöründen çıkan melodi onun çalışmasını sık sık böler. Okul müdürüne çıkıp meramını anlatır, müdür de onun tavsiyesini dikkate alır, el zili kullanmayı tercih eder. Eve gelip tam çalışmaya başlayacağı sıra bu defa da alt kattaki halı dükkânındaki gürültü onu rahatsız eder. Tekrar gidip sesten rahatsız olduğunu ifade eder. Bu soruna da çözüm buldum derken pencereden parti arabasının yüksek sesle çaldığı

müziği duyunca çalışmasına ara vermek zorunda kalır. Gürültü nedeniyle bir türlü çalışmasını gerçekleştiremez.

Kırmızı Gömlekli Adam

Sümbül Sokağı sakinlerinden Ali, muhtarın oğludur. Bütün çocuklar onu çok sever o da aynı şekilde mahalledeki çocukları sevmekle beraber onları koruyup kollar. Mahalledeki çocuklar için yaşadıkları yerdeki kayalar, bir oyun yeri işlevi görür. Birlikte kayalıkta oyunlar oynayıp balık tutarlar, tutulan balıklar sırasıyla mahalledeki evlere dağıtılmaktadır.

Ali'nin türlü yeteneklerinden birisi de gaipten haber vermektir. Bazen ansızın donup kalır, zihni onu başka bir şeyle oyalır. Çocuklar onun uzun süre daldığını fark edip ailesine bu durumu anlatmak isterler. Yine bir gün mahalledeki çocuklarla maç yaptıkları esnada dalıp uzun süre hareketsiz kalır, kırmızı gömlekli bir adamın elindeki çıkıyla dağa kaçtığını görür. Birkaç saat sonra gördüğü bu adamın jandarmalar tarafından yakalan hırsız olduğunu anlar, bu duruma şaşırır. Çünkü daha öncesinde olabileceklerinden önceden hissetmiştir.

Güzel Bir Uğraşı

Aydın arkadaşı Murat'ın evine ilk kez gideceği için çok heyecanlıdır. Misafirlğe eli boş gitmemek için annesinden aldığı parayla çiçekçiden bir buket alır. Murat ve ailesi onu güler yüzle karşılar. İki çocuk Murat'ın odasına geçer. Aydın odadaki kelebek koleksiyonunu görünce canlı varlıkların öldürölüp koleksiyon yapılmasını doğru bulmaz. Ama Murat'ın koleksiyon yapmasının gerekçisini dinledikten sonra kendisi de böyle bir uğraş edinmeye niyetlenir. Hiçbir canlıya zarar vermek istemediği için deniz kabuğu koleksiyonu yapmaya karar verir. Denizden güzel olduğunu düşündüğü nesneleri toplayıp koleksiyonuna dâhil eder.

Martı Olmanın Övüncü

Maro isimli martı, iskelede tanıştığı diğer martıya bulunduğu çevreyi tanıtmaya başlar. Birbirini seven insanları seyretmeyi, yaşlıları izlemeyi çok sevdiğini söyler. Hatta biraz ileri gidip kediler gibi evcilleşip insanların evlerinde yaşamak ister. Yeni arkadaşı Martino ile Haydarpaşa tren garına gidip onun yakınındaki lunaparkta oynayan çocukların coşkusuna tanık olurlar. Daha sonra rıhtımdaki balıkçıları dolaşırlar, o sırada annesiyle balık alan bir çocuğun martılar gibi uçmak istediğini duyarlar. Maro ile Martino ilk defa martı olmaktan övünç duyarlar.

Sevgiye Susayan Gökyüzü

Gökyüzü tıpkı bir insan gibi sevgi dolu bir biçimde denizde, çimende, yerde dolaşır. Bal arısı ile selamlaşır, kaplumbağaya hâl hatır sorar. Denizin mavisinde, güneşin gülümsemesinde kendinden bir iz arar. Gökyüzü içindeki sızıyı dindirmek için dağ tepe aşır, deniz kıyısındaki bir kasabaya iner. Kumdan kale yapan çocuğu izler, bu sırada tüm varlıkların olumsuzlukları bir kenara itip sevgi içinde yaşadıklarını hayal eder. Kucakladığı tüm varlıkların sağlıklı ve mutlu olması için dua eder, insanlar tarafından kirletilmemeyi arzular.

İncili Midye

Yaz günü mavi ile yeşil sular, kayalıklara vurur. Rıhtımdaki kayalıkların etrafı yosun ve kaya balıkları ile doludur. Kayalara tutunan incili midyeler deniz kabuklarının gidişini izlerken alay etmeyi de ihmal etmezler. Denizin altında ayrı bir dünya, ayrı bir hengâme vardır (Çakmakçıoğlu A. , Çocuklara öyküler bu ne gürültü, 2011).

Çocuklar Sevgi Doludur

Çocuklar Sevgi Doludur

Serçe, Merçe, Lerçe isimli üç arkadaş aynı dalda öğretmenlerinin anlattıklarına dikkat kesilirler. Öğrenmen serçe, sınav günlerinin yaklaştığını, başarılı olanların diploma alacaklarını söyler. Bütün serçelere insanlarla ilgili bilgi toplama ödevi verir, en geç üç gün sonra ödevi teslim etmeleri gerektiğini ifade eder. Ödevi araştırmaya koyulan serçeler, insanların uğrak mekânlarına hücum ederler. Üç arkadaş serçe rastladıkları incir ağacına, denize, kediye, martıya ‘Çocukları nasıl bilirsiniz?’ sorusunu yöneltip aldığı cevapları not edip ödevi tamamlamaya çalışırlar.

Evre

Evre, kumsalda bulundurduğu birkaç kayığı insanlara belli bir ücret karşılığında kiralar. Salih isimli bir çocuğun yaşlı bir kadını suya ittiğini görünce garson Ali abisi ile birlikte onu yakalayıp denize atarlar, onu bu yanlış davranışı neticesinde cezalandırmak ister. Salih ise sudan çıkıp arkadaşıyla ondan intikam almak için komplo kurar. Evre’den kiraladıkları kayığı denizde batırıp kullanılamaz hâle getirirler.

İskelet Ev

Beton işlemleri tamamlanan ama katlarının yarısı tuğla örülü olan iskelet ev, tamamlanacağı günü iple çeker. Havalar soğumaya başlayınca o da soğuktan nasibini alır, üşümeye başlar. Bitişindeki beyaz ev ve çam ağacıyla sohbet edip yalnızlık duygusundan kurtulmaya çalışır. Komşusu beyaz evde sürüp giden yaşamları gördükçe kendisinin de insanları bünyesinde ağırlayacağı günlerin hayalini kurar. Bomboş olmaktansa insanlara sıcak bir yuva olmayı ister.

Kuyruk Sallayan

Cansu, anne ve babası çalıştığı için yaz tatilini dedesinin yanında geçirmeyi tercih eder. Dedesiyle balık tutmak isterler fakat bir türlü istedikleri balık oltaya gelmez. Cansu kayığın kenarına yaslanıp su dünyasını düşünmeye başlar. Kuyruk sallayan bir kuşun kendilerinden yardım istediğini anlayıp onun imdadına yetişirler. Cansu kuşun yere düşen yavrusunu yuvaya bırakır, anneyi yavrusuna kavuşturmanın sevinci içinde duygulanır.

Masa Saatinin Anıları

Saatçi Memduh Amca, kendisine ait küçük dükkânında Avrupa ülkelerinden getirttiği saatleri satar, onların özelliklerini müşterilerine tanıtır. İlk müşterisi Aslı ve annesi olur. Aslı beğenerek aldığı masa saatini odasının baş köşesine bırakır, ona ‘Işık’ adını verir. Saat odadaki diğer nesnelerle tanışıp Aslı hakkında bilgi toplar. Her gün Aslı’nın anılarına tanık olur, kitap okumasını izler, özenle eşyalarını kullandığını görür. Saat kendisinin de dünya gibi durmadan çalıştığının farkındadır (Çakmakçıoğlu A. , Çocuklara öyküler dizisi çocuklar sevgi doludur, 2011).

Çöpçü

Çocuklar

Evin tek çocuğu olan Selim’in bir dediği iki olmaz, her isteği anında yerine getirilir. Ailesi onun mutluluğu için hazırda bekler, her şeyi önüne serer. Genelde evde vakit geçiren Selim, bir gün mahalledeki çocuklarla top oynamak için dışarı çıkar. Çocukların her biri oyunda onunla eş olmak için rekabet hâlinindedirler. Selim ve Ali oyunda eş olmak istedikleri sıra Pars ve Şevki buna karşı çıkıp topu uzağa fırlatırlar. Ali ve Selim topu arayıp bulamazlar, tam ümitleri tükenince Şevki ve Pars’ın onları top oynamaya davet ettiklerini görürler, küslüğü bir kenara bırakıp oyun oynamanın tadını çıkarırlar.

Çöpçü

Memduh köyde parasız kalınca iş bulmak umuduyla şehre taşınır. Çöpçülük işini istemeyerek yapar, süpürdüğü sokaklar insanlar tarafından kirletilince üzülür. Dökülen ağaç yaprakları onun işini daha da zorlaştırır. Caddeden geçen yaşlı adam çocukların yere çöp attığını görünce onları uyarıp çöpleri çöp kutusuna atmaları gerektiğini söyler. Bu olaya tanık olan çöpçü Memduh, böyle insanların var olmasına sevinip memnun olur. Memduh yorulup bankta dinlenmek için oturduğu sırada yanına bir karga gelir ve onunla anlaşma yapmak istediğini ifade eder. Anlaşma gereği Memduh her gün onlara yemek bırakır kargalar da sokaktaki yaprakları onun yerine toplayıp çöpe atarlar. Kargaların bu durumu alışkanlık hâline getirdiğini düşünen Memduh, anlaşmayı yerine getirmez, kargalar için yiyecek koymayı bırakır. Buna sinirlenen kargalar topladıkları yaprakları tekrar etrafa saçıp Memduh'u güç duruma sokarlar. Memduh yaptığından pişmanlık duyup sözünde durmamanın bedelini ağır öder.

Fal

Ergün, mahalledeki falcı kadınlardan esinlenip kendisinin de fal bakmayı öğrenmek istediğini annesine söyler ve sert tepki alır. Annesini ikna etmenin yollarını denese de bunu başaramaz. Arkadaşı Ahmet'e fal bakma fikrinden bahsedince beklediği desteği göremez. Bir gün arkadaşlarıyla top oynarken aklına topu çevirip fal bakma fikri gelir. Bunu arkadaşlarına anlatınca onlar tarafından alay konusu olur.

Kumsaldaki Top

Kurgu kahramanı kumsalda yürürken eskimiş, havası kaçmış pembe bir topla karşılaşır. Ona neden kumsalda bulunduğunu sorar ve hikâyesini dinler. Pembe top, üretim aşamasından sonra kamyonla dağıtımına çıkarıldığı ve bir dükkânda satış için beklediği süreci onunla paylaşır. Kendisini satın alan Ayşe'nin sahilde oyuna daldığı sırada denizin kendisini kıyıdan epey uzaklaştırdığını söyler. Günlerce dalgalarla etrafa savrulduğunu en sonunda da bitkin vaziyette sahile ulaştığını söyler. Kurgu kahramanı topu Ayşe'ye vermek için gittiğinde kirli olduğu gerekçesiyle Ayşe onu almak istemez. Hızlıca oradan uzaklaşıp topu sahiplenmek istemez.

Nahit

Hikâyede Mustafa Amca, çocuklar için oyun bilgisayarı satar. Yanında çalıştırdığı Nahit isimli çocuk müşterilerle ilgilenip zaman zaman onlarla birlikte atari oyunu oynar. Polis küçük yaş grubundaki çocukların bilgisayar oyunları oynamasına mâni olup çocukları

oradan uzaklaştırır. Nahit, oyun ortamından uzaklaştığı için çok üzgündür (Çakmakçıoğlu A. , Çocuklara öyküler dizisi çöpçü, 2017).

Denize Koşan Sokak

Reis

Zeki, ele avuca sığmayan aklının her estiğini yapan bir çocuktur. Hayvanlara eziyet etmek gibi bir huyu olsa da aslında özünde iyi bir çocuktur. Birgün yağmur yağarken aklına bir fikir gelir, bunu mahalledekilerle paylaşıp işe koyulur. Bütün çocukları ve esnafı arsaya toplayıp birlikte mahalledeki duvarlara ağaç resmi yaparlar, sokaktaki soluk duvarlara yeni bir soluk kazandırır. Sokağı boyamak fikrinin oğluna ait olduğunu öğrenen annesi afacan oğluyla gurur duyar.

Bulutlar Üzerinde

Serkan tıpkı babası gibi klasik müzik hayranıdır. Bir piyanonun tuşları üzerinde dolaşan elin çıkardığı ses, onu mest eden şeylerin başındadır. Serkan kendisinin de bir piyanosu olsun ister, fakat babasının kazancının onu almaya yetmediğinin farkındadır. Annesi oğlunun müzik tutkusuna ses çıkarmaz, onun bir müzik aleti çalmasını çok ister. Serkan büyük müzisyenleri düşünüp onların bu denli etkileyici eserleri nasıl yazdıklarını hayal eder.

Serkan mahallede top oynayan arkadaşlarının yanında yer edinebilmek uğruna bu tutkusundan uzaklaşmaya başlar. Babası klasik müziğin gün geçtikçe oğlunun hayatından eksildiğine tanık oldukça üzülmeye başlar. Serkan'a bir gün arkadaşlarıyla tanışmak istediğini dile getirip onları evlerine davet etmesini söyler. Babası, Serkan ve arkadaşlarına sürpriz yapar, çektiği maç videosunun arka planına çocukların çok beğendiği klasik müziği ekler. Bu sürpriz karşısında Serkan ve arkadaşları adeta bulutlar üstünde dans eder.

Denize Koşan Sokak

Denize açılan sokak etrafındaki tek katlı evlerle sarılıdır. Bu sokakta yaşayan bütün çocuklar denizin etrafında oyunlar oynamaktadır. Kadınlar yaz akşamları sırtını duvara yaslayıp denize gelip giden turistleri izleyip sohbet ederler. Sokakta bulunan evlerin muhakkak bir odası turistlere tahsis edilir, martılar ve kediler ise sokağın müdavimidir. Bu sokakta yaşayan çocuklardan birisi de Bekir'dir. Bekir, Kara Kaplan ismini verdiği kedisinin fare kovaladığını görür ve peşlerinden kayalıklara doğru gider. Bekir'in

düştüğünü gören ablası ve mahalledeki çocuklar onun yardımına koşarlar. Denize Koşan Sokak'ta her gün farklı bir olayla yaşam tüm hızıyla devam eder.

Yaşam Çemberi

Üç balıkçı kardeşten Mustafa isimli olanı artık çok yaşlandığı için zar zor yürümektedir. Rıhtımdaki sandalı onun en yakın dostudur, sandalına yaslanıp adeta geçmişe dokunur gibi sandalını sıvazlar. Göğe yükselen çınar ağacının altında bir yaşam çemberine şahit olur. Yapraklarını bir bir döken çınar ağacının bahara hazırlık yaptığına tanık olur. Ölmenin ve yeniden doğmanın birlikteliğini sürdüren ağaç, bir yaşam döngüsü içerir. Rıhtımdaki kedi, annelik içgüdüsüyle yavrularını türlü tehlikelerden korur, onlara yiyecek bulmaya çabalar. Mustafa Kaptan çok sevdiği arkadaşı denizin kenarında yaşamını yitirir, bir yaşam çemberi onunla birlikte yuvarlanıp devrilir.

Aslan Pençesi

Rıhtım çeşitli renkteki kedilerle dolup taşmaktadır. Balıkçıların dönüş anını bekleyen kediler, önlerine atılan balıkları yakalama yarışına girerler. İçlerinden büyük olanları kabadayılık yaparak diğerlerinin nasibini elinden almaya çalışır. İbrahim Kaptan bu zorba kedileri sevmez, her zaman öncelikle minik kedileri beslemeye özen gösterir. Zorbalık yapan kedileri alıp denize savurur, iri kediler zorbalık yaparak küçük kedilere sataşmanın bedelini bu şekilde öderler.

Çekirdekçi

Tarhan, çerez dolu camekânında sokaktan gelip geçenlere kuruyemiş satar. Kendisinden çekirdek alanların düşüncesizce davranıp kabukları yere atmalarından rahatsız olur. Çözüm aramak için arkadaşlarıyla işe koyulur. Elllerinde tuttukları pankartlara çevre temizliği ile ilgili sloganlar yazıp insanların bunları okumasını sağlarlar. Yazıyı okuyan insanlar kendilerine çeki düzen verip etrafı çekirdek kabuklarıyla kirletmemeye özen gösterirler.

On Yedi

Metin, arkadaşlarını gibi kendisinin de bir kardeşi olsun ister. Annesinin sağlık sorunlarından dolayı kendisine kardeş getiremeyeceğini anlar, tedavi olup tekrar doğum yapmasını çok ister. Tüm bunlar için çok paraya sahip olması gerektiğinin farkındadır. Metin'in bir gün 17 sayısı dikkatini çeker ve piyango bileti alır, kazananlar arasında olmak şöyle dursun kendisine amorti bile çıkmaz. Yazar bu hikâyede insanların şans oyunlarına

körü körüne bel bağlamamaları gerektiğini vurgular (Çakmakçıoğlu A. , Çocuklara öyküler dizisi denize koşan sokak, 1992).

Güvercin

Güvercin

Cem, evlerinin bahçesinde gördüğü takla güvercinine hayranlıkla bakar. Akşam babası işten gelince babasından kendisine bir güvercin almasını ister. Cem'in kararlılığını gören babası onunla birlikte güvercinlerin olduğu mahalleye gider. Güvercin satan çocukla tanışıp güvercinlerin bakımı hakkında bilgi edinirler. Cem kendisine arkadaşlık edecek bir güvercine sahip olacağı için çok mutludur fakat babası onunla aynı fikirde değildir, gelecek yıl okula başlayacağı için güvercin almanın onu derslerinden alıkoyacağını düşünür.

Uğurböceği

Ayşe, düşünde gördüğü uğur böceğini çok sever, onunla arkadaş olup onunla saklambaç oynar. Uğurböceklerinin kendilerini tehlikelerden korumak için yaprakların altına saklandıklarını görür. Yağmurun yağmasıyla uğurböcekleri evine döner, Ayşe de bu tatlı rüyadan uyanır. Odasının penceresinden dışarıya bakarken uğurböceklerinin pencere kenarında onu beklemekte olduklarını görür.

Tren Yolundaki Ağaç

Tren yolunun kenarına dikilen ağaç, trenin her geçişinde toprağı sarsmasından rahatsızlık duyar. Bir serçe dalına konup ona arkadaşlarının nerde olduğunu sorar, bulut ona gülümseyerek el sallar. Ağaç, yanından geçen trenin yaşantısına imrenerek bakar, onun gibi dağ bayır gezinmek ister. Ayrıca çocukların okula gidişlerini izleyip, nasıl oyunlar oynadıklarını, nasıl şarkılar söylediklerini bilmek ister. Dalına konan karga her gün ona çocuklarla ilgili haber getirir. Bir gün tren yanından geçerken ona selam verir, trendeki çocuklar görkemli çınar ağacına el sallar. Bu olaydan sonra çınar ağacının hayata bakışı değişir, hayat onun için daha anlamlı olmaya başlar.

Ali

Ali, yağmurlu bir pazar sabahı parkın تنها olduğunu düşünerek annesinden izin almadan evden çıkar. Salıncakta bir müddet sallandıktan sonra cebindeki çakıyı çıkarıp ağaca ismini kazımaya yeltenir. Ağacın konuştuğunu gören Ali, yaptığı yanlıştan utanıp oradan

uzaklaşır. Dinlenmek için oturduğu banklardaki yazıları görünce ne kadar çirkin bir görüntü olduğunu fark edip kendisi de bu durum karşısında suçluluk duyar.

Yürek

Bu hikâyede kurgu kahramanı iki katlı okul binasıdır. Okul binası, ders giriş ve çıkışlarından çalan seslerden duyduğu rahatsızlığı dile getirir. Onun yerine okulda eski el ziline çalınması tavsiyesinde bulunur. Bahçesinde kalan son ağaçla dertleşir, çocukların bahçeye giriş çıkışlarını izler.

Öykü Kitabı

Renksiz olarak basılan öykü kitabı çocukların kendisine ilgi göstermemesinden yakınır. Aynı şekilde raftaki ansiklopediler de çocuklardan beklediği ilgiyi göremezler. Vitrindeki kitaplar rekabet içinde satılacakları anı beklerler, öykü kitabı yeni sahibine kavuştuğu için vitrindeki arkadaşlarına veda eder.

Sevincin Kaynağı

Şule okula yeni başlayacağı için çok heyecanlanır, okula başladığı gün içini bir sevinç kaplar. İlkokula başladığı gün kendisine bir arkadaş da edinir, cumartesi sabahı onu evlerine davet eder. İki çocuk okuldan ve ailelerinden bahsedip birbirlerini tanımaya çalışırlar. Şule'nin hayvanları çok sevdiğini öğrenen Selvi, ona kardeşinin köpeğinden bahseder. Yaşamlarındaki ortak noktalardan hareketle sohbeti sürdürürler (Çakmakçıoğlu A. , Çocuklara öyküler dizisi güvercin, 2011).

Istakozun Günlüğü

Istakozun Günlüğü

Hikâye kahramanı istakoz, denizin altındaki yaşamını günlüğüne aktarır. İki yengecin kavgasını, güneşli günlerdeki denizin maviliklerini, sessiz sakin geçen günlerini günlüğüne yazar. Çocukların ve kargaların elinden kurtulduğu anları anlatır, sepetler dolusu tutulan balıklara üzülür. İnsanların yağmurlu havalarda neler yaptıklarını merak eder, çocukların oyunlarını izlemek ister. Bulundukları yerde insanların çok sık avlandıklarına şahit olurlar ama doğup büyüdüğü yeri terk etmeyi düşünmezler.

Ses

Esra evin tek çocuğudur, iki katlı müstakil evlerinde babası ve annesi ile birlikte yaşar. Ara sıra babasıyla balık avlamaya gider, bahçelerinde çeşitli sebze meyve yetiştirirler. Esra bir gün evlerinden denizi izlediği sırada birinin kendisine seslendiğini duyar. Bir süre sonra denizin kendisiyle konuştuğunu düşünür, oyuncak bebeğine bu olayı heyecanla anlatır. En güzel giysisini giyip denizin yanına gider, iki yunus onu karşılayıp denizde gezintiye çıkarır. Korsanların kendisini yakalayacağını anlayınca bağırmaya başlar. Rüyadan uyanınca kendisine seslenen kişinin annesi olduğunu anlar.

Tek Pabuç

Bir zamanlar sahibiyle dur durak bilmeden dolaşan tek pabuç, eskidiği için bir kenara fırlatılır. Sahibinin hiç evlenmediğini, uzun süre işsiz kahvehane köşelerinde gezdiğini anlatır. Sahibinin ölmesiyle birlikte kendisinin çöp kutusunun kenarına fırlatıldığı günü hüznle anar. Diğer eşinin çöp kamyonuna atılıp gidişini çaresizce izlediğini ifade eder. Hikâyenin sonunda tek pabuç da kendisini çöplükte bulur, kardeşine kavuşmanın sevincini yaşar.

Ayşe

Ahmet eylül ayında okulun açılmasıyla birlikte defter ve kitaplarını alıp okulun yolunu tutar. Ayşe de Ahmet gibi okula yaya giden çocuklar arasındadır. Aynı sınıfa giden bu iki çocuk, köpeklerle dolu korkulu yolda birbirlerine cesaret verip yürürler. Yolda giderken etrafta gördükleri çeşitli bitki ve çiçekleri incelerler. Okulun yakınındaki kumsalda kaya balıkları ve deniz minaresi görürler. Ayşe kayalıkta dolaşan martısına düzenli yiyecek bırakır ve onunla arkadaş olur. Ayşe'nin martı ile arkadaşlığını gören çocuklar ona hayranlıkla bakar, bu arkadaşlığı kutlarlar.

Yengeç

Murat tepede duran güneşe inat gökyüzüne uzun süre bakmaya çalışınca kısa süreli körlük yaşar. Bir süre sonra yavaş yavaş görmeye başladığını anlar, kaygısı ortadan kalkar. Hikâyede üç arkadaş kayalıklarda yengeç avlamaya giderken Murat, Şevki'nin cebindeki parayı çok bulup onu nerden aldığını sorar. Şevki ise yalan söyler, parayı doğum gününde annesinin verdiğini söyler. Murat onun yalan söylediğini sezinler ve ona şüpheyle bakmaya başlar. Murat, Şevki'nin annesinden habersiz para aldığını öğrenince Şevki yaptığından pişmanlık duyup mahcup olur. İki arkadaş Şevki'nin annesine parayı teslim etmeye gittiklerinde annesi o parayla Şevki'ye yaklaşan doğum günü için hediye almalarını söyler.

Ters Dönmüş Kayık

Sahilde ters dönmüş vaziyette bulunan kayık, sırtüstü döneceği günü sabırsızlıkla bekler. Yüzükoyun yatmaktan, denizi görememekten yakındır. Diğer kayık ise onun yerinde olmayı, bütün gün uyumayı arzular ve içine toz toprak dolmasından, çöpler atılmasından yakındır. Ters dönmüş sandalı karakuş teselli etmeye çalışsa da o bu karanlığın bir an önce son bulmasını ister. Sonunda beklenen gün gelir, iki kayık çok sevdikleri denize kavuşurlar.

Sudaki Parıltılar

Semih, ailesine ait olan dükkânı işletip para kazanır. Her sabah ismi Porsuk olan köpeği ile dükkânı açıp işe koyulur. Semih, çocukların dükkâna gelişinden ne alacaklarını anlar. Semih, zaman zaman çocukların denizde keyifle yüzdüklerini görünce onlar gibi yüzmeyi ister. Bütün gün dükkâna hapsolup aynı şeyleri yaşamaktan sıkılır. Ama bu durumun bir alinyazısı olduğunu kanıksar, hayatına kaldığı yerden devam eder (Çakmakçioğlu A. , Çocuklara öyküler dizisi istakozun günlüğü, 2011).

İyiliksever Kırkayak

Hasta Manolya

Küçük manolya ağacı büyümesi durunca çiçek açmayı bırakır, yaz boyunca çiçek açan begonyalara imrenir. Onların gizli saklı kendisi hakkında konuşmalarını işitir. Dalına konan saka kuşu onu böyle hüznü görünce bir doktora görünmesini önerir. Küçük manolya ağacı neden hastalandığını sorgulamaya başlar. Bahçesinde bulunduğu evin çocuğu Ali, onu sevgiyle kucaklayıp öper, her gün ona düzenli su verir. Küçük manolya gördüğü ilgi ve sevgi karşısında tekrar canlanıp çiçek açmaya başlar.

İyiliksever Kırkayak

İyiliksever Kırkayak ‘Bugün kime iyilik yapabilirim?’ diye düşünürken salyangozla karşılaşır. Ona yardım etmek ister fakat salyangoz onu alaya alıp sert bir şekilde tersler. Kırkayak biraz ötede martı ile karşılaşır, aynı teklifi martıya da sunar. Martı kahkaha atıp oradan uzaklaşır, onu ciddiye almaz, tuttuğu gibi denize fırlatır. Kırkayak denizde yüzmeye fırsatı yarattığı için ona teşekkür bile eder. O gün kime rastladıysa hepsi yardımını gülerek geri çevirir. Hikâyenin sonunda sazlıkta gördüğü su kelebeğini sırtına alıp sonsuz bir yolculuğa çıkmaya karar verir.

Mesut

Mesut, babası öldüğü için eve ekmek getirmek maksadıyla yaz aylarında, okuldan arta kalan vakitlerde kahve ocağında çalışır. Ustası çayları doldurup sipariş verenlere ulaştırmasını ister. Mahallesindeki iki çocuk onu dükkândaki kasadan para çalmakla suçlayıp zorla cebindeki paraları almak isterler. Mesut tüm bu olanları ustasıyla paylaşır, bir müddet sonra iki çocuk yol kenarına oturup ondan çay isterler. Patronu gizlice onların yanına gidip başlarından aşağı su dökerek onları cezalandırır. İki çocuk durduk yere iftira atmalarının bedelini ağır öderler.

Salıncaktaki Kelebekler

Ayşe yazlık evlerinde annesiyle birlikte kalır, babası işten arta kalan zamanlarda onlara eşlik eder. Ayşe evlerinin önündeki elma ağacının çiçeklerine hayran kalır, ağacın dalına yaptığı salıncakla sallanırken kelebeklerin balerin gibi dans etmelerini seyreder. Annesine büyüdüğünde kelebekler gibi dans etmek istediğini söyler, annesi bu düşüncesini babasıyla da paylaşmak ister, onun ne tepki vereceğini merak eder.

Sıla

Annesi ve babası Sıla'nın yaz boyunca evde boş oturmasını istemez, onu çalışması için bir tanıdıklarının dükkânına yardımcı olarak işe başlatırlar. Sıla hediyelik eşya ve kıyafet satan dükkânda işe başlayacağı anı hayal eder. İlk iş günü bir kızın kalem çalıp gittiğini görür, duruma müdahale eder. Dükkân sahibi ona yapması gereken işleri anlatır, Sıla ilk günden fiyatları öğrenmeyi başarır. Dükkân sahibi Sıla'ya tüm bunların karşılığında kışlık yiyeceklerini ve yıllık okul harçlığını verir (Çakmakçıoğlu A. , Çocuklara öyküler dizisi iyiliksever kırkayak, 2015).

Kasabanın Sesi

Kasabanın Sesi

Mahalledeki simitçi yaptığı çıtır simitleriyle ün kazanmıştır. Ahmet de babasının referansıyl bu simit ustasının yanında çalışıp simit satmaya başlar. Ahmet, insanların uğrak yerleri olan alanlarda kısa sürede simitlerini satar, kısa sürede işin inceliklerini öğrenir. Aradan 20 gün geçer ve simitçi çocuklar ustalarını yerinde bulamazlar, simit ustasının kardeşiyle yaşadığı anlaşmazlık yüzünden işi bıraktığını öğrenen çocuklar işsiz kalır.

Çikura

Sema ve Seda birlikte bisiklet sürmek için sözleşirler. Sema arkadaşının gelmesini sabırsızlıkla beklerken kırmızı bir Çikura kuşunun kendisine ‘merhaba’ demesiyle irkilir. Onunla arkadaş olmak isteyen kuş, Seda isimli arkadaşının elini yanlışlıkla kestiği için buluşmaya gelemeyeceğini haber verir. Sema kuşun tavsiyesiyle bir buket alıp arkadaşının ziyaretine gider, ona geçmiş olsun dileklerinde bulunur.

Kasabanın Sesi

Kasabadaki evler uzaktan bakıldığında okulda sıraya geçmiş çocuklar gibi görünmektedir. Evlerin önündeki alanlar, belediye kararıyla yazları otopark olarak kullanılır. Çocuklar okullar tatil olunca top oynayacakları alan bulmakta zorluk yaşarlar. Mahalledeki dört çocuk birlik olup bahçe sahibi Abdullah Efendi’ye hasta ziyaretinde bulunur, çiçek götürürler. Otopark sahibinden arsayı belirli sürelerde kendilerine tahsis edilmesini talep ederler. Onların bu isteğini geri çevirmeyen Abdullah Efendi, iyileştiğinde onlarla mahalle maçı bile yapar.

Öcü

Yağmur adeta göğü yere indirircesine yağmaya devam eder. Tuğçe, şimşegin pencereye yansıyan parıltısıyla korkup titremeye başlar. Annesine şimşekle ilgili sorular yöneltir, annesi düzeyine uygun bir yanıt vermek yerine onu korkuya sevk edecek bir açıklama yapar. Bulutların ardına saklanan öcülerin kibritleri yakıp insanlara fırlattığını söyler. Annesi tıpkı önceden kendisinin de bu şekilde korkutulduğu gibi kızının da korkmasına neden olur. Tuğçe penceren etrafı izlerken kendisine bakan asık suratlı bulutu ‘öcü’ olarak adlandırır. Tuğçe’nin burnunu cama yasladığını gören kuş onu bu hâliyle öcüye benzeter.

Müdür Bey

Müdür Bey, koca yaz boyunca balık tutmaya gitmediğini fark eder ve hazırlıkları başlatıp iskeleye doğru yürümeye başlar. Balık tutmaya giderken yanında getirdiği iki genç ona yardımcı olmaya çalışsa da bir türlü balık tutamazlar. Yanlarına oturup oltasını denize salan çocuğun hemen balık tuttuğunu gören Müdür Bey sinirli bir şekilde balık tutmaktan vazgeçip oradan uzaklaşır.

Salyangoz

Küçük salyangoz çok yaramazdır, annesi onu her gün insanlardan uzak durması hususunda uyarır. Salyangoz bilyelerini alıp sokağa çıkar, karşılaştığı tesbih böceği onun dış görünüşü

ile alay eder, onun oyun teklifini geri çevirir. Biraz ötede karıncayla karşılaşan salyangoz, ondan da beklemediği bir tepki alır. Kelebek, solucan, kırkayak çeşitli bahaneler öne sürüp onunla bilye oynamak istemezler. Sonunda salyangoz arkadaşı Kıvrık Kabukla karşılaşır, birlikte düz yolda gümüş simleriyle izler bırakırlar (Çakmakçıoğlu A. , Çocuklara öyküler dizisi kasabanın sesi, 2011).

Kırlangıç

Denizin Düşü

Cansu hayatında ilk defa denize gideceği için kafasında bir yığın soru belirir. Sabırsızlanarak annesine her gün denize ne zaman gideceklerini sorar, annesi Cansu'nun denizle ilgili bitmek bilmeyen sorularından usanır. Cansu arkadaşı Selim'e denize gideceği müjdesini verir, onu da beraber gitmeye ikna etmek için çaba sarfeder. Eve döndüğünde onu kötü bir sürpriz bekler, babasının tayini nedeniyle deniz tatili bir yıllığına ertelenir.

Dursun

Dursun boş zamanlarında balıkçı babasına yardımcı olur, onunla birlikte balık avlamaya gider. Dursun babasına yardım etmeyi çok sever fakat midye ve yengeçleri ağlardan ayıklamak ona çok yorucu gelir. Babasıyla birlikte tuttıkları balıkları açık artırmayla balıkçı halinde satarlar. Dursun balıkçı olmak isteyen arkadaşlarını okumaya teşvik eder, onlara yaşadığı zorluklardan bahseder.

Düşünmek

Sercan, Robinson Crusoe'nun kitabından çok etkilenir, okurken hülyalara dalar. Kendisinin de ıssız bir adada tek başına yaşayabileceğine inanarak evden kaçış planları yapmaya başlar. Daha 10 yaşında olmasına rağmen büyük maceralar peşinde koşar, her türlü zorluğa baş geleceğini düşünür. Arkadaşı Serkan'ı da yanında götürmek ister fakat onu bir türlü ikna edemez. Akşam eve döndüğünde annesi bir çocuğun kayıkla kaçmak üzereyken polisler tarafından yakalandığını söyler. Bu haberden sonra Sercan evden kaçma fikrinden vazgeçer.

Kaptan

Kaptan yıllardır balıkçılıkla meşgul olduğu için bir türlü evlenme fırsatı bulamaz. Emektar kayığı onun yaşamında büyük yer edinir, yalnızlığını onunla paylaşır. Kaptan yaşlandığı

için yürümeye takati kalmaz, arada sırada sahile gidip kayığıyla dertleşir. Bir gün rıhtımdaki kayığına binip gözden kaybolur, kimse ondan bir daha haber alamaz.

Kırlangıç

Ahmet, her şeye kuşkuyla yaklaşan bir çocuktur. Bir gün okula giderken bir kırlangıcın kendisinden yardım istediğini görür, kırlangıç kedinin elindeki yavrusunu kurtarmasını ister. Ahmet kediye kovalayıp yavru kırlangıcı annesine teslim eder. Kırlangıca Sema Çiçek ismini verir, okula gittiğinde sınıflarına yeni gelen öğrencinin isminin de Sema Çiçek olduğunu duyunca şaşkınlığını gizleyemez (Çakmakçıoğlu A. , Çocuklara öyküler dizisi kırlangıç, 1992).

Martılar Ne Söyledi?

Martılar Ne Söyledi?

Deniz ve kumsal martıların uğrak mekânlarıdır. Martıların bir kısmı kumsalda öbek öbek toplanırken bir kısmı denizin üstünde uçmaktadır. Martıların toplantı yaptıkları aşikârdır fakat cesaret edip başkanlarına soru soramazlar. Karga da onların bir sorunu olduğunu farkındadır ama niçin toplandıklarını bir türlü öğrenemez. Bu durum yazarın da dikkatini çeker, onların yaşantısını merak edip yoğun olarak bulundukları Tavşan Adası'na gitmek ister. Yazar, rıhtımdaki bir kaptanla beraber adaya gidip martıların derdini anlamaya çalışırken onların saldırısına uğrar, beyhude bir merakın peşine düştüğünü orada anlar.

Çocuk ve Yaratıcılık

Salih ortaokulun ilk günü müdür beyin yaptığı konuşmadan etkilenir, çocukları yaratıcı olmaya teşvik eden bu konuşma Salih'te derin bir tesir bırakır. Salih o günden sonra aklına yer ettiği yaratıcı olma fikrini araştırmaya başlar. Abisinin tavsiyesiyle emekli Yalçın Bey'den bu konu hakkında bilgiler edinir, özverili ve yoğun bir çalışmayla yaratıcı olabileceğine inanır.

Aptallığın Çizgisi

Ahmet mahalledeki diğer arkadaşları gibi futbol tutkunudur, top buldular mı hemen maç yapmaya koyulurlar. Onun en büyük hayali gol kralı olmaktır. Bir diğer uğraşı, gazete sayfalarındaki bilimsel gelişmeleri takip etmektir. Yer çekimine meydan okuyan gencin haberi onun ilgisini çeker, kendisinin de gizil güçlerinin olduğunu düşünmeye başlar. Ellerini sert bir şekilde yumruk yapıp nesneleri hareket ettirmeyi dener, bunda başarısız

olur; bu sefer gözleriyle nesneleri hareket ettirmeyi dener, yine başarısız olur. O esnada arkadaşı Ahmet'in yanına gelip mahalledeki bir çocuğun gazete haberinden etkilenip aptalca çalışmalara başladığını söyler, Ahmet duydukları karşısında şaşırır, kendisine de aptal denilmesinden çekinir.

Sandal

Çürümüş küçük sandal kumsalda yüzüstü vaziyette durur. Çok sevdiği denize giremediği için üzülür, kendini yalnız hissetmeye başlar. Onun bu hâlini gören çınar, duruma müdahale edip onu bu karamsarlıktan uzaklaştırmayı dener, onunla yarenlik eder. Kayığın üstüne konan karga, önceden ona 'pis kayıksın' dediği için pişmanlık duyup ondan özür diler. Bir sabah kasabadaki herkes korkunç bir fırtınayla uyanır. Kasabayı sel alır, deniz kıyıdaki sandalları alıp götürür (Çakmakçioğlu A. , Çocuklara öyküler dizisi martılar ne söyledi, 2011).

Ne Olmayı İstiyorsun?

Ne Olmayı İstiyorsun?

Aydın, öğretmeninin verdiği ödevi kendi çabasıyla tamamlayıp yüksek not alma niyetindedir. Aydın okumak ister, fakat hangi mesleği istediğine karar veremez. Diğer arkadaşları balıkçı olmaya çoktan karar vermiştir. Aydın ödevi geniş çaplı düşünmek için sahil kenarına gider, dingin bir kafayla ne olmak istediğini düşünmeye başlar. Karga ve martılardan esinlenip kuşçu olmak ister, bir müddet sonra bu fikrinden cayar. Balıkçı olmak ister ama teknesinin alabora olmasından korkar. Çocukları mutlu eden bir uçurtma satıcısı olmak ister, bu fikir de bir süre sonra aklına yatmaz. Ertesi gün okulda okuduğu şiir beğenilince şair olmak ister. Ödev teslim günü öğretmenin 'Ne olmak istiyorsun?' sorusuna çocuk olmak istediğini söyleyerek herkesi şaşırtır.

Tasarım Gücü

Melih ipince bir çocuktur, onu diğer çocuklardan ayıran yanı sınırsız hayal gücüdür. Evlerinin önündeki hamakta sallanırken bir an polis olduğunu hayal edip hırsızlara ateş etmeye başlar. Annesinin kendisine seslenmesiyle birlikte hayal dünyasından sıyrılıp okulun yolunu tutar. Müdür Bey, öğretmenlerinin işi olduğunu, sınıfta sessizce beklemelerini söyleyince sınıfa öğretmen olduğunu hayal edip ders anlatmaya başlar.

Melih'in sınır tanımayan hayal dünyasında her şey mümkündür, öğretmeni ve arkadaşları onun bu düşünceli hâllerine alışkıdır.

Köşe Yazarı

Orhan çocuk olmasına karşın bir yetişkin gibi güzel ve doğru konuşmaya dikkat eder. Babasının Türkçe öğretmeni olmasının verdiği avantajla aklına takılan bütün soruları ilk fırsatta babasına sorar. Orhan için Türkçe kutsaldır, onu yanlış kullanmak suçtur. Okuduğu hikâyelerde, sokaktaki pankartlarda, köşe yazılarında bulunan yazım yanlışlarını hemen tespit edip düzeltme yoluna gider. Hatta bir gün babasının köşe yazısında bile hata tespit edip düzeltilmesini ister.

Korkulu Düş

Okuldan karnesini alan Evren, annesine karneyi göstermek için uçarcasına koşar, annesi karnesini tebrik edip yanağından öper. Annesi, geçen yıl trafik kazasında kaybettiği eşinin de bu ana tanık olmasını çok ister. Babasının arkadaşı Cemal, Evren'in isteklerini ikiletmeden yerine getirir, ona her konuda yardımcı olmaya çalışır. Evren kayığını tamir ettirmek için Cemal amcasının balıkçı kulübesine gider, onu uzun süre bekler ve kulübeye yaslanıp rüyalara dalar. Rüyasında Cemal amcasının öldüğünü görür ve çok üzölür. Hikâyenin sonunda Cemal amcasının kendisine seslendiğini duyup sevinçle uykudan uyanır (Çakmakçioğlu A. , Çocuklara öyküler dizisi ne olmayı istiyorsun, 2011).

Onurlu Korkuluk

Bir Garip Kuş

Denizdeki beyaz renkli kuş ne martıya benzer ne de kargaya. Onu gören martı 'Nesin sen?' diye sorunca karga olduğunu söyler. Martı daha önce beyaz karga görmediğini söyleyip onunla alay etmeye başlar. Beyaz kuş karga dostları tarafından da dışlanınca kumsalda yürüyüp düşünmeye başlar. Birden kara kayalıkların olduğu yerdeki mazotlu suya girip kara olma fikri aklına gelir. Bu defa da kargalar onu pis olduğu gerekçesiyle aralarına almak istemezler. Her hâliyle eleştirilerin odağı olan kuş, denize dalar ve bir daha da su yüzüne çıkmaz.

Küçük Bulut

Aydın, gökyüzünün tepesinde duran buluta el sallar. Küçük bulut annesinden izin almadan evden kaçıp merak ettiği kumsala doğru gider. Küçük bulut, Aydın'a insanlarla ve doğayla

ilgili sorular yöneltir. Aydın küçük buluta arkadaş olmayı teklif eder, bulut bu teklifi yerine getiremeyeceği için söz vermek istemez ve oradan uzaklaşır. Akşam olunca Aydın'ı küçük bir sürpriz bekler, penceresinin etrafı yıldızlarla kaplanır.

Kâğıttan Kayıklar

Ali, kâğıttan yaptığı kayığı yüzdürmek için dere kıyısına gider. Elindeki kâğıt kayığı suya bırakır bırakmaz, kayık birden dönerek kıyıdan uzaklaşmaya başlar. Ali bir süre peşinden koşsa da sazlıklara gelince kayığı gözden kaybeder. Neden kayığı azgın dalgalara bıraktım diye hayıflanırken rüzgâr onun imdadına yetişir. Ali yorgunluktan oracıkta uyuyakalır, rüzgâr o uyanmadan derenin kenarını yüzlerce kâğıt kayıkla doldurur. Bu duruma şahit olan bulut ise tebessüm eder.

Bir Sürü Serçe

Serçe sürüsünün başkanlarının doğum gününü kutlarken çıkardıkları gürültü, meşe ağacını rahatsız eder. Meşe ağacı onları biraz sessiz olmaları hususunda uyarınca serçeler birlik olup başka dala konar. Meşe ağacı onları kırdığını anlayıp hatasını telafi etmek için Akın'dan yardım ister. Meşe ağacının en yakın dostu olan Akın, evden getirdiği yemi serçelerin yoluna atarak tekrardan meşe ağacına konmalarını sağlar. Serçeler kendilerine yem attığı için ona teşekkür edince 'Asıl teşekkürü sizi kaybetmek istemeyen meşe ağacına söyleyin' der. Meşe ağacı eski dostlarına kavuşmanın sevincini yaşar.

Kar Çocuk

Metin ve Şule isimli iki kardeş yıllardır memleketleri Adana'ya kar düştüğünü görmezler. Karın yağmasını fırsat bilen iki kardeş dışarı çıkıp hayallerindeki kar çocuğu yapmaya başlarlar. Kar çocuk onlarla konuşmaya başlayınca Şule hemen bunu annesiyle paylaşmayı düşünür, Metin annesinin kendisine inanmayacağını düşünüp ona engel olur. Kar çocuğun isteğiyle Metin şapkasını ona takar, kardeşiyle birlikte kar çocukla oynadıktan sonra evlerine dönerler.

Kaplumbağa

Yaşlı kaplumbağa torununu görmek için sabah erkenden yola çıkar. Acele etmeden yürüyen kaplumbağa, bir gün yine torununu görmeye gittiği sırada yamaçtan yuvarlandığını, yaşlı bir adamın kendisini kurtardığını hatırlar. Deredeki sular yükseldiği için karşıya geçemeyeceğini anlayan kaplumbağa orada beklemeye başlar, yine o yaşlı

adam ona yardımcı olur, derenin karşısına onu bırakır. Kaplumbağa minnet duygusuyla ona teşekkür eder.

Boyacı

Ahmet sabah erkenden yola çıkıp boya sandığını aldığı gibi işe girer. Lunaparkın önüne oturup sandığını yerleştirmeye başlar. Lunaparktan gelen sevinç çığlıkları onu bir başka gerçeğe yüzleştirir, kendisinin hiç salıncağa binmediğini anımsar. Birkaç ayakkabı boyadıktan sonra tam dinleneceği sırada bir hırsızın elindeki çantayla koştuğunu görür, peşinden koşup yetişmeye çalışır. Hırsızı yakalamak şöyle dursun boya sandığından da olur. Döndüğünde boya sandığının çalındığını görür, oradaki diğer satıcılar çalan kişiyi görmediklerini söyler.

Bez Bebek

Ayşe, Sümbül isimli bez bebeğini ayağında sallayıp uyutmaya çalışır. Onu uyutamayacağını anlar, birkaç oyuncak daha alıp bahçeye evcilik oynamaya çıkar. Ayşe annesinden ne öğrendiyse onu bez bebeğine de uygulamaya çalışır. Yoldan geçen satıcının bağırmasıyla bez bebeğinin uyandığını düşünen Ayşe satıcıyı sessiz olması için uyarır. Adamın yine yüksek sesle ürün sattığını görünce çeşme hortumuyla onu ıslatır. Bunu gören oyuncak bebeği, katıla katıla gülmeye başlar.

Sokak Köpeği

Köpeğin sahibi, görevini artık iyi yapamadığını düşündüğünden köpeğini sokağa bırakır. Köpek yıllardır hizmet ettiği evin çocuğu Can'ı çok sevdiğinden oradan uzaklaşmaz. Bir süre sonra onu bırakmak istemese de gururuna yenik düşer, oradan uzakta sokaklarda yaşamaya başlar. Sokak köpeği olmaya başladığı günden beri türlü badireler atlatır, hayatın zorluklarıyla karşılaşır. Ancak özgürlüğüne kavuştuğuna içten içe sevinir.

Arkadaş

Büyük yük taşıma motoru, sahibinin beklediği kumlar gelmediğinden iskelede günlerce beklemek durumunda kalır, beklemek onu sıkar ve o bir an önce denizin masmavi sularına kavuşmak ister. Küçük sandal da annesiyle birlikte denize açılacağı günü sabırsızlıkla bekler. Beklenen an gelir ve denizin mavi sularıyla buluşurlar, küçük sandal denizde karşılaştığı yunusla arkadaş olur. Koca motor ve küçük sandal denizin derinliklerine doğru yol alır.

Erik Ağacı

Bahçede bulunan üç erik ağacı aynı gün dikilir. İçlerinden deli dolu olanı, badem ağaçlarına sataşp bahar gelince onlardan önce çiçek açacağını iddia ederek onları sinirlendirir. Badem ve erik ağaçları rekabet içinde çiçek açmaya başlarlar, kar yağar ve tomurcukları donmaya başlar. Bu olay onlara kötü bir tecrübe olur, birbirlerinden özür dileyip dost olmaya karar verirler.

Pantolon

Selçuk bir şeyi istediğinde sonuna kadar direnip istediğini yaptırır. Daha 6 yaşında olmasına rağmen tek başına balık tutmaya gitmek ister, annesinden para alıp kendisine bir olta tedarik eder. Daha önce balık tutmayı bilmediği için tam oltayı denize fırlattığı sırada kanca pantolonuna saplanır. Pantolonu bir kenara çıkarır, bulduğu midyenin içini kancaya tekrar takıp büyük kefaller yakalar. Onları pantolonuna sarıp koşarak eve gider.

Onurlu Korkuluk

Mısır tarlasına dikilen korkuluk çok onurludur. Bahçeye girmeye çalışan kargalara kızar, onları oradan uzaklaştırmaya çalışır. Fakat kargalar onun hareketsiz durmasıyla alay eder. Korkuluk her şeyi konuşarak halletmekten yanadır. O yağmur çamur demeden görevini yerine getirmeye çalışır, bir gün olsun etrafındaki canlılara imrenmez, görevini başarmanın tadını çıkarır (Çakmakçioğlu A. , Çocuklara öyküler dizisi onurlu korkuluk, 1992).

Sarı Kepliler

Sarı Kepliler

Çakmakçioğlu, yaz aylarında Erdek Şenlikleri'ne hazırlandığı sırada bir grup çocuk kurdukları temizlik timiyle şenlikte yer almak istediklerini dile getirir. Yazarın onayıyla çevreci çocuklar koltuklara oturur, grubun sözcüsü Alp neler yapabilecekleri hakkında açıklamalar yapar. Yazar çocukların bu girişimine hayran kalır, onlara 'Sarı Kepliler Temizlik Timi' adını verir. Şenlikte çevre temizliği hakkında anket yapan tim, çöp toplama ve çevreyi kirletenleri tespit etme gibi görevlerde bulunurlar.

Sevgiye Koşan Çocuk

Okulun açıldığı ilk gün Fatma annesiyle vedalaşıp heyecanla okula gider. Bu çocuk yazarın dikkatini eker, yol boyunca onunla sohbet edip ailesi hakkında bilgi toplar. Fatma'nın iki kardeşini koruyup kolladığını gören yazar, kendisinin çocukluk anılarını hatırlar. Rıhtımda oturup denizi izler, balıkçıların ağları temizlemesini inceler. Balık tutan çocuklarla sohbet

ettikten sonra eve dönüp kendisini şiir kitabına çeken esrarengiz gücü bulmaya çalışır. Elindeki şiir kitabı onu değişik düşüncelere sürükler.

Akçaağacın Öyküsü

Motelin önündeki çam ağaçları bütün gün beton yola bakarlar. Akçaağaç bu iki çam ağacıyla çok iyi geçinir, fakat yaz kış yeşil kaldıklarını söyleyerek şırmarmalarını yersiz bulur. Kendisi güz başında yapraklarını döküp, baharın gelişini beklemeye başlar. Akçaağaç, bulundukları yere otelin duvarının yapılacağını öğrenince kendisini keseceklerini düşünür. Otel sahibi, işçilere ağaçlara zarar vermeden duvarı örmelerini ister. Kesilmeyeceklerini anlayan ağaçlar büyük mutluluk yaşar (Çakmakçıoğlu A. , Çocuklara öyküler dizisi sarı kepliler, 2014).

Uçurtma

Uçurtma

Selçuk, yapılacak olan uçurtma yarışına günlerce hazırlanır, büyük ödül onu cezbeder ve arkadaşlarından gizli saklı hazırlıklarını gerçekleştirir. Yarışma ile ilgili bilgileri belediyeden öğrenip malzemeleri temin etmeye başlar. Kedi şeklinde tasarladığı uçurtmayı test etmeyi ihmal etmez. Uçurtma yarışının yapılacağı alana sabah erkenden gider, yarışma başlamadan önce bir daha uçurtmasını denemek isterken kargalar uçurtmayı gagalayıp suya düşürür. Selçuk üzülerek uçurtmanın ucundan çekmeye başlar, o sırada yarışmanın jürisi çocukları yarış alanına davet eder. Selçuk büyük bir hayal kırıklığı ile çok arzuladığı yarışmaya katılamaz.

Duvar Resmi

Erdek Şenlikleri kapsamında tiyatro oynanacağını öğrenen Nahit ve diğer çocuklar erkenden tiyatro alanına toplanırlar. Nahit, bir çocuğun bilete para vermemek için ağaca tırmandığını görür ve belediye çavuşuna bunu bildirir. Şenlikte çocuklar için birçok etkinlik vardır. Bunlardan birisi de ‘duvar resimlemesi’dir. Duvarda her çocuğa bir yer ayrılır, fırça ve boyalar verilir, diledikleri her şeyi çizmeleri istenir. Çocuklar dünyayla bağlarını koparıp akıllarına gelen her şeyi duvara resmederler ve yarışma sonunda Nahit’in resmi birinci olur.

Manolya

Altı yaşındaki Manolya, tatil sitesinde çalışan bekçinin kızıdır. Yaz boyunca çocuklarla ve arkadaşlarıyla oyunlar oynar, eğlenceli vakitler geçirirler. Kış gelince herkes siteden bir bir ayrılınca Manolya da yalnız kalır, sıkılmaya başlar. Sahilde dolaşmaya çıkınca aklına kedisi gelir, onun yanına vardığında öldüğünü öğrenir. Manolya nereye gittiğini bilmeden koşar, bir yandan da üzüntüden ağlar.

Batan Güneşe Doğru

Bir devlet kuruluşuna ait olan motor, güz gelince kıyıya çekilir. Dalgalar onun kıyıda beklemesiyle alay ederken motor, bir balıkçının gelip kendini almasını arzular. Karaya çekilmiş olmanın üzüntüsüyle etrafındaki diğer canlıların sözlerine aldırış etmeden yazın gelmesini bekler.

Kefal

Aydın o gün dünyaya bir başka bakar, canı hiçbir şey yapmak istemez. Deniz kıyısında büyük kefalleri görünce arkadaşı Osman'la balık tutmak ister. Osman onun kefalleri yakalayacağına ihtimal vermez. Aydın oltasını evden alıp balık tutmaya koyulur fakat bir türlü istediği balığı yakalayamaz. Yanına yaklaşan eski bir balıkçı olan adam, ona balık tutmanın püf noktalarını öğretir. Aydın kısa sürede çok sayıda kefal yakalar, arkadaşı Osman onun yakaladığına inanmaz, balıkları kaçta aldığını sorar.

Anne

Sevgi evin tek çocuğudur, kardeşi olmadığı için canı çok sıkılır. Bahçedeki kediyle oynamak ister, kediye ekmek atar. Kendinin yuvasında beş tane yavrusu olduğunu görünce onları sevgiyle kucaklar. Her gün düzenli olarak onlara yiyecek bırakır. Sevgi, kedinin büyük bir hassasiyetle yavrularını tehlikelerden koruduğunu izler. Annesiyle ona yuva yaparlar, fakat kedi kendini güvende hissetmek için annelik içgüdüsüyle sürekli yavrularının yerini değiştirir.

Domuz

Yaz sezonu bitimi bütün motel sahipleri, motellerinin kapısına kilit vurup sezonun açılmasını beklerler. Motel sahibinin isteği üzerine bekçi Halil, kızı ve hamile eşini memleketine göndermek zorunda kalır. Sezon bitiminde ailesini tekrar yanına çağıran Halil, eşi ve çocuklarını otogarda bekler. Otobüsten inen oğlunu kucaklayıp havalara atar. Gülistan babasının kardeşini uzun süre sevmesinden rahatsızlık duyar, kendini de aynı şekilde sevmesini bekler. Yenidoğan kardeşinin ilgi odağı olduğunu gören, kendisinin

sevilmediğini düşünen Gülistan, ailesinden habersiz oradan uzaklaşır ve gözden kaybolur. Kasabanın sonunda bulunan vitrinlerdeki çikolatalara hayranlıkla bakarken dükkân sahibi onun kaybolduğunu anlar. Dükkân sahibi ailesinin ismini öğrenmek ister, kardeşinin adını sorunca kıskançlıkla adı ‘Domuz’ der. Dükkân sahibinin kendisine ve kardeşine verdiği çikolataları yiyip evlerini aramaya koyulur (Çakmakçıoğlu A. , Çocuklara öyküler dizisi uçurtma, 1998).

1.3.2.24. Bağımsız Eserler³⁶

Çocuk Öyküleri

Adnan Çakmakçıoğlu’nun, kaleme aldığı *Çocuk Öyküleri* kitabı, 1997’de Öğün Yayınları tarafından yayımlanır. Eserdeki resimler Yücel Köksal’a aittir. Kitapta yer alan hikâyeler sırasıyla *Yazar*, *Özlem*, *Dostlar*, *Tuzak*, *Şemsiye*, *Piknik*, *Şef* ismini taşır.

Yazar

Murat, adından söz ettirmek için yeni buluşlar ortaya atması gerektiğini düşünür. Kendisinin diğer çocuklardan farklı olduğunu ispatlama niyetiyle ilk buluşunu ‘her sabah yeniden doğmaktır’ ifadesiyle dile getirir. Bu buluşu daha önce birileri keşfetmiş mi diye ansiklopedilere bakar. ‘Sabah yeniden doğmaktır’ cümlesine rastlamadığı için kendisiyle övünür, etraftaki büyüklerine sabahın tanımını sorup farklı cevaplar alır. Buluşunu ilan etmek için köşe yazarı olacağı günü iple çeker.

Özlem

Ahmet pikniğe giderken hangi arkadaşını yanında götüreceğine bir türlü karar veremez. Hatta onları bu konuda bir sınava tabi tutmayı bile düşünür. Ertesi gün okula gider ve okuldaki arkadaşlarını gözlemlemeye başlar. Arkadaşı İsmail’in okuldan kaçma teklifini geri çevirir ve onunla pikniğe gidip okuldan kaçmasının altında yatan nedenleri öğrenmeye niyetlenir. Aslında piknik yapmasındaki amaç bundan farklıdır, o ‘İnsan uzaktayken en çok neleri özler?’ sorusunun yanıtını bulmak ister. Tam diğer arkadaşlarını pikniğe davet edecekken onlar Ahmet’ten önce davranıp hep birlikte pikniğe gitmeyi planladıklarını söyleyip Ahmet’i de pikniğe davet ederler.

Dostlar

³⁶ Araştırmalar sonucunda *Tanatara-Panapara*, *İskele*, *Ağaca Tırmanan Kedi*, *Bir Damla Su*, *Çoban Yıldızı* isimli kitaplara ulaşılammıştır.

Kumsalda eski otomobil, akasya ağacı ve terkedilmiş sandal birlikte durmaktadır. Aynı kumsalda buluşmaları sadece bir rastlantıdan ibarettir. Kumsala terkedilen bu üç arkadaş, bulundukları yerde dost olup dertlerini paylaşırlar. Sandal kendisini yapan ustayı bir gün bile unutmaz, sahibinin onu denizle kavuşturduğu anı daha dün gibi hatırlar. Otomobil sahibin ölmesinden duyduğu üzüntüyü dile getirip artık eskisi gibi seyahate çıkamadığından yakınır. Akasya ağacı kendisini diken kadına olan sevgisini dile getirip onu özlemle anar. Kumsaldaki bu üç arkadaş hüznü ortak sonlarına aldırış etmeden birbirlerine ‘günaydın’, ‘iyi geceler’ demeyi hiçbir zaman ihmal etmezler.

Tuzak

Can ve Ufuk isimli iki arkadaş kafa kafaya verip para kazanmanın yollarını ararlar. Akıllarına gelen ilk fikir, kuşlara tuzak kurup yakalamak ve onları pazarda satmaktır. İlk önce elekle tuzak kurup kuş tutmayı denerler, başarısız olurlar. Daha sonra kuşların kondukları dala yapışkan sürmeyi denerler, umdukları sonucu alamazlar. Sonunda bu fikirden cayıp elleri boş eve dönerler.

Şemsiye

Burak’ın okul çıkışı ilk yaptığı iş çok sevdiği bisikletini sürmektir. Burak’ın bisikletini gören mahalledeki diğer çocuklar da anne babasına bisiklet alması konusunda ısrarcı olurlar. Burak’ın tek yakındığı şey yağmurlu günlerdir, çünkü yağmurlu havada bisiklet sürmek onun için bir işkencedir. Mahallelerindeki Ömer Usta’dan bu konuda yardım alıp bisikletinin üstüne şemsiye kaydattırır, yağmurlu havalarda bile bisiklet sürmeye devam eder.

Piknik

Ders arasında piknik yapma fikrini ilk kez Ayşe ortaya atar. Sınıf arkadaşlarının da onayıyla piknik için hazırlıklara girerler. Ayşe sırasıyla gelmeyecek olanları sorguya çeker, onları ikna etmeye çalışır. Sınıftaki herkesin fikrini alarak ortak bir mekân ve gün belirlenir. Çocuklar piknik için bireysel hazırlıklar yapar ve sabırsızlıkla piknik gününü bekler.

Şef

Sergen, televizyonda izlediği orkestra şefinin elindeki çubuğun sihirli olduğunu düşünür. Çubuk havaya kalkınca sesler yükselir, aşağı inince sesler yavaşlar. Konserin büyüü

Sergen'in bedenini sarar, şefin bir yığın insanı nasıl organize ettiğini izler ve o da büyüyünce orkestra şefi olmayı arzular (Çakmakçioğlu A. , Çocuk öyküleri, 1997).

Trampet Öyküler

Adnan Çakmakçioğlu'nun kaleme aldığı *Trampet Öyküler* kitabı, Yapı Kredi Yayınları tarafından 1991'de İstanbul'da yayımlanmıştır. Kitabı resimleyen Nazan Erkmen ve Haluk Erkmen'dir. Kitapta yer alan hikâyeler sırasıyla *Düş*, *Dostluk*, *Güneş*, *Delik Deşik*, *Uzay Atı*, *Gökyüzü*, *Çiçek*, *Trampet*, *Mandalina*, *Soru Sormasını Bilmeyen Çocuk*, *Karganın Konuğu Çocuk*, *Ağacı Seven Çocuk*, *Bebeğini Döven Çocuk*, *Yağmurda Yürüyen Çocuk* ismini taşır.

Düş

Erkin'in en çok merak ettiği konular arasında gökyüzü ve uzay yer alır. Bu hususta okumadık kitap bırakmaz, babası ona bütün kitapları temin eder. Erkin çoğu zaman yalnız kalıp kitap okur, bu durum arkadaşları arasında dedikodu malzemesi olur. Akşam olunca evlerinin önündeki meydanı saatlerce gözetler, uzaylıları göreceği anı bekler. Uzaylıların neye benzediklerini hayal etmeye başlar, onlarla ne konuşacağını kurgular. Babasının bahçeden ona seslenmesiyle birlikte bu düşten uyanır.

Dostluk

Hasan hasta annesini bir an bile yalnız bırakmaz, onun isteklerini yerine getirmeye çalışır. Arkadaşlarının oyun çağrısını geri çevirir, annesinin durumuna üzülür. Büyüyünce doktor olup annesini iyileştirmek ister. Evlerinin penceresine konan martıya yemek verip kendisine alışmasını sağlar. Mahalledeki bir çocuğun sapanla martıyı vurmaya yeltendiğini görür ve hemen duruma müdahale eder. Sapanı olan çocukla kavgaya tutuşur, yaptığıının yanlış olduğunu ifade eder. Arkadaşlarıyla mahallede maç yaptıkları sırada martı topu alıp Hasan'ın odasının penceresine bırakır, bunu gören çocuklar gülmeye başlar. Martı ve Hasan'ın dostluğu onların takdirini kazanır.

Güneş

Güneş'in her sabah ilk işi, inşaatı yarım kalmış boş eve bakmaktır. Güneş boş evin hâline üzülür, insanların etrafını çöple kirlettiklerine tanık olur. Bu yüzden her gün sokağa acıyarak bakar, etrafı kirletenlere bir ceza vermek ister. Evin önündeki kurumaya yüz tutmuş çam ağacına, bulutlar yardımıyla su ulaştırır. Güneş, buluttan şimşek çakıp elektriği

kesmesini ister, kasabayı karanlığa mahkûm edip onları cezalandırmaya niyetlense de gözden kaçırdığı bir şey vardır. Kitap okuyan çocuklar ışıktan, hasta insanlar cihazlarından mahrum kalacaktır. Küçük bulut bir saatlik yağışın ardından etrafı temizler, güneşe karşı görevini yerine getirir. Son olarak boş evin önündeki çukura bir levha asılır, ‘Çöp dökmek yasaktır!’ yazısı yazılıdır.

Delik Deşik

Kaptan iskemleye oturup içindeki sıkıntının nedenini anlamaya çalışır. İşe önündeki yumak olmuş ağları çözmekle başlar. Ayak ayak üstüne atıp denizi seyreder. O esnada kendisine yardım etmesi için beklediği çocuk, kucığında delik deşik ağ topuyla gelir. Kaptan Zekeriya’nın elindeki ağları delik deşik görünce kendisine yardım etmesi karşılığında ona yeni bir ağ alacağı sözünü verir. Zekeriya yaptığı iş karşılığında kendisine verilen delik deşik ağları toplayıp çöpe atar, ama bunu bir türlü gururuna yediremez. Ağları kendisine veren Kasım Kaptanın kafasına fırlatmaya niyetlenir.

Uzay Atı

Yaşlı adam artık evin dışına çıkacak gücü kendisinde bulamaz. Torunu Mert’in yolunu gözlerken elindeki gazeteyi okuyup bir kenara bırakır. Torunu, bahçesindeki güllerden ötürü ona ‘Gül Dede’ der. Gül Dede, merdivenden çıkıp eski eşyaların bulunduğu odaya girer ve küçükken babasının doğum gününde aldığı oyuncak atı gözüne çarpar. Onunla ilgili çocukluk anılarını anımsar, atının başını okşayıp torunu Mert’in de ‘Uzay Atı’ ile aynı maceraları yaşamasını hayal eder.

Gökyüzü

Aydın, gökyüzünün eşsiz güzelliğini resmetmek ister. Sulu boya fırçasından yayılan renkli suların dağılışını izlemek ona keyif verir. Ama bir ressam gibi resimlerinin tonunu ayarlayamadığı için çok üzülür. Köpeği Akbaş ile birlikte bahçeye çıkar, Akbaş ağzına aldığı fırça ile Aydın’ın gösterdiği biçimde resim çizer. Ortaya çıkan çalışma Aydın’ı çok memnun eder, annesi o resmi Aydın’ın yaptığını düşünür. Aydın gerçekleri söyleyince annesi şaşkınlığını gizleyemez, Akbaş’ı tebrik eder.

Çiçek

Sezgin evlerine su içmek için gider, döndüğünde kuzusunu bıraktığı yerde bulamaz. Evin etrafını didik didik arar, fakat bir türlü kuzusunu bulamaz. Onu alan kişinin pazarda kuzuyu satabileceğini düşünüp arkadaşlarıyla birlikte pazarın yolunu tutar. Kuzusu Çiçek,

onu pazarda görür ve koşarak yanına gelir. Sezgin, arkadaşlarıyla birlikte karakola gidip kuzuyu çalan kişiden şikâyetçi olur.

Trampet

Mert, 23 Nisan provalarında çocukların trampet çaldıklarını görür. Trampet çalan çocuklar onun ilgisini çeker, kendisi de onlar gibi büyüyünce trampet çalmak ister. Annesinden kendisine trampet almasını isteyince annesi okula başladığında kendisinin de trampet çalabileceğini söyler. Ama Mert sabırsızlanır, uzun süre beklemek istemez. Akşam olunca babasından kendisine trampet almasını ister, ertesi gün babası oğlunu mutlu etmek için istediği trampeti alır. Evdeki trampet sesi bir müddet sonra annesini rahatsız etmeye başlar. Mert, bu kez sokağa çıkıp trampet çalmaya başlar, mahalle sakinleri gürültü yaptığı gerekçesiyle onu sert bir dille uyarır. Mert bulundukları binanın bodrum katına saklanır, bir gün boyunca aç susuz orda bekler. Mahalledekiler, anne ve babası her yerde onu aramaya çıkar, Mert sokağa çıkıp trampetini çalmaya başlayınca herkes sevinç içinde onu kucaklar.

Mandalina

Nuri, abileri gibi semt pazarında küfede yük taşıyarak para kazanır. Babaları öldüğü için üç kardeş evin geçimini sağlamaktadır. Nuri'nin pazardaki ilk müşterisi yaşlı bir kadın olur. Pazardan bir kişiye yetecek kadar alışveriş yapan yaşlı kadın mandalina almak ister, fakat fiyatı pahalı bulur, pazarcıdan biraz indirim yapmasını ister. Pazarcı onu tersleyip indirim yapamayacağını söyleyince Nuri ve yaşlı kadın evin yolunu tutar. Nuri yaşlı kadına yapılan bu saygısızlığı telafi etmek için ilk kazancıyla bir kilo mandalina alıp kadının kapısına bırakır.

Soru Sormasını Bilmeyen Çocuk

Burcu konuşma dilinin kurallarına uygun cümleler kurmakta güçlük yaşar. Zıplayan çocukların yanına gidip 'Neden uçuşuyorsunuz?' der. Murat, onun bu sorusu karşısında gülerek hatasını düzeltir. Ali ve Murat oyun oynarken bir yandan da onun kurduğu cümlelerdeki kelime yanlışlıklarını düzeltirler. Onu 'tuhaf kız' olarak adlandırırlar, Burcu onların kendisiyle alay ettiklerini sezinleyip oradan uzaklaşır. Dere kenarında oynarken topun sulara kapılıp gittiğini görünce yine kendisini yanlış ifade edip yardım bekler. Her zamanki gibi arkadaşları onun imdadına yetişir, kurduğu cümlelerdeki gramer hatalarını düzeltirler.

Karganın Konuğu Çocuk

Sevgi, balkon duvarından etrafı izlerken parmaklarının farklı büyüklükte olduğunu fark eder. Annesine bu durumun nedenini sorar, onunla birlikte parmak kardeş oyununu oynar. Her kardeşin görevinin farklı olduğundan hareketle parmaklarının işlevlerinin de farklı olduğunu kanıksar. Sahilde gezinirken martıların yerine kargaların geldiğini görür, kargaların sesini çirkin bulsa da peynir ve ekmek atıp onlarla arkadaşlık kurmak ister. Annesine kargalarla arkadaş olduğunu söyleyince annesi ona inanmaz ve bir daha uzun süre güneş altında uyumamasını tavsiye eder.

Ağacı Seven Çocuk

Çocuklar oyun alanları kısıtlı olduğu için mahalledeki arsaya sığmazlar. Kim önce gelirse arsada oyun oynama hakkına sahip olur, fakat hepsi çocuk olduğundan bu kurala uymazlar. Bunların dışında mahallenin sığır otlatan bir çocuğu vardır. Bu çocuk sığır otlatarak gününü geçirir ve eline ne geçerse geçsin ilk işi ağaç resmi çizmek olur. Sığırları otlatırken bir yandan da ağaçları inceler, yaprağına bakıp ağacın ne demek istediğini anlamaya çalışır. Onun tanımadığı ağaç yoktur, hepsi adeta akrabası gibidir. Ağaçların özelliklerini en ince ayrıntısına kadar bilir, ağaçlara karşı derin bir sevgi beslediğini kimsenin bilmesini istemez.

Bebeğini Döven Çocuk

Ayşe, komşularının kızı Seda'nın çok sayıda bebeğinin olduğunu görür ve ona imrenir. Seda onu evlerine davet eder fakat hiçbir bebeğine dokundurmaz. Seda'nın bebeklerini dövdüğünü görür ve bu duruma çok üzülür. Seda'yı uyarmak isterken evden kovulur, bir daha onunla oyun oynamak istemez. Kendi bez bebeğine şefkatle sarılır, onunla parkta eğlenir.

Yağmurda Yürüyen Çocuk

Cem, yağmur damlalarını izlemeyi çok sever, onları yakalamaya çalışır. Yağmur taneleri bazen yaprağın üstüne, bazen göl birikintisine denk gelir. Cem bir gün gökyüzünü kara bulutların kapladığını görür, yağmur yağacağını anlayıp sevinç çığlıkları atar. Su damlaları cama çarpınca adeta trampet gibi ses çıkarır. Cem su damlacıklarını yakalamak için büyük çaba sarfeder. Yağmurda yürümeye karar verir, yağmur taneleriyle eşsiz bir gün yaşar, onlarla birlikte dans eder (Çakmakçıoğlu A. , Trampet öyküler, 1991).

Son Ders Hikayeler

Adnan Çakmakçioğlu tarafından kaleme alınan bu kitap, 1967 yılında Coşkun Gazetecilik ve Matbaacılık tarafından 300 adet basılmıştır. Eserde yer alan hikâyeler 1962- 1967 yılları arasında *Varlık* dergisinde ve yıllığında yayınlanmıştır. Kitap, yazarın anılarını barındıran 22 adet kısa hikâyeden oluşur. Eserde yer alan hikâyelerin isimleri sırasıyla *Sigara*, *Televizyon*, *İkizler Burcu*, *Dokuz Kişiydiler*, *Hindistan Cevizi*, *Son Ders*, *Pazar Yerindeki Çocuk*, *Güz Yaprakları*, *Kuşaklı Kuşak*, *Sabaha Karşı*, *Gökyüzünün Sarışın Anahtarı*, *John Varfley*, *Opera Kritikçisi*, *İkizler*, *Sınıfta Uyuyan Çocuk*, *Balkondaki Kadın*, *Bahar Sarhoşluğu*, *Masal*, *Resim Yapmak*, *İkinci Düzey*, *La Fini*, *Toplantı*'dır.

Yazar *Sigara* hikâyesinde, zorlu sigarayı bırakma sürecinden ve sonrasında hayatında ne gibi değişiklikler olduğundan bahseder. *Televizyon* hikâyesinde yazar, eşinin kendisine doğum gününde aldığı çantayı tren istasyonunda unutur ve kayıp eşya dükkânında çantasını ararken haberlere çıktığını eve gelince öğrenir. *İkizler Burcu* hikâyesinde yazar, gazete haberleri okurken burç yorumları dikkatini çeker, şanslı gününde olduğunu öğrenir, eve döndüğünde Amerika'ya gideceği haberini alır. *Dokuz Kişiydiler* hikâyesinde Karabük'e seyahat etmeden önce otogara gelen dokuz sivil askerin otobüsün gelişini beklemeleri anlatılır.

Çakmakçioğlu, *Hindistan Cevizi* hikâyesinde yeni taşındıkları evlerine misafir geleceğinden onlara zengin olduklarını ispatlamak maksadıyla bilindik meyvelerin dışında daha önce hiç yemediği bir meyve olan hindistan cevizini almak ister. Fakat misafirlere ikram ederken aldığı meyvenin enginar olduğunu öğrenir, eşiyile birlikte misafirlere mahcup olur. *Son Ders* hikâyesinde Çakmakçioğlu, yaz tatili öncesi öğrencilerinin matematik dersi hakkındaki düşüncelerini merak eder, öğrencilerinden aldığı olumsuz dönütler onu düşünmeye sevk eder.

Pazar Yerindeki Çocuk hikâyesinde küfeci bir çocuğun pazardaki bir kadının yükünü taşıması ve emeğinin karşılığını alamaması anlatılır. *Güz Yaprakları* hikâyesinde yazar, güz mevsiminin gelmesiyle caddeye dökülen yapraklardan ve güzü çok sevdiğinden bahseder. *Kuşaklı Kuşak* hikâyesinde yazar bira içtiği günün akşamı böbrek taşı düşürdüğünden, arkadaşlarının tavsiyesiyle beline kuşak sarmaya başladığından bahseder. *Sabaha Karşı* hikâyesinde yazar, Bursa'ya gitmek için otobüs bulamaz, sabahı beklemek yerine bir yük kamyonuna binmeyi uygun görür. Fakat şoför ve yanındaki kişi onun kıyafetine bakıp zengin olduğunu düşünerek yolda parasını soymaya yeltenirler. Fakat Çakmakçioğlu, fevri bir çıkışla soyulmaktan son anda kurtulur ve onlara büyük bir ders verir.

Gökyüzünün Sarışın Anahtarı hikâyesinde bir kız öğrencinin okuldaki öğretmenlere başkasının ağzından aşk mektubu göndermesi neticesinde idare tarafından okuldan atılması istenir. Yazar onu topluma kazandırmak maksadıyla olayı örtbas eder. *John Varfley* hikâyesinde Washington’da kaldığı sırada tanıştığı Afrikalı John Varfley ile kurs sürecinde yaşadıkları olaylardan bahseder. *Opera Kritikçisi* hikâyesinde özel bir okulda çalıştığı sırada Çakmakçioğlu’ndan opera sanatçısı birinin kızına matematiği sevdirmesi istenir. Öğrencisinin operaya ilgisini fark eden yazar, izlediği bir operanın kritiğini yapıp kendisine teslim etmesini ister fakat işten ayrılmak zorunda kaldığı için görevi yarım kalır. *İkizler* hikâyesinde yazar, Erdek’te tanıdığı yakın dostlarının ikiz kızından bahseder. Yaz boyunca onlarla eğlenceli vakitler geçirdiklerini anlatır.

Çakmakçioğlu, *Sınıfta Uyuyan Çocuk* hikâyesinde gündüz çalışan öğrencisinin yorgun düşüp akşam derste uyuklamasından bahseder. Yazar öğrenciyi sınıftan atmak yerine dersine sessiz sedasız devam etmeyi tercih eder. *Balkondaki Kadın* hikâyesinde yazar, masadaki kâğıt ve dosyalardan bunalıp hava almak için balkona çıkar. Yazar bir kadının karşı binada balkonda güneşlendiğinden bahseder. *Bahar Sarhoşluğu* hikâyesinde baharın gelmesiyle birlikte çiçekler açan bir ağacın durumu betimlenir.

Masal hikâyesinde yazar, yakın bir arkadaşının oğluna plakta çalan müzik eşliğinde kara atların masalını anlattığından bahseder. *Resim Yapmak* hikâyesinde Erdek’te rıhtımdaki bir kayığın resmini yapmasından bahseder. Çakmakçioğlu, *İkinci Düzey* hikâyesinde kuşak farkından bahseder, kızının mini etek giymesinin toplum nezdinde kabul görmeyecek bir girişim olduğunu ifade eder. *Lâ Fini* hikâyesinde İtalyanca bir kelimenin ne manaya geldiğini anlatır. Son olarak *Toplantı* hikâyesinde tanık olduğu otuz kişilik sendika toplantısından ve oradaki kişilerin tavırlarından bahseder (Çakmakçioğlu A. , Son ders hikayeler, 1967).

Bizim Evin Savaşları Güzeldi

Çakmakçioğlu’nun kaleminden çıkan anı mahiyetindeki bu eser, Ankara Neşriyatı Ajansı-Türk Matbaası’nda basılmıştır. Bu küçük hikâyeler 1957-1962 yılları arasında *Varlık* dergisinde yayınlanmıştır. Kitapta yer alan hikâyeler sırasıyla *Bizim Evin Savaşları Güzeldi*, *Fareler*, *Telefon*, *Arsamız*, *Toto*, *Opel*, *Hikayemiz Bitmez*, *Yarasalar*, *İçi Yünlü Ayakkabı*, *Gözleri Kocamandı*, *Siz Gittikten Sonra*, *Yazılı Yoklama* ismini taşır.

Yazar, *Bizim Evin Savaşları Güzeldi* hikâyesinde kendi aile ortamından, iki zıt kutup gibi birbirini iten çocuklarının paylaşamama kaynaklı tatlı sert didişmelerinden bahseder. *Bisiklet* hikâyesinde yazar, parasız kaldığı bir gün oğlunun bisikletini satmak zorunda kalır. Evlerinin altına yeni açılan bisiklet dükkânı oğlu için bambaşka bir dünyanın kapısını açar, yazar söz verdiği gibi oğluna istediği bisikleti alır ve çocukluk anılarını anımsayıp duygulanır. Çakmakçioğlu, *Fareler* hikâyesinde eşiyle birlikte mutfaklarına dadanan fareyi çocukları evde yokken yakalayıp öldürdüğünü ve bunun sonucunda duyduğu vicdan azabını dile getirir.

Telefon hikâyesinde uzun bir süre sonra telefona sahip olan yazar, evde tek başına sabahladığı bir gün rehberden bulduğu numaraları rastgele arama girişiminde bulunur. Yazar bu süreçte yaşananları hikâyesinde anlatır. *Arsamız* hikâyesinde yazarın, öğretmen arkadaşlarıyla birlikte denize yakın bir arsayı ortaklaşa almaya niyetlenmeleri anlatılır.

Toto isimli hikâyede Çakmakçioğlu'nun eşi ve çocuklarıyla birlikte süper loto çekilişi için sayılar tahmin etmeleri anlatılır. *Opel* hikâyesinde arkadaşının opel marka arabasının çalınması ve sonrasında yaşananlar anlatılır. *Hikâye Bitmez*'de ise, yazın deniz kenarında oynayan çocuk topluluğu ve oynadıkları oyunlar betimlenir.

Yarasalar hikâyesinde Çakmakçioğlu ve ailesi tatil dönüşü evlerine geldiklerinde kötü bir sürprizle karşılaşır, evlerinin salonlarına giren yarasa topluluğunu evden çıkarmaya çalışır. *İçi Yünlü Ayakkabı* hikâyesinde Çakmakçioğlu'nun eşiyle birlikte akşam evlerine gelecek olan konuklar için hazırlıklar yapmaları anlatılır. Davetlilerin kapı önüne çıkardıkları içi yünlü ayakkabılar yan yana dizilir, gelen konuklarla birlikte yemeklerini yedikten sonra 'Nesi var?' oyunu oynamaları anlatılır. Çakmakçioğlu, *Gözleri Kocamandı* hikâyesinde derse geç kalan öğrencisinin telaşla sınıfa girip özür dilemeden yerine oturmasından bahseder. Hikâyede yazar, uzun süre sessiz bir şekilde özür dilemesini bekler. *Siz Gittikten Sonra* hikâyesinde yazarın kızı Esi Çakmakçioğlu'nun yurtdışı eğitimine giden annesi ve kardeşi için yazdığı mektup yer alır. Son olarak *Yazılı Yoklama* hikâyesinde Çakmakçioğlu'nun sınıftaki öğrencilerine ansızın yazılı yoklama yapması ve öğrencilerin öğrenme eksiklikleri nedeniyle çözümleri kendisinin yapmak zorunda kalması anlatılır (Çakmakçioğlu A. , Bizim evin savaşları güzeldi)

Küçük Kırmızı Balık

Adnan Ardağı tarafından kaleme alınan bu küçük hikâye, Ankara Neşriyat/Doğan Basım ve Cilt Evi tarafından 1963 yılında Ankara’da yayınlanmıştır. Toplam 14 sayfadan oluşan bu minik hikâyeyi resimleyen Altan F. Gürman’dır. Hikâyede, yuvasından uzaklaşan annesinin sözünü dinlemeyen küçük kırmızı balığın avlanıp küçük akvaryuma hapsedilmesi sonrasında yaşadığı pişmanlık anlatılır (Çakmakçioğlu A. , Küçük kırmızı balık, 1963).

Küçük Taka

Çakmakçioğlu’nun, bu kitabı Ankara Neşriyat/SAN Matbaası tarafından Ankara’da 1962’de yayımlanmıştır. Toplam 17 sayfadan oluşan bu minik hikâyede küçük bir takanın serüveni anlatılır. Karadeniz’de kıyı kasabasında yaşayan marangozun yaptığı küçük kayık, kısa sürede yeni sahibine kavuşur, açık denizde dolaşmanın keyfini çıkarır. Ancak birkaç gün sonra denizde sert bir fırtına çıkar, küçük kayık sağa sola savrulur. Küçük kayık ilk defa böyle bir ana tanık olduğu için korkudan gözüne uyku girmez. Fırtına dindikten sonra arkadaşı yunus balığıyla konuşup hasret giderirler, bir gün önceki fırtınadan bahsederler (Ardağı, Küçük taka, 1962).

Zavallı Korkuluk

Çakmakçioğlu tarafından çocuklar için hazırlanan bu kitap, Millî Eğitim Bakanlığı Yayın Müdürlüğünün 23/11/1965 tarih ve 611-9-3054 sayılı emriyle 35,000 adet basılmıştır. Türk-Amerikan iş birliği ile hazırlanan bu kitabın resimleri Nevide Gökaydın’a aittir. Hikâyede tarla sahibi mahsullerini hayvanlardan korumak için bahçesine çirkin bir korkuluk diker, onu gören bütün hayvanlar çirkinliği ile alay edip yanına bile yaklaşmazlar. Korkuluğu üzüntülü gören Ayşe, ona en güzel kıyafetlerini giydirir. Korkuluğun etrafına toplanan hayvanlar onunla arkadaş olmaya başlar, bu durumu gören tarla sahibi bir hışımla korkuluğu parçalar. Ayşe onu marangoz yardımıyla onarıp kendi bahçelerine koyar. Korkuluk hayvan dostlarıyla birlikte mutlu mesut yaşar (Çakmakçioğlu A. , Zavallı korkuluk, 1965).

İyilikler Perisi

Bu kitap, Adnan Çakmakçioğlu'nun *İyilikler Perisi* adlı oyunundan adapte edilmiştir. Yazarın bu kitabı, Türk Hükümeti ve Amerikan İktisadi Yardım Teşkilatı'nın iş birliği sonucunda, Millî Eğitim Bakanlığı, Yayın Müdürlüğü Basılı Eğitim Malzemeleri hazırlama merkezi tarafından yazılmış ve düzenlenmiştir. Yeni Desen Matbaası tarafından Ankara'da 1963'te 25,000 adet basılan bu eserdeki resimler Kayhan Keskinok'a aittir. Hikâyede iyilikler perisi, savaş nedeniyle anne babasız kalan çocukların hâline çok üzülür, huzuruna çağırdığı meltem kraliçelerine insanlara 'Birleşmiş Milletleri' kurma çağrısında bulunmalarını emreder. Meltemler dünyayı dolaşp bütün ülkeleri gezer, oradaki insanların kulağına fısıldayıp Birleşmiş Milletleri kurma fikrini ortaya atarlar. Bu çağrı karşısında sessiz kalamayan insanlık, 24 Ekim 1945'te Birleşmiş Milletleri kurup savaşmama sözü verir. Devamında UNICEF ve UNESCO teşkilatı aracılığıyla uluslara tanınan geniş imkânlardan bahsedilir (Çakmakçioğlu A. , *İyilikler perisi*, 1963).

Küçük Kâğıt Kayık

Bu kitap, Kültür Bakanlığı 12 Kasım 1975 tarih ve 1648 sayılı onayı ile 60,000 adet basılmıştır. Hikâyede kayık dereye dolaşırken tabiatın güzelliklerine hayran kalır ve birden kendisini açık denizde bulur. Orada ne yapacağını bilemez, sağa sola savrulur. Martıdan, güneşten, yıldızdan kendisine yardım etmelerini ister. Hikâyenin sonunda gökkuşağının altından geçen kayığın dileği kabul olur, sabah uyandığında etrafı kâğıt kayıklarla dolup taşar (Çakmakçioğlu A. , *Küçük kâğıt kayık*, 1977).

Sen Ebe Olur Musun

Hikâyenin yazılış tarihi bilinmiyor. Elif Poshor, kızı Esi, kardeşi Orhan Çakmakçioğlu'nun torunu Emre'nin resimleri ile e- kitap olarak 2013 yılında hazırlanmıştır. Okul öncesi düzeyine hitap eden bu hikâyede Suna ve kuzusu Alis saklambaç oynarken onlara etraftaki hayvanlar eşlik eder. Hep birlikte kırdan eğlenceli vakit geçirirler

Yaralı Sığırcık

Bu kitap Ankara Neşriyat/Doğan Basım ve Cilt Evi tarafından 1963'te Ankara'da yayımlanmıştır. Hikâyede, sığırcık karlı bir günde yiyecek arama peşindeyken bir çocuk onu sapanıyla vurup yaralar. Aysu balkonlarına konan bu yaralı kuşla ilgilenip iyileşmesine

yardımcı olur. İyileşen sığırcık, balkon kapısını açık görünce oradan dışarı uçup tekrar arkadaşlarına ve ailesine kavuşur. Onu vuran çocuğun karda kuş avlamaya çalışırken ayağını kıldığını duyar ve ona ‘geçmiş olsun’ demek istediğini söyler (Çakmakçıoğlu A. , Yaralı sığırcık, 1963).

1.3.3. Şiir Kitapları

Adnan Çakmakçıoğlu’na ait şiir kitapları şu şekilde sıralanabilir: *Bir Masal Gibi* (1944), *Kapılar* (1945), *Çocuk Şiirleri* (1954)³⁷, *Şarkıların Vatanı Kalplerdir* (1955), *Öğretmenin Dünyası* (1957), *Soyut* (1960), *Açı* (1961), *Okul, Ekmek ve Güneş* (1962), *Mustafa Kemal Atatürk* (1963)³⁸, *Erdekli İstakoz* (1963), *Güz Şöleni* (1965), *Belirli Gün ve Haftalarla İlgili Şiirler* (2002), *Atatürk Şiirleri* (2003).³⁹

Bir Masal Gibi şiir kitabında yazara ait 47 adet şiir bulunur. Özgün tarzda serbest ölçü ile yazılan şiirlerin isimleri: *Bir Masal Gibi*, *Şarkı*, *Kırlangıçlar*, *Aşk Senfonisi*, *Boğaziçi’nde Şubat Sonu*, *Fal*, *Aşk*, *Bulut Baba*, *Hayata Selam*, *İlham*, *Aramak*, *Rüya*, *Motifler*, *Dönüş*, *Çocuk Şarkıları*, *Hep O Günü Bekliyorum*, *İlk Soru*, *Düşünce*, *Yağmur*, *Uyanış*, *Bir Yavrunun En Güzel Şarkısı*, *Ben De*, *Seziş*, *Serenat*, *Sabahın Alacalığında*, *Dönmek*, *Gök Meyvası*, *Ümit*, *Bu Benim Memleketim*, *Bir Günü Eteğinde*, *Bana Öyle Gelir Ki*, *Ömür*, *Bahar*, *Şair*, *Bebeğin Rüyası* (Ardağı, *Bir masal gibi*, 1944).

Kapılar 1945 yılı kasım ayında Yaratış Mürettiphanesinde dizilmiş, Sinan Matbaası’nda basılmıştır. Kapak resmi Çakmakçıoğlu’nun kendisine aittir. Bu şiir kitabı 1943 yılında Adnan Ardağı’nın İstanbul Üniversitesi öğrenciliği sırasında yazdığı şiirlerden oluşur. Kitapta yer alan şiirler sırasıyla: *Kapılar*, *Gece Şarkısı*, *Peyzaj*, *Siluetler*, *Kapılar*, *Kapılar*, *Song*, *Kitaplarım*, *Kapılar*, *Barbaros*, *Hatırlama*, *Kapılar*, *Hürriyet* (Ardağı, *Kapılar*, 1945).

Çakmakçıoğlu’nun kaleminden çıkan *Şarkıların Vatanı Kalplerdir* adlı bu şiir kitabının kapak kompozisyonunu Cevdet Atmaca yapmıştır. İstanbul Yayınevi Matbaası tarafından 1955 yılında yayınlanmıştır. Kitapta yer alan şiirlerin isimleri: *Memleketimi Görüyorum*, *Uzaktan*, *Yalnızlık*, *Mehmet*, *Dünyam*, *Tekrarlanan Şey*, *Davul*, *Dinler Boyunca İnsanoğlu*, *Resim*, *Menekşeli Şiir*, *Sigara*, *Sümbül*, *Vaktinden Önce Çiçek Açmış Bir Ağacın Önünde*, *Atlas Okyanusu*, *Bir Başka Şehir Uyur Bu Karanlıkta*, *Akşamüzeri Eyüp*, *Öğle Sıcağı*,

³⁷ Araştırmalar sonucunda *Çocuk Şiirleri* kitabına ulaşılamamıştır.

³⁸ Üçüncü bölümde bu esere ait bilgilere detaylı bir şekilde yer verilmiştir.

³⁹ *Atatürk Şiirleri* kitabına üçüncü bölümde detaylı bir şekilde yer verilmiştir.

Oyun, Sevmeye Dair, Şarkıların Vatanı Kalplerdir, Bütün İnsanlar, İnsan Hali, Dudak Ağrıtan Şiir, Ateş Böcekleri, Uykusuz Gecelerime, Karanlık, Yatak, Zenci Kız, Merhaba E. Caldwell, Büyük Şey, Işıl Işıl (Ardağı, Şarkıların vatanı kalplerdir, 1955).

Öğretmenin Dünyası isimli şiir kitabı Necati Eğitim Enstitüsü Talebe Cemiyeti Yayınları tarafından 1957’de çıkartılmıştır. Çakmakçioğlu’nun öğretmenlik mesleğiyle ilgili yazdığı şiirleri yer alır. Kitapta yer alan şiirlerin isimleri: Öğretmenin Duası, Öğretmenin Seslenişi, Öğretmenin Korkusu, Öğretmenin Özür Dilemesi, Öğretmenin Düşü, Öğretmenin Bahçesi, Öğretmenin Saadeti, Öğretmenin Çocukları, Öğretmenin Evlenişi, Öğretmenin İlk Yılları, Öğretmen Okulları Yıldönümüne Selam Duran Şiir (Ardağı, Öğretmenin dünyası, 1957).

Soyut isimli şiir kitabındaki şiirler ve çizimleri bizzat Çakmakçioğlu’nun kendisine aittir. Eser, Balıkesir Nursu Basımevinde 150 adet basılmıştır. Güneş İçkisi, Çilek Tuzu, Acı Kentin İnsanları, Karanfilli Bulut, Bölümler, Gecelere Sıgmayan Dağ, Su Aralığı, Eleşi, Şarkıların Çöpü, Kırkgün Bölü Kırk Gece Eşit Kuru Ağaç, Paul, Klee, Sevide Buluşmak Acısı, Ben Duvarı, Su Yürümesi, Maya, Çıplak, Menekşe Sürümlü Gökyüzü şiir kitabında yer alan şiirlerdendir (Ardağı, Soyut, 1960).

Açı şiir kitabı Ajans Türk Matbaası’nda 500 adet basılmıştır. Kitapta yer alan şiirler: Yaşama Açısı, Ak Taştan Bir Mezarda En Güzel Uyku Açısı, İnsan Açısı, Deniz Açısı, Uzay Açısı, Ülke Açısı, 3 A-lar Açısı, Gece Açısı, Yazı Açısı, Kardeşlik Açısı, Sessiz Heykeller Açısı, Yankı Açısı (Ardağı, Açı, 1961).

Çakmakçioğlu’nun *Okul, Ekmek ve Güneş* isimli şiir kitabı Ankara Neşriyat Bürosu Öğretmen Matbaası tarafından 1962 yılında Ankara’da çıkarılır. Kapak kompozisyonu Adnan Turani’ye, şiir resimleri Saim Onan’a aittir. Okul-öğretmen-öğrenci ekseninde yazılmış şiirleri içerir. Şiirlerin isimleri: Okul Sabahları, Sınıf Arkadaşları, Öğretmen, Okul Kitapları, Zil Sesleri, Okul Bahçesi, Evim, Yeni Yıl, Postacı, Orman, Deniz, Güz, Kış, Kardan Adam, Akdeniz, Pazar, Ateş, Işık, Su, Sokaklar, Ekmek, İlk Kar, Müze, Güneş, Kum (Çakmakçioğlu A. , Okul ekmek ve güneş, 1962).

Erdekli İstakoz isimli şiir kitabı Ankara Neşriyatı tarafından 1963’te 300 adet basılmıştır. Kapak kompozisyonu ve desenler Adnan Turani’ye aittir. Kitapta Erdekli İstakoz, Erdek Güzellemesi, Erdek Senfonisi, Erdek Şarkısı isimli şiirler yer alır (Çakmakçioğlu A. , Erdekli istakoz, 1963).

Çakmakçioğlu, *Güz Şöleni* şiir kitabında ‘Adnan Ardağı’ mahlasını kullanmıştır. Kitap, 1965’te Ankara’da Doğan Basım ve Ciltevi tarafından 100 adet basılmıştır. Şiir kitabında

10 bölümden oluşan ‘Güz Şöleni’ şiiri yer alır. Şiirde içerik olarak Eylül ayı ve sonbahar mevsimi hâkimdir (Çakmakçioğlu A. , Güz şöleni, 1965).

Belirli Gün ve Haftalarla İlgili Şiirler kitabının güncel baskısı 2010 yılında Bu Yayınevi tarafından yapılmıştır. Kapak tasarımı Aşkın Güngör tarafından yapılmış olup iç sayfa tasarımı ise Lale Göktürk’e aittir. İlköğretim okulları için hazırlanan kitapta Belirli Gün ve Haftalar ile ilgili örnek şiirler yer alır (Çakmakçioğlu A. , Belirli gün ve haftalarla ilgili şiirler, 2003).

1.3.4. Atatürk Konulu Kitapları

Adnan Çakmakçioğlu, Atatürk’ün Türk milleti için yaptıklarını okuruna aktarmayı düstur edinip millî duyarlılık ekseninde Atatürk konulu eserler kaleme alır. Yazar, Atatürk’ün eğitim anlayışını içselleştirip bu doğrultuda herkese ilim ve okuma zevki aşılır. Kaleme aldığı eserler ile Atatürk’ü Türk çocuklarına anlatmak ve onun ülküsünü aktarmak ister.

Çocuklar İçin Nutuk

İlk baskısı 1997’de Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu tarafından yapılan kitabın; 2018’de Bu Yayınevi tarafından 13. baskısı yapılmıştır. Kitabın yayın yönetmeni Ferda Büyükkoyuncu, editör/görsel yönetmeni Aşkın Güngör’dür. Kapak/çizimler Betül Gönüllü tarafından yapılmış olup iç sayfa uygulaması Bu Yayınevine aittir.

Kitabın giriş sayfasında o zamanlar İzmir Ticaret Odası Yönetim Kurulu başkanı olan Mahmut Özgener tarafından eserin neden yazıldığına dair ifadeler yer almaktadır. Ardından Çakmakçioğlu’na ait kısa bir özgeçmişe yer verilmiştir. Yazar çevirisinin başlangıcında Cumhuriyetimizin kurucusu ve Millî Mücadele’nin önderi Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ün hayatını çocukların anlayabileceği düzeyde kaleme aldığını ifade etmiştir (Çakmakçioğlu A. , Çocuklar için nutuk, 2018).

Önderimiz Atatürk Anlatıyor

Adnan Çakmakçioğlu tarafından kaleme alınmış 80 sayfalık kitap 1997’de Bu Yayınevi tarafından İstanbul’da basılmıştır. Kitabın kapak resmini Aydın Erkmen yapmış olup yayına Kadir Güneş hazırlamıştır. Kitabın önsözünde yazar, Atatürk ile ilgili düşüncelerini ifade etmiştir. Dört bölümden oluşan kitap sırasıyla; *Atatürk*, *Atatürk’ü Anlatıyor*,

Başkaları Atatürk'ü Anlatıyor, Atatürk Nasıl Bir Türkiye Özlüyordu? ve Atatürk'ün Söylevlerinden Alıntılar başlıklarını taşır (Çakmakçioğlu A. , Önderimiz atatürk anlatıyor, 1997).

Atatürk'ün Yaşam Öyküsü

Adnan Çakmakçioğlu'nun Mustafa Kemal Atatürk'ü çocuklara tüm yönleriyle tanıtmak ve benimsetmek için kaleme aldığı *Atatürk'ün Yaşam Öyküsü* adlı eseri, bir Atatürk kronolojisi özelliği taşır. 1881 yılında doğumundan başlayarak 1953 yılında naaşının Etnografya Müzesi'nden Anıtkabir'e taşınmasına kadar olan süreç anlatılır. Kitabın sonunda Atatürk'ün sağlığında açılan 7 adet Atatürk heykelinin açılışına dair bilgi ve fotoğrafların yer aldığı bir bölüme yer verilir. Toplam 80 sayfadan oluşan kitabın son baskısı 2013'te Bu Yayınevi tarafından yapılmıştır. Kitabın arka kapağında Atatürk portesi ve Çakmakçioğlu'nun 'Atatürk'ü sevmek ancak onun fikirlerini anlamakla olur. Türk insanına olduğu kadar, dünya insanına da ışık tutan bu büyük komutan ve devlet adamı sonsuza kadar yaşamaya devam edecektir' sözü yer alır (Çakmakçioğlu A. , Atatürk'ün yaşam öyküsü, 2013).

Atatürk Destanı

Yazarın, Bu Yayınevi tarafından 1997'de basımı yapılan 31 sayfalık kuşe kâğıt ve karton kapaktan oluşan eserini resimleyen Kayıhan Keskinok'tur. Kitap daha önce 1976'da Arkın Kitabevi tarafından *Mustafa Kemal Atatürk* adıyla basılmıştır. Kapak sayfasında Atatürk resmi ve arka kapağında ise Bu Yayınevi'nin 'Destan yazarı Adnan Çakmakçioğlu, Ressam Kayıhan Keskinok, yüce Atatürk'le dolu bir sevginin onurlu çizgilerini bu kitapta sergilediler. Mutluluğumuz, bu güneşin sonsuza kadar insanlığın yüreğinde ışıyacak olmasıdır' sözü yer alır (Çakmakçioğlu A. , Atatürk destanı, 1997).

Atatürk Şiirleri

Kasım 2005'te Bu Yayınevi tarafından basılan kitabı yayına hazırlayan Kadir Güneş, kapak resmini yapan Nazan Erkmen'dir. Kapak sayfasında ay yıldızlı bayrak üzerinde Atatürk, Anıtkabir ve çocuk resimleri vardır. Kitabın arka kapağında Atatürk, ay yıldız ve çocukların olduğu bir resim vardır. Ayrıca Çakmakçioğlu'nun 'Atatürk'ü sevmek ancak

onun fikirlerini anlamakla olur. Türk insanına olduğu kadar, dünya insanına da ışık tutan bu büyük komutan ve devlet adamı sonsuza kadar yaşamaya devam edecektir' sözü yer alır (Çakmakçıoğlu A. , Atatürk şiirleri, 2005).

1.3.5. Fabl Örnekleri

Küçük öykü türlerinden biri olan fabllara çocuk edebiyatında sıkça yer verilir. Kısa veya uzun türleri bulunan fabllarda hayvanlar, bitkiler ve varlıklar karakter olarak kullanılır. Bu varlıklara, insana ait bazı özellikler kazandırılarak kişileştirilir. Fabllarda kötü davranışlardan uzaklaştırma, doğru ile yanlış ayırt etme, iyiliğe ve doğruluğa yöneltme gibi eğitsel amaçlara yer verilir. Bu sayede çocuklar için eğitici ve öğretici metinler elde edilmiş olur. Çakmakçıoğlu, çocukların gelişimsel ihtiyaçlarını göz önüne alarak onlara yönelik fabl örnekleri kaleme almıştır.

Tilki Masalları Dizisi ⁴⁰

Tilki Masalları Dizisi ikinci sınıflar için hazırlanmış 7 kitaptan oluşur. Kitaplar sırasıyla *Tilki Hiç Altta Kalır Mı?*, *Maymunla Kaplumbağa*, *Kaplumbağa ve Dostu Fare*, *Aslanın Kuyusunu Kazan Tilki*, *Aslan Tilki ve Eşek*, *Tilki Bu Doymak Mı Bilir?*, *Akıllı Minik ve Arkadaşları* ismini taşır. Dizi, Serhat Yayınları tarafından 2004 yılında yayımlanmıştır.

Tilki Hiç Altta Kalır Mı ?

Tilki Hiç Altta Kalır Mı ?

Birgün leylek ile tilki arkadaş olur. Tilki leyleği akşam yemeğine davet eder fakat düz tabakta yemeği servis yaptığı için onu güç duruma düşürür. Bu olaydan sonra leylek de tilkiyi yemeğe çağırır. Uzun bir bardağın içine yiyecekleri koyup yemek yerken aynı zorluğu onun da yaşamasını ister. Tilki yaptığı hatanın farkına varıp pişman olur.

Balıkçıl Kuşu ve Balıklar

Yaşlı balıkçıl kuşu sürüye ayak uyduramadığı için sazlıkta kendine yuva yapıp böcek yiyerek yaşamını sürdürür. Deredeki balıklara yengeçle haber gönderir ve arkadaşlarının

⁴⁰ Araştırmalar sonucunda yazarın *Aslanın Kuyusunu Kazan Tilki*, *Tilki Bu Doymak Mı Bilir?*, *Akıllı Minik ve Arkadaşları* eserlerine ulaşamamıştır.

yakın zamanda onları avlamaya geleceklerini söyler. Balıklar telaş içinde dereden güvenli bir yere gitmeyi planlar. Balıkçıl, yengecin teklifiyle her gün 3 balığı başka bölgeye taşıyacağına söz verir. Yengeç balıkçılın onları yediğini anlayınca boğazını sıkıp kendini yere bırakmasını söyler. Planı bozulan Balıkçıl, kendine yeni bir yer bulmak için göç etmek zorunda kalır (Çakmakçioğlu A. , Tilki masalları dizisi tilki hiç altta kalır mı?, 2004).

Maymunla Kaplumbağa

Maymunla Kaplumbağa'nın Dostluğu

Yaşlı maymun incir ağacının tepesine kendisi için bir yuva yapar. Kaplumbağaya her gün incir attığı için bir müddet sonra arkadaş olurlar. Bu arkadaşlığı kıskanan anne kaplumbağa, baba kaplumbağaya hasta olduğunu ve ancak maymun kalbi yediği takdirde iyileşeceği yalanını söyler. Kaplumbağa dostlarıyla birlik olup eşini kurtarmak ümidiyle maymuna tuzak kurar. Maymun kaplumbağanın kendisini öldürteceğini anlayınca ona sitem eder (Çakmakçioğlu A. , Tilki masalları dizisi maymunla kaplumbağa, 2004).

Kaplumbağa ve Dostu Fare

Kaplumbağa ve Dostu Fare

Kaplumbağa, bahçedeki fareyle karşılaşınca neden orada olduğunu sorar. Fare, ev sahibinin kendisinden rahatsız olup evden uzaklaştırdığını, türlü zorluklar çektiğini anlatır. Bütün olanları dinleyen kaplumbağa minik dostuna daha derin sevgi besler. Ona merhametle yaklaşp çektiği acıları dindirmeye çalışır.

Karga Yılandan Nasıl Kurtulmuş?

Karga, dağın tepesindeki ağaca yuva yapar fakat yılanın her gün gelip yumurtalarını yemesine sinirlenir. Yılandan kurtulmak için dostu tilkiden akıl alır. Planladıkları gibi gidip köylü kadınlardan birinin altın gerdanını alıp yılanın yuvasına bırakır. Altının peşine düşen köylüler yılanı taşla öldürüp altın gerdanı alırlar. Bu sayede karga yılandan temelli kurtulur (Çakmakçioğlu A. , Tilki masalları dizisi kaplumbağa ve dostu fare, 2004).

Aslan, Tilki ve Eşek

Aslan, Tilki ve Eşek

Tilki, yıllardır yiyeceklerini kendisiyle paylaşan aslanı hastalanmış vaziyette görür. Aslan, tilkiden kendisine bir eşeğin kalbi ve kulaklarını getirmesini ister. Tilki türlü kurnazlıkla eşeği aslanın ayağına kadar getirir. Aslan ilk hamlede başarısız olup eşeği elinden geçirir. Tilki tekrar eşeği tuzağa düşürüp onu aslana parçalatır. Aslanın uyuduğunu görünce kalbini ve kulaklarını kendisi yer. Aslan uyanınca ‘Bunun kulakları ve yüreği nerede?’ diye hesap sorar ve Tilki, ‘Hiç yüreği ve kulakları olsaydı ikinci defa senin yanına gelir miydi?’ der.

Dilini Tutamayan Kaplumbağa

İki ördek, gölün suları azalıp kuramaya başlayınca başka bir yere gitmeye karar verir. Arkadaşları kaplumbağayı da yanlarında götürmek isterler. Yolculuk ederken konuşmaması hususunda onu uyarırlar. Çubuğun iki ucundan ördekler tutar ve ortasına kaplumbağa çenesini geçirir. Tam havalandıkları sırada kaplumbağa kendilerine doğru gelen kuş sürüsünü görünce konuşur ve yere düşer (Çakmakçıoğlu A. , Tilki masalları dizisi aslan, tilki ve eşek, 2004).

Küçük Yaramazlar Dizisi

0-3 yaş grubuna hitap eden toplam 12 adet fabl tarzında yazılmış kısa hikâyeden oluşur. El yazısı ile hazırlanmış dizinin ilk baskısı 1997’de Bu Yayınevi tarafından yapılmış olup beşinci baskısı 2010 yılında yapılmıştır. Serideki kitapların kapak ve iç resimleri Faruk Kutlu’ya aittir. Kitapların isimleri: *Çomak, Vakvak, Ponpon, Tintin, Hophop, Pofpof, Küçük Sandal, Bulut Kardeş, Keçi, Metin ile Sincap, Yaramaz Kayık, İki Arkadaş*.

Çomak

Hikâyede Çomak isimli köpeğin, en sevdiği uğraşı olan ip yumağı ile oynaması anlatılır. Çomak, bütün gün usanmadan ip yumağı ile oynayıp eğlenir (Çakmakçıoğlu A. , Küçük yaramazlar dizisi çomak, 2010).

Vakvak

Meraklı ördek yavrusu annesinden izin almadan dere kenarında dolaşırken ayın sudaki yansımasını görür ve onu kurtarmak için suya atlar. Az ötede ise içinden ses gelen kutuyu görünce gagasıyla kutunun bir ucunu kaldırmasıyla birlikte arıların saldırısına maruz kalır. Yorulan Vakvak, kayalık üstüne oturup dinlenmek ister, fakat kaplumbağanın üstünde

olduğunu fark eder. Türlü badireler atlattıktan sonra sahibi Ayşe, onu bulup eve götürür. (Çakmakçioğlu A. , Küçük yaramazlar dizisi vakvak, 2010).

Ponpon

Hikâyede Ponpon isimli tavşan yavrusu, annesi yemek aramaya gidince ondan habersiz etrafı keşfe çıkar. Çevredeki evler ilgisini çeker ve yakından izlemek ister. Fakat köpeklerle karşılaşınca ürküp bir kenara saklanır. Kaplumbağanın yardımıyla annesine kavuşunca yaptığından pişman olur, bir daha annesinin sözünden çıkmaz (Çakmakçioğlu A. , Küçük yaramazlar dizisi ponpon, 2010).

Tintin

Tintin isimli kuş, kocaman gagası olduğu için alay konusu olur. Onunla alay edenleri cezalandırmayı ihmal etmez. Hikâyenin sonunda güneşi gagalamak isterken gagasının bir kısmını kaybeder ve arzuladığı küçük gagaya sahip olunca yeni arkadaşlıklar edinir (Çakmakçioğlu A. , Küçük yaramazlar dizisi tintin, 2010).

Hophop

Sincap Hophop ve karga ceviz ağacına yuva yapar. Karga, arkadaşı sincabın yuvasında olmadığı bir gün fıstıklarını çalar. Sincap bütün bu olanlara çok sinirlenip karganın yuvasını ağaçtan aşağı atar. Yaptıklarından pişman olan karga, mahcubiyet içinde oradan uzaklaşıp kendine başka bir yuva bulmanın çaresini arar (Çakmakçioğlu A. , Küçük yaramazlar dizisi hophop, 2010).

Pofpof

Sumru, çok sevdiği kırmızı arabasına Pofpof ismini verir. Pofpof sabah erkenden kalkıp etraftaki hayvanlarla tanışır ve onlarla arkadaş olur. Sumru'nun en sevdiği oyuncak olarak odanın başköşesinde yerini alır (Çakmakçioğlu A. , Küçük yaramazlar dizisi pofpof, 2010)

Küçük Sandal

Küçük sandal annesi uyurken ipini çözüp denizde dolaşmak ister. Balıklarla arkadaş olmak maksadıyla denize dalmayı dener ve birkaç başarısız denemeden sonra bunun mümkün olmayacağını anlar. Annesi, küçük kayığın fırtınadan kendisini suya batırmasını istediğini duyar duymaz onu yanına alıp oradan uzaklaşır. Hikâyenin devamında küçük kayak, yavru yunus balığıyla arkadaş olur ve onunla saklambaç oynar (Çakmakçioğlu A. , Küçük yaramazlar dizisi küçük sandal, 2010).

Bulut Kardeş

Yavru bulut annesinden izin alıp gökyüzünde dolaşırken uçurtma uçuran çocuğa rastlar. Çocuktan kendisini de uçurmasını ister. Uçurtmanın üstüne binen yavru bulut uçmayı çok eğlenceli bulur. Akşam olunca annesine çocuklarla arkadaş olmak istediğini söyler. Annesi ise bunun mümkün olmayacağını, sadece yağmur olup yağarsa onlarla oyunlar oynayacağını söyler (Çakmakçioğlu A. , Küçük yaramazlar dizisi bulut kardeş, 2010).

Keçi

İnatçı keçi, evlerinin altındaki köprünün ortasında bekleyip kimsenin karşıya geçmesine müsaade etmez. Köprüden karşıya geçmek isteyen kaplumbağa ve minik kuzu inatçı keçinin boynuzlarından nasibini alır. İnatçı keçi serinlemek için girdiği nehirde boğulmak üzereyken onu kaplumbağanın kurtardığını görür ve bu kötü huyundan vazgeçer. Kaplumbağayı sırtına alıp onu gideceği yöne bırakır (Çakmakçioğlu A. , Küçük yaramazlar dizisi keçi, 2010).

Metin ile Sincap

Metin, annesiyle hayvanat bahçesine gidince oradaki hayvanları merakla inceler. Annesi cebinden çıkardığı cevizleri sincaba vermesini söyler. Metin söyleneni yapmayıp cevizleri kırıp kendisi yer. Çınar ağacının altından geçmek üzerelerken sincap Metin'in kafasına ceviz fırlatır. Durumu anlayan annesi, Metin'e kızar ve sadece kendini değil başkalarını da düşünmesi gerektiğini söyler (Çakmakçioğlu A. , Küçük yaramazlar dizisi metin ile sincap, 2010).

Yaramaz Kayık

Ali kâğıttan yaptığı kayığı suya bırakır ve onun yüzüşünü seyreder. Ali'nin çimenler üstünde uykuya daldığı zamanı fırsat bilen yaramaz kayık, suda gezinmeye başlar. Derinlere açıldığı için endişelenen kayık, balığın yardımıyla sahibinin olduğu kıyıya varır. Ali koşup kayığı kucaklar, yaramaz kayık da bir daha uzaklara gitmeyeceğine dair kendisine söz verir (Çakmakçioğlu A. , Küçük yaramazlar dizisi yaramaz kayık, 2010).

İki Arkadaş

İki arkadaş olan top ve çember birlikte yarışmaya karar verir. Yarışa bulutu dahil edince ikisinin sonu da hüsrana uğrar. Bulut çoktan dağları tepeleri aşmışken çember dala takılır, top suya düşüp ıslanır. Ali sabah olunca çember ve topunu arar. Bulutun yardımıyla onları bulup ona teşekkür eder (Çakmakçioğlu A. , Küçük yaramazlar dizisi iki arkadaş, 2010).

1.3.6. Tiyatro ve Piyesleri⁴¹

Edebiyat ve sanatla yakından ilgilenen Çakmakçioğlu, kültürümüzün önemli unsurlarından biri olan Nasreddin Hoca'yı da unutmaz. Okullar için 3 perdelik küçük komedi türünde yazdığı *Nasrettin Hoca* piyesini çocuk edebiyatına kazandırır. Yazar, Nasrettin Hoca'nın 'İpe Un Serme', 'Kazan Doğurdu' gibi bilindik fıkralarından esinlenip çocuklar için özgün bir piyes yazmıştır. Çakmakçioğlu'na ait diğer tiyatro eseri *Ay Işığında Dilek* ismini taşır. Kapak kompozisyonu Nevide Gökaydın tarafından yapılmış olup Ankara Neşriyatı tarafından 1963'te kitap hâlinde basılmıştır. Eserde sahne tasarımı da dâhil olmak üzere her şey detaylı biçimde anlatılır. Üç perdelik tiyatro oyunu sonrası çocuklar 'Çiçekleri Seviniz, Onları Koparmayınız, Ölürler' yazılı pankartla oyunu sonlandırırlar.

Türk çocuk edebiyatına pek çok ilki de kazandıran Çakmakçioğlu'nun Ankara radyosunda oynanmış radyofonik çocuk oyunları vardır. Radyofonik çocuk oyunları: *Ayşe'nin Bebeği*, *23 Nisan*, *Kasımpatı*, *Yaralı Sığırcık*, *Aya Giden Çocuklar*, *Küçük Mehmet*, *Ana Çınar*, *Özgürlük Türküsü*, *Üç Tekerlekli Bisiklet*, *Kahraman Durmuş*, *Sihirli Kelime*, *Küçük Kırmızı Balık*, *Küçük Taka*, *Çino-Tino-Pino*, *Mutlu Prens (Adapte)*, *Ay Hakanının Kızı*, *Küçük Boyacının Köpeği*, *Takırdak*, *Korkuluğun Dünyası*, *Bencil Dev*, *Bülbül (Adapte)*, *Papağan*, *Mavi Yunus*, *Küçük Kızılderili Tendo*, *Yıldız Çocuk*, *İyilikler Perisi*, *Dünya Çocukları*, *Kardan Adam*, *Balık Avı*, *Sihirli Kelime*, *Küçük Bir Kitabın Serüveni*, *Kızılderili*, *Manolya Ağacı*, *Yalancı Saksığan*, *Tarla Kuşları Gelinçe*, *Bisiklet*.⁴²

El Falı, *Kasa Hırsızı*, *Yirmi Sene Sonra* isimli eserleri radyofonik oyunlar grubuna dâhil edilir. Ayrıca Çakmakçioğlu'na ait *Atatürk'ü Seven Çocuk* eseri ise televizyon çocuk oyunu niteliği taşır.

Adnan Çakmakçioğlu müzikli çocuk oyunları da yazmıştır. Yazara ait müzikli çocuk oyunlarının isimleri: *Mavi Ceketli Korkuluk*, *Yedi Kızın Masalı* (1989), *İğde- Yasamak Güzel* (1989), *Bir Perdelik Çocuk Oyunu- Eleman A*, *Tarla Kuşları Gelinçe* (3 Perde), *Çoban Yıldızı* (3 Perde), *Beyaz Yakalar* (2 Perde, Korolu,1965).

1.3.7. Eğitim ve Ders Kitapları⁴³

⁴¹ Çakmakçioğlu'nun *Güz Şöleni* şiir kitabında *Öğretmenin Dünyası*, *Çoban Yıldızı*, *Tarla Kuşları Gelinçe*, *Beyaz Yakalar* isimli piyeslerin isimlerine rastlanılmıştır.

⁴² Yazarın Kızı Esi Çakmakçioğlu'nun bize ulaştırdığı listede bu eserlerin isimlerine rastlanılmıştır. Ayrıca *Güz Şöleni* şiir kitabının son sayfasında bu eser listesine ulaşılmıştır.

⁴³ Yazarın *Güzel Aritmetik 1*, *Doyumsuz Matematik* (1975), *Matematik- Doyumsuz Güzellik* (1991) eserlerine

Piyesler, Şiirler ve Açıklamalarla Belirli Günler ve Haftalar

Adnan Çakmakçıoğlu, öğrencilerin ve öğretmen meslektaşlarının faydalanması için *Piyesler, Şiirler ve Açıklamalarla Belirli Günler ve Haftalar* eserini kaleme almıştır. Yazar daha önceden yayınlanmış Belirli Günler ve Haftalar ile ilgili yayınların şiir, marş ve şarkılardan ibaret olduğunu tespit etmiştir. Kitapları oyun ve sahne etkinlikleri yönünden eksik bulmuştur. Bu eksikliği giderme yoluna gitmiştir. Eserde yer alan Belirli Günler ve Haftalardan bazıları; Dünya Çocuk Günü, İstanbul'un Kurtuluşu, Ankara'nın Başkent Oluşu, Cumhuriyet Bayramı, Kızılay Haftası, Atatürk Haftası, Öğretmenler Günü, Çanakkale Zaferidir.

Bu Yayınevi tarafından 2002 yılında İstanbul'da yayımlanan kitabın iç resimleri Faruk Kutlu'ya aittir. Bu kitap, Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 24.12.1992 tarihli kararıyla öğrencilere tavsiye edilmiştir (Çakmakçıoğlu A. , Piyesler, şiirler ve açıklamalarla belirli günler ve haftalar, 2002).

Belirli Günler ve Haftalarla İlgili Şiirler

Çakmakçıoğlu'nun çocuk edebiyatına kazandırdığı bir diğer eseri *Belirli Günler ve Haftalarla İlgili Şiirler* kitabıdır. Eskiden müfredatta yer alan 'Belirli Günler ve Haftalar' ile ilgili etkinliklerin sayısı çok azdır. Fakat günümüzde neredeyse her hafta mutlaka kutlanacak, hatırlanacak 'özel' ya da 'belirli' bir gün bulunur. Yazar, daha önceki dönemlerde yazılmış bulunan çalışmaları yetersiz bulur, böyle bir ihtiyacı karşılamak adına bu eserini hazırlar. Mümkün olduğu kadar hemen her konuda şiire yer verir. İlköğretim Haftası, Dil Bayramı, Yangın Haftası, Dünya Çocuklar Günü, Hayvanları Koruma Günü, Cumhuriyet Bayramı vb. içeriğe sahip şiirler kaleme alır. Şiirlerin tamamı çocukların seviyeleri dikkate alınarak bizzat Çakmakçıoğlu tarafından titizlikle yazılır.

Eserin ikinci baskısı İstanbul'da 2010 yılında Bu Yayınevi tarafından yapılmıştır. 80 sayfadan oluşan eserin iç sayfa tasarımı Lale Göktürk tarafından yapılmıştır. Kitabın kapak resmi Aşkın Güngör'e aittir.

Ders Kitaplarını Nasıl Kullanalım

ulaşılamamıştır.

Bu broşür, Öğretmeni İşbaşında Yetiştirme Bürosunca hazırlanan, B sersinin 10. kitabı olarak 1964'te ilk defa 5000 adet basılmıştır. İçeriği yazan Adnan Çakmakçioğlu, resimleyen Muammer Bakır'dır. Ders kitabı nedir? Ders Kitabı ve Öğrenci, Ders Kitabı ve Öğretmen bölümlerinden oluşan broşür, toplam 16 sayfadır. Her bölüm konu başlıklarına ilişkin resim görselleriyle zenginleştirilmiştir (Çakmakçioğlu A. , Ders kitaplarını nasıl kullanalım, 1964).

Öğretim Prensipleri ve Kontrolü

Adnan Çakmakçioğlu'na ait eser, Türk Dili Matbaası tarafından 1953'te yayınlanmıştır. Çakmakçioğlu'na göre öğretmenlik sanatı, bilgiyi kusursuzca çocuğa aktarmaktan ibaret değildir. Çocuk psikolojisinin modern eğitim prensiplerine hâkim olan yazar, meslekten edindiği tecrübeleri de işe koşarak öğretmen arkadaşlarına faydalı olabilmek adına bu eserini kaleme alır. Yazar tarafından belirlenen 10 adet mesleki prensip:

1. Öğretmeye teşebbüs etmeden önce tamamıyla hazırlıklı bulununuz.
2. Yaparak öğreniniz ve öğretiniz.
3. Öğretimi öğrenci için hazır hâle getiriniz.
 - a) Öğrettiğinizi niçin öğrenmesi gerektiğini açıklayınız.
 - b) Önce bildikleri ile münasebetlerini gösteriniz.
4. Öğretimi hakikate uydurunuz.
5. Öğretim yardım malzemesi kullanınız.
6. Öğretimin doğru olarak nasıl yapılacağı üzerinde durunuz.
7. Değişik öğretme tekniği kullanınız.
8. Gelişen öğretim kullanınız.
9. Öğrencilerin anlayacağı kelimeler, misaller ve yardımcı malzemeler kullanınız.
10. Yardımcılar kullanınız (Çakmakçioğlu, 1953, s. 5).

Çakmakçioğlu'nun belirlediği bu tespitler onun meslekte ne kadar başarılı bir öğretmen olduğunu kanıtlar niteliktedir. Yaklaşık 24 yıllık meslek hayatında layıkıyla mesleğini icra eder ve bununla yetinmeyip meslektaşlarıyla da buengin birikimini paylaşma gayreti gösterir (Çakmakçioğlu A. , Öğretim prensipleri ve kontrolü, 1953).

Modern Matematiğe İlk Adım

Çakmakçioğlu, öğrenimini matematik ve astronomi üzerine tamamlar. Edindiği bilgiler doğrultusunda matematikle ilgili kitaplar ve makaleler kaleme alır. *Modern Matematiğe İlk Adım* eseri bunlardan birisidir. Matematiğe karşı gösterilen önyargıları yıkmak ve

çocuklara matematiği sevdirmek için bu eserini eğitim camiasına kazandırır. Kitabın önsözünde yazara ait şu kıymetli cümleleri bulunur:

Dünya durmadan değişiyor. Eski bilgi ve metotların yerini yenileri alıyor. Yüzlerce yıl önce bir iki kişinin bildiği bir konu bugün ilkokul öğrencisinin bilgi dağarcığı içinde.

Matematik ilmi de eski yapısını durmadan değiştirmekte, el attığı alanlar genişlemektedir. Bu yüzden okullarımızda okutulan matematik programları bu yeni ve ileri anlayışa uygun bir biçimde yeniden ele alınmaktadır.

Ana ve babaların bu yeni bilgilerden uzak kalması çocuklarına yararlı olmalarını engellemektedir.

Bu kitap ilkokul öğrencilerine, ortaokul öğrencilerine, ileride okuyacakları yeni matematik hakkında ön bilgileri vereceği gibi ana ve babaların, bilemedikleri için ürettikleri bir konu hakkında merak ve endişelerini de giderecektir.

Bu umut ve istekle doluyum (Çakmakçıoğlu, 1975).

Bu kitap, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları tarafından 1975 yılında Ankara’da yayımlanır. Matematikle ilgili kavramların açıklaması görsellerle desteklenir.

İlkokulda Matematik Öğretimi

Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Okulları Genel Müdürlüğü Öğretmeni İş Başında Yetiştirme Bürosu’nun talimatıyla çıkarılan bülten, Çakmakçıoğlu’nun imzasını taşır. Çakmakçıoğlu, bu bültende ilkokul müfredat programında belirtilen esaslara yönelik edindiği tecrübeler doğrultusunda tavsiye niteliği taşıyan yardımcı görüşleri ele alır. Bültende yer alan konu başlıklarından bazıları: Kitaptaki Bilgileri Sınıflandırma, Matematiği Oyunla Öğretme, Çarpım Tablosunu Bölümlere Ayırma, Geometri Nasıl Yaşanır vb. Bültenin çıkarılmasındaki asıl amaç çocuklara matematiği sevdirmek, matematik dersini daha verimli ve eğlenceli hâle getirmektir. Bu bülten Ajans Türk Matbaası tarafından 1 Mart 1961’de Ankara’da çıkarılır

1.3.8. Adnan Çakmakçıoğlu’na Ait Makaleler

Çakmakçıoğlu, edebiyat dünyasına şiirleriyle katılır, ardından çeşitli öykü dizileri kaleme alır. Döneminin çok yönlü düşünce yapısı, onu çeşitli türde eserler yazmaya sevk eder. Çocuk edebiyatına ve eğitim camiasına kazandırdığı eserlerinin yanı sıra makaleleri de ayrı bir önem taşır. Milli Kütüphane arşivi taramaları sonucunda Çakmakçıoğlu’nun kendi alanıyla ilgili *Taş Devri Matematiği*, *İlkokul Matematik Öğretim Sanatı*, *Amerika’da Okul ve Çocuk Meseleleri*, *Öğretimi Güç Matematik Kavramları* ismini taşıyan toplam dört makale kaleme aldığı görülmüştür.

Taş Devri Matematiği

Adnan Çakmakçıoğlu, bu makalesinde insanlık tarihinde matematiğin ne zaman, hangi toplumlarda başladığına değinir. Avusturalya ve Polinezya'daki antropologların araştırmaları sonucu Taş Devri'nden itibaren insanların tuğlaları keşfiyle ilk matematiksel kavramların da ortaya çıktığını söyler. Yazar, sayının ilk gelişimine Avustralya'daki Kaminalol kabilesinde rastlandığını belirtir. Geometrik ilk alakayı, noetik insanın bir çömleğin döndürülmesi, pişirilmesi, boyanması sırasında bulduğunu ifade eder. Yazar, saymak için ilk etapta beş parmağın esas alındığını, yeni keşiflerle 5'li 10'lu sistemlere geçildiğini ifade eder. Matematik ilminin gelişmesinin Astronomi'ye büyük katkı sağladığını belirtir. Çakmakçıoğlu, makalesinde aritmetik ve geometrinin başlangıcını Taş Devri medeniyetindeki avcı ve çiftçi kabilelere dayandırır.

İlkokul Matematik Öğretim Sanatı

Çakmakçıoğlu, makalesinde ilkokul düzeyinde matematik öğretiminin inceliklerine değinir. İlk etapta matematik öğretiminin amaçları (tanımak, bilmek, kullanmak, uygulamak) açıklanır. Daha sonra somut ve soyut yönüyle ulaşılması istenen kavramlar belirlenir. Ardından problemin çözülmesi tekniğine ve alışkanlıklar basamağına geçileceğini ifade eder. Matematik ödevinin meydana gelmesini ve kişilik eğitimindeki rolünü açıklar. Öğrencinin ve öğretmenin nasıl değerlendirileceği açıklandıktan sonra en son aşamada yaratıcı öğretmen olmak için yapılması gerekenler açıklanır.

Amerika'da Okul ve Çocuk Meseleleri

Çakmakçıoğlu makalesinde Amerika'da okul yaşının 16 olduğunu söyler. Zekâ yaşı kaç olursa olsun her çocuğun normal eğitime akranlarıyla katıldığını belirtir. Zekâ engeli olan çocukların bile normal çocuklarla eğitime katılma hakkının olduğunu söyler. Kör öğrencilerin olduğu üç kişilik sınıflara yetkinlik ölçüsünde öğretmen tayin edildiğini ifade eder. 'Okulsuz çocuk', 'çocuksuz okul' kavramlarını açıklar. Yatağı mahkûm olan felçli bireylerin ayağına öğretmenin gittiğini söyler. Çoğu okulda ise az öğrenci ile eğitim faaliyetinin sürdürüldüğünü belirtir. Çocuk kulüpleri, gezileri ve kampları hakkında bilgilere yer verir. Amerikalıların güzel sanatlara, lisana, spora büyük önem verdiklerini söyler. Çakmakçıoğlu'na göre Amerika'da eğitimle ilgili dikkat çeken bir diğer husus zenci çocuklarla beyazların aynı okulda eğitim görme haklarının olmasıdır. Bütün bunlara

rağmen ÷lkedeki hırsızlık, cinayet, kaza gibi vakaların sık oluşunun nedenini 170 milyon gibi kalabalık insan kitlesinin bulunmasına dayandırır. Yazar, ÷lkemizdeki haberlerde kız kaçırma, kıskançlıktan ötürü birini öldürme gibi olayların sıkça haber konusu olarak sunulmasını doğru bulmaz. Amerika gazetelerinde çocukların önüne böyle tahrik edici haberler sunulmadığını ifade eder.

Öğretimi Güç Matematik Kavramları

Yazar bu makalesinde ortaokul matematik konuları içinde yer alan çocuklar tarafından öğrenilmesi güç olan matematik kavramlarına değinir. Çakmakçioğlu'na göre matematik dersinin korkulur bir ders olmasının sebeplerinden biri de ders kitaplarının çocukların niteliğine ve niceliğine göre ayarlanmamasıdır. Yazar, çocukların algı ve kavrama yetisine uygun olacak biçimde düşünce ve işlemlere yer verilmesi gerektiğini vurgular. O, matematik disiplininin günlük hayatla ilişkilendirilip somuttan soyuta olacak şekilde öğretilmesinden yanadır.

İKİNCİ BÖLÜM

ÇOCUK EDEBİYATI

2.1. Çocuk Edebiyatı Nedir?

Çocuk edebiyatının hedef kitlesi çocuk olduğu için öncelikle çocuk ve edebiyat kavramlarının tanımlanması gerekir. Çocuk kavramı için farklı yazarlar tarafından çeşitli tanımlar yapılmıştır. Demirel'in tanımına göre "Çocuk, doğduğu andan itibaren kendine has bir karaktere, davranışa, duyguya, zekâyâ ve görünümüne sahip olan; içinde bulunduğu her bir yaşa göre ayrı ayrı fiziksel, ruhsal ve zihinsel özellikler gösteren ve bu özellikleri henüz tam olarak yerli yerine oturmamış olan; bütün bunların yanında yaratıcı özelliği en zengin ve en renkli süreci kapsayan, kendine özgü ilgi ve ihtiyaçları olan insan yavrusudur" (Demirel, 2011, s. 4).

Oğuzkan'ın verdiği bilgilere göre; "Çocuk, iki yaşından ergenlik yaşına kadar süren büyüme dönemi içinde bulunan insan yavrusu veya henüz erinlik dönemine erişmemiş kız veya erkek yahut bebeklik çağı ile ergenlik arasındaki gelişme döneminde bulunan insan olarak tanımlanmaktadır" (Oğuzkan, 1997, s. 11).

Benzer yönlerle dikkat çekmekle birlikte Yalçın ve Aytaç ise "Kendine özgü algıları olan, dünyayı kendi bakış açısıyla değerlendiren; sosyal, dilsel, ruhsal yetileri henüz tam olarak gelişmemiş ya da yetişkinlerin dünyasıyla bütünüyle örtüşmeyen iki yaşından ergenlik çağına kadar büyüme dönemi içinde bulunan insan yavrusu; henüz ergenlik dönemine erişmemiş kız ve erkek" (Yalçın ve Aytaç, 2016, s. 13) şeklinde tanımlamaktadır. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi'ne göre ise on sekiz yaşına kadar her birey çocuk sayılmaktadır. Çocuk tanımı noktasında farklı disiplinlerde çeşitli tanımlar yapılsa da temelde toplumun kültürel ve yapısal bileşeni olarak çocuk, yaşam zincirinin doğal ve değişmez bir halkasıdır.

Prof. Dr. Gürsel Aytaç'a göre "Edebiyat; malzemesi dil, kaynağı yaşantılar ve hayal gücü olan bir yaratıcılık, başka deyişle sanat dalıdır" (Aytaç, 2003, s. 5). Bu iki kavramın bir aradalığıyla 'çocuk edebiyatı' kavramı ortaya çıkmaktadır. Sözlü edebiyatta çocuğa hitap eden ürünler bulunsun da "XIX. yüzyılın ikinci yarısına kadar çocuk edebiyatına dönük bir

çalışma görülmez. Tanzimat'ın başlangıcıyla birlikte çocuğa, çocukluğa ve çocuk edebiyatına dönük yeni bakış açıları çıkmaya başlar” (Neydim, 2000, s. 26). Bu bağlamda çocuk edebiyatı kavramı geç fark edilen bir alan olmuştur. Modern çağda çocuğa verilen değerin artması çocuk edebiyatının oluşturulmasına katkı sağlamıştır. Çocukların duygu, düşünce, ilgi ve ihtiyaçlarının yetişkin bireylerden çok farklı olması, onlara özgü edebiyatın varlığını zorunlu kılmıştır. Çocuğun sosyal yaşamın bir parçası olduğu ve toplumun ayrılmaz bir parçası olduğu görüşünden hareketle çocukluk incelenmeye başlanmıştır.

Çocuk edebiyatı için yapılan tanımlar çeşitlilik göstermekte olup benzer tanımlarla da karşılaşmak mümkündür. Sever, çocuk edebiyatını şöyle tanımlar: “Erken çocukluk döneminden başlayıp ergenlik dönemini de kapsayan bir yaşam evresinde, çocukların dil gelişimi ve anlama düzeylerine uygun olarak duygu ve düşünce dünyalarını sanatsal niteliği olan dilsel ve görsel iletilerle zenginleştiren, beğeni düzeylerini yükselten ürünlerin genel adı” (Sever, 2012, s. 9).

Can Tüfekçi'ye göre ise çocuk edebiyatı;

Çocukluk dönemi içinde bulunan bireyler için özel olarak içselleştirilerek yazılan; çocuğun zihinsel, duygusal, sosyal ve dilsel gelişimini göz önünde bulunduran; çocuğun yeteneklerinin açığa çıkmasına yardımcı olan; geçmiş, bugün ve gelecek arasında bir bağ kuran; kültürel mirasa sahip çıkarak onun genç nesillere aktarılmasında işlevsel olan; amaçlı, disiplinler arası ve çağın değerlerini barındıran; bunu yaparken okuduğunda farkındalık yaratarak sağlam bir estetik duygusunun oluşmasına katkıda bulunan edebi bir türdür (Tüfekçi, 2014, s. 9).

Çocuk edebiyatı alanında değerli eserler veren Mustafa Ruhi Şirin'e göre:

Çocuk edebiyatı, temel kaynağı çocuk ve çocukluk olan; çocuğun algı, ilgi, dikkat, duygu, düşünce ve hayal dünyasına uygun; çocuk bakışını ve ‘çocuk gerçekliğini yansıtan; ölçüde, dilde, düşüncede ve tiplerde “çocuğa göre” içeriği yalın biçimde ve içtenlikle gerçekleştiren; çocuğa okuma alışkanlığı kazandırması yanında, edebiyat, sanat ve estetik yönden gelişmesine katkı sağlayan, çocuğu duyarlı biçimde yetişkinliğe hazırlayan bir geçiş dönemi edebiyatıdır (Şirin, 2007, s. 16).

Çocuk edebiyatı ile edebiyatın birbirinden tamamen ayrı kavramlar olduğunu söylemek yanlış olabilir. Mustafa Ruhi Şirin, çocuk edebiyatı hakkındaki yanlış görüşleri üç grupta değerlendirir:

- Bazı yetişkinler, çocuk kitabının, yetişkinlere hitap eden bir temanın basite indirgenmiş bir edisyonu olması gerektiğini düşünenlerdir. Bu görüş, çocuğun kendine özgü bir dünyası olduğunu kabul etmek yerine, onu ‘minik yetişkin’ olarak görür.
- Bir diğer görüşte, çocukluk döneminin insan yaşamında kısa bir yer tuttuğu, bu nedenle çocukluk deneyimlerinin önemsiz, hızla geçilmesi gereken bir dönem olarak düşünülmesi anlayışı yer etmektedir.
- Üçüncü görüş ise, çocuk edebiyatının yetişkin edebiyatından farklı olduğu, edebî tarafından çok, ahlaki ve pedagojik yönlerinin önemli olduğu biçimindedir (Şirin, 2002, s. 42).

Çakmakçıoğlu'nun çocuk edebiyatına dair düşüncelerine, Ferda Büyükkoyuncu'nun yazar için 98. Doğum Gününe İthafen yazmış olduğu yazıda rastlanır:

Yok sayılmasına rağmen dünyada çocuk ve gençlik edebiyatı diye bir alan vardır. Bu alanda üreten yazar sayısı 5-10 kişiyi geçmez. Bizden sonra da yazacak kişiler olmalı. Bu amaçla, bu alanda yazabilen kişileri ortaya çıkarmalı, yüreklendirip yazmalarını sağlamalıyız. Var mısın, böyle bir yarışma düzenleyelim? Ben tüm organizasyonunu yaparım, siz de yayınevi olarak bu yarışmanın sahibi olun ve öncü olup devam ettirin (Büyükkoyuncu, 2020).

Bu önerisiyle yazar, dönemindeki çocuk edebiyatına yönelik sabit algıyı yıkmakla kalmayıp çocuklara ve gençlere yönelik eser verilmesi yolunda öncü olmuştur. Türk edebiyatında çocuk edebiyatı türündeki eserlerin eksikliğinin farkında olan Çakmakçıoğlu; Amerika'da aldığı eğitimler, yazma yeteneği, idealist bakış açısı ve her şeyden önemli eğitimci ruhu sayesinde dönemin ihtiyacı olan başarılı ürünlere imza atmıştır.

Bütün bu söylemlerden hareketle çocukluk, insan yaşamının başlangıcına tekabül eden, gelişim açısından içinde kritik dönemleri içinde barındıran, edinilen deneyimlerin hayatın temel dinamiğini oluşturduğu ve kişiliğin temelini atıldığı önemli bir dönemdir. Çocukluk döneminde kazanılan bilgiler ilerleyen dönemlerde bireyin yaşantısına yön vermektedir. Milletleri yarınlar taşıyacak olan çocukları temele alan çocuk edebiyatına hak ettiği değerin verilmesi milletleri de aydınlığa taşıyacaktır.

2. 2. Çocuğa Görelilik ve Çocuk Gerçekliği

Çocuk edebiyatı ürünleri, çocuğun çok yönlü gelişimine katkıda bulunmakla beraber çocuklara okuma alışkanlığı kazandıran ve çocuk edebiyatının çocukla buluşmasını sağlayan yapıtlardır. Çocuk edebiyatı ürünlerinin nitelikli olabilmesi için dikkat edilmesi gereken belirli hususlar vardır. Mustafa Ruhi Şirin'e göre bu başat nitelikler 'çocuğa görelilik' ilkesi ve 'çocuk gerçekliği'ne uygun yazılmış edebiyattır (Şirin, 2019, s. 24).

Çocuk edebiyatı alanında pek çok çalışmaya imza atan Şirin'e göre; "Çocuğa görelilik bir yapıtın çocuğun seviyesine inerek onun anlayabileceği bir dil kullanıp ilgi ve ihtiyaçlarına göre tasarlanması demektir. Çocuğu iyi tanımadan da onun için yazılacak eserler, amacına ulaşmamış olacaktır. Bu nedenle çocuk edebiyatı ürünleri çocukları iyi tanıyarak onların nelerden hoşlandığını bilerek hazırlanmalıdır" (Şirin, 1998, s. 4).

"Çocuk gerçekliği' kavramı gelişimsel özellikleri ve öğrenme gereksinimlerini bilmeyi ve nitelikli uyaranlarla yanıtlamayı işaret eden bir kavramdır" (Canlı, 2015, s. 112).

Çocuk kitaplarında bu ilkelerin gerçekleşmesi kitaptaki görseller, sözcükler ve kahramanlar ile mümkün olmaktadır. Çocuk kitabının içeriğinin her anlamda önemli olduğu söylenebilir. Kitabın teması ve konusu bu ilkeler üzerinden oluşturulacak, iletilmek istenen mesajlar da kahramanlar üzerinden çocuk okura verilecektir.

Her çocuğun kendine özgü bir hayal dünyası bulunmakta olup çocuklar öznel düşüncesiyle hayal kurarak kendilerini ifade ederler. Yetişkin bir insanla çocuk aynı olaya farklı açılardan bakar. Çocuk gerçekliğinin bilincinde olup çocuğun gelişimsel özelliklerini dikkate alarak yazınsal ihtiyaçlarını karşılar nitelikte eserler kaleme alınmasıyla çocuk, değerli olduğunu hissederek çevresiyle sağlıklı bir iletişim içerisine girecektir.

2. 3. Çocuk Edebiyatının Kapsamı, Amaç ve İşlevi

Çocuk edebiyatının temel amaçlarından biri çocukların yaratıcı ve özgün düşünmesini sağlayarak, bilgiyi öğrenmekten ziyade bilgiyi keşfetme ve manipüle etme yeteneğini kazanmalarına rehber olmaktır. Okuma kültürü edinen, sorgulayıcı, eleştirel ve yaratıcı düşünme yeteneğine sahip, sağlıklı bir kişiliği olan bireyler yetiştirmek çocuk edebiyatının başat görevidir.

Çocuklar okuyarak farklı dünyaları, fikirleri, insanları tanımaktadır. Kitaplar çocuklara geniş bir pencere açmakta, onların hayal dünyasını zenginleştirmektedir. Çocukları iletisi sağlam bir kurguya oturtulmuş, orijinal karakterlerle zenginleştirilmiş çocuk kitaplarıyla yetiştirmek okuma kültürü oluşturma'nın önemli bir noktasıdır. Çocukları okuma kültürü edinmiş bireyler olarak yetiştirmek maksadıyla çocuklarda okuma sevgisi ve okuma kültürü oluşturmak için atılacak ilk adım çocuk edebiyatı ürünlerinden yararlanmak olacaktır. Çocukların gelişim özellikleri yetişkin bireylerden farklı olduğu için onların gelişimlerine hitap edecek düzeyde eserlerden oluşan bir edebiyat oluşturulmalıdır.

Çocuk edebiyatı, bireyin önemini ortaya koymak, dahası yaratıcılığını geliştirmek için ortak bir kültürel çerçeve oluşturur. Gelişmiş bireylerden oluşan toplum, büyük uygarlıklar kurabilir ve daha mutlu bir dünya oluşturabilir. Bu anlamda her toplumun bireyi korumaya, yaratıcılığını ve girişimciliğini geliştirmeye özen göstermesi gerektiği söylenebilir (Güleryüz, 2006, s. 37).

Çocuk kitaplarının eğitici ve öğretici boyutunun dışında çocuğun hayatı anlamlandırmasını kolaylaştıracak etkileri de vardır. “Çocuğun önce ailede, sonra okulda ve sosyal çevre içinde başkalarıyla iyi ilişkiler kurmasında, toplumsal kurallara uymasında, üzerine düşen görevleri yapmasında ve haklarını kullanmasında çocuk kitaplarının önemli

bir yeri vardır” (Demirel, 2010, s. 28). Çocuk okuduğu kitapta geçen olayları, kahramanların davranışlarını kendine örnek alıp benimser.

Çocuğun kitapla erken yaşta tanışması, kitapları sevmesi ilerleyen yıllarda okuma alışkanlığı kazanmasında önemli bir etkidir. Okumayı seven bir çocuk, hayatının her evresinde kitaplara tutunabilecektir. Ayrıca çocuğun boş zamanı verimli ve eğlenceli geçirilmesi ruhsal ve sosyal gelişimini destekleyip çocuğun edebî bir görüş kazanmasına olanak sağlar.

Bu tanımlardan hareketle çocuk edebiyatı amaç ve kapsam olarak çocukların bütün çocukluk dönemlerini içine alan, onların büyüme ve gelişmelerine, hayal, duygu, düşünce, yetenek, zevk ve duyarlılıklarına katkıda bulunan bir yazma sürecidir.

Çocuk edebiyatı içerisinde öncelikle bu dönemin duygu, düşünce ve hayal dünyasına inilmesi gerekir. Çünkü çocuk adı verilen birey, bir yetişkinden farklı düşünen, farklı algılayan ve farklı gözlemleyen kişidir. Bu nedenledir ki çocuk ve çocukluk dönemi asla küçümsenmemesi gereken önemli bir dönemdir. Bu dönemi idrak eden çocuğun hassasiyetlerinin, ihtiyaçlarının ve isteklerinin önemsenmesi gerekir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ÇOCUK EDEBİYATINDA ADNAN ÇAKMAKÇIOĞLU

3.1. Çocuk Edebiyatında Adnan Çakmakçioğlu

Edebiyat dünyasına ilk önce şiirleriyle dâhil olan Çakmakçioğlu, matematik ve astronomi eğitimi görmesine rağmen 76 yıllık ömrünü edebiyat ve sanatla iç içe geçirir. *Türk Dili, İstanbul, Varlık* gibi çeşitli edebiyat dergilerinde şiirlerini yayınlarken ‘Ardağı’ mahlasını kullanmayı tercih eder. Çocukları çok sevdiğini her fırsatta dile getiren yazar, onlara hitap etmek adına çocuk edebiyatı alanında birçok türde eser kaleme alır. Roman, hikâye, fabl, tiyatro oyunları, radyofonik çocuk oyunları ve daha nice... Kaleminin bu nedenli çeşitli oluşunda öğretmenlik mesleğini icra ederken edindiği mesleki tecrübelerin ve yurtdışında aldığı eğitimlerin katkısı büyüktür. Öğretmenlik, yöneticilik, jüri üyeliği yapan Çakmakçioğlu ayrıca düzenlediği festival, edebiyat yarışmaları ve söyleşileriyle yayın dünyasına canlılık kazandırır.

Çocuk öyküleri üzerine 1965 yılında eğilen Çakmakçioğlu, farklı içeriğe sahip birçok öykü dizisini çocuk edebiyatı alanına kazandırır. Eğitimci yazar Çakmakçioğlu, kendisi gibi başarılı çok sayıda öğretmenin yetişmesine de vesile olur. Ayrıca öğretmen meslektaşlarına yönelik *Öğretim Prensipleri ve Kontrolü, Ders Kitaplarını Nasıl Kullanalım?* isimli kılavuz kitaplar hazırlar. Matematik ve astronomi mezunu olmasının verdiği bilgi ve tecrübeyle *Taş Devri Matematiği, Modern Matematiğe İlk Adım, Güzel Aritmetik, İlkokul Matematik Öğretim Sanatı, Öğretimi Güç Matematik Kavramları* adını taşıyan makalelerini kaleme alır.

Resme karşı ilgi duyan Çakmakçioğlu, şiir kitaplarındaki çizimleri, bazı öykülerindeki resimleri kendisi yapar. Balıkesir Erdek’te resim sergisi açar. Kendisine ait karikatürleri yerli, yabancı çeşitli mecmularda yayınlar. Klasik müzik onun hayatında önemli bir yer edinir. Çakmakçioğlu keman çalar ve müzik öğretmeni arkadaşlarıyla piyano çalışması yapar.

Çocuklara millî bir duyarlılık kazandırmak amacıyla Mustafa Kemal Atatürk tarafından yazılan *Nutuk*’u *Çocuklar İçin Nutuk* adıyla yeniden sadeleştirip düzenler. Kitapta önemli

tarihleri şiirsel bir dille anlatmayı tercih eder. Çakmakçioğlu; *Atatürk Destanı, Atatürk Şiirleri, Önderimiz Atatürk Anlatıyor, Atatürk'ün Yaşam Öyküsü* kitaplarıyla Atatürk'ü Türk çocuklarına anlatıp ve onun ülküsünü aktarmak ister.

Cumhuriyet döneminde 'fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür' nesillerin yetiştirilmesi gayesiyle çağın gereklerine göre bu nesilleri yetiştirecek kurumların kurulması ve eğitimcilerin yetiştirilmesine çok önem verilmiştir.

Genç Türkiye Cumhuriyeti, yaşamını yönetme becerisi kazanmış, düşünen, duyarlı, yenilikçi, çok yönlü ve donanımlı bir modern insan ülküsü yaratma arzusu içindedir. Çünkü demokratik, çağdaş toplumlar böyle düşünen, hisseden ve uygulamaya koyabilen bilinçli, yetenekli ve girişimci nesillerle varlık gösterebilir. Bu nesilleri yaratabilmenin en önemli koşulu ise okuma kültürü kazanmış bireyler yetiştirmektir. Bilimi, sanatı üretecek ve toplumsal bir faydaya dönüştürecek bireyler erken çocukluktan itibaren okumaları ekseninde kendi özerk kişiliği geliştirebilmiş olanlardır. Bu ülkünün önemli bir temsilcisi ve takipçisi olarak görebileceğimiz Adnan Çakmakçioğlu, bu hassasiyet ve erekle kalem faaliyetlerine başlamıştır. Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin temellerinin her bakımdan güçlendirilmeye çalışıldığı bir dönemin içine doğan ve bu farkındalıkla hareket eden yazar, kalem tecrübelerini bu yolda sürdürmüştür (Kaplan, 2024, s. 130).

Çocuk edebiyatı ürünleri, çocuğun bütünsel gelişimine katkıda bulunan, düşünen bireyler yetişmesini sağlayan, okuma alışkanlığı kazandıran yapıtlardır. Bu doğrultuda çocuk edebiyatı ürünlerinin bünyesinde bazı temel nitelikleri barındırması gerekmektedir. Çocuk edebiyatına özgü olan bu temel nitelikler 'çocuk gerçekliği' ve 'çocuğa görelilik' ilkeleridir.

Çocuk için yazmayı düşünmek beraberinde çocuğa göreliliği getirir. Konuyu okuyucuya nasıl aktarmalıyım hususunda kafa yorulması 'çocuk edebiyatı' açısından vazgeçilmez bir gereksinimdir. "Dolayısıyla çocuğa göreliliğin bir başka yolu ise çocukça olmayan ancak çocuksu olma prensibinde gizlidir: Çağdaş çocuk yazını, çocuğa uygun olmalı ancak çocukça olmamalı, çocuğun kültür gelişimine, düş gücünün gelişimine katkı sağlamalıdır" (Dilidüzgün, 2004, s. 18).

Çakmakçioğlu'nun eserlerini çocuk edebiyatı bağlamında değerlendirmek gerekirse onun eserlerinde çocuk, serüvene çıktığı kitapla birlikte kendi yaşamından, düşüncelerinden, duygularından izler bulur. Çocuğun ve çocuk gerçekliğinin bilincinde olan yazar, vermek istediği mesajı çocuk bakış açısıyla iletir. "Çocuk, yaşadığı dünyadan, toplumdaki ayrı düşünülmemeyeceğine göre çocuk yazını, yaşamdan yola çıkmalı, yaşamda var olan her şey estetik, mizah ve fantezi ile birlikte yaşamda olduğu gibi olayların akışı içinde verilmelidir" (Cengiz, 2000, s. 49). Çakmakçioğlu, günlük yaşamdan kesitler sunduğu hikâyelerini estetik bir düzen içinde oluşturur, yer yer mizah unsurlarına da yer vererek anlatımı canlı tutar.

Kitabın içerik özelliklerinden birisi olan dil, çocuk kitaplarında diğer önemli bir unsurdur. “Çocuğun anadilini kullanma ve öğrenme becerisini geliştirmede okuma etkili olduğundan, çocuk kitaplarında dil akıcı, tümce ve paragraf uzunlukları, kullanılan sözcükler çocuğun gelişimine ve sözcük dağarcığına uygun olmalıdır” (Cengiz, 2000, s. 49). Çakmakçioğlu’nun çocuk kitaplarında anlatımın sadeliği dikkat çeker. Yazar duru, akıcı, açık bir anlatımla daha etkili ve anlaşılır ürünler ortaya koyar, yüklü ve yoğun bir anlatımdan kaçınır. Ayrıca Çakmakçioğlu, çocukların gelişim dönemlerine uygun ürünler üretme hususunda gayret göstermiştir. Hikâye ve romanlarındaki cümle ve paragraf uzunluğu çocukların gelişimine ve sözcük dağarcığına uygundur. Yazar, çocuk edebiyatına yönelik kaleme aldığı eserlerinde Türkçe kelimeleri kullanma hususunda hassas davranır, yabancı kelimelere çok nadir yer verir.

Selahattin Dilidüzgün’ göre “Otoriter, tek bakış açılı ve didaktik kitaplar, çocuğun eleştirel düşünme becerisini engelleyecektir. Bu yüzden kitaplar, çoklu bakış açısına sahip, anti otoriter, yazarın çocukla el ele tutuşup dünyayı birlikte keşfettikleri bir tarzda yazılmalıdır” (Dilidüzgün, Çağdaş çocuk yazını, 1996, s. 44-123). Çakmakçioğlu, çocuk kitaplarında dikte edici tutum içinde olmaz, aksine çocuğa seçme özgürlüğü tanır, onu eleştirel düşünmeye sevk eder.

Çakmakçioğlu’nun hikâye ve romanlarında seçtiği kurgu kahramanı durağan değil devingen bir karakter sergiler. Öykünün başlangıcıyla sonucu arasındaki kesitte değişim gösterir, yeni kişisel davranışlar edinir ve yeni değerler geliştirir.

Çocuk kitaplarında iç yapı unsurları kadar dış yapı unsurları da büyük önem taşır. Kitabın, çocukta olumlu duygular uyandırabilmesi için biçim ve dış görünüş olarak renkli, resimli, ilgi çekici ve kolay taşınabilir olması gerekir.

Çakmakçiolu hikâye ve romanlarında çocukların algılama düzeyine uygun, metinleri açıklar nitelikte estetik değeri olan resimleri kullanmayı tercih eder. Hatta yazar bazı öykü kitaplarının resimlerini çocukların düzeyine uygun olacak biçimde kendisi çizer.

Okuma ediminin ilk aşamasında okur, kitapta canlandırılan kurmaca dünyayı gerçek sanarak kitaptaki kahramanla özdeşim kurar. Özellikle ilköğretimin ilk yıllarındaki çocuk, okuma ediminin ilk aşamasındadır. Anlatılanları gerçek sanma eğilimindedir. Bu nedenle çocuk kitaplarında verilmek istenen iletilerin içeriği çok önemlidir. Çocuk kitapları çocuğa belli bir ideolojinin görüşlerini empoze eden nitelikte olmamalıdır (İpşiroğlu, 1993, s. 48).

Çakmakçioğlu eserlerinde ideolojik görüş empoze etme niyetinde değildir. Eserlerinde çocuk dünyasının masum, temiz hâlini en güzel şekilde yansıtmaya amacı güder, çocuklarla

yakınlık kurmanın yolunu hayvanlarla dostluk kurmakta bulur. Kurgu kahramanlarının büyük bir kısmı hayvanlardan seçilir.

Yazarın paylaşmak istedikleri çocuğun yaşamında anlam bulabilmelidir. Demokratik yaşamın ve iletişimin hem bireysel hem de toplumsal sorunları çözmedeki önemi çocuğa sezdirilmelidir. Yeni yaşantılar sunan çocuk eserleri, bu yaşantılardan çıkarımlar yapma sorumluluğunu çocuğa bırakmalıdır (Sever, 2003, s. 192). Çakmakçıoğlu, çocuklara bireysel ve toplumsal sorunları çözme konusunda eserlerinde önemli mesajlar verir. En çok yoğunlaştığı toplumsal sorunlardan birisi de çevre kirliliğidir. İnsanların çevreye verdiği zararı eleştiren yazar, gelecek nesile temiz bir dünya bırakma arzusu içindedir. Hikâyelerinde çevre kirliliğinin farklı boyutlarına dikkat çekmek isteyen yazar, çıkarım yapma özgürlüğünü yine okura bırakır.

Çocuk edebiyatı yapıtlarında dikkat edilmesi gereken hususlardan biri çocuğun metni okurken zevk alması, eğlenmesi aynı zamanda düşünerek çıkarımlarda bulunmasıdır. Bu noktada, çocuk edebiyatı yazarlarından çocuğun ufkunu açan ve çocuğa göreliğin farkında olan bir üslupla yapıtlar ortaya koyması beklenir. Çünkü çocuk okuduğundan çıkarımlarda bulunarak kendi değer yargılarını oluşturur. Çakmakçıoğlu bu minvalde çocuğu okurken eğlendiren diğer yandan da düşünmeye sevk eden eserler kaleme almıştır.

Çakmakçıoğlu, çocuk edebiyatı alanında birçok ilke imza atan örnek bir şahsiyettir. Daima yeni fikirler üretme çabasıyla Türk çocuk ve gençlik edebiyatına büyük katkılar sağlamıştır.

Adnan Çakmakçıoğlu, kaleme aldığı hikâye ve romanlarında çocuklara aşlamak istediği belli başlı konuları farklı kurgularla ele alır. Bu bağlamda onun eserlerinde başta hayvan ve doğa sevgisi olmak çevre bilinci, kurtuluş öyküsü/millî değerler, geleneksel oyunlar, örnek davranışlar, yanlış davranışlar, ekonomik sıkıntı ve yoksulluk, dede-torun sevgisi, dostluk ve arkadaşlık, anne-baba sevgisi, çocuk işçi, kötü alışkanlıklar, Atatürk ve meslekler konularını işlediği görülür.

3.1.1. Hayvan ve Doğa Sevgisi

Çocukların hayatında hayvanların yeri daima bir başkadır. Çocuklar, çevreleriyle etkileşime girmeye başladıkları andan itibaren etraflarındaki hayvanlara karşı sevgi duyup onlarla arkadaşlık kurar. Onlara hayvanları sevdirmede kitapların rolü çok büyüktür. Yazar çocuklara hitap edip onlarla gönül bağı kurmanın yolunu çocukların en yakın dostu olan

hayvanları hikâyelerinde sıkça yer vermekte bulur. Çakmakçıoğlu'nun eserlerinde hayvanlar, bitkiler, ağaçlar, çiçekler, böcekler çocuklarla oyun arkadaşı gibidir.

Çakmakçıoğlu, çocukların hayvanlarla olan dostluğuna pek çok eserinde yer verir. *Suna* isimli hikâye kitabında ana kahraman Suna kuş, ateşböceği, kelebek ve kedilerle arkadaş olmakla kalmayıp bizzat onların kılığına girip insanların onlara karşı yaptıkları olumsuz davranışlara şahit olur. Yazar bir nevi okuruna empati kurmayı öğretir, çocuklara vermek istediği mesajı kurgu kahramanları aracılığıyla verir.

Doğada canlılar ve insanlar iç içe yaşar. İnsanlar gibi hayvanların da ailesi olduğuna dikkat çekmek isteyen yazar, gereksiz yere bir canlıyı avlamanın yanlışlığına dikkat çekmek ister. Manolya Dizisi'ne ait *Karaca* hikâyesinde babasının av dönüşü küçük bir karaca yavrusu getirdiğini gören Adnan, bu duruma çok sevinir. Onu evlerinin etrafındaki otlakta dolaştırır. Karacanın annesi yavrusunu almaya onların kapısına gelir. Babasıyla Adnan arasında şu diyalog geçer:

“-Anne karacayı vuracağımı mı sandın yoksa? Bu hiç aklıma gelmemişti.

-Yooo baba.

-Nasıl vururdum onu? Yavrusu ne yapardı sonra?” (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi karaca, 2000).

Babasıyla aynı fikirde olan Adnan, diğer avcılarının bu karacayı vurmasından endişe duyar.

Çakmakçıoğlu, insanların hayvanlara karşı düşmanca adlandırmalarda bulunmasını eleştirir. Kötü adlandırmalar yerine çocukların hayal dünyasından ilham alarak onlara bir ayrıcalık verilmesinden yanadır. Beyaz Dizi'de yer alan *Masaldaki Dünya* eserinde Mert, martıların mavi olmasını hayal eder ve onlara kötü yakıştırmalar yapılmasını doğru bulmaz. “Mert inanmıştı. Aslında hayvanların hepsi sevimli yaratıklardı. Onları düşmanca adlandıran insanlardı. Martının mavi olması iyi düşünülmüştü. Gerçek yaşamda da onlara bir ayrıcalık verilmeliydi” (Çakmakçıoğlu A. , Beyaz dizi masaldaki dünya, 2005).

Çocuklar için doğa, keşfedilecek güzelliklerle dolu bir mekândır. Çakmakçıoğlu çocukların doğayla iç içe yaşamaları gerektiğini eserlerinde bize hissettir. Hikâyede Suna kuş şekline bürünür ve onların derdini anlamaya çalışır. Kuşlar Suna'ya “Bazı çocuklar yaramaz. Ellerindeki sapanlarla ardımıza düşüyorlar. Bizi taşla vuruyorlar” diye yakınır (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi suna, 2000). Benzer şekilde *Çocuklar Sevgi Doludur* hikâyesinde serçeler çocukların kendilerini sapanla vurmalarından dert yanarlar.

Çakmakçioğlu eserlerinde okuru hikâyenin içine çeken betimlemelere sıkça yer verir. Özellikle doğanın güzellikleri en ince ayrıntısına kadar onun kaleminden aktarılır. Diğer eserlerinde olduğu gibi *Suna* eserinde de betimlemelere rastlarız. Suna, arkadaş olduğu ispinoz kuşuyla gökyüzünde süzülürken doğanın güzelliklerini farklı açıdan görmüş olur. Yazar bu durumu şu şekilde betimler:

İki kuş, biraz sonra tepeye gelmişlerdi. Bir çam ağacının en üst dalına kondular. Kasaba ve deniz aşağılarda kalmıştı. Sanki biri boyamış, oracığa serivermişti. Baktıkları bir resimdi. Yeşil ve kahverengi çitlerle çevrili tarlaların ortaları renk renk topraktı. Sürülen yerler daha koyu görünüyordu. Ağaçlar toprağın her tarafında yeşil birer buket gibi duruyordu. Ağaçlar arasına serpilmiş kireç badanalı beyaz kutu evciklerin bacalarından yükselen dumanlar gri renkteydi. Uzaklarda uyuyan yavru bulutlara benziyorlardı. Kıvrıla kıvrıla çıkarken salıverdikleri kahkahaları duyar gibiydiniz (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi suna, 2000, s. 16)

Ayrıca yazar betimlemeler aracılığıyla şakrak kuşu, ispinoz, saka kuşu gibi kuş türlerini çocuklara tanıtır. *Suna* hikâyesinde kurgu kahramanı Suna ve ispinoz kuşu sohbet eder:

-Şakrak kuşu, sarıasma dediğimiz kuş bizim akrabamızdır. Yani bizler aynı türdeniz. Bize ötücü kuş takımı adını verirsiniz.

-Demek o kırmızı, sarı, kara başlı güzel öten saka kuşu da sizden biri.

-Öyle. Bir de dağ ispinozu adı verilen bir akrabamız var.

-O nasıl?

-Onun tüyleri kıvılcık, turuncu, siyah ve beyaz olur. Kuzeyde yaşar. O da güzel öter (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi suna, 2000, s. 7).

Adnan Çakmakçioğlu'nun eserlerinde kahramanlar hayvanlarla dost olduğu gibi ağaçlarla, çiçeklerle, nesnelerle de dost olup dertleşir. Okura vermek istediği mesajı onlar aracılığıyla verir. *Gökyüzünün Küçük Papatyaları* romanının kahramanı Selim Bey, dükkânının önündeki erik ağacıyla dost olup sohbetler eder. Erik ağacı erkenden çiçek açmaya yeltenince biraz beklemesini söyler, çiçeklerinin soğuktan zarar görmesini istemez. Erik ağacı söylenen uyarıları dikkate alır ve vakti gelince çiçekler açar. Selim Bey, bütün gün dükkânda vakit geçirir ve işinden arta kalan vakitlerde erik ağacıyla sohbet eder (Çakmakçioğlu A. , Gökyüzünün küçük papatyaları, 2003).

3.1.2. Çevre Bilinci

İçinde bulunduğumuz ve yaşadığımız ortamı çevre olarak adlandırırız. Çevre bilinci ise toplumun ve bireylerin çevreye olan duyarlılığını ve sorumluluğunu ifade eder. Çevre bilincine sahip birey, çevrenin korunması, sürdürülebilmesi ve gelecek nesillere aktarılmasına yönelik farkındalık sahibidir. Çocukları geleceğin mimarı olarak gören Çakmakçioğlu çevre duyarlılığına dikkat çekmek için ona asıl ününü kazandıran 'Bir Dünya Bırakın' şiirini kaleme alır. Onun nezdinde her çocuk sevgiyle büyümeli, onlara hak ettikleri değerli bir dünya bırakılmalıdır. Yazar eserlerinin hemen hemen hepsinde

çevre temizliğine değinir ve bu hususta farkındalık yaratmak ister. Bu doğrultuda sürdürülebilir temiz dünya bırakma gayesiyle Çevremizi Koruyalım Dizisi'ni kalem alır.

Çakmakçioğlu'nun kaleminden çıkan Manolya Dizisi'nde yer alan *Balon* isimli hikâyenin sonunda balon, Turgut'a dünyanın çok güzel olduğunu, kıymetinin bilinmesi gerektiğini dile getirir:

Ne olur, üzerinde yaşadığınız, bu Dünya'nın değerini bilin. Toprağın bu kadar cömertliği karşısında sevinciniz, sevgiye dönüşsün. Bildiğim kadarıyla savaşlarınız sürüp gidiyor. Neden savaşıyorsunuz? Size yetmeyen nedir? Bu güneş her sabah doğmuyor mu? Bu yağmur yağmıyor mu? Bu ırmak akıyor mu? El ele verin. Birbirinizi sevin. Bir gün bizim gibi uzaylı olmak durumunda olacaksınız. Orada güçlü olmadan yaşamı sürdürmek çok güç. Doğa orada daha acımasız. Size bir cennet vermişler. Yaşamaya bakın (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi balon, 2000, s. 95-96)

Çakmakçioğlu'nun hikâyelerinde çocukların yaşadığı bölgeyi tanınması ve çevreye karşı duyarlı olması ön plandadır. İnsanın günlük yaşamını devam ettirmesi için çevresi ile uyum içerisinde olması gerekir. Yazar Çiğdem Dizisi'nde yer alan *Temiz Sokak* hikâyesinde 'Doğayı ve çevreyi koruyabilmek için öncelikle kendi evimizin etrafından temizliğe başlamalıyız' mesajını verir. Hikâyenin kahramanı Çiğdem, okula giderken çevrenin kirlendiğini görür. Bu durum karşısında duyduğu üzüntüyü sınıfta dile getirince öğretmeni ve arkadaşlarıyla soruna çözüm bulmaya çalışırlar. Hep birlikte önce okulun çevresini sonra da sokağı temizlerler. "İki öğrenci koşarak geçti. Ellerindeki kağıtları yere attı. Çiğdem çok üzülüyordu. Neden herkes sokağı pisliyordu? Bu sokak onların yaşadıkları yerdii" (Çakmakçioğlu A. , Çiğdem dizisi temiz sokak, 1996, s. 6).

Aynı konuya Manolya Dizisi'nde yer alan *Kayık* hikâyesinde değinen yazar kahramanın düşüncelerini şu şekilde betimler:

Selim biran okula gittiği yolu anımsadı. Bazı evlerin önünde açılmış çöp torbaları vardı. Başına kediler üşüşmüşlerdi. Yanından geçilemiyordu. Çünkü çok pis kokuyordu. Bu da çevre kirliliği idi. Ya gürültüler. Dumanlar... Bunların hepsi kasabanın havasını bozuyordu. Halbuki çiçekli parklarla dolu bir kasaba ne kadar güzel görünürdü (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi kayık, 2000, s. 23).

Çakmakçioğlu *Bu Ne Gürültü?* eserinde yer alan *Sevgiye Susayan Gökyüzü* hikâyesinde çevre kirliliğinin başka bir boyutunu ele alır. Hikâyenin kurgusu olağanüstü özellikler barındırır. Gökyüzü insanların mutlu ve sağlıklı olmaları için dua ederken bir yandan da insanlar tarafından kendisinin kirlenmemesini arzular.

Yazar benzer şekilde *Çocuklara Öyküler Dizisi Güvercin* eserinde yer alan *Yürek* hikâyesinde gürültü kirliliğine değinir. Kurgu kahramanı okul binası, ders giriş ve çıkışlarında çalan zil sesinden duyduğu rahatsızlığı dile getirir. Onun yerine okulda eski el

zilinın çalınması tavsiyesinde bulunur (akmakioğlu A. , ocuklara öyküler dizisi güvercin, 2011).

Beyaz Dizi’de yer alan *Kikirik* eserinde derelerin çöp atıklarıyla kirlenmesinden söz edilir. Hikâyede kurgu kahramanı karga, gökyüzünde uçarken evre kirliliğinin boyutlarını gözler önüne serer:

Pis suların altından geçtiği köprüye gittim. Nereden gittim? İnsanların ne kadar pis olduklarını burası gösteriyor. Dere kenarına vurmuş plastik torbalar, su şişeleri, kırılmış bira şişeleri, teneke kutular, bez parçaları, eski terlik ve ayakkabılar, doğranmış sebze atıkları, balık kılçıkları ve daha niceleri. Suların kaçar gibi gidişi de bundan olacak. Zavallı nehir denize kavuşmak için kpre kpre akıyor (akmakioğlu A. , Beyaz dizi kikirik, 2005, s. 38).

3.1.3. Kurtuluş yks/ Millî Değerler

Türk milleti özgürce yaşamak uğruna her türlü imkânsızlığa rağmen kadınıyla erkeğiyle, yaşlısıyla genciyle büyük bir inanç ve kararlılıkla kahramanlık destanlarıyla dolu Kurtuluş Savaşı’nı zaferle sonuçlandırır. Toplumların geçmişte vermiş olduğu siyasi mücadeleleri anmaları toplumsal hafızayı taze tutmanın yanı sıra toplumun kendini güvende hissetmesini sağlar.

akmakioğlu *Kurtuluş Savaşı Kahramanlık ykler* adlı beş kitaplık seride bu büyük bağımsızlık savaşının nasıl kazanıldığını, milletimizin ne fedakârlıklarla bugüne geldiğini çocuklara uygun bir şekilde ele alır. Seride yer alan kitapların isimleri; *Bilecikli Ali*, *Eskişehirli Arif*, *Fadime Bacı*, *Kütahyalı Ahmet*, *Sivaslı İdris avuş*’tur.

Kitapların birinci basımı Kaynak Yayınları tarafından 1997’de İstanbul’da yapılmıştır. Her biri 16 sayfadan oluşan hikâyeleri Oktay akır’dır.

Bilecikli Ali

Yedi yaşındaki Ali’nin yaşadığı köy Kurtuluş Savaşı’nda düşman askerleri tarafından işgal edilir. Ali çalılıkların arkasından düşman askerlerinin neler yaptığını izlerken yola tuzak kurduklarına şahit olur ve büyük bir sorumlulukla iki gün aç susuz kalıp askerlerimize durumu anlatır ve onların hayatını kurtarır. Komutan Ali’ye teşekkür edip annesini de tebrik eder.

Eskişehirli Arif

Eskişehir İnönü doğumlu Arif, Kurtuluş Savaşı’nda cesurca savaşıp askere moral kaynağı olur. Düşman askeri Arif’i şehit edeceği sırada Yüzbaşı Süleyman ateş edip düşman askerini öldürür. Savaşta Yüzbaşı yaralanınca Arif kendisi de yaralı olduğu hâlde onu

sırtında taşıyıp getirir ve iki asker hastaneye ulaştırılır. Hastaneden kaçıp köyü düşmanlardan kurtarmak için askerlerle birlikte düşmana el bombası atar. Ancak Yüzbaşı Süleyman'ın şehit edildiğini öğrenince çok üzülür.

Fadime Bacı

Kurtuluş Savaşı'nda herkes kendine düşen görevi canla başla yerine getirmeye çalışır. Fadime Bacı'nın oğlu ve gelini savaşta öldüğü için dört yaşındaki torunuyla cepheye mermi taşıma görevini üstlenir. Bu zorlu görevde büyük bir özveri göstererek mermileri sorunsuzca askerlere ulaştırır.

Kütahyalı Ahmet

Kurtuluş Savaşı'nda köydeki çocuklar da cepheye gidip askerlere yardımcı olur. Kütahyalı Ahmet de bu çocuklardan biridir. Cephede iki bacağını kaybettiği için bir müddet dedesi ona bakar. Dedesi cepheye mermi taşırken yanlarına gelen komutan, bacaklarının olmadığından bihaber ona 'Gezmeye mi gidiyorsun çocuk?' diye sorunca o da iki bacağını cephede kaybettiğini, eli silah tuttuğu için cepheye gittiğini söyler. Komutan, Ahmet'in yanına gelip alnından öper ve gözlerinden yaşlar akar.

Sivaslı İdris Çavuş

Savaşta düşman askerleri Eskişehir sınırına yaklaşır, karşı tarafın askerleri hem sayıca fazla hem de çok sayıda mühimmata sahiptir. Bizim askerlerimizin mermileri tükendiği için geriden gelecek cephane beklenir. İdris Çavuş, komutanın izniyle yanına Antepli Ali'yi ve Harputlu Deli Ahmet'i de alıp karşı tepeye düşman askerine dinamitle saldırmaya gider. Patlama sesinden sonra komutan hücum emri ile tepeye varınca üç cesur askerin orada şehit edildiğini görür ve bulundukları bölgelere ay yıldız bayrağımızı diker.

3.1.4. Geleneksel Oyunlar

Oyun, çocuğun en önemli uğraşıdır. Çocuğun gelişimi ve sosyalleşmesi bağlamında oyuna büyük görev düşer. Çocuk için oyundan daha eğlenceli ve etkili bir öğrenme yolu yoktur. Çocuk, oyun aracılığıyla biriken enerjisini atar, çevresini keşfeder, ruhsal ve fiziksel yönden rahatlar. Oyun oynayarak bir nevi gerçek hayatın alıştırmalarını yapar, içinde yaşadığı toplumun ahlak ve görgü kurallarını öğrenir. Oyun çocuğun hayal gücünü harekete geçirmekle beraber ona paylaşma, iş birliği, uyum kurma gibi yeterlilikleri de kazandırır. Saklambaç, seksek, körebe, ip atama ve çember gibi oyunlar kuşaktan kuşağa aktarılan, kuralları önceden belirlenmiş sosyal etkinliklerdir.

Çakmakçioğlu, çocukların hayatında oyunun ne denli kıymetli olduğunu bilir ve eserlerinde geleneksel oyunlara sıkça yer verir. *Suna* eserinde kuşlarla arkadaş olan Suna, onların neler yaptığını merak eder. Kuşlar da Suna'ya hangi oyunları oynadıklarını sorar:

Çocukların oyunlarını mı soruyorsun? O kadar çok ki. Bir sabah mahalledeki arsaya bakan dallara konun, görürsünüz. Çelik çomak, saklambaç, birdirbir ve daha başkaları. Sanmam ki sizler de aynı oyunu oynayasınız yanıtını verir. İspinoz kuşu kendilerinin de oyun oynadıklarını söyler ve ekler “Bizde de saklambaç oyunu var. Ormanda oynarız bunu, bizim ebe olur. Ötekiler saklanır. Sonra sobe yaparız. Kim yakalanırsa o ebe olur (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi suna, 2000, s. 57)

Çakmakçioğlu eserlerinde çocukların arkadaşlarıyla oyunlar oynamasına yer verdiği gibi çocukların hayvanlarla çeşitli oyunlar oynamasına da değinir. Hikâyedeki kahramanların yaşadığı yer kalabalıktan uzak ağaçlık alanlardır. Hâliyle çocukların en yakın arkadaşı da hayvanlar olur. Kahramanlar ormandaki sincap, kuş, kelebek, karaca, köpek gibi hayvanlarla saklambaç oynar. Ayrıca yazarın *Anılar* eserinden çocukken mahalledeki arkadaşlarıyla bilye oyunu oynadığını öğreniriz. Babası onların bilye oyununu kumara çevirdiklerini görünce sert bir tepki verir ve onu ortamdan uzaklaştırır. Yazar, aslında babasının kendisini düşünerek böyle bir tepki verdiğini bilir.

Çakmakçioğlu, çocuklara geleneksel oyunları tanıtmak için *Çocuklar İçin Oyun Bilim* Kitapları serisinde yer alan *Küçük Oyuncu*'yu kaleme alır. Eserde geleneksel çocuk oyunlarının nasıl oynanacağını anlatır. Sırasıyla stop, saklambaç, birdirbir, körebe, bilye, topaç çevirme, top sektirme, saklanan nesneyi bulma, seksek, ip atlama gibi oyunlara yer verir. Yazar oyunları anlatırken şiir formunda yazmayı tercih eder ve görsellerle destekler.

Çocukların eğlenerek oynadıkları stop oyunu yazarın ifadeleriyle şu şekilde anlatılır:

Topu göğre atalım,
Birini çağıralım.
Çağırılan topu tutsun,
'Stop' diyerek vursun.

Hikâyelerinde de sıkça rastladığımız saklambaç oyunu şu cümlelerle anlatılır:

On'a kadar sayar ebe,
Herkes kaçır saklanır.
Görünürse bir kişi
Ebe bağırır Sobe.

Yazar, bu eserinde körebe ve çember oyununu anlatırken şu ifadelere yer verir:

Gözünü bağlar biri,

Ortada koşar durur.
Yakalarsa birini
Ebelikten kurtulur.

Yere çember çizilir,
İki bilye koy denir.
Kim vurur, Çıkarırsa
Bilye ona verilir.

Çocukların sıkça oynadığı ip atlama ve seksek oyunu yazarın kaleminden şu şekilde aktarılır:

Önce taşı bir yere koy,
Sonra kaydır ayakla.
Taş çizgide durunca,
Yandın; öteki başla.

Haydi bir ip alalım,
Durmadan atlayalım.
Kim ipe dokunursa

Onu ebe yapalım (Çakmakçıoğlu A. , Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük oyuncu).

Çakmakçıoğlu, okurlarına geleneksel oyunları tanıtır onların boş zamanlarını eğlenceli kılmayı amaçlar. Oyunlarda cinsiyet gözetmeyen yazar, sosyalleşmek amacıyla birlikte oynanan grup oyunlarına yer vermeyi tercih eder. Ayrıca Çakmakçıoğlu çocukların boş zamanlarını kaliteli biçimde geçirecekleri uğraşlar edinmeleri gerektiğini vurgular. *Bu Ne Gürültü?* kitabında yer alan *Güzel Bir Uğraşı* hikâyesinde Murat, arkadaşı Aydın'a kendisi gibi güzel uğraşlar edinmesini tavsiye eder, koleksiyon olarak biriktirdiği kelebekleri büyük bir zevkle arkadaşına tanıtır.

3.1.5. Örnek Davranışlar

Örnek davranışlar, insanları ortak bir paydada buluşturan, ilişkileri kuvvetlendiren ve hayatı daha yaşanılabilir hâle getiren temel değerlerdendir. Çocuk edebiyatı ürünleri, çocuğa yol gösteren, kendi benliğini ve dünyayı tanımasını sağlayan elzem materyallerdendir. Çocuklar kendisine yakın hissettiği hikâye kahramanını rol model alır.

Çocuklara örnek olacak kurgu kahramanı, büyük ölçüde olumlu davranışlar sergilemeli ve çocuğu iyiliğe, doğruluğa sevk etmelidir. Çakmakçıoğlu eserlerinde, empati, saygı, paylaşma, cömertlik, yardımseverlik ve hoşgörü gibi örnek davranışları hayatımıza dahil ettiğimizde, daha mutlu ve huzurlu bir yaşam sürdürebiliriz mesajını verir.

Yazar, *Bu Ne Gürültü?* eserinde bireyin kendini ifade ederken olumlu iletişim kurması gerektiğine dikkat çeker. Cengiz altı yaşında bir keman öğrencisidir. Keman çaldığı sırada apartmanlarındaki arkadaşının evinden gürültü gelir ve dikkati dağılır. Komşusunun kapısını çalar.

-Murat biliyorsun, ben keman öğrencisiyim.

-Evet. Biliyorum...

-Benim durmadan çalışmam gerek. Ama sizden gelen gürültü benim çalışmama engel oluyor. Biraz daha yavaş sesle konuşmanızı isteyecektim de.

-Tamam... Zaten ben de çıkıyordum. Kusura bakma. Oldu bir kez. der. Arkadaşı gürültüyü keser. Annesi o esnada Cengiz'e "Güzel...Gördün mü, tatlı dil neler yapıyor? Oraya kavga eder gibi gitseydin belki de şimdi karakolda olacaktık (Çakmakçıoğlu A. , Çocuklara öyküler bu ne gürültü, 2011, s. 13)

Çakmakçıoğlu, *Trampet Öyküler* kitabında yer alan *Bebeğini Döven Çocuk* hikâyesinde paylaşmanın önemine değinir. Yazar, kıskanç ve fazla gururlu olmayı doğru bulmaz; olması gerekeni uygun bir dille ifade eder. Hikâyede Seda, bütün bebeklerini dolaba kaldırır, arkadaşı Ayşe'nin onlara dokunmasına izin vermez. Hâlbuki paylaşarak daha eğlenceli zaman geçirecekleri aşikardır. Yazar bu durumu hikâyede şu şekilde anlatır:

Seda bütün bebeklerini dolabındaki gözüne kaldırdı. Ayşe onlardan hiçbiri ile oynamamıştır. Seda böyle bir çocuktü. Kıskanç, fazla gururlu...Halbuki Ayşe'nin bebekleri olsa onlarla herkesi oynatırdı. Neden olmasın? Evcilik kadar güzel bir oyun var mıydı? Çocukları gibi onları bir masanın etrafına dizerdi. Onlara mama yedirirdi. Bir kısmına da başka çocuklar yardım ederdi. Bunun yanında yıkanacak bulaşıklar, çamaşırlar vardı. Hepsı küçücükü. Ama yine de çamaşırdı. Seda bunları bilmiyordu. O yalnız bebekleri rafa dizmesini biliyordu (Çakmakçıoğlu A. , Trampet öyküler, 1991, s. 132)

Doğru yer ve doğru zamanda cesur davranıldığı takdirde insanlar attıkları adımlardan pişman olmaz. Özyeterlik algısı ve güven duygusuyla birey cesurca davranır. Çakmakçıoğlu, masal ve hikâyelerinde gerektiği yerde cesur davranan kahramanlara yer verir. Ayrıca bireyin tek başına başkasının yardımına ihtiyaç duymadan bir şeyi başarmasının ne kadar kıymetli olduğuna dikkat çekmek ister.

Balon hikâyesinin kahramanı Turgut, gün boyu hayallere kapılıp ertesi günkü sınava hazırlanamaz. Her konuda yardımına koşan balonun sınavda kendisine yardım edeceği ümidiyle okula gider. Balona sorunların yanıtlarını yazdırmasını söyleyince şu yanıtı alır: "Bunu yapamam. Ben senin kendi başına başarmanı istiyorum. Benden bunu isteme"

(Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi balon, 2000, s. 66). Turgut bu cevabı alınca kendi çabasıyla soruları yanıtlayıp çıkınca balon, “Böylesi daha iyi değil mi? Hiçbir zaman bir başkasından yardım beklemeden kendi işini kendin görmeye alışacaksın. Hayatta bu çok önemlidir, bunu unutma” der.

Çocuklara küçük yaşlardan itibaren doğa sevgisini aşılama adına öncelikle doğayı tanıtmak ve doğa farkındalığı oluşturmak gerekir. Çocuklar doğaya karşı olumsuz bir davranış sergilediğinde yetişkin tarafından uyarılmalıdır. Benzer şekilde doğru davranış gösterdiğinde ise takdir edilmelidir.

Çakmakçioğlu, çiçeklerin her ne sebeple olursa olsun koparılmasına karşıdır. Yazara göre onlar çevrenin en güzel süsüdür. *Karaca* hikâyesinde babasıyla işyerinden dönen Adnan, annesi için yolda gördüğü çiçeklerden koparmayı düşünür. Babası “Onlar kır çiçekleridir. Koparırlarsa ölürler. Onlar bu yerin süsüdür. Baksana ne kadar da çok. Bırak uyusunlar. Yarın sabah yeniden açacaklar. Böyle daha güzel değil mi?” deyince Adnan babasına hak verir (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi karaca, 2000, s. 77).

Çakmakçioğlu, eserlerinde anne ve babaları çocuğun yetiştirilmesinden sorumlu kişiler olarak görür. Çocuk, ilgisiz anne baba tutumundan kaynaklı kötü arkadaşlıklar kurabilir. *Kolye* isimli eserde Cevat’ın babası balıkçı olduğu için çocuğuyla yakından ilgilenemez. Mahallede hep olumsuz davranışlar sergileyen Cevat, bir gün Selvi’nin kolyesini çalıp parasını harcar. Selvi Cevat’ın arkadaşlarının da kötü olduğunu dile getirince babaannesi “Doğru yavrum ne gelirse arkadaştan gelir. Aman arkadaşlarını iyi seç. Kötü yolda olduklarını görürsen, caydırmaya çalış. Baktın yola gelmiyorlar, hemen ayrıl onlardan. Bu senin kulağına küpe olsun” der (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi kolye, 2000).

Çakmakçioğlu’nun kaleminde doğa insana yaşam alanı sunduğu gibi dert ortağı da olmuştur. *Yusuf* hikâyesinin kahramanı Yusuf, annesini ve babasını trafik kazasında kaybettiği için küçük evlerinde tek başına yaşamak zorunda kalır. Evlerinin bahçesine diktiği akasya ağacı ile kendi arasında duygusal bir bağ kurar. Evlerinin yandığını görünce canını hiçe sayıp bahçedeki ağacı kurtarma peşine düşer. Onu güvenli bir yere tekrar dikince huzur bulur. “Herkes bağıırıyordu. Yusuf’un arkasından bir itfaiyeci içeri daldı. Yusuf bahçeye diktiği fidanı olanca gücüyle çekmişti. Fidan elindeydi. İtfaiyeci onu görür görmez çıkarır” (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi yusuf, 2000, s. 31)

Adnan Çakmakçioğlu öğretmen olmasının verdiği duyarlılıkla çocuklara karşı çok hassastır, çocukların çok iyi bir eğitim almaları gerektiğine inanır. Onun çevresindeki

öğrenciler tıpkı kendisi gibi gelişime açık, hedefleri olan, duyarlı kimselerdir. Yazarın Çiğdem Dizisi'nde yer alan *Geçmiş Olsun* hikâyesinde vatandaşlık dersi gören çocuklar 'Kim iyi vatandaşdır?' sorusuna çeşitli yanıtlar verirler. Yazar öğrencilerin verdiği farklı yanıtlarla okurlarına mesajlar verir. Çocuklardan İnci "Öğretmenim yere tükürmeyen iyi vatandaşdır." yanıtını verir. Serhat ise "Öğretmenim yere çöp atmayan iyi vatandaşdır." cevabını verir (Çakmakçioğlu A. , Çiğdem dizisi geçmiş olsun, 1996, s. 5).

Adnan Çakmakçioğlu'nun hikâyelerinde tabiattaki her canlı yaşamayı hak eder mesajı saklıdır. Yetişkinler hayvanlara verdiği tepkilerle çocuklara örnek olur. Güzel Öyküler Dizisi'ne ait *Çocukluk* hikâyesinde Salih ailesiyle zeytin toplarken yılan görünce babasının onu öldürmesini beklerken şu yanıtı alır: "Korkma yavrum. Ona dokunmazsan sana bir şey yapmaz. Bak nasıl gidiyor gördün mü?" (Çakmakçioğlu A. , Güzel öyküler çocukluk, 1996, s. 12)

Çakmakçioğlu'nun hikâyelerinde olağanüstü öğeler dikkat çeker. Çocukların olağanüstülüklerden hoşlandıklarını bildiği için öykülerinde olağanüstü özelliklerle kurulu bir dünya vardır. Bu dünyada her şey rüyalar sayesinde mümkündür. Onun hikâyelerinde hayvanlar, eşyalar, nesneler hatta deniz bile konuşur. Yazar hikâyelerinin sonunda açık uçlu sorularla çocukların hayal dünyasını yoklar. Güzel Öyküler Dizisi'ne ait *Gölge* hikâyesinde Ali gölgesiyle konuşup ona bütün isteklerini yaptırır. Arkadaşı Selami'nin ağaca takılı kalmış uçurtmasını ağaca çıkmadan gölgesinin yardımıyla kurtarır. "Selami, Ali'nin gölgesinin marifetlerini bilmiyordu. Hatta konuştuğunu bile duymamıştı. Ali gölgeye baktı. Gölge ağaca çıkmıştı bile. Az sonra uçurtma olduğu yerde yükselip aşağı indi" (Çakmakçioğlu A. , Güzel öyküler dizisi gölge , 1996, s. 24)

Adnan Çakmakçioğlu, çocukların bir yere giderken büyüklerinden izin almaları gerektiğini hemen hemen bütün hikâyelerinde işler. İzin almak çocuğun özgürlüğünü kısıtlamaz aksine onu türlü kötülüklerden korur. Çakmakçioğlu, ayrıca büyüklerin verdikleri nasihatleri dinlemelerinin onlara çok yarar sağlayacağını ifade eder. Çocuk, izinsiz bir yere gidince kötü durumlarla karşılaşır ve yaptığından pişmanlık duyar. Mavi Dizi'de yer alan *Sinko Denizde* hikâyesinde Can, arkadaşı sincapla deniz kenarına gitmeden önce annesinden izin alır. "Can hazırды. Annesinden izin aldı. Ona dikkatli olacağını söyledi. Ayakkabılarını ıslatmayacaktı. Üstünü başını temiz tutacaktı. Sinko'yu yanından ayırmayacaktı" (Çakmakçioğlu A. , Mavi dizi sinco denizde, 2005, s. 9). Benzer şekilde Manolya Dizisi'ne ait *Karaca* hikâyesinde Adnan, annesinin izin vermeyeceğini düşünüp ondan habersiz zorlu orman yolundan geçip babasının çalıştığı yere gider. Kardeşini de annesine söylememesi

için tembihler. Aslında Adnan, bu davranışıyla ne kadar cesur bir çocuk olduğunu ispatlamak ister.

Kibir; kendini aşırı beğenme, başkasından üstün görme duygusu olarak tanımlanabilir. Kibir duygusu yıkıcı duygudur ve bireyleri sosyallikten uzaklaştırır. Bireyin sağlıklı iletişim kurmasının önünde engel teşkil eder. Çakmakçıoğlu, kaleme aldığı Beyaz Dizi serisinin *Balonlar* eserlerinde kibirli olma konusunu işler. Martı kendini kargalardan üstün gördüğü için onlarla merhaba etmez. Karganın arkadaşlık teklifini geri çevirir. Yazar okuruna kendini üstün görmenin yanlışlığını ifade ederek onların tevazu sahibi, hoşgörülü bireyler olmalarını ister:

Ne gezer? Uzaklaşıyor. Ardından gidip yalvar, yine de aldırmaz. Çünkü o beyaz kuştur. Deniz kuşudur. Sanki elinde tapusu var. Kendisini denizin kuşu bilmıştır ya öyle gider. Biz onun gözünde ikinci sınıf bir kuşuz. Evet, evet, bizi çok küçümserler. Ona ‘Günaydın’ dememe karşılık verdi mi? Verse bizim gibi ikinci sınıf bir kuşla aynı düzeye iner sanki. O balık yer. Anladık. Bizim de yediğimiz nice yiyecek var. Ne olacak? O denizdeki kayalıklarda barınır. Biz de dağdaki ağaçlarda. Bizi onun gözünde küçük düşüren ne? Onu anlasam, üzülmem. Dilimiz aynı. Katıksız kuş dili. Gelin de bu beyaz kuşa asil, bize de parya deyin. Biz onun gibileri cebimizden çıkarırız. Bakmayın böyle söylediğime cebimiz filan yok ama insanca konuşursak öyle dememiz gerekir (Çakmakçıoğlu A. , Beyaz dizi balonlar, 2005, s. 33).

İnsanlar arasında saygı ve sevgi değeri toplum düzeninin sağlanmasında önemli bir role sahiptir. Bireyin, başkalarının duygu, düşüncelerine karşı gösterdiği olumlu tutum, çocuk edebiyatı ürünlerinde ele alınıp çocuğa bu konularda duyarlılık kazandırılmalıdır. Bu bağlamda Çakmakçıoğlu, hoşgörü, saygı değerine eserlerinde geniş biçimde yer vermiştir. Saygı değerini, büyüklere saygı duyma, onlara karşı hoşgörülü olma ve büyüklerin tecrübelerden faydalanma şeklinde işlemiştir. Yazarın 3. sınıflar için kaleme aldığı Eğitsel Çocuk Öyküleri serisinde yer alan *Asmaya Bağlı Eşek*’te saygı konusunu fabl örneği üzerinden okura aktarır. Hikâyede aniden yüksek sesle öten horoz, eşeğin korkmasına neden olur. Horoz, yaptığıının yanlış olduğunu düşünmek bir yana eşeği kötü sesli olmakla itham eder. Eşek ise kendisinden küçük bir canlının bu denli saygısız olmasından yakınır. Hikâyenin devamında çocukların eşekle alay edercesine oynadıklarını gören sahibi, onları azarlayıp oradan uzaklaştırır. Eşek, sahibinin kendisine sahip çıkmasından ötürü gururlanır, mutlu olur (Çakmakçıoğlu A. , Asmaya bağlı eşek, 1994, s. 14).

Yazarın *Yola Çıkan Kaplumbağa* eserinde ise torununu görmeye giden yaşlı kaplumbağayı gören kertenkele, onun bu yaşlı hâliyle torununun yanına ulaşamayacağını söyler. Kertenkelenin bu sözleri yaşlı kaplumbağayı derinden etkiler ve onu saygısız bulur.

Çocuklara kazandırılması gereken değerlerden birisi de merhamettir. Zorda kalan canlıya yardım etmek her şeyden önce bir insanlık vazifesidir. Yazar, öykülerinde merhamet

değerine yer verip çocuklara bu önemli değeri kavratmayı amaçlar. Çakmakçioğlu, *Balonlar* eserlerinde merhamet duygusuna sahip çocuğun zor durumda kalan hayvana yardım etmesini işler. Yokuştan yuvarlanan kaplumbağayı gören çocuk merhamet duyguyla hareket edip onu yol kenarındaki gelincik tarlasına bırakır:

Cemil önüne baktı. Toprak yolda bir kaplumbağa yukarı çıkmaya çabalıyor, ama yuvarlanıp aşağıya iniyordu. Bu yokuş onun için dikti. Gelinciklerin arasından gelse çıkabilirdi. Bunu akıl edemiyordu. Cemil kalktı. Kaplumbağanın yanına indi. Tersine dönmüş kaplumbağayı düzeltti. Onu yol kenarındaki gelinciklerin arasına bıraktı (Çakmakçioğlu A. , Beyaz dizi balonlar, 2005, s. 20).

Çakmakçioğlu eserlerinde dayanışma ve yardımlaşma gibi evrensel değerleri ön planda tutar. Kahramanlar yardımlaşma sayesinde zorlukların üstesinden gelir. *Balon* isimli hikâyenin ana kahramanı Turgut, hasta babası için papatya toplarken uyuyakalan kızı yardım etmek için kolları sıvar. Uzaylı balona “Öyleyse babasına bizim yardım etmemiz gerekir. Buralarda papatya var mıdır?” diye sorunca balonun yardımıyla kayalıkların arkasındaki tehlikeli çimenlikten papatya toplar. Bir kucak dolusu papatya toplayıp kızın yanına bırakır (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi balon, 2000, s. 60).

Çakmakçioğlu, giyimi, konuşması ve davranışlarıyla çevresinde beğeni toplayan bir eğitimcidir. Yazar eserlerinde nezaket kurullarına da değinir. *Gökyüzünün Küçük Papatyaları* eserinde kırtasiye işiyle meşgul olan Selim Bey, çocukların direkt konuya girip ‘Amca bir fotokopi kaç’ demelerini doğru bulmaz. Onları “Önce iyi günler amca demek gerekmez mi?” diyerek uyarır. Çocuklar ‘İyi günler amaca’ dedikten sonra meramını anlatırlar (Çakmakçioğlu A. , Gökyüzünün küçük papatyaları, 2003, s. 27).

Çakmakçioğlu, aynı doğrultuda hikâyelerinde hasta ziyaretine giderken çiçek götürmek gerektiğine sıkça yer verir. *Kasabanın Sesi* eserinde çocuklar okul tatil olunca top oynayacakları alan bulmakta güçlük yaşarlar. Mahalledeki dört çocuk birlik olup bahçe sahibi Abdullah Efendi’ye hasta ziyaretinde bulunurlar, çiçek götürürler. Otopark sahibinden arsayı belirli sürelerde kendilerine tahsis etmesini talep ederler. Onların bu isteğini geri çevirmeyen Abdullah Efendi, iyileştiğinde onlarla mahalle maçı bile yapar.

Çakmakçioğlu’nun *Bu Ne Gürültü?* eserinde konservatuvar öğrencisi Cengiz, etraftan gelen seslerden rahatsız olduğunu güzel bir üslupla ifade edip sorununu çözer. *Bu Ne Gürültü?* eserinde yer alan ‘Güzel Bir Uğraşı’ hikâyesinde Aydın arkadaşı Murat’ın evine ilk kez gideceği için eli boş gitmek istemez, annesi için bir buket alıp evlerine konuk olur. Annesi kendisine çiçek alınmasından memnun olur, onları özenle vazoya yerleştirir.

Çakmakçioğlu, *Kayık* eserinde yer alan *Kurtuluş* hikâyesinde insanı koşulsuz kabul etme konusunu işler. Bireyin davranışlarından hareketle yakın çevresini de aynı kefeye koymanın sakıncalı olduğunu vurgular. Hikâyede, sabah kahvaltısından sonra kardeşi Cemil’le balık tutmaya giden Kemal, o esnada denize düşen sarı saçlı çocuğu kurtarmak için suya atlar. Herkes belalı Sabri’nin kardeşini kurtardığı için ona kızsada Kemal yaptığıının doğru davranış olduğunu düşünüp pişmanlık duymaz.

Çakmakçioğlu hikâye ve romanlarında anne sözü dinlemenin önemine vurgu yapar. Annelerin evlatlarını düşünerek onları kötülüklerden korumak maksadıyla önerilerde bulunmasının önemine dikkat çekmek ister. *Çocuklar Sevgi Doludur* eserinde yer alan *İskelet Ev* hikâyesinde yan yana inşa edilen iki evden beyaz olanı diğerine bünyesinde yaşayan çocuklardan bahsederken “Ana sözü dinleyen çocuk olursa korkma. Onlar en sevimli çocuklardır. Temiz, dürüst ve çalışkan... Zamanında ödevlerini yaparlar. Üst başları tertemizdir. Sokağa çıkarken izin isterler. Kapıyı yavaşça açıp kaparlar” şeklinde bahseder (Çakmakçioğlu A. , *Çocuklara öyküler dizisi çocuklar sevgi doludur*, 2011, s. 41).

Yazar *Denize Koşan Sokak* eserinde kediler üzerinden verdiği mesajda, başkalarının hakkına saygı duymayı ve hak gözetmeyi vurgular. Hikâyede rıhtımda bulunan kediler balıkçıların kendilerine balık atmasını beklerler. Balık kimin önüne düşerse onu yeme hakkı o kediye ait olur. Diğer kediler bu kurala uyup başkalarının nasibine göz dikmezler.

Çakmakçioğlu, *Sarı Kepliler* kitabında yer alan *Sevgiye Koşan Çocuk* hikâyesinde kültürümüze ait unsurları barındıran çeşitli mesleklerin yok olma tehlikesinden duyduğu rahatsızlığı dile getirir. Öğretmenlik yaptığı okula fotoğrafçı arkadaşını davet eder, kitap kapağına resim olarak eklenmesi için semer örücü bir ustanın yanına gidip fotoğrafını çekerler. Değişen yaşamda onlardan bir iz kalsın isterler.

Çakmakçioğlu, *Gökyüzünün Küçük Papatyaları* romanında büyük sözü dinlemenin önemine değinir. Büyüklerin tavsiyelerinin tecrübeler neticesinde oluştuğunu vurgular ve büyüklerin sözlerini dinlemek gerektiğini belirtir. Bahar gelmeden çiçek açmak isteyen erik ağacını, Selim Bey biraz beklemesi hususunda uyarır. Kendi başına buyruk hareket edip çiçek açan ağaçların sonu hüsrana olur, yapraklarını soğuk alır. Benzer şekilde *Fido* romanında küçük kız çocuğu Fidan, çalışmak için komşu kadınla Adana’ya gider. Yerleştikleri otelde yaşlı bir kadın Fidan’ı görünce bu kadından uzak durmasını, evine dönmesini söyler. Fidan yaşlı kadının sözünü dinler, onun yardımıyla eve dönüş bileti alır, kötü yola düşmekten kıl payı kurtulur.

Çakmakçioğlu, *Gökyüzünün Küçük Papatyaları* romanında kitap okumanın ve insanlarla kitap aracılığıyla güzel bağ kurmanın önemine değinir. Emekli öğretmen Salim Bey, çocuklarla iletişimini koparmamak maksadıyla kırtasiye dükkânı işletir. Yatalak bir çocukla kitaplar üzerinden dostluk kurar. Onun iyileşmesine, hayata tutunmasına vesile olur. Bazı müşterilerine ücretsiz kitap hediye eder. Tavsiye ettiği kitapların mutlu sonla bitmesine, hayvan sevgisi içermesine özellikle dikkat eder. Torun ve evlat özlemini çocuklarla yakından ilgilenerek gidermeye çalışır.

Dürüstlük, toplum hayatının temelini oluşturan insanlar arasındaki bağı güçlendiren evrensel değerlerden biridir. Çocuklar ilerideki yaşamlarında insanlara güven duygusu besleyebilmeleri için dürüst insanların arasında yetişmeli, izledikleri filmler ve okudukları kitaplar aracılığıyla dürüst olmaya teşvik edilmelidir. Çakmakçioğlu, *Piyango* eserinde dürüstlük değerini çocukların ilgisini çekecek şekilde işlemiştir. Romanda gazinoda oturan beş arkadaş ortaklaşa piyango bileti alırlar. İçlerinden birisi güven konusunda şüphe duyar, bileti alıp gitmelerinden korkar. Fakat diğer arkadaşlarının birbirlerine duyduğu güveni fark edince şüphesinden kurtulur.

Çakmakçioğlu *Tramper Öyküleri* kitabında yer alan *Çiçek* hikâyesinde zor durumda olan birine karşılık beklemenden yardımcı olmanın gerekliliğine değinir. Hikâyede Sezgin, çalınan kuzusunu bulmaya çalışırken arkadaşlarından birisi kuzusunu bulması karşılığında ne kadar para vereceğini sorar. Bu soru Sezgin'i ve diğer çocukları çok sinirlendirir, çocuklar arkadaşlar arasında yapılan iyiliğin karşılık beklenmeden yapılması gerektiğini ifade eder.

3.1.6. Yanlış Davranışlar

Adnan Çakmakçioğlu, gerek hikâye gerekse hacimli çocuk romanlarında kitap okuma sonrasında kazanımı önemser. Bu çerçevede onun çocuk kitapları çocuklara yol gösterici ve bilgilendiricidir. Kitaplarında yanlış davranışların yanı sıra çocukların sakınması gereken yanlış davranışları da konu edinir. Kurgu karakterleri üzerinden onların tecrübe ettiği olumsuz sonuçlara dikkat çekerek çocukların bu yanlışların farkında olmalarını ister. Bu bağlamda zengin bir yazma faaliyetine sahip olan Çakmakçioğlu'nun pek çok kitabında farklı yanlış davranışların konu edildiği görülür.

Bunlardan birisi *Ay Ağlar Mı Dersiniz?* eserindeki *Topraktaki Çizgiler* hikâyesinde gözümüze çarpar. Soner elindeki çubukla toprağa bir şeyler çizer. Kuş çizdiği sırada aklına

evdeki sapanı alıp kuşları vurma fikri gelir. Birden babasının söylediği söz aklına gelir. “Oğlum, kuşları vuruyorsun ama, düşün ki bu canlıların da yaşama hakları var... Vurup öldürdüğün kuşların ya anası ya babası ya da yavruları vardır. Onların ailesi içinden birini öldürmen doğru mu?” (Çakmakçioğlu A. , Çocuklara öyküler dizisi ay ağlar mı dersiniz, 2011, s. 26).

Bir Avuç Serçe hikâyesinde anne serçe yavrularına eğitim verirken çocukların ellerinde sapan gördükleri anda oradan uzaklaşmaları gerektiğini öğretir (Çakmakçioğlu A. , Bir avuç serçe, 1994, s. 12).

Yazar *Ay Ağlar Mı Dersiniz?* eserinde dedikodunun yanlışlığını işler ve çocukları bu konuda uyarır. Aslı astarı olmayan yakıştırmaların insanları ne kadar zor duruma düşüreceğini ifade eder: “Dedikodu ne kadar kötüydü. Gerçek dışı yakıştırmalar herhalde can yakabilirdi. Sınıfta bu tip çocukların olmaması iyiydi. Kimseden şimdiye kadar böyle bir iftira dinlememişti. Birçok çocuk şakadan sözler söylerdi. Ama kimse öteki kişileri utandıracak bir olayı yalandan ortaya atmazdı” (Çakmakçioğlu A. , Çocuklara öyküler dizisi ay ağlar mı dersiniz, 2011, s. 27-29).

Bir Martı Vardı eserinde kırçıl martı, balık avlayan bazı yetenekli martıların yumurta karşılığında balık satması gerektiğini söyler. Fakat bu sözü bütün hayvanlar arasında dedikodu malzemesi olur. Yapılan dedikodulardan uzaklaşmak isteyen kırçıl martı, yoruluncaya kadar uzaklara uçar ve bir çam ağacı üzerinde can verir.

Ay Ağlar Mı Dersiniz? eserinde Soner, insanların onun dedikodusunu yapmalarından korkar. “Soner toprağa bu sefer bir kız resmi çizmişti. Birden yüzü kızardı ve toprağı düzeltti. ‘Soner kız resmi çiziyor’ söylentisinin arkadaşları arasında yayılmasından korktu” (Çakmakçioğlu A. , Çocuklara öyküler dizisi ay ağlar mı dersiniz, 2011, s. 27) Çakmakçioğlu’nun dedikodunun yanlışlığına vurgu yaptığı bir diğer eseri *Piyango* romanıdır. Mahalle sakinlerinden Melek isimli kadın, Mehmet’in balık çaldığını herkese duyurur. Hâlbuki Mehmet balık çalmaz, iki balıkçı onu işletip hızsız olmakla suçlar, olanları gülerek izlerler. Melek kadın yaptığı yanlışın farkına varır. Ama bu huyundan da vazgeçmez.

Çakmakçioğlu, *İyilik Sever Kırkayak* kitabında bulunan *Mesut* hikâyesinde iftiranın yanlışlığına vurgu yapar. Çay ocağında çalışan Mesut’a mahalledeki iki çocuk iftira atar, onu çalıştığı dükkândan para almakla suçlar. Hikâyenin sonunda çocuklar iftira atmalarının bedelini ıslatılarak öderler.

Yazar, çocukların bir yere giderken izin alması gerektiğine dikkat çekmek ister. Çoğu hikâyesinde bu hususa yer verdiğini görürüz. İzin alma hususunda dikte edici bir tavır takınmaz. İzin alma davranışını hikâyenin kurgusuyla arka planda okura hissettirir. Çakmakçıoğlu'nun *Balon* hikâyesinde Turgut akranlarının yengeç tutup kızarttıklarını öğrenir. Turgut merak duygusuyla hareket eder ve arkadaşı Ali'yle birlikte annesinden izin almadan yengeç tutup kızartmak düşüncesiyle bir saat uzaktaki deniz kenarına gider. “İlk kez kendi yaşımda bir çocukla evden kaçıyorum. Ne annem ne de babam biliyor. Nereye mi gidiyoruz? Yengeç tutup kızartmaya” (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi balon, 2000, s. 10). Benzer şekilde Manolya Dizisi'nin ikinci kitabı olan *Karaca* eserinde hikâyenin kahramanı Adnan babasının çalıştığı işyerini merak edip annesinden habersiz babasının yanına gitmeyi planlar. Kardeşini de annesine söylemesin diye tembihler. “Şışt, kalk. Ben babama gidiyorum, sakın anneme söyleme. Annem beni arar ve sana sorarsa söylersin. Sana bisküvi alırım. Anladın mı?” (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi karaca, 2000, s. 68).

Çakmakçıoğlu hikâyelerinde dürtüsel davranma konusuna da değinir. Dürtüsellik, kişinin davranışlarının sonucunu düşünmeden plansız bir şekilde harekete geçmesidir. Birey büyük ihtimalle bu davranışın sonucunda yoğun pişmanlık hissi yaşar. Manolya Dizisi'nde yer alan *Kayık* hikâyesinde Cemal, selin kalıntılarındaki kayık yüzdüren Kemal'i görünce elindeki kayığa hayran kalır. Evden babasının değerli gördüğü çakısını kimseden habersiz alıp beğendiği kayıkla takas eder. Önceleri kayığa kavuştuğuna sevinse de babasından izinsiz çakısını başkasına verdiği için pişmanlık duyar. “Birden aklıma babamın çakısı geldi. İçim burkuldu. Ben ne yapmışım? Bunun kötü bir şey olduğunu biliyordum. Ama önüne geçemediğim bir duygu bana bunu yaptırmıştı. Keşke çakıyı değiştirmeseydim” (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi kayık, 2000, s. 14). Aynı eserde pişmanlık duygusunun başka bir boyutunu görürüz. Babası ava gidince evden çıkan Kemal, sapanıyla Sallabaş kuşunu öldürdüğü için dönüş yolunda pişmanlık hissine kapılıp bir daha kuş vurmamak için kendisine söz verir:

Eğer bunu vurmasaydım, o da bir yerde yem arıyor olacaktı. İçimde tanıyamadığım ama sınırsız bulduğum bir duygu alevlendi. Neden kuşları vuruyordum? Bu güzel yaratıkların yaşamına neden son veriyordum? Onları bahçedeki çiçekleri seyrederek gibi seyretmek varken neden öldürüyordum? (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi kayık, 2000, s. 35).

Çakmakçıoğlu, eserlerinde çocukları yangın konusunda uyarmak ister. Dikkatsizce ateş yakmanın büyük boyutlara ulaşan bir yangına sebep olacağını belirtir. *Kayık* eserinde deniz gezisi için okul bahçesine toplanan çocuklar marşlar eşliğinde caddede yürürler. Motorlu adanın öteki kısmına ulaşınca mola verirler. Tepede bir duman yükseldiğini gören Kemal, bunun yanlış bir davranış olduğunu farkına varıp olası büyük bir yangını önler: “Tepede

bir duman yükseldi. Sabri ve iki arkadaşı çalı çırpı yakıyorlardı. Ama bu çok tehlikeliydi. Çünkü yanı başları çam ağaçlarıyla doluydu. İçimde bir acının estiğini duydum. Sanki bu bir yangının habercisiydi. Hemen kalktım. ‘Bu çocuklar yangın çıkaracaklar’ dedim” (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi kayık, 2000, s. 69-70).

Çakmakçioğlu, çocukların arkadaşlarıyla kavga etmemeleri gerektiğini vurgulamakla birlikte kişiyi tahrik edecek sözlerin neticesinde olumsuz durumların yaşanabileceğini belirtir. Çakmakçioğlu’na ait Manolya Dizisi’nin yedinci eseri olan *Dağ* isimli hikâyede Metin’nin babası o küçükken evden gidip bir daha geri dönmemiştir. Metin babasının eksikliğini hisseder ve ona özlem duyar. Metin, bir gün mahalledeki kavgada çocuklardan birinin ‘Sen babası olmayan çocuk, bana mı gülüyorsun? Canını alırım senin’ sözüne beklenmedik sert bir tepki gösterip kavgaya girer. Yazar, kavga etmenin doğru bir davranış olmadığını hissettirmekle beraber Metin’nin ‘babasız çocuk’ diye tahrik edilmesi neticesinde böyle bir tepki verdiğini vurgular. Çünkü Metin, daha önce böyle bir kavgaya girişmemiştir. Hikâyenin kahramanı Metin “Kavgayı sevmem. Ama işin içine babamı karıştırınca beynim döndü. Ne yaptığımı bilemedim. Demek ki burnuna iki yumruk indirmişim. Üzüldüm gerçekten” sözüyle pişmanlığını dile getirince arkadaşı “Sen vurmasaydın o sana vuracaktı. Aldırma” sözüyle onu teselli edip haklı olduğunu söyler (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi dağ, 2000, s. 58).

Çakmakçioğlu, doğadaki her varlığı çok sever ve onlara saygı duyar. Çocukların hayvanları sevmeleri ve onlara değer vermeleri için hikâyelerinde bazı olumsuz davranışları verip olması gerekeni uygun bir üslupla ifade eder. Manolya Dizi’nde yer alan *Suna* hikâyesinin ana kahramanı Suna; kuş, ateşböceği, kelebek ve kedilerle arkadaş olmakla kalmayıp bizzat onların kılığına girerek insanların onlara karşı yaptıkları olumsuz davranışlara şahit olur. Kuşlar Suna’ya ‘Bazı çocuklar yaramaz. Ellerindeki sapanlarla ardımıza düşüyorlar. Bizi taşla vuruyorlar’ diye yakınır. Hikâyenin devamında yazar, kuşların ağzından yapılması gerekeni uygun bir dille ifade eder: “Bunu çocuklara birileri iyi anlatmalı. Kuşlar, hayvanları sevmeyi öğretmeli. O zaman biz daha mutlu oluruz. Daha güzel öteriz. Gökyüzü kuş cıvıltılarıyla dolar. Çocuklar da mutlu olurlar” (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi suna, 2000, s. 8).

Yazar *Güvercin* eserinde yer alan *Ali* hikâyesinde insanların ağaçlara, banklara ismini kazımalarını eleştirir. Hikâyede banklar dile gelip insanların kendilerini karalamalarından şikayetçi olduklarını ifade ederler. Aynı hikâyede yazar, insanların egzoz dumanı ile

çevreyi kirlettiklerini, sinek ilacı ve spreylerle ozon tabakasına büyük zarar verdiklerini ifade eder.

Çalma, bireyin kendisine ait olmayan bir şeyi izinsiz olarak alması ve sahip çıkmasıdır. Çakmakçioğlu, hırsızlığın doğru bir davranış olmadığına dikkat çekmek ister. Hikâyelerinde kahraman, er veya geç yaptığıının yanlış olduğunu anlayıp pişmanlık duyar. Doğru arkadaş seçmeyen çocuk suça sürüklenir. *Suna* hikâyesinde Suna, Ali'nin başka birinin cüzdanını çalmasına çok sinirlenir:

Ah İspino. Neden biz insanlar başkalarının parasını çalarız? Neden bu çocuklar hırsızlık yaparlar? Baksana şu yaramaza. Onun böyle bir şey yapacağını hiç ummazdım. Yaşlı adamın cebinden cüzdanını almak ne kötü şey. Şimdi adam cüzdanını arıyordu. Ona nasıl haber verebiliriz? (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi suna, 2000, s. 11).

Çakmakçioğlu okura hırsızlığın kötü bir davranış olduğunu öğretmekle kalmaz ayrıca çözüm önerisi için açık kapı bırakır.

Benzer şekilde yazar, *Yusuf* hikâyesinde kahramanın hırsızlıkla ilgili düşüncelerini; “İnsanlar neden hırsızlık, yankesicilik yaparlardı? Neden birbirlerini öldürürlerdi? Kavgasız, hırsızsız bir dünya, çiçek ağaçlarının doldurduğu bir bahçeye benzerdi. Her şey güzel olurdu o dünyada. Çirkinlik kalkardı. Yusuf bu dünyayı arıyordu” (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi yusuf, 2000, s. 58) sözleriyle ifade eder.

Hırsızlık konusuna değindiği bir başka hikâye ise Manolya Dizisi'ne ait *Gözyaşı* eseridir. Hikâyede, Orhan ve Cem mahallede simit satarken kötü huyları olan Suphi ile karşılaşmamak için farklı yola saparlar. Orhan, Cem'e neden kavgalı olduklarını sorunca Cem şu yanıtı verir: “Dağdaki bahçelerde mısırlar büyümüş. Onunla gidip hırsızlık yapmamı istedi. Pazarları, pazarda sattıkları hep hırsızlık malı” (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi gözyaşı, 2000, s. 67).

Aynı minvalde *Çiğdem Dizisi Çalınan Kalem* hikâyesinde İnci, sınıf arkadaşının kalemini izinsiz cebinden alır. Maddi durumu iyi olmadığı için böylesi yanlış bir davranışa girer. Öğretmeni ve Çiğdem ona daha ılımlı ve yardımsever yaklaşınca yaptığıının yanlış olduğunu anlayıp utanır. İnci, hikâyenin sonunda “Çiğdem, bunu öğretmene verir misin? Yerde buldum dersin. Bunu Salih'in ceketinden ben çaldım. Çok utanıyorum. Ne olur beni ele verme. Bir daha bir şey çalmayacağım. Sana söz veriyorum” (Çakmakçioğlu A. , Çiğdem dizisi çalınan kalem, 1996, s. 16) sözleriyle pişmanlığını dile getirir.

Yazarın Manolya Dizisi'ne dâhil olan *Kayık* hikâyesinde Cemil vitrinde görüp çok beğendiği kayığı çalmak ister fakat bunun doğru olmadığını düşünüp öğrenerek kendisi

yapmaya karar verir. “İçindeki ses susmuştu. Selim ona yüz vermemiştir. O hırsız değildi. Kimsenin malını çalamazdı. Bundan öğrenirdi. Kayığa sahip olmanın başka yollarını denemeliydi” (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi kayık, 2000, s. 12). Yazar, okuruna çalmanın yanlış bir davranış olduğunu ifade etmekle birlikte alternatif çözüm önerileri de sunar.

Çakmakçıoğlu’nun hikâyelerinde birey çaldığı şeyden ötürü uzun süreli pişmanlık yaşar. Yaptığı yanlışın farkına varıp onu telafi etmenin yollarını arar. Çalan kişinin pişmanlığı ve beraberinde özür dilemesi sonrası hatası affedilir. Manolya Dizisi’nde yer alan *Kumru* hikâyesinde Süleyman, yıllar önce mahalleden birinin tavuğunu çaldığı için büyük pişmanlık duyar ve ondan af diler. Tavuğunu çaldığı kişi şu sözleri söyler: “Yapma Süleyman Efendi yapma. İnsanlar bir hata işler. Olur bunlar. Bak gelip af diledin. İyi ama bu tavuk da ne oluyor? Al onu benim için afiyetle ye. Seni bağışladım gönlün hoş olsun” (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi kumru, 2000, s. 127). *Park* hikâyesinde Salman, simit çalıp kaçtığı için pişmanlık duyar: “Bu yaptığımdan utanıyorum. Beni onlar alıstırdı. Hırsızlıktan tiksiniyorum. Bana da bir camekân bulabilir misin?” (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi park, 2000, s. 41). Burada yazar, çalmak yerine alınının teriyle para kazanmanın önemine dikkat çeker, okuru doğru davranışlara sevk eder.

Manolya Dizisi’nin altıncı eseri olan *Kolye* hikâyesinde çalmanın farklı bir boyutuna tanık oluruz. Mehmet, Selvi ve Cevat isimli üç arkadaş, sahibinin evde olmadığını bildikleri bahçeden izinsiz erik koparırlar. Çocuklardan biri “Ceplerin hemen doldu. Şuna bak ne kadar iri. Bu yaptığımız doğru mu? Sahibi nerede acaba” (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi kolye, 2000, s. 46) diye aklından geçirir. Bahçenin sahibi Servet Amca gelince hepsi bir tarafa kaçıp uzaklaşır. Hikâyenin devamında Selvi’nin annesi ona nerden geldiğini sorar. Selvi arkadaşlarıyla bahçeye gittiğini söyler. Annesi ‘Umarım ağaçlardan meyve koparmamışsınızdır’ deyince Selvi onları kimsenin görmediğini söyler. Annesi onu, “Kimselerin olması mı gerekiyor? Sen akıllı bir çocuksun. Bunun ayıp olduğunu bilmelisin” (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi kolye, 2000, s. 50) şeklinde uyarır.

Gökyüzünün Küçük Papatyaları romanında da hırsızlık konusu işlenir. Emekli öğretmen Selim Bey, bir çocuğun kalem çaldığını öğrenince onu utandırmak istemez ve topluma kazandırmak için bir müddet yanında çalıştırır. Yazarın çoğu hikâyesinde ve romanında çalmanın yanlışlığı vurgulanır. Kurgu kahramanı çalışıp kazandığı parayla ihtiyaçlarını karşılar ve bu huyundan vazgeçip doğru yolu bulur. Bu romanda öğretmenlere de büyük

görev düşer. Yazar, öğretmenin kalem çalan çocukla konuşup sorunun kaynağına inip ona yardımcı olmasını ister.

Çakmakçıoğlu, çocukların hayvanlarla olan dostluğuna pek çok eserinde yer vermiştir. Hikâyelerinin çoğunda çocukları hayvanlarla dost olmaya davet eder. İnsanların istemeden de olsa onlara kötü davrandığına dikkat çekmek ister. *Suna* eserinin başkahramanı Suna, kuşlarla konuşup onların silüetine bürünür. Veda vakti gelince Suna onlarla sürekli arkadaş kalmayı teklif eder. Yazar kuşların ağzından şu sözleri söyler: “Sizin kafesleriniz var. Hayır, hayır. Ne olur, bizi kafesleriniz içinde tutsak etmeyin. Bizim de görevlerimiz, annemiz, kardeşlerimiz var. Biz doğa içinde yerine getireceğimiz görevleri biliyoruz. Hoşça kal Suna” (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi suna, 2000, s. 29). Yazar aslında kuş sevgisi adı altında onların kafeslere hapis edilmesine karşıdır. Doğada kendi yaşam alanında olmasını doğru bulur.

Çakmakçıoğlu *Denize Koşan Sokak* eserinde insanların martıları yakalayıp özgürlüğünden alıkoymalarını eleştirir. Yazar, *Sevginin Zaferi* eserinde hayvanların insanları eğlendiren palyaço olmadığına dikkat çeker. Hikâyenin sonunda çocukları hayvanlarla dost olmaya davet edip onları hayvanların sorunlarını çözmeye yöneltir.

Çakmakçıoğlu, hayvanlara şiddet uygulamanın yanlış bir davranış olduğunu belirtir. *Güzel Öyküler Dizisi Bora* hikâyesinde Ayşe, evden kaçan köpeğine yumruk vurup cezalandırmak isteyince annesi elini tutup müsaade etmez. Köpeği teslim etmeye gelince böyle bir muameleyle karşılaşan Metin için yazar şu cümleleri kurar: “Metin akşama kadar onu düşündü. Bora kendisinin olsaydı onu hiç dövmezdi. Ayşe’nin yaptığını hoş karşılamamıştı. Küçük köpek dövülür müydü?” (Çakmakçıoğlu A. , Güzel öyküler dizisi bora, 1996, s. 22).

Boz Eşek hikâyesinde ise yazar, eşeğin sahibini şu cümlelerle anlatır: “Sahibi acımasızın biriydi. İki küfe zeytini iki yanına asardı. Sonra yokuş aşağı, satış yerine koşarcasına gitmesini isterdi. Hele bir gitmesin. Elindeki sopa uzundu. Sırtında şaklardı. Satış yerine zamanında giderdi. Ter içinde kalırdı. Bunun, sahibi için önemi yoktu” (Çakmakçıoğlu A. , Güzel öyküler boz eşek, 1996, s. 6).

Zorbalık, öğrencilerin duygusal, fiziksel ve psikolojik anlamda güvenliğini tehdit eden bir sorundur. Çakmakçıoğlu, güçlü olan kişinin karşısındakine baskınlık kurma çabasını doğru bulmaz. *Suna* hikâyesinde zorba bir rüzgârın küçük bulutları oradan oraya savurduğuna

şahit oluruz. Bulutlardan bazıları bu duruma göz yumar. Fakat yazar zorbaya karşı direnmek gerektiği mesajını Suna'nın şu sözleriyle verir:

Bizim mahalledeki Ali yaramazdır. İstediginde güç kullanarak her oyuncağa sahip olmak ister. Küçük çocuklar ses çıkarmazlar. Çünkü dayak yerler. Ellerindeki oyuncakları korkudan verirler. O da para vermeden istediği oyuncağa sahip olur. Onlarla oynar, eğlenir. Kimse ona engel olmazsa o da atını rahatça koşturur, yani davranışını sürdürür, durur (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi suna, 2000, s. 49).

Çakmakçioğlu'nun *Denize Koşan Sokak* eserinde yer alan *Aslan Pençesi* hikâyesinde rıhtım çeşitli renkteki kedilerle dolup taşmaktadır. Balıkçıların dönüş anını bekleyen kediler, önlerine atılan balıkları yakalama yarışına girerler. İçlerinden büyük olanları kabadayılık yaparak diğerlerinin nasibini elinden almaya çalışır. İbrahim Kaptan bu zorba kedileri sevmez, her zaman öncelikle minik kedileri beslemeye özen gösterir. Aynı minvalde *Sevgi Yüklü Bulut* eserinde zorbalığın başka bir çeşidini görürüz. Karga, sesini yükselterek buluttan kendisine su vermesini ister. Su vermediği takdirde onu gagalamakla tehdit eder. Bulutu gagalamak isterken her tarafı ıslanır ve yaptığı yanlışın farkına varır.

Çakmakçioğlu'nun hikâyelerinde her canlının yaşamaya hakkı vardır. *Suna* hikâyesinde yazar kelebeklerin koleksiyon için de olsa yakalanmasından duyduğu rahatsızlığı dile getirir. Suna ve kelebek dostu arasında geçen sohbette; kelebeğin 'Peki bizi yakalayıp ne yapacaklar?' sorusu yanıtsız kalsa da Suna'nın aklından yakalanan kelebeklerin kâğıda iğnelendiği ve ölüme terkedildiği geçer (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi suna, 2000, s. 73). Benzer şekilde *Çocuklara Öyküler Dizisi Güvercin* eserinde kargalar insanlar gibi kendilerinin de bu evrende yaşama hakkına sahip olduklarını dile getirip kendilerini avlamalarından yakınırırlar. Hikâyenin devamında Çakmakçioğlu, iyi arkadaş edinmenin önemine dikkat çeker ve olumsuz davranışları olan çocukların da arkadaşlarının yardımıyla iyi huylar edinmesini ister. Hikâyede Suna, kötü huyları olan Ali'yi bu huylarından vazgeçmesi için korkutur. Suna, Ali'nin arkadaşlarına

Size sesleniyorum. Ali'nin arkadaşları. Korkmanız için bir neden yok. Siz yolunuza gidiniz. Ali'ye iyiliği, sevgiyi öğretiniz. Onu koruyunuz. Yaramazlık yapmaması için eğitiniz. Haydi, sizi bir daha ne kuş vururken ne de kelebek avlarken görmemeliyim. Çabuk evlerinize, der (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi suna, 2000, s. 79).

Hikâyenin kahramanı Suna, bu defa da kedilerle arkadaşlık kurar. Onların derdini dinleyip çare bulmak ister. Suna'ya kediler insanların kuyruklarından asılmasından duyduğu rahatsızlığı dile getirirler. Hikâyenin genelinde Ali'nin hayvanlara olmadık eziyetler ettiğine şahit olunur. Suna, Ali'nin yolda giden kediye taş atmasından rahatsızlık duyar. Yazar bu durumu şu şekilde anlatır:

Suna'nın canı sıkılmıştı. Gerçekten de yolda giden iki kedi o çocuğa ne kötülük yapmıştı? Neden taş atıyordu? Herhalde onunla arkadaşlık etmedikleri için. Sahip olamadığı için. Belki

de kendinin güçlü olduğunu kanıtlamak için... Ne olursa olsun bir hayvana taş atmak saygısızlıktı (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi suna, 2000, s. 84).

Çakmakçioğlu, sonuçta çocuklara vermek istediği ana mesajı Suna aracılığıyla verir:

Suna, içinde yaşadığı dünyanın yalnız insanlara ait olmadığını iyice anlamıştı. Bu dünya diğer canlıların da dünyasıydı. Kedilerin, kırlangıçların, güneşin, menekşenin, derenin, böceklerin de dünyasıydı. Mademki bu dünyada yaşıyordu, o halde bütün canlılarla dost olmak gerekiyordu. Ortak bir dil vardı: Sevgi (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi suna, 2000, s. 96).

Çakmakçioğlu, hikâyelerinde her yaş için oldukça önemli olan beslenme hususuna da değinir. Yazar, çocukların gelişimi açısından sağlıklı yiyecekler tüketmesini savunur. *Çiğdem Dizisi Geçmiş Olsun* hikâyesinde Ayşe, okul çıkışında satılan sağlıksız yiyecekleri yediği için gıda zehirlenmesi geçirir. Arkadaşları onun ziyaretine gider. Hikâyede çocuklar neden hastalandığını sorunca annesi “Okulun önünde satılan sağlıksız yiyeceklerden yemiş. Onlar da mikropluymuş. Temiz değilmiş. Bu yüzden hasta olmuş” (Çakmakçioğlu A. , Çiğdem dizisi geçmiş olsun, 1996, s. 16) yanıtını verir.

Çakmakçioğlu, *Kumru* hikâyesinde insanlarla alay edip şakalaşmanın yanlışlığını işlemiştir. Yazar, bu hikâyesinde insanlarla alay etmenin o insanlarda yarattığı olumsuz sonuçlara değinmiştir. Balık satan Süleyman’ı gören Hasan ‘Süleyman evleniyormuşsun doğru mu? Evleneceğin kadın senin kadar güzel mi?’ diye alay eder. Yazar bu durumu şu sözlerle anlatır: “Ne kadar kötü insanlar vardı. Kendi hâlinde biri olan Süleyman ile alay etmekten zevk duyuyorlardı. Böyle kişilere yapılan şakalar ise hemen karşılık buluyordu. Onlara şaka edilmesini istemiyorlardı. Aslında şakalar da karşılıklı olmalıydı” (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi kumru, 2000, s. 55).

Park hikâyesinde parkı temizleyen işçi biraz kestireceği sırada faraşını çalan çocuklar, onunla alay edip gülüşürler: “Bu kadarı fazlaydı. Onu ne sanıyorlardı? Mahmut Çit onlara pabuç bırakır mıydı? Hemen koştu. Alçak duvarı atladı, ama çocuklar soluğu karşı kaldırımda almışlardı. Faraşı bırakıp kaçmışlar ve köşede kıkır kıkır gülüyorlardı” (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi park, 2000, s. 98).

Çocuklar yaşına ve gelişimine uygun oyuncaklarla oynamalıdır. Adnan Çakmakçioğlu, çocukların yaşına uygun oyuncaklarla oynaması taraftarıdır, o bayramlarda çocuklara mantar tabancası alınmasını doğru bulmaz. *Kumru* hikâyesinde Süleyman, çocuk kaçıran çeteyi çökertirken polislerle çatışmaya girmekten çok korkar. Yazar bu durumu şu sözlerle anlatır:

Silahı hiç sevmezdi. Tabanca sesinden nefret ederdi. Bayramlarda ellerine mantar tabancası verilen çocuklara da öyle kızardı ki. Bu yüzden bayram yerinden uzak kalırdı. Çocukluğu hep bu korkuyla geçmişti. Büyüyünce askere gidince silahlarla oynayacaktı. Küçükken bunları düşünmekten korkardı (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi kumru, 2000, s. 133).

Çakmakçioğlu'nun hikâyelerinde canlı ve cansız varlıklar, insanlardan şikâyetçi oldukları hususları dile getirir. *Park* hikâyesinde banklar, insanların kendilerini çizmelerinden şikâyetçidir. Yazar aslında doğru davranışları öğütlemek yerine kendi düşüncelerini, görüşlerini dolaylı yoldan varlıkların ağzından dile getirir. İki park sohbet ederken biri çocukları çok özlediğini söyleyince diğeri “Haklısın. Ben de özledim yaramazları. Yalnız bizi çiviyle çizenleri hiç sevmiyorum. Neden böyle hoyrat oluyorlar bilmem” (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi park, 2000, s. 26) der. Hikâyede kuşlar çocukların kendilerine taş atmalarından yakınıdır. O parkı neden tercih ettiklerini şu şekilde ifade ederler: “Ben bu parkı çok seviyorum. Bir kere küçücük. Çok insan girmez. Yaramaz çocuklar istese de bize atacak çakıl bulamazlar. Buraya çoğu kez elinde fıstık olan nineler oturur. Bize de atıverirler” (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi park, 2000, s. 77).

Çocukların ait olduğu arkadaş grubu bazen onları yalnızca sürükleyebilir. Çakmakçioğlu, arkadaş seçiminin önemini her fırsatta belirtmekle birlikte doğru insanlarla arkadaşlıklar kurulması gerektiğini hikâyeleri aracılığıyla bize iletir. *Mavi Dizi Sinko Denizde* hikâyesinde Mehmet; Nuri ve Metin'nin okuldan kaçma teklifini onların arkadaşlığını kazanmak için zoraki kabul eder: “Mehmet ile kardeşi göz göze gelmişti. Bu nasıl soru idi? Elbette hayır diyecekti. Ama o anda Mehmet onların arkadaşlıklarını kazanmak için bunun fırsat olduğunu düşündü. Nasıl olsa okula bir gün gitmeyecekti” (Çakmakçioğlu A. , Mavi dizi sinco denizde, 2005, s. 42).

Beyaz Dizi Masaldaki Dünya hikâyesinde Cem, okuldan kaçmanın özgürlük olmadığını anlar ve pişmanlık duyar:

Cem sırtındaki çantayı yanına bıraktı. Karşıdaki deniz nedense onu fazla ilgilendirmiyordu. Bu, sıkıntıdan ileri geliyordu. Birisi daha sorarsa iyice üzülecekti. Okuldan kaçmanın özgürlük demek olmadığını yavaş yavaş anlıyordu. Kimseye hesap vermeden dolaşmak istediği şeyi yapmak bu muydu? İşte şuracıkta zil sesi yoktu. Öğretmen yoktu. Onu koşturmakla yönelten büyüklerden uzaktı. İyi ama neden sıkılıyordu? İçini kemiren bu korku nedendi? Düşündüğünde kendine çekici gelen başıboşluk buydu işte. Bunun çekicilik neresinde idi? Cebindeki parasını hatırladı. İlerideki simitçi çocuğa çağırıp bir simit alabilirdi. İstese bu parayla köprünün çıkış yerindeki midye tavacıdan midye tava alabilirdi. Bunları yapmayı evdeyken çok düşünmüştü. Ama şimdi, yanında sırt çantası, kendini suçlu hissediyordu. Sanki bütün okul onu konuşuyordu. Müdür telaşlanmış olmalıydı. Sınıf öğretmeni belki de polise başvurmuştu. Arkadaşlarından bir grup sokak sokak onu arıyor olabiliyordu (Çakmakçioğlu A. , Beyaz dizi masaldaki dünya, 2005, s. 45-46).

Çakmakçioğlu hikâyelerinde dürüst ve açık sözlü olma konusunu işler. Söylenen yalanlar ve yapılan haksızlıkların bir gün mutlaka anlaşılacağı mesajını verir. *Mavi Dizi Sinko Denizde* hikâyesinde Mehmet'in başarısını kıskanan Nuri ve Metin ona tuzak kurup okuldan kaçması için plan kursa da doğru ortaya çıkar, haklı ve haksız ayırt edilir. Öğretmen sınıftaki öğrencilere şu sözleri söyler: “Çocuklar başkalarının başarısızlığı hiçbir

zaman size iyi puan kazandırmaz. Hele öğrenci çalışkan bir öğrenci ise onun okuldan kaçması, okula geç gelmesi size ya da çalışmayan öğrencileri başarıya götürmez. Bir atasözümüz vardır. Her koyun kendi bacağından asılır” (Çakmakçioğlu A. , Mavi dizi sinco denizde, 2005, s. 53).

Yazar, eldeki mevcut kaynakları tutumlu kullanmanın yararına değinir. Aksi takdirde kişi, savurganlık yaptığı için verdiği sözün gereğini yerine getiremez ve zor duruma düşer. *Mavi Dizi Sokak Güvercini* hikâyesinde yazar güvercinle anlaşma yapar. Güvercin ona dilediği haberi getirecek, yazar da onun için pencereye düzenli yem bırakacaktır. Güvercin kendisine bir avuç dolusu buğday verildiğini görünce şu sözleri söyler:

Çok savurgansınız. Burada biraz önce bırakılmış yeteri kadar buğday vardı. Bunlara kimseye yemezse rüzgâr etrafa yayacak. Önce şu hususta anlaşalım. Yaşamınız boyunca tutumlu olmalısınız. Bakarsınız bir gün parasız kalırsınız. Bana verdiğiniz sözü yerine getiremezsiniz. O zaman utanmayacak mısınız? (Çakmakçioğlu A. , Mavi dizi sokak güvercini, 2005, s. 8).

Çakmakçioğlu, şiirlerinde olduğu gibi hikâyelerinde de çevre duyarlılığı değerini işlemiştir. Tabiatdaki ağaçlara zarar verilmesinin yanlış bir davranış olduğuna dikkat çeker. Yılbaşında insanların ağaçları kesip süslemelerinden yakınır. Ayrıca çevredeki ağaçların üstüne çocukların adlarını kazımalarını doğru bulmaz. *Sokak Güvercini* hikâyesinde üç çam ağacı kendi aralarında sohbet ederler:

-Sen geridesin diye mi böyle konuşuyorsun? Baksana, ben kaldırıma rastladım. Fena mı? İnsanları daha yakından görürüm.

-Görürsün. Ya çocuklar?

-Çocuklara ne olmuş?

-Kabuklarını rahat bırakırlar mı senin?

-Ne demek istedin, anlamadım. Yani kabuklarını mı çizelerler?

-Evet kazırlar, adlarını yazarlar. Çıplak kalırsın. Reçinelerin akar, gider.

-Beni kazıyan seni de kazır. Çocukları severim ben. Böyle bir şey yapacaklarını sanmam. Bakma yaramaz olduklarına. Asıl korkum ne biliyor musun? Kozalaklarıma dadanmasınlar. Dallarımı kırmalarından korkarım (Çakmakçioğlu A. , Mavi dizi sokak güvercini, 2005, s. 16).

Yazar, Eğitsel Öyküler Dizisi B Serisinde bulunan *Küçük İhlamur Ağacı* eserinde yer alan çam ağacı, çocukların dallarını koparmasından yakınır. Hikâyede çocuklara engel olmak maksadıyla ihlamur ağacının etrafına tel şerit çekilir. Yazar, aynı hikâyede insanların yılbaşında ağaçları kesmelerini eleştirir. Üç çam ağacı konuşurken aralarında şu sohbet geçer:

-Yılbaşı için seni gözüne kestirmiş olmasın?

-Bakıyorsun bir dalını kesip eve götürüyor. Fenerler, ışıklı küreler, kâğıt süsler ve armağanlar dolu bir ağaç oluyorsun.

-Ağzından yel alsın. Bunu nasıl düşünebiliyorsun? Yazıldıysa bozulsun.

-Doğaldır ki iki gün sonra da çöpe atılıyorsun. Öyle değil mi? (Çakmakçioğlu A. , Küçük ıhlamur ağacı, 1994, s. 18)

Yazar, *Çocuklar Sevgi Doludur* eserinde yer alan *İskelet Ev* hikâyesinde ve *Sarı Kepliler* kitabında yer alan *Akçaağacın Öyküsü* hikâyesinde ağaçların gereksiz yere kesilmesinden duyduğu rahatsızlığı dile getirir. Hikâyede beyaz binanın bulunduğu çevredeki diğer ağaçlar da inşaat gerekçesiyle kesilir. Yazar, ağaçları kesmek yerine alternatif çözümler bulup imar planının ona göre ayarlanması gerektiğini savunur.

Yazar Çakmakçioğlu, *Teneke Kutu* hikâyesinde yere çöp atma konusunu işler. İnsanların düşüncesizce ellerindeki çöpü çevreye atmalarının ne gibi sorunlar doğuracağına dikkat çeker. O, tüm çocukların temiz bir çevrede, temiz bir dünyada barış içinde yaşamasını arzular. Hikâyede poşet, rüzgârın etkisiyle sağa sola savrulur. “-Neden sokaktasın? Senin yerin dükkân olmalıydı? -Onu hiç sorma. Sorumsuz kişiler var ya, işi bitirince beni sokağa atıverdiler” (Çakmakçioğlu A. , Mavi dizi teneke kutu, 2005, s. 6). Ayrıca yazar *Rıhtımdaki Çınar Ağacı* eserinde insanların rıhtımda otururken çekirdek kabuklarını yere atmalarından yakınıır. Yazar *Çöpçü* eserinde bu konu üzerinde çok detaylı bir şekilde durur. İnsanların çevreyi kirletmesinden duyduğu rahatsızlığı hayattan örnekler vererek anlatmayı tercih eder.

Çakmakçioğlu, hikâyelerinde insanların verdiği sözü tutması gerektiğini ifade eder. Sözleştiği saatte istenen yerde olmayıp insanları bekletmenin yanlışlığına değinir. *Teneke Kutu* hikâyesinde Mert, uzun süre Murat’ın yolunu gözleyip gelmesini bekler: “-Gelmedi mi oğlum? Annesi pencereden seslenmişti. Canı sıkılmaya başlamıştı. İnsan bir yere gitmek için söz verdi mi zamanında gitmeliydi. Murat’ın gecikmesi canını sıkımişti” (Çakmakçioğlu A. , Mavi dizi teneke kutu, 2005, s. 27).

Yazar, doğadaki her varlığı çok sevdiği için çiçeklerin koparılmasını doğru bulmaz. *Mavi Dizi Sinco ile Sinşa* eserinde Sinco, çocukluk arkadaşına ziyarete giderken ona mor menekşe koparıp götürmek ister. “Mor menekşelerin açtığı yerde durdu. Acaba arkadaşına bir tutam götürse miydi? Sonra vazgeçti. Çünkü mor menekşeler açtığı yerde güzeldi. Onları koparsa solarlardı” (Çakmakçioğlu A. ,Mavi dizi sinco ile sinşa, 2005, s. 6). Benzer şekilde *Çöpçü* eserinde Memduh kargalara verdiği sözü yerine getirmeyi bir süre sonra bırakır, beklemediği bir tepkiyle karşılaşır.

Çakmakçioğlu, *Sinco ile Sinşa* hikâyesinde kanaatkârlık temasını işlemeyi ihmal etmez. İnsanların sahip olduklarıyla yetinmeyi bildiği takdirde mutlu olacağı mesajı verilir. Çünkü kanaatkârlık değerini öğrenen bir çocuk sahip olduklarıyla yetinmesini bilir ve hedefine ulaşamadığı takdirde hayal kırıklığı yaşamadan tekrar mücadeleye girer. Hikâyede leylek yakaladığı balığı minik bulup onu suya tekrar bırakır. Tabii ki bir daha balık tutamadığı için o gün aç kalmıştır:

- Ah, ah, demiş. ‘Ne yaptım da ol balığı bıraktım? Eni konu büyük bir balıktı o, beni bugün için doyurur, yarına bile kalırdı.’

Onu duyan küçük bülbül gülmüş.

-Elbette. Kaçan balık büyük olur. Elindekilerle yetinmezsen, azı çok, küçüğü büyük görürsün. Bu sana ders olsun. Bir daha elindekiyle yetinmeyi öğren, açgözlülük yapma! (Çakmakçioğlu A. ,Mavi dizi sinko ile sinşa, 2005, s. 6)

Yazar, *Sinco ile Sinşa* hikâyesinde mütevazı olmanın güzelliğine değinir. Ayrıca kendini başkasından üstün görmenin iyi bir huy olmadığına vurgu yapar. Hikâyede tavşan ile kaplumbağa yarış yapar. Tavşan kendini kaplumbağadan üstün görüp yarışı kazanacağını düşünürken kazanan kaplumbağa olur. “Herkes Tıngır Mıngır Kaplumbağa’yı kutlarken Tip Top Tavşan utancından adeta yerin dibine geçiyormuş. Bir daha kimseyi küçümsemeyeceğini, kendini kimseden yukarı da görmeyeceğine söz vermiş” (Çakmakçioğlu A. ,Mavi dizi sinko ile sinşa, 2005, s. 44).

Yazar, *Mavi Dizi Sokak Güvercini* hikâyesinde de aynı konuya değinir. Yere düşen büyük kar tanesi diğerlerini kendinden aşağı görür. Hikâyede kahraman, kar tanelerinin yarışına şahit olur. “Seni uzun zamandır izliyorum. Uzaklaştırdığım arkadaşın öyle değildi. Çok biliyor gibi davranıyordu. Karşısındakine hiç önem vermiyordu. Herkesi kendinden aşağıda görüyordu” (Çakmakçioğlu A. , Mavi dizi sokak güvercini, 2005, s. 28).

Çakmakçioğlu, *Çiçekçi Kız* hikâyesinde doğal kaynaklarımızı korumak için kâğıt israfını önlemenin önemine değinir. Atık kâğıtları yakmak yerine geri dönüştürmek, yeniden kullanmak gerektiğini ifade eder. Hikâyede çöp sepetindeki kâğıtlar insanlardan kendilerini yakmamalarını ister. “Sakin bizi yakmayın. Bizi hamur yapan fabrikaya verin. Yeniden kâğıt olmak istiyoruz. Sakin bizi yakmayın...Yakmayın... Yeniden yaşama dönmek istiyoruz. Yakmayın...Yakmayın...” (Çakmakçioğlu A. , Beyaz dizi çiçekçi kız, 2005, s. 72).

Masaldaki Dünya eserinde ise çocukların biten masal kitaplarını sobada yakmak yerine başka bir arkadaşıyla paylaşmasının daha doğru olduğunu ifade eder. Hikâyede tavşan, iyi olmayan çocukları masala almadıklarını ifade eder ve ekler: “Masal kitaplarını bitirince

kaldırıp sobaya atıyor. Yakıyor. Ya da yırtıp çöp kutusuna atıyor. Öyle yapacağına bir arkadaşına verebilir. Götürüp bir kitaplığa bırakabilir” (Çakmakçioğlu A. , Beyaz dizi masaldaki dünya, 2005, s. 12).

Güzel Özgürlük hikâyesinde yeni boyanan kayığa karga aldırış etmeden konunca boyacı, kargaya biraz dikkatli olmasını söyler. Karga ise salon lambalarını açık bırakarak, suları gereksiz yere akıtarak asıl israfı insanların yaptığını belirtir.

Yazar *Beyaz Dizi Kikirik* hikâyesinde deniz canlılarının kontrolsüz biçimde avlanmasından duyduğu üzüntüyü balıkların ağzından okuruna aktarır: “Bırak canım, şu insanlara çok kızıyorum. Denizde balık bırakmadılar. Bizi hiç mi düşünmüyorlar. Çok kötü avlanma yöntemleri var. Yavru, mavru demiyorlar, ağlarına ne gelirse toplayıp gidiyorla.” (Çakmakçioğlu A. , Beyaz dizi kikirik, 2005, s. 24). Yazarın Eğitsel Öyküler B Serisine ait *Güzel Özgürlük* hikâyesinde deniz, insanların tutulması gerekenden küçük balıkları avlamasından şikâyetçidir. Kontrolsüzce avlanmanın deniz canlıları için büyük risk taşıdığı kanaatindedir.

Çakmakçioğlu, eserlerinde dünya düzeni için tüm canlıların hoşgörü ve barış içinde yaşamaları gerektiği mesajını verir. Çocuklar, barış değerinin bilinciyle geniş hoşgörü anlayışına sahip olurlar. Yazarın, *Balonlar* hikâyesinde Mert odasındaki balonlarla oynarken yeşil ve turuncu balonun rekabet edip birbirini üzdüklerini görür ve onların barışmasını ister. “Birbirinizi üzdüğünüz için ikinizi de havaya atmayacağım. Belki en son olarak sizi havaya atarım. Şimdi barışın bakalım. Benim çağrımı bekleyin” (Çakmakçioğlu A. , Beyaz dizi balonlar, 2005, s. 10)

Çakmakçioğlu, kızgınlıkla bir kişiye küfür mahiyetinde hayvan ismiyle hitap etmeyi doğru bulmaz. Onun hikâyelerinde insanlar gibi hayvanlar da saygı gösterilmeye layıktır. Yazar, *Tükenmiş Sarı Ev* ve *Bir Saatlik Konuk* eserinde hayvan isimlerinin küfür mahiyetinde kullanmasını hoş karşılamaz. İnsanın kızgınlıkla birine ‘Eşek, ne olacak!’ demesini doğru bulmaz.

Çakmakçioğlu, dış görünüşünden dolayı başkalarını dışlamanın yanlış olduğu üzerinde de durur. Eserleriyle insanları ayrımcılık yapmayan, karşısındaki bireyi anlamaya çalışan, barışçı çözüm yollarını uygulayabilen bireyler hâline getirmeyi amaçlar. *Bir Alaca Karabatak* eserinde sürüdeki bazı karabataklar daha önce hiç görmedikleri beyaz renkli karabatağı dışlayıp aralarına almak istemezler. Onu bulundukları ortamdan kovarlar. Yazar

hikâyede karabatakların karşı tarafı anlama ve hissetme eğiliminde olmaları için empati yöntemini kullanır:

-O var ya o. Denize dalınca bütün balıklar ona gidecek. Resmimizi çeken turistler hep onu arayacak. Böyle birinin burada yaşaması bizim değerimizi azaltır.

-Yani ne demek istiyorsun?

-Demek istediğim çok açık. Gitsin buradan.

-Çok duygusuzsun. Sana biri çıkıp da ‘Gagan uzun, git,’ buradan dese ne yaparsın? (Çakmakçıoğlu A. , Bir alaca karabatak, 1994, s. 12).

Hikâyenin sonunda yazar, barış içinde yaşamının önemine değinir ve renginden ötürü birini dışlamanın yersizliğini ifade eder. Yazar aynı doğrultuda *Onurlu Korkuluk* eserinde yer alan *Bir Garip Kuş* hikâyesinde dış görünüşünden dolayı dışlanan beyaz kargayı konu edinir. Denizdeki beyaz renkli kuş ne martıya benzer ne de kargaya. Onu gören martı ‘Nesin sen?’ diye sorunca karga olduğunu söyler. Martı daha önce beyaz karga görmediğini söyleyip onunla alay etmeye başlar. Beyaz kuş karga dostları tarafından da dışlanınca kumsalda yürüyüp düşünmeye başlar. Birden kara kayalıkların olduğu yerdeki mazotlu suya girip kara olma fikri aklına gelir. Bu defa da kargalar onu pis olduğu gerekçesiyle aralarına almak istemezler. Her hâliyle eleştirilerin odağı olan kuş, denize dalar ve bir daha da su yüzüne çıkmaz. Dışlanmanın sonucunda canından vazgeçip dönülmez bir yola girer.

Yazar, *Gökyüzünün Küçük Papatyaları* romanında bir kişinin arkasından konuşmanın yanlışlığına değinir. Salim Bey, balıkçıdan balıkların fiyatını sorunca fiyatı pahalı bulup almaktan vazgeçer. Balıkçı arkadaşından olur olmaz laf eder. Daha sonra Salim Bey ve etraftakiler ona sert çıkışıp yaptığının yanlış olduğunu söylerler. Bu tepkiler karşısında balıkçı yaptığından pişmanlık duyup özür diler.

Çakmakçıoğlu *Çöpçü* hikâyesinde fal bakmanın uydurmaca olduğunu ifade etmekle birlikte bunun yersiz bir uğraş olduğuna dikkat çekmek ister. Hikâyede Ergün, fal bakmayı öğrenmek istediğini annesine söyleyince sert bir yanıt alır ve arkadaşları onunla alay eder.

Çocuklar çevresinde olup bitenlere anlam veremediklerinde yetişkinler onların imdadına yetişir. Çakmakçıoğlu, çocukların sorularına yanıt verirken mantık çerçevesinde gelişim düzeyine uygun açıklamalarda bulunulması gerektiğini vurgular. Gerçeklik barındırmayan açıklamalar korkuya mahal verdiği gibi yanlış bağdaştırmalara da neden olur. Yazarın *Kasabanın Sesi* eserinde yer alan *Öcü* hikâyesinde Tuğçe, şimşegin pencereye yansıyan parıltısıyla korkup titremeye başlar. Annesine şimşekle ilgili sorular yöneltir, annesi düzeyine uygun bir yanıt vermek yerine onu korkuya sevk edecek bir açıklama yapar.

Bulutların ardına saklanan öcülerin kibritleri yakıp insanlara fırlattığını söyler. Annesi tıpkı önceden kendisinin de bu şekilde korkutulduğu gibi kızının da korkmasına neden olur.

Ayrıca Çakmakçıoğlu, yaşı gereği değişik sorular soran çocuğa sabırla sakin bir şekilde cevap verilmesinden yanadır. Çocuklar küçük yaşta aklına takılan her soruyu mantık süzgecinden geçirmeksizin etrafındaki yetişkinlere sorma gereği duyar. Yazarın Çocuklara Öyküler Dizisinde yer alan *Uçurtma* kitabındaki *Manolya* hikâyesinde küçük kız aklına takılan soruları annesine sormaya çekinir, onun sert bir şekilde karşılık vermesinden korkar.

Çakmakçıoğlu'nun roman ve hikâyelerinde kahramanların büyük çoğunluğunu çocuklar ve balıkçılar oluşturur. Geçimini denizden sağlayan balıkçılar, denize sonsuz bir sevgi beslerler. Denizin kirletilmesi, ona tükürülmesi hoş karşılanmaz. Yazarın *Piango* romanında balıkçı Şaban, yardımcısının denize tükürdüğünü görünce onu sert bir dille uyarır. Denizin adeta anne-baba gibi saygı duyulması gereken bir varlık olduğunu belirtir.

Çakmakçıoğlu, bütün canlıların yaşamaya hakkı olduğunu savunur. *Çiçeklerin Açtığı Gündü* romanında sokak kedilerinin belediye görevlileri tarafından zehirlendiğine değinir. Bu uygulamayı doğru bulmayan Kaptan onlara mâni olmaya çalışır, kendi çabasıyla kedilerden birkaçını zehirlenmekten kurtarır. Yazar Erdek'in doğasına hayrandır, kedileri de Erdek'in süsü olarak görür. Bu romanında önyargılı olmanın, peşin hüküm vermenin yanlışlığına da vurgu yapar. Hasan Kaptan'ın oğlu Murat, kavga eden sınıf arkadaşlarını ayırırken çocuklardan birinin istemeden kafasını yere çarpmasına sebep olur. Öğretmen olayda Murat'ı suçlu bulup polise durumu bildirmek niyetindedir. Hasan Kaptan işin aslını anlatınca öğretmen gördüğü tablo karşısında yanıldığını anlar, Murat'tan ve babasından özür diler.

Çakmakçıoğlu, çocukların istekleri yerine getirilmediğinde küsmelerini doğru bulmaz. Küsmek yerine isteklerinin kabul edilebilirliğini sorgulaması gerektiğine vurgu yapar. *Çocuk Öyküleri* kitabında yer alan *Özlem* hikâyesinde İsmail, sınıf arkadaşlarına okuldan kaçmayı teklif eder. Bu teklifi onlar tarafından kabul görmeyince her zamanki gibi küsme davranışını sergiler. Arkadaşları ise onun okuldan kaçmasına mâni olmaya çalışırlar.

3.1.7. Ekonomik Sıkıntı ve Yoksulluk

Adnan Çakmakçıoğlu, bazı hikâyelerinde geçim sıkıntısı sorununa yer verir. Canını dişine takarak geçim derdine düşmüş insanlardan bahseder. Çalışanların sabahın erken saatinde

yola düşmesi gerektiğine sıkça rastlarız. Simit satan çocuklar, ayakkabı boyayan çocuklar sabahın erken vaktinde para kazanmak için sıcak yatağını terk ederler.

Çocuklara Öyküler Dizisi Ay Ağlar Mı Dersiniz? eserinde geçim sıkıntısına hikâyenin tamamında değinir. *Yalnız Adam* hikâyesinde emekli Ahmet öğretmen, şehrin sahilinde denizi seyreder. Arkasında küçük bir çocuğun elindeki kocaman camekânla simit sattığını fark eder ve onunla sohbet etmeye başlar. Yaşlı adam, merak içinde çocuğa simit satmak yerine neden oyun oynamadığını sorunca şu yanıtı alır:

-Ne diyorsun amca? Oyun için zaman mı var? Akşam eve pestilimiz gidiyor. Yemek yerken uyukluyoruz. Sen neden söz ediyorsun? Yaşlı adam allak bullak olmuştu. Oyunu tanımayan bir çocukluğun mutluluk getirmeyeceği ortadaydı. Onun dünyası şimdiden paranın çekimiyle rengini almıştı. Bu rengin içinde daha çok kazanma hırsı, çekişme vardı. Çocuk kendi dünyasını tanımadan büyüklere karışacaktı (Çakmakçioğlu A. , Çocuklara öyküler dizisi ay ağlar mı dersiniz, 2011, s. 43).

Aynı eserde yer alan *K Harfinin Duyarsızlığı* hikâyesinde Ketin'in babası yaz kış boş durmaz, çeşitli işlerde çalışır. Ketin babasının fakir oluşuna bir türlü anlam veremez. “Ketin için yaşamak zengin olmaktan geçiyordu. Eğer bir insan fakir ise yaşamın kıyısında demekti. Bütün beceri yaşamın ortasında dikilmekti. Bu da para ile olurdu” (Çakmakçioğlu A. , Çocuklara öyküler dizisi ay ağlar mı dersiniz, 2011, s. 48). Çakmakçioğlu'nun *Piyango* romanında olduğu gibi hikâye kahramanı Ketin yoksulluktan kurtuluş yolu olarak şans oyunu oynamayı tek çare görür. “Göreceksin anne. Sonu kırk ile biten bir bilet bulmaya gidiyorum. Sakın bundan babama söz etme. Seni güzel evlerde yaşatacağım. O zaman ben de ortaokula giderim” (Çakmakçioğlu A. , Piyango, 2003, s. 56). *Çocuklara Öyküler Dizisi Ay Ağlar Mı Dersiniz?* eserinde geçen *Poşet Satan Çocuk* hikâyesinde Melih, ilkokulu bitirdikten sonra ortaokula gidecektir. Babası evin geçimini balıkçılık yaparak sağlar. Melih'i ortaokula gönderecek maddi durumu yoktur:

Bak oğlum! Ben ancak evi geçindirecek kadar kazanan bir babayım. Bunca balıkçı arasında ne bulursam onu tutup getiriyorum. Bazen balık tutmadan döndüğüm oluyor. Biliyorsun. Bunu neden söylediğimi belki merak ediyorsun? Şunun için söylüyorum, eğer ortaokula gitmek ve okumak istiyorsan sana engel olmam. Ama bu iş için ayıracak tek kuruşum yok. Senin kitap paran, harçlığın, giyecek paran ne kadar tutar biliyor musun? Bunları benim kazancımdan ayırmama olanak yok. Yaşlandım. Eskisi gibi sabahlamıyorum. Balıkçılık sabır ister. Güç ister. Dayanıklılık ister. Bunları teker teker kaybediyorum. Bu durumu iyi düşün. Yoo, dersin ki “baba ben çalışır, kazanır okurum.” Buna bir şey diyemem. Okul masraflarını harçlığını çıkar, oku (Çakmakçioğlu A. , Çocuklara öyküler dizisi ay ağlar mı dersiniz, 2011, s. 59)

3.1.8. Dede-Torun Sevgisi

Çocuklara karşı derin bir sevgi ve ilgi besleyen Adnan Çakmakçioğlu, kendi hayatında sevdiği ve değer verdiği pek çok unsura hikâyelerinde yer verir. Kızı Esi Çakmakçioğlu, bir anısında anne ve babasının konuşmalarına şahit olduğunu, annesinin torun sahibi

olamadıkları için üzüldüğünü dile getirince babasının ‘Niçin üzülüyorsun, bütün çocuklar bizim!’ sözünü söylediğini anımsar. Yazarın torun sevgisini ve özlemini bazı hikâyelerinde görmek mümkündür. *Yola Çıkan Kaplumbağa* eserinde yaşlı kaplumbağa özgürlüğüne ve rahatına düşkün olduğu için torunundan ve kızından uzakta yaşar. Yaşlı kaplumbağa, torunu Kapu’yu görmek için epeyce uzun bir yolu gitmeyi göze alır. Fakat yaşlı olmasından dolayı çok çabuk yorulur ve bir anlık dikkatsizlikle kamyonun altında kalıp can verir. Torunu ise sabırsızlıkla onun geleceği anı beklemektedir.

Çakmakçioğlu’nun hikâyelerinde yaşlıların en çok sevdiği uğraş, torunlarıyla vakit geçirmektir. Yazarın *Ay Ağlar Mı Dersiniz?* hikâyesinde Mustafa Kaptan yaşlanınca artık kendini denizden çeker. Yalnız, yorgun ve hastadır. Ona heyecan veren şey artık oğlu Bora’nın çocuklarını sevmektir. “Mustafa için artık yalnız anılar vardı. Ara sıra da torunlarının cıvıltıları... Bunun için oğlunun evine gidiyordu. Torunlarını görmek ona büyük heyecan veriyordu” (Çakmakçioğlu A. , Çocuklara öyküler dizisi ay ağlar mı dersiniz, 2011, s. 11).

Yazarın hikâyelerinde dedelerin ve ninelerin torun sevgisi işlendiği gibi torunların da onlara karşı duyduğu sevgi ve özlem duygularına yer verilir. *Manolya Dizisi Kumru* hikâyesinde Oğuz, bir yıl önce kaybettiği dedesinin ölümüne anlam veremez ve onu çok özler. Yazar, Oğuz’un dedesine duyduğu özlemi şu sözlerle anlatır: “Dedesini çok severdi. Uzun boyu, kalın sesi ve hep gülen gözleriyle onu anımsıyordu. Her zaman onun dizlerinde, omzunda ve yanındaydı. Sonra onun öldüğünü söylemişlerdi. O günden beri onu göremiyordu. Çok istiyordu gelmesini. Belki, diyordu içinden, bir gün karşıma çıkar. Ama bunun gibi güzel sözleri kimse söylemeye yanaşmıyordu” (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi kumru, 2000, s. 23).

3.1.9. Dostluk ve Arkadaşlık

Doğru insanlarla arkadaşlık kurma çocukların gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Çocuk, arkadaşları sayesinde yalnızlık hissinden kurtulup paylaşmayı, iletişim kurmayı, güven duymayı öğrenir. Doğru arkadaşlıklar bireyin gelişine olumlu katkı sağladığı gibi yanlış arkadaşlıklar da bir o kadar bireyi kötülüğe sürükler. Adnan Çakmakçioğlu, çocukların hayvanlarla arkadaşlığına eserlerinde sıkça yer verir. Kahramanlar hayvanlarla dost olup onların sorunlarını dinler. Olağanüstü öğeler içeren bazı hikâyelerinde hayvanlar kurgu kahramanıyla tıpkı insanlar gibi konuşup meramını anlatır. Onlarla birlikte oyunlar oynayıp eğlenir.

Çakmakçioğlu, arkadaşlık değerini özellikle öykülerinde samimi bir şekilde ele alır. Yazarın hayatın içinden seçilmiş öyküleri, tüm sıcaklığıyla çocuklara arkadaşlığın güzelliğini hissettirir. Hikâyesinde arkadaş olan çocuklar birbirlerinin ayıbını örter ve onları doğru yola teşvik eder.

Beyaz Dizi Masaldaki Dünya eserinde Aydın mor pantolon giydiği için etraftaki çocuklar onunla alay eder. Ali onların bu tavrını görünce müdahale edip zevkine karışmamalarını söyleyince Murat şaşkınlığını gizleyemez. “Ne kadar komik olduğunu görüyorsun. Biz arkadaş değil miyiz? Birimiz yanlış yolda ise onu doğru yola getirmeyecek miydik? Cevabın hayırsa bu arkadaşlık değildir. Onu komik olma durumundan kurtarmak için böyle söyledim” (Çakmakçioğlu A. , *Beyaz dizi masaldaki dünya*, 2005, s. 64) der.

Çakmakçioğlu’nun hikâye ve romanlarında balıkçılık yapan kaptanlar, birbirleriyle arkadaştan öte bir aile gibidir. Kimin ihtiyacı varsa onun yardımına koşulur. Balık avından dönüşte birlikte ağları temizleyip satış için balıkları birlikte hazırlarlar. Denizde heyecan dolu maceralar yaşayıp büyük badireler atlattır. Yaşlandıklarında onları ortak bir paydada buluşturan bu anılar, gazino ortamında çay eşliğinde anlatılır.

Çocuklara Öyküler Ay Ağlar Mı Dersiniz? eserinde Mustafa Kaptanın Mehmet Kaptan üzerinde emeği çoktur. Onu kötü ortamlardan uzaklaştırıp balıkçılığa yönlendirmiştir. Mehmet Kaptan, hayatının son deminde olan Mustafa Kaptanın elini öpüp ondan helallik almak ister:

Kaptan, seninle şu kadar birlikte olduk. Yaşamımızın çoğu denizde, bir kayıkta geçti. Beni belki de bu toplumun çekmeye çalıştığı bir çukurdan çıkardın. Bana iş verdin. Bana sevgi ve dostluk verdin. Beni kırdığın günü hatırlamam. İzin ver elini öpeyim. Bunu kutsal bir görev olarak yapmak istiyorum (Çakmakçioğlu A. , *Çocuklara öyküler dizisi ay ağlar mı dersiniz*, 2011, s. 16).

Bu sözlerini duyan Mustafa Kaptan şöyle der:

-Mehmet, yapma! Senin duyguların kadar ben de senin dostluğunla doluyum. Bana arkadaş oldun. Benim üzüntülerimi paylaştın. Seni içkiden kurtarmak için bazen acı konuştum. İçinde çırpındığımız savaşın yumuşak geçmesi için didinirken bana kuvvet veren sensin. Nasıl unuturum? (Çakmakçioğlu A. , *Çocuklara öyküler dizisi ay ağlar mı dersiniz*, 2011, s. 17).

3.1.10. Atatürk

Çocuk kitaplarında işlenmesi gereken önemli konulardan birisi de millî değerlerdir. Tarihimizin bilinmesi ve yeni nesile aktarılması çocuk kitaplarının üstlendiği önemli misyonlar arasındadır. Adnan Çakmakçioğlu, eserlerinde millî değerleri işlemekle birlikte Atatürk’ün Türk milleti için yaptıklarını okuruna aktarmayı düstur edinip millî duyarlılık ekseninde Atatürk konulu eserler kaleme almıştır.

Çocuklar İçin Nutuk

Bu kitap Mustafa Kemal Atatürk'ün *Nutuk* eserinin eğitimci yazar Adnan Çakmakçioğlu tarafından çocuklar için sadeleştirilmiş hâlidir. Adnan Çakmakçioğlu, kitabın girişine şu notu eklemiştir: “Bu kitap Cumhuriyet Halk Fırkası'nın 15-20 Ekim 1927 tarihleri arasında, Ankara'da toplanan ikinci kurultayında, Mustafa Kemal Atatürk tarafından, 36,5 saat devam etmek suretiyle, 6 günde söylenen tarihî nutkun, çocuklar için düzenlenmiş bir özetidir” (Çakmakçioğlu, 2018, s. 10).

Çakmakçioğlu, kitabında Nutuk'un çocuklar için sadeleştirilmesinin gerekçesini; “O zaman dilimiz, bugünkü kadar sade değildi. Arapça ve Farsça'dan gelen sözcüklerle doluydu. Mustafa Kemal Atatürk'ün NUTUK adlı eseri, bu yüzden çocuklarımız tarafından çok güç anlaşılır. Bu düşünceyle NUTUK, yine Atatürk'ün ağzından, sizin anlayacağınız şekilde ele alındı. Özetlendi, en bilinmesi gereken yerleri sadeleştirerek sizlere sunuldu. Bir gün, Ata'mızın NUTUK adlı eserini mutlaka orijinal halinden okuyun ve yarınları bize emanet eden ulu önderimizi daha iyi anlamaya çalışın” (Çakmakçioğlu A. , Çocuklar için nutuk, 2018, s. 8) sözleriyle ifade eder. Eserin son sayfalarında ise Gençliğe Hitabeyi sadeleştirilmiş biçimde küçük okurlarına sunar.

Eser, tarihin dönüm noktası sayılan İstiklal Savaşını, Cumhuriyetimizin kuruluşunu, inkılâpların yapılışını doğrudan o tarihi yapan ve yazan Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün ağzından dinleyip bu onurlu direnişi gelecek kuşaklara aktarmak için ele alınmıştır. Yörük Ali'den Nezahat Onbaşı'ya, Demirci Mehmet Efe'den Kazım Karabekir'e Seyit Onbaşı'ndan Hasan Tahsin'e ve Mustafa Kemal Atatürk de dâhil olmak üzere mücadelenin kahramanlarına değinilmiştir. Kitapta Betül Gönüllü'nün tarihî olayları sahnelediği çizimleri de anlatımın görsel yönünü kuvvetlendirmektedir.

Adnan Çakmakçioğlu, uzun yıllar eğitimcilik yapmanın verdiği tecrübeyle Atatürk'ü çocuklara en uygun biçimde anlatabilmenin yolunu şiir formunda yazmakta bulmuştur. Savaş gibi zor bir konu bile küçük okurunu incitmeden sözcüklerin arasından akıp gitmektedir.

Yazarın sadeleşmiş yeniden yazımıyla Nutuk'un girişi şu şekildedir:

Ben, Dokuzuncu Ordu Müfettişi,

Mustafa Kemal Paşa.

Görevim:

‘Samsun ve yöresinde

Güvenliği sağlamak,

Doğu illerini taramak,

Başkaldırıları yakalamak,

Silahları toplamak.’

Böyle yazılıyordu, elime verilen

Görev kâğıdında.

Üçüncü ve On Beşinci Kolordular emrimde,

Valiler, isteklerimi yapmak zorunda.

Bense, bambaşka duygular içinde; Ulusumun özgürlüğü yolunda... (Çakmakçıoğlu A. , Çocuklar için nutuk, 2018, s. 11).

İlerleyen sayfalarda Türkiye Cumhuriyeti’nin yönetim şekline de değinilmiştir:

İsmet Paşa ile geceleri

Geç vakitlere kadar

Çalışıyorduk.

20 Ocak 1921 Anayasası’nın

Bazı maddelerini yeniden aldık.

Birinci maddenin sonuna

Şu cümleyi ekledik: ‘Türkiye Devleti’nin Hükümet şekli

Cumhuriyet’tir.’

29-30 Ekim gecesi

Gecelerin en güzeli.

Saat 20.30.

Meclis bu maddeyi kabul etti.

Artık Türkiye, Cumhuriyet’ti (Çakmakçıoğlu A. , Çocuklar için nutuk, 2018, s. 127).

159 sayfadan oluşan kitabın son sayfalarında özel arşivlerden elde edilmiş Atatürk ve silah arkadaşlarının siyah beyaz fotoğraflarına yer verilmiştir: Mustafa Kemal Kurmay Yüzbaşı, Mustafa Kemal Paşa Dokuzuncu Ordu Müfettişi, Bandırma Vapuru, Mustafa Kemal Paşa Yaverleriyle Son Hazırlıklarını Yaparken, Mustafa Kemal Paşa Erzurum Kongresi’nde, Mustafa Kemal Temsil Heyeti Başkanı, Mustafa Kemal Sivas Kongresi’nden Bir Gün Önce Arkadaşlarıyla, Mustafa Kemal Sivas Kongresi Üyeleriyle, Mustafa Kemal Sivas’ta, Mustafa Kemal Paşa’nın Ankara’ya Dönüşü, Mustafa Kemal Paşa Mecliste Konuşma Yaparken, Mustafa Kemal Paşa Halkı Selamlarken, Meclis Üyeleri Oy Kullanırken, Seçilen Üyelerin Bir Kısım Meclis Bahçesinde, Mustafa Kemal Birinci İnönü Savaşı’ndan Sonra Orduyu Teftiş Ederken, Mustafa Kemal Cephede Teftişte, Mustafa Kemal’in Cepheden Ankara’ya Dönüşü, Mustafa Kemal Kar Üstünde Dinlenirken, Mustafa Kemal Karargahtan Çıkarken, Mustafa Kemal Garp Cephesi Komutanı İsmet Paşa İle

Konuşurken, Mustafa Kemal İsmet Paşa Ve Arkadaşlarıyla Konuşurken, Mustafa Kemal, Mustafa Kemal Atatürk.

Önderimiz Atatürk Anlatıyor

Dört bölümden oluşan kitap sırasıyla; *Atatürk*, *Atatürk'ü Anlatıyor*, *Başkaları Atatürk'ü Anlatıyor*, *Atatürk Nasıl Bir Türkiye Özlüyordu?* ve *Atatürk'ün Söylevlerinden Alıntılar* başlıklarını taşır.

Kitabın arka kapağında Çakmakçıoğlu'nun 'Atatürk'ü sevmek ancak onun fikirlerini anlamakla olur. Türk insanına olduğu kadar, dünya insanına da ışık tutan bu büyük komutan ve devlet adamı sonsuza kadar yaşamaya devam edecektir' sözü yer alır.

Atatürk, *Atatürk'ü Anlatıyor* bölümünde yazar Atatürk'ün sözlerini şiir şeklinde yazmıştır. Bunlardan birisi Nisan 1921'de Ata'mızın Ankara'da yaptığı konuşmasından esinlenerek kaleme aldığı *Karakterim* şiiridir:

KARAKTERİM

Özgürlük ve bağımsızlık,

İşte benim karakterim.

Bağımsızlık sevgisi ile doluyum,

Atalarımdan bana kalan

Tek edindiğim kalıt bu.

Bir ulusun onuru,

Bir ulusun namusu ve insanlığı

Bu iki şeye bağlıdır:

Özgürlük,

Bağımsızlık (Çakmakçıoğlu A. , Önderimiz atatürk anlatıyor, 1997, s. 11).

Başkaları Atatürk'ü Anlatıyor kısmında ise; İsmet İnönü, N. Nafiz Ergüner, Faik Türkmen, Turhan Feyzioğlu, Falih Rıfkı Atay, Sadi Borak, Ergün Tuna, Safaeddin Karanakçı ve Enver Behnan Şapolyo'nun Atatürk'le anılarından yararlanarak şiirler kaleme alınmıştır. Bunlardan biri yazarın, N. Nafiz Ergüner'in kitabındaki Atatürk'le ilgili anısından esinlendiği *Yanıtlar* şiiridir.

YANITLAR

Ona sordular:

'Samsun'a çıktınız paşam,

Ordu yok;

Düşmanla nasıl savaşırız?’

Yanıtı: ‘Kurulur.’

‘İyi ama bunun için

Paramız yok.’

Yanıtı: ‘Bulunur.’

‘Diyelim ki

Parayı bulduk paşam.

Düşman hem güçlü

Hem de bizden daha çok.’

Yanıtı: ‘Yenilir.’

O, dediklerinin

Hepsini yaptı (Çakmakçıoğlu A. , Önderimiz atatürk anlatıyor, 1997, s. 31)

Atatürk Nasıl Bir Türkiye Özlüyordu? bölümünde Atatürk’ün öğretmenler, millet, bilim, kadın, eğitim, devrim, basın, adalet, ordu vb. konularda fikirlerini beyan ettiği konuşmasının şiir formuyla karşılaşıyoruz. Bunlardan birisi Türk kadına verdiği değeri ifade eden şu sözleridir:

KADIN

Sen yerde sürünmeye değil,

Omuzlar üstünde

Yükselmeye layıksın.

Kadınlarımız,

Eğer

Ulusun anası olmak istiyorlarsa;

Daha çok bilgili

Daha çok aydın

Olmak zorundadır.

Hiçbir ulusun kadını,

Türk kadını kadar

Ulusunu,

Kurtuluşa ve zafere

Götürememiştir (Çakmakçıoğlu A. , Önderimiz atatürk anlatıyor, 1997, s. 45)

Son bölümde ise Atatürk’ün söylevlerinden alıntılar yer almaktadır.

01.03.1922...TBMM

Yetişecek çocuklarımıza ve gençlerimize, görecekleleri öğrenim sırrı ne olursa olsun, en önce ve her şeyden önce Türkiye’nin bağımsızlığına, kendi benliğine ve ulusal geleneklere düşman

olan bütün unsurlarla savaşmak gerekliliği öğretilmelidir (Çakmakçioğlu A. , Önderimiz atatürk anlatıyor, 1997, s. 69).

Atatürk'ün Yaşam Öyküsü

Adnan Çakmakçioğlu'nun Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ü çocuklara tüm yönleriyle tanıtmak ve benimsetmek için kaleme aldığı *Atatürk'ün Yaşam Öyküsü* adlı kitabı, bir Atatürk kronolojisi sunar. 1881 yılında doğumundan başlayarak 1953 yılında naaşının Etnografya Müzesi'nden Anıtkabir'e taşınmasına kadar olan süreci, önemli gördüğü bazı tarihleri öne çıkararak anlatır. Kitabın sonunda Atatürk'ün sağlığında açılan 7 adet Atatürk heykelinin açılışına dair bilgi ve fotoğrafların yer aldığı bir bölüme de yer verilir (Çakmakçioğlu A. , Atatürk'ün yaşam öyküsü, 2013).

Atatürk Destanı

Çakmakçioğlu, millî değerlere vurgu yaptığı bu eserinde, Mustafa Kemal Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı sürecini nasıl başarılı bir şekilde yönettiğini işler. Eserde Türk milletinin özgürlüğüne kasteden düşman güruhun püskürtülmesi destansı çizimlerle desteklenip serbest şiir tarzında anlatılır. Eser, 'I Mustafa Kemal Düşünüyor', 'II Cumhuriyet Kuruluyor', 'III Atatürk Ülküdür Şimdi' bölümlerinden oluşur.

'I Mustafa Kemal Düşünüyor' bölümünde Atatürk, Kurtuluş Savaşı'nın yol haritasını çizer. Milleti bulunduğu güç durumdan kurtarmak ve onları bu konuda bilgilendirmek için attığı ilk adım Samsun'a çıkmak olur. Devamında milletin birlik olup yurdun çeşitli yerlerinde canla başla özgürlük mücadelesi için örgütlenmesine yer verilir.

'II Cumhuriyet Kuruluyor' bölümünde zorlu savaşın kazanılıp Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulduğu bilgisi verilir. Eserde, millet egemenliğini her şeyden üstün tutan Mustafa Kemal Atatürk'ün bu uğurda Meclis'i kurması ve halkı yönetime dâhil etmesi anlatılır. Devamında Atatürk'ün ülkeyi yarınlara taşıma gayesiyle yaptığı inkılâplardan, kurduğu fabrikalardan, açtığı okullardan söz edilir.

'III Atatürk Ülküdür Şimdi' bölümünde, bütün yaşananlardan hareketle ulusun minnet duygusuyla hareket edip Atatürk'e duyduğu saygı ve sevgi anlatılır.

En son kısımda ise Atatürk'ün gençliğe hitabesi ve Türk gençliğinin andı yer alır (Çakmakçioğlu A. , Atatürk destanı, 1997).

Atatürk Şiirleri

Adnan Çakmakçioğlu'na ait bu eser, içerik olarak 'En Güzel Destan' ve 'Bir Yaşam Öyküsü' bölümlerinden oluşur. 'En Güzel Destan' bölümünde Atatürk'ün doğumu, ailesi ve eğitim hayatına değinilse de ağırlıklı olarak millî mücadele süreci anlatılır. 'Bir Yaşam Öyküsü' bölümünde Atatürk'ün doğumundan ölümüne kadar olan süreç şiir formunda yazılmıştır.

Kitabın ilk sayfalarında Atatürk'ün doğumu okura şu şekilde tanıtılır:

Gül gül uçanda yaz rüzgarları,
Selanik en büyük gününü yaşıyordu habersiz.
Analar içinde bir ulu ana,
Babalar içinde bir ulu baba,
Kucaklıyordu yeni doğan Mustafa'yı.
Yıl 1881, aylardan Mayıs, gün kedsiz...
Gül gül uçan da yaz rüzgarları (Çakmakçioğlu A. , Atatürk şiirleri, 2005, s. 7).

Ulu Önder Atatürk, ulusumuzu muasır medeniyetler seviyesine çıkarma ülküsü ve azmi uğrunda verdiği mücadele ile ömrünü geçirir. Atamızın bu ülküsü ve çabası yazarın kaleminden *Atatürk'ün Amacı* şiiriyle ifade edilir:

ATATÜRK'ÜN AMACI

Onun amacı yüceltmekti Türk'ü;
Dünya önünde saygın kılmak,
Buydu mutlu eden Atatürk'ü;
Yüce Türk ulusu olarak sayılma.
Ne yaptıysa Türk ulusu içindi;
Savaşı, barışı, uyanışı...
Devrimler oluşan sevinci,
Özgürlük için yürekten yanışı (Çakmakçioğlu A. , Atatürk şiirleri, 2005, s. 41).

Atatürk, Türk toplumunun temeli kabul ettiği aileye özellikle de Türk kadınına, çok büyük önem vermiştir. Mustafa Kemal Atatürk'ün Türk kadına verdiği değeri ve desteği Çakmakçioğlu, aşağıda yer alan şiiriyle ifade etmiştir:

TÜRK KADINI ve ATATÜRK
Anadolu kadını bu,
Büyük ruhlu, büyük duygulu.

Ne soğuk ne sıcak derdi,
Düğüne gider gibi
Cepheye giderdi.

Ne doktordu ne öğretmen;
Ne oyuncu ne okuyan ne gülen...
Çocuk doğurur,
Hamur yoğururdu.

Atatürk sordu:
'Ama neden?'

Şimdi ülkenin yazgısında o var...
Sanatta, bilimde, topluma katkısında
Türk kadını var.
Aydın, erdemli, yüce,
İnanmış Atatürk'e (Çakmakçıoğlu A. , Atatürk şiirleri, 2005, s. 47).

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu ve ilk Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk'ün ölüm yıl dönümü olarak anılan 10 Kasım gününe de kitapta yer verilmiştir:

ON KASIM 1938

Nasıl da boşlukta kalmıştık
Atatürk o sabah öldüğünde.
Ulusça ağlamış, hıçkırmıştık
Bayraklar yarıya indiğinde.

İlk kez o sabah anlamıştık
Ulusça acısını babasızlığın.
Öylece kalakalmıştık
Ortasında korkunç yalnızlığın.

İnanılmazdı, ama gerçektir ölüm,
Atatürk'e yakıştıramadığımız.
Önünden saygıyla geçtiğimiz gün,
Irmak ırmaktı gözyaşlarımız (Çakmakçıoğlu A. , Atatürk şiirleri, 2005, s. 53).

Adnan Çakmakçıoğlu, Atatürk konulu kitaplar yazmakla beraber eserlerinde Atatürk'le ilgili unsurlara sıkça yer verir. *Gökyüzünün Küçük Papatyaları* romanında emekli öğretmen Selim Bey, kırtasiye dükkânına gelen çocukların Atatürk'le ilgili kitap

araştırdıklarını öğrenince çok mutlu olur. Depodaki Atatürk kitaplarını çocuklara ulaştırmak için özenle hazırlar. Bütün çocukların bu eseri okumasını istediği için uygun fiyattan satar.

3.1.11. Eğitim ve Okumanın Önemi

Adnan Çakmakçıoğlu, öğretmenlik mesleğinin vermiş olduğu duyarlılıkla çocukların eğitilmiş bireyler olarak topluma kazandırılması kanaatindedir. Bu hususta çocuğun yetiştiği aileye büyük görev düşmektedir. Hikâyelerinde, anne ve babalar çocuklarını okutup güzel bir konuma gelmelerini arzular. Okuldaki öğretmen kadar aile de çocuğun çok yönlü gelişimine katkı sağlar.

Manolya Dizisinin beşinci kitabı olan *Kolye* eserinde Selvi, yaz boyunca boş gezmek yerine kahvede çalışıp kazandığı parayla ders kitaplarını alır. Aldığı ilk maaşla dedesine ve ninesine hediyeler alan Selvi, yaptığı işten çok memnundur.

Çakmakçıoğlu'nun hikâyelerinde kahramanlar öğrenmek istediği bilgiyi kitaplarda ve ansiklopedilerde bulur. Yazarın *Ateş Böceklerinin Armağanı* eserinde Ahmet, babasına 'Ateşböceklerinin içinde ateş var mıdır?' diye sorunca babası ona yanlış bilgi vermenin doğru olmayacağını düşünüp ansiklopedilere başvurmayı tercih eder (Çakmakçıoğlu A. , *Ateş böceklerinin armağanı*, 1994, s. 12). *Manolya Dizisi Balon* isimli eserinde Turgut'un balonla gezdiğini etraftaki çocuklar görünce şaşkınlıklarını gizleyemez. Balon, çocuklara aslında bir uzaylı olduğunu söyler ve çok çalışmaları gerektiğini ifade eder:

Sizin Dost olduğunuzu biliyoruz. Bunu ayrıca belirtmenizden hoşnut oldum. Ancak geldiğimiz gezegenin adını söyleme yetkim yok. Biz bu çocukların eğitim gördüğü bu köy okulunda iyi yetişmelerini diliyoruz. Görüyoruz ki, dünya çocukları olarak bizim çağımızın çok gerisindeniz. Bize yetişmeniz için en az üç kat çalışmanız gerekmektedir. Ama en kısa gelecekte, Türk çocuklarının da uzayda bizlerin yanında, yaptıkları gemilerle dolaştıklarını görmek isteriz. Bizim atalarımız da dünyadaydı. Belki bir çoğumuz bu topraklardan uzaya çıktık (Çakmakçıoğlu A. , *Manolya dizisi balon*, 2000, s. 55).

Yazar, hikâyenin devamında kız çocuklarının eğitimine gereken önemin verilmesi hususuna değinir. Öğrencilerden Ayşe el kaldırıp uzaydan geldiğini iddia eden balona 'Sizde kız çocukları annelik için hazırlanmaz mı?' sorusunu yöneltir. Balon şöyle cevap verir: "Hayır, onlar için ileri bir eğitim modelimiz çalışmaktadır. Onlar önce anne sonra ileri bir vatandaş olma yolunda biz erkekler kadar başarılı olmaktadırlar. Aksi halde, yani tembel kaldıkları ve çalışmadıkları zaman toplum onlara sırt çevirmekte, başka gezegenlere göndermektedir" (Çakmakçıoğlu A. , *Manolya dizisi balon*, 2000, s. 56). Bu sözlerden hareketle yazarın kız çocuklarının eğitimine ayrı bir önem verdiğini

söyleyebiliriz. Nesiller arası değer aktarımında annelerin çocuk yetiştirme tutumları, onların yaşantı ve deneyimleri önemli bir etkiye sahiptir. Eğitimli anneler, beklenen yeterliliklere sahip bireyi yetiştirme gibi önemli bir işlevi yerine getirir.

Yazar *Çocuklara Öyküler Sarı Kepliler* kitabında yer alan *Sevgiye Koşan Çocuk* hikâyesinde annesi temizlikçi olan bir kız çocuğunun hayatından kesitler sunar. Küçük yaşta kendisi bile çocuk olan bir kızın kardeşlerinin bakımını üstlenmesine üzülür. O çocukların ne olursa olsun okumalarından yanadır. Özellikle kız çocuklarının okutulması için aileleriyle görüşüp onları ikna etmeye çalışır. (Çakmakçıoğlu A. , *Çocuklara öyküler dizisi sarı kepliler*, 2014).

Çakmakçıoğlu'un eserlerinde hikâye kahramanı okumak için tıpkı yazarın kendi yaşantısında olduğu gibi ailesinden uzakta yaşamak durumunda kalır. Yazar, ailesinden ayrı kalarak ortaokula Trabzon'da büyükannesinin yanında devam eder. Ailesinden ayrı kalması onu derinden yaralasa da geleceği için bu duruma boyun eğmek zorunda olduğunu bilir. Ailesinden ayrı yaşamamanın yazarda oluşturduğu acı boşluk, hikâyelerinde göze çarpar.

Yazarın *Manolya Dizisi Anılar* eserinde kendi yaşamından kesitlere rastlarız. Hikâyenin kahramanı Adnan, eğitim görmek için bir süre anneannesinin yanında, ailesinden ayrı yaşamak zorunda kalır. Odanın içindeki iri meyvesi olan şeftali ağacıyla kendi arasında benzerlik olduğunu hisseder. Yazar bu durumu şu şekilde ifade eder: “Belki de yaşamak için o da meyve vermek zorunda kalmıştı. Kendisinin okumak için, uzaklara gitmek istemesi gibi, o da bir şeye boyun eğmek gereğini duymuştu. Bu birliktelik onları birbirine daha ilk günde bağlamıştı” (Çakmakçıoğlu A. , *Manolya dizisi anılar*, 2000, s. 110).

Çakmakçıoğlu'nun eserlerinde çocuğun eğitiminden birinci derece sorumlu kişiler anne ve babasıdır. Sıcak ve sevgi dolu aile ortamında yetişen çocuğun kötü alışkanlıklar edinmesi pek de mümkün olmaz. Adnan Çakmakçıoğlu, çocuğun ahlaka dair ilk davranış örneklerini ailede gördüğünü ve bu doğrultuda ahlaki davranışlar edindiğini savunur. Yetişkin desteğinin çocuğun eğitiminde yeri önemlidir, aksi halde çocuğun suça sürüklenmesi kaçınılmazdır. Bizzat hikâyedeki kahramanın ağzından bunu duyarız. *Manolya Dizisi Suna* isimli hikâyede kötü davranış sergileyen Ali için Suna şu sözleri söyler: “Onu eğiten bir büyüğü olmamış ki. Anasız, babasız büyümüş. Gittiği yerden kaçmış, köprü altlarında, yıkık ve terk edilmiş evlerde barınmış. Çalmış, yemiş. Dilenmiş, yemiş. Böyle çocuğun arsız olması doğal değil mi?” (Çakmakçıoğlu A. , *Manolya dizisi suna*, 2000, s. 36). Çakmakçıoğlu, aynı hikâyesinde olumsuz davranışlar sergileyen kahramanı suçlamak yerine onun yetiştiği çevreyi asıl suçlu olarak görür. Yazar yangın çıkarmanın

affedilemeyecek düzeyde büyük bir suç olduğuna dikkat çekmek ister. Bilerek ve isteyerek yangın çıkaran Ali için onu yakalayan bekçinin ağzından “Ne yapalım? Hırsızlık, yangın çıkarma da bağışlanmaz ki. Yapmasaydı. Cezasını çekecek” (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi suna, 2000, s. 39) sözlerine yer verir.

Çakmakçioğlu’nun yazarlığında; çocuklara ve çocuk eğitimine büyük önem verilir. Yabancı dil öğrenmek, enstrüman çalmak, sanatla ilgilenmek, genel kültür sahibi olmak gibi tüm bu hususlar onun hikâyelerinde zihnimize kazınır. O öğretmenlik mesleğinin de etkiyle çevresindeki öğrencilerini hep bu konuda yönlendirip onları okumaya teşvik eder. O insanların boş zamanlarını okumakla geçirmelerinden yanadır.

İğde kitabının kahramanı İğde, gazinoda kadınların iskambil oynadıklarını görünce bu oyuna ilgi duymaz. Bu durum yazarın “Gazinoda masaların yarısı doluydu. Bir masada da kadınlar iskambil oynuyorlardı. Onlar her hafta sonu bu saat gazinoda toplanırlardı. Oyun yeri olarak burayı seçmişlerdi. Karışanları yoktu. Çay hazır. Arka sokaktaki fırından da her türlü kurabiye, pastayı hazır alıyorlardı. İğde hiçbir zaman bu oyuna ilgi duymamıştı. Kadınların her şeyi yapabileceklerine inanıyordu. Ama kendisi, kâğıt oyunu oynayacağına, kitap okurdu daha iyi” sözleriyle tasvir edilir (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi iğde, 2000, s. 68).

Çocuklara Öyküler Ne Olmayı İstiyorsun? eserinde bulunan *Köşe Yazarı* hikâyesinde Türkçeyi doğru ve güzel konuşmanın önemine değinilir. Hikâyede Orhan, daha küçük yaşta Türkçeyi güzel konuşmaya gayret eder, Türkçe öğretmeni olan babasının köşe yazısındaki hataları tespit eder. Ayrıca yazar bu hikâyesinde Türkçe karşılığı bulunan yabancı kelimelerin günlük dilde kullanılmasını doğru bulmaz. Konuşma dilinde Türkçe kökenli kelimelere öncelik verilmesini vurgular.

Adnan Çakmakçioğlu’nun hikâyelerinde dikkat çekmek istediği bir diğer nokta ise maddi imkânsızlıklar yüzünden çocukların çalışması ve okula gidememesidir. Birçok eserinde olduğu gibi *Manolya Dizisi Yusuf* adlı hikâyesinde de çocuk işçiliğine karşı olduğunu görürüz. Çakmakçioğlu çocukların okuyup eğitim görmelerinden yanadır. Bu hikâyede yazar, anne ve babasını kazada kaybeden bir çocuğun maddi imkânsızlıklar neticesinde okuma imkânı bulamadığını konu edinir. Yusuf maddi durumu iyi olmadığı için diğer çocuklar gibi çeşitli işlerde çalışmak zorunda kalır. Okuma özlemi onun zihnini sürekli meşgul eder. Yazar bu durumu şu sözleriyle anlatır:

Yusuf için karar vermek zordu. Sanki yeni bir baba ediniyordu. Bu ise ona ağır geliyordu. Yapacağı işi bilmemek, alacağı parayı, yatacağı yeri bilmemek onu kararsız yapıyordu. Sonra

boyacı çocukları düşünüyordu. O da sefillikti. Yağmurlu günlerde iş olmazdı. Ne yapacaktı? Güneşin açmasını beklemek, ayakkabılarını boyatacak insanları beklemek ona göre değildi. Yusuf için yapılacak iş okumaktı. Ama nasıl? Yaşı ilerliyordu. Birlikte olduğu arkadaşları şimdi liseye gidiyorlardı. Bu yol da kapalıydı (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi yusuf, 2000, s. 29).

Çakmakçioğlu'nun bazı hikâyelerinde çocukları okumaya teşvik eden tavsiyelerle karşılaşırız. O, ülkenin aydınlık geleceği olarak gördüğü çocukların okuyup meslek sahibi olmalarını arzular. Bunu bazen kendi sözleriyle bazen de hikâye kahramanı aracılığıyla dile getirir. *İlk Gün Sıcaklığı* hikâyesinde Çiğdem, okula yeni başlayacağından dolayı çok heyecanlıdır. Annesi “Okulu seveceksin. Çünkü seni bilgili kılacak yer okuldur. Hiç unutmama. Okumak kadar güzel bir şey yoktur. Başarılar yavrum” (Çakmakçioğlu A. , Çiğdem dizisi ilk gün sıcaklığı, 1996, s. 9) dileklerinde bulunur.

Yazarın eserlerinde iletmek istediği mesajlardan birisi de okumadığı takdirde kişiyi zor bir yaşamın beklediğidir. *Manolya Dizisi Kumru* hikâyesinde, Süleyman balık satarken tanıştığı Hande isimli çocuğun üçüncü sınıfa geçtiğini öğrenince okumanın önemini şu sözleriyle ifade eder: “Aferin. İyi oku kızım. Okumayan yoksul kalır. Bak ben okuyamadım, yoksul kaldım” (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi kumru, 2000, s. 35). *Çöpçü* hikâyesindeki Memduh karakteri, okumadığı için çöpçülük yapmak zorunda kalmıştır. Okuma yazmayı bilmediği için çevredekiler ona bu işi uygun görmüşlerdir. Memduh hikâye boyunca tahsil görmediğinden hayıflanarak okumanın öneminden bahseder.

Yazar, *Çocuklara Öyküler Kırlangıç* eserinde yer alan *Dursun* hikâyesinde babasına yardımcı olmak için okulu bırakan Dursun'un yaşadığı pişmanlık anlatılır. Dursun yaşlıları gibi okula gitmeyi, başarısıyla öğretmenin gözüne girmeyi arzular. Arkadaşının da kendisi gibi balıkçı olmayı istediğini duyunca onu bu düşüncesinden uzaklaştırmaya çalışır. “Sen deli misin be! Okul bırakılır mı!...Şimdiki aklım olacaktı, ben direnecektim. Ama olmadı. Kendine yazık etme. Bu iş çekilir mi? Etrafında baksana. Kim mutlu bu işten? Her gece savaş...Vazgeç bu düşünceden” (Çakmakçioğlu A. , Çocuklara öyküler dizisi kırlangıç, 1992, s. 29)

Yurdun çeşitli yerlerinde öğretmenlik mesleğini icra eden Çakmakçioğlu, emekli olduktan sonra da çocuklar için yazma faaliyetinde bulunur. Çocuklarla kitaplar üzerinden dostluk kurup onlara kitap okumayı aşılar. *Gökyüzünün Küçük Papatyaları* eserinde Selim Bey, emekli olduktan sonra çocuklardan kopmamak için kırtasiye ve oyuncak dükkânı işletir. Kitapları çok seven Selim Bey dükkândaki bütün kitapları okuyup müşterilerine tavsiye

eder. Kendi torunu olmadığı için tüm çocukları evladı gibi görüp onların gönlünü kazanmak maksadıyla ücretsiz kitaplar hediye eder.

Güvercin eserinde yer alan *Öykü Kitabı* hikâyesinde yazar, çocuklara kitapların dış görünüşüne aldanmamalarını tavsiye eder. Siyah beyaz baskısı yapılan öykü kitabı, sonunda yeni sahibinin kendisini almasıyla hak ettiği değeri görmeye başlar. Kitabın içindeki öyküler yeni sahibi tarafından çok beğenilir. Ayrıca Çakmakçıoğlu bu hikâyede çocuklara her gün en az bir hikâye kitabı okumalarını önerir.

Çakmakçıoğlu'nun eserlerinde bazı kahramanlar okulu istemeyerek bırakıp para kazanma derdine düşerler. Ama zihinleri okumak fikri meşgul olup durur. *Piyango* romanında Güvenli, okula giden Can'ın yaşantısına imrenir. Kendisinin istemeyerek okulu bıraktığı günü anımsar ve düşlere kapılır. Okuyup kaymakam olmak en büyük isteğidir fakat geçim sıkıntısı buna müsaade etmez.

Yazarın *Çiçeklerin Açtığı Gündü* romanında balıkçı Hasan Kaptan, büyük uğraşlar sonucunda, türlü zorluklar çekerek oğlunu okutup meslek sahibi etmek niyetindedir. Fakirlikten, zorlu hayat şartlarından kurtuluşun yolu okumaktan geçer. Balıkçılığın ne denli zor bir iş olduğunu bilen Kaptan, oğlunu okutup doktor olmasını sağlar. Oğlu, mesleğe başlar başlamaz hayata veda eder, gözü arkada kalmaz.

3.1.12. Deniz Tutkusu

Adnan Çakmakçıoğlu'nun ailesinden edindiğimiz bilgilere göre yazarın öğretmenlik yaptığı sıralarda yazı Erdek'te geçirdiği bilgisine ulaşırız. Emekli olduktan sonra da yaşamında deniz önemli bir yer tutar. O tam bir deniz tutkunudur. Adnan Çakmakçıoğlu, denize duyduğu sevgiyi hikâyelerine de yansıtır. Hikâyelerinde seçtiği kahramanlar ekmeğini denizden çıkarır ve denize büyük bir tutkuyla bağlıdır. Denizden geçimlerini sağlayan insanlar ona çok şey borçludur. Bu borçlarını onu çok severek ve ona çok saygı göstererek ödemeye çalışır.

Hikâyelerinde genellikle mekân olarak deniz kıyısındaki yerler seçilir. Özellikle Erdek, hikâyelerinde tercih ettiği mekânlardandır. *Çiçeklerin Açtığı Gündü*, *Tahir ile Kedi* romanlarında yaşanan olaylar Erdek'te geçer.

Hemen hemen birçok hikâyesinde deniz, martı, kayık üçlüsüne rastlarız. Kurgu kahramanlarının büyük kısmı geçimini balıkçılıkla sağlar. Denize karşı derin sevgi ve saygı gösterir. Yazar deniz canlıları hakkında bilgi içeren ifadelere yer verir.

Çakmakçioğlu'nun usta bir üslupla yaptığı deniz betimleri, okura ordaymış hissi verir. Hikâyelerinde martısız ve kedisiz deniz düşünülemez. Martılar onun tabiriyle 'Gökyüzünün Küçük Papatyaları' olarak adlandırılır. Geçimi denizden sağlayan balıkçılar için kayıkları, kimi zaman bir dost kimi zaman bir sırdaş kimi zaman da evlat gibidir. Deniz kenarındaki gazinolar balıkçıların ve o muhitte yaşayanların uğrak yeridir. Bir nevi günün yorgunluğu orda atılır, sohbetler edilip dertleşilir. Gencinden yaşlısına herkes gazino kültürüne dâhil edilir.

Kurgu kahramanı balıkçılar, küçük yaşta babalarından edindiği tecrübelerle mesleğini icra ederler. Denizin cömertliğinden yaşamın son demine kadar faydalanırlar. *Çocuklara Öyküler Ay Ağlar Mı Dersiniz?* eserinde hayatını denize adayan Mustafa Kaptanın bir oğlu olur. Ona göre bir oğul sahibi olmak en büyük zenginliktir. Oğlunu da kendisi gibi kaptan yapmak niyetindedir. “-Kısmet okul çağına gelsin, düşünürüm. Ama ne olursa olsun o, denizin çocuğu olarak yetişmeli. Bu deniz tükenmez. Ne varsa o denizde var. Babam dedem hep o tuzlu su ile büyüdü, gelişti ve yaşadı. Ben de öyle...Okur, okur. Ama eli yine denizde olur. Böyle düşünürüm” (Çakmakçioğlu A. , *Çocuklara öyküler dizisi ay ağlar mı dersiniz*, 2011, s. 6).

Hikâyenin devamında Mustafa Kaptan, artık hayatının son demlerini yaşarken maziyi arkadaşı Mehmet'le yâd eder:

-İyi yaşadık Mehmet. Güzel yaşadık. Bilmem ama bu kasaba da bizi doğurdu, büyüttü, rızıkımızı verdi. Şimdi de toprağına alacak. Şu denize bak. Onda anılarımızın kökü vardır. Yeşil diplerin derinliklerine uzayan köklerimiz oradadır. Bizi durmadan kendine çekmiştir. Onun üzerindeyken yaşadığımızı anlardık. Balık tutarken, doğan gün en yakın arkadaşımızdı. Batarken kızaran gökyüzünde bizim öykümüz yazılırdı. Rüzgârın savurduğu her su damlasında bizim sevdiğimiz uçardı. Kanat kanata çılgık atan martı değil bizdik (Çakmakçioğlu A. , *Çocuklara öyküler dizisi ay ağlar mı dersiniz*, 2011, s. 15).

Adnan Çakmakçioğlu gerçek bir deniz tutkunudur. Onun için deniz, tutkudan öte adeta bir yaşam biçimidir. Öykü ve romanlarında yaşadığı yerin bitki örtüsünü, iklimini, doğasını, denizini, deniz kıyısında ve hatta denizde yaşayan insanları anlatır. *Manolya Dizisi İğde* hikâyesinde kızı ve kardeşiyle yaşayan kaptanın günlük yaşamları konu edilir. Cemal Kaptanın İğde isimli bir kızı vardır. Eşi kızını doğuracağı sırada hayata gözlerini yumar. Geçimini deniz ürünlerinden sağlayan Cemal Kaptanın en büyük gayesi kızını yetiştirmek olduğu için balıkçılığı bırakmak istemez. Hikâyede bahsi geçen konu şu şekilde anlatılır: “İğde'nin babası balıkçılığı bırakmak istemiyordu. Bu mesleği bırakırsa kuruyacağını sanıyordu. Nasıl bir bardak suyu kuma dökerseniz kaybolur, oda böyle yaşamın içinde kaybolacağı korkusuna kapılırdı. Bu yüzden denize açılırdı. O korkusuz bir balıkçı, usta bir kaptandı” (Çakmakçioğlu A. , *Manolya dizisi iğde*, 2000, s. 12).

Çakmakçioğlu'nun hemen hemen bütün eserlerinde denize büyük önem verilir. Yazar, *Çiçeklerin Açtığı Gündü* romanında denizi kusursuz tasvir etmez, denizin bir başka yönünü de gözler önüne serer. Denizin nice kayıkları alabora edip hayatlar yıktığına değinir: “Uzakları görürüm ben. Hiçbir balık sizin suratınıza bakmaz bilirim. Seni de tanırım çirkin deniz. Öyle uysal uysal önümde durursun ama martıların anlattığına göre yüreğin kin ile dolu senin. Az mı alabora ettin kayıkları?” (Çakmakçioğlu A. , *Çiçeklerin açtığı gündü*, 2003, s. 105).

Çakmakçioğlu'nun hikâyelerinde deniz çok cömerttir ve hiçbir insanı aç bırakmaz. Yediden yetmişe herkes dilediği takdirde denizden sebeplenir. *Manolya Dizisi Yusuf* hikâyesinde, Yusuf maddi imkânsızlıklar yüzünden çalışmak zorunda kalınca gemide çalışmayı düşünür. Çakmakçioğlu'nun denize hayranlığı nedeniyle hikâyelerindeki kahramanlar da denize karşı aynı duyguyu besler. “Yusuf, böyle bir gemide çalışabilirdi. Her sabah gözlerini başka bir limanda açmak kim bilir ne kadar heyecanlı olurdu? Denizle arkadaş olmak, içinde sallanmak, kocaman dalgalarla savaşmak ve sonra sütliman bir denizde batan güneşi izlemek...” (Çakmakçioğlu A. , *Manolya dizisi yusuf*, 2000, s. 39).

Yazarın hikâyelerinde deniz bir dost, bir aile bazen de ilaç gibidir. Derdi olan deniz kenarında oturup dalgaların sesiyle huzur bulur. *Deniz Çocukları* eserinde yazar, hikâye kahramanlarının deniz tutkusunu şu şekilde betimler: “Deniz, onlar için bir tutkuydu. Denizsiz geçen bir gün düşünemezlerdi. Mahallenin çocukları için deniz, avuçları içindeki sıcacık bir ekmek gibiydi. Denizin maviliğinden yansıyan güneş gözlerinin sağlığı için gerekli ilaç durumundaydı” (Çakmakçioğlu A. , *Manolya dizisi deniz çocukları*, 2000, s. 3).

Çakmakçioğlu, denizin insanlar tarafından bilinçsizce kirletilmesine karşıdır. Yazar denizin kirletilmesinden duyduğu rahatsızlığı hikâyelerinde dile getirir. Yazar, *Çocuklara Öyküler Sarı Kepliler* kitabında yer alan *Sevgiye Koşan Çocuk* hikâyesinde denizin insanlar tarafından kirletildiğine şahit olan Çakmakçioğlu, denize bir mektup yazıp insanlık adına ondan özür diler:

Sevgili Deniz,

Sana karşı acımasızız olduk. Senin bize sunduğun bunca iyiliği görmezlikten geldik. İnsan olarak duyduğum üzüntü çok büyük. Sen bunlara yakışmayacak kadar yücesin. Biz insanların bu kadar duymaz olmalarını nasıl karşılırsın bilmem.? Ama sana şunu söyleyeyim ki ben bu duygusuz kişilerin karşısında eziliyorum. Sana uygun gördükleri bu davranış beni, seni seven bunca insan adına yaralıyor. Sen yine büyüklüğünü göster. O düşüncesiz insanları affet. Affet ki bir daha karşına çıkmasınlar. Tertemiz ve masmavi bir denize sahip olmanın ne mutluluk olduğunu anlasınlar (Çakmakçioğlu A. , *Çocuklara öyküler dizisi sarı kepliler*, 2014, s. 26).

3.1.13. Anne- Baba Sevgisi ve Özlemi

Çocukların anne ve babalarına karşı duydukları sevgi evrensel bir değerdir. Çocuk dünyaya gelmeden önce anne karnında dış dünya ile iletişim kurmaya başlar. Doğumdan sonra ise anne-babanın çocuğun temel ihtiyaçlarını karşılayıp ona karşı gösterdiği ilgi, sevgi, disiplin anlayışı çocukların ebeveynlerini model almalarında etkili olur. Çocuk her gelişim döneminde anne ve babaya farklı düzeyde gereksinim duyar. Gereksinimleri karşılandığı takdirde çocuk sağlıklı bir kişilik geliştirip kendini değerli ve önemli görür. Çakmakçıoğlu anne ve baba sevgisini işlediği hikâyelerinde daha çok çocuklara anne ve babasızlığın zorluklarını göstererek onların kıymetini bilmelerini öğütler. Anne ve babasız kalan bir grup çocuk büyükbabasıyla ya da büyükannesiyile yaşar. Bir grup ise hayatın zorluklarıyla erken yaşta yüzleşip kendi başının çaresine bakar ve sokaklarda yaşam sürer.

Çakmakçıoğlu'nun hikâyelerinde baba figürü baskın bir karakterdir. Çocukların okuyup okumayacağına büyük çoğunlukla babaları karar verir. Hikâyelerinde çeşitli meslek grubunda çalışan babaların tek gayesi çocuklarını okutup meslek sahibi yapmaktır. Özellikle balıkçılıkla uğraşan, kaptanlık yapan babalar mesleğine hayranlık duymakla beraber mesleğin zorluklarından yakınır. Bütün zorluklara karşı çocuğunu okutma gayesi güder. Hikâyelerindeki bazı babalar ise çocuğu kendisinin izinden gitmeye mecbur bırakır. Çakmakçıoğlu'nun hikâyelerinde anneler çoğunlukla ev hanımıdır. Gelişime ve toplumsal değişime açık, çocuklarının bakımından, eğitiminden sorumlu yegâne bireylerdir. Eşleri gurbette çalışırken bütün yük onların omzundadır.

Yazarın hikâyelerinde anne babası olmayan çocuklara dedesi bakmakla yükümlüdür. *Manolya Dizisi Balon* hikâyesinin başkahramanı Turgut, anne ve babası olmadığı için dedesiyle yaşayan Ayşe'ye imrenir. Ayşe dedesine yardım edip onunla zaman zaman kayıkla balık avlamaya gider. Turgut'un kendi yaşantısına imrendiğini duyunca şöyle der: "Annemi çok arıyorum. Babamı da. Bilsen onlarsız yaşamın tadı yok. Dedem yanımda bana bakıyor ama bir şeyin eksikliğini duyuyorum. Herhalde bu eksik olan şey, anne sevgisi. Baba sevgisi. Bana 'kızım' diye sarılan bir annemin olmasını ne kadar isterdim" (Çakmakçıoğlu A. , *Manolya dizisi balon*, 2000, s. 26). Diğer taraftan anne babasız büyüyen çocuklar hayata yenik başlar, tutunacak dal arar, suça sürüklenir. *Piyango* romanında Mehmet, anne ve babasını depremde kaybeder. Her fırsatta köyünü, anne babasının üstüne titrediği günleri anar ve sıcak yuvasının yerini gazino köşelerinde sabahladığı günler alır. Mehmet amcasına yük olmamak için kendi harçlığını kazanmanın peşine düşer.

Kimi hikâyelerinde çocuklar babasız kalmanın bedelini küçük yaşta çalışarak öderler. Çocukluk çağında evin maddi yükü onların küçük omzundadır. *Çocuklara Öyküler İyilik Sever Kırkayak* kitabında yer alan *Mesut* hikâyesinde olduğu gibi, Mesut babasını kaybettiği için çalışmak zorunda kalır: “Mesut, yaz aylarını bir kahve ocağında çalışan Erhan’ın yanında geçirirdi. Ne yapsın? Babasız çocuğun yapacağı olumlu şey, eve para getirmektir” (Çakmakçioğlu A. , Çocuklara öyküler dizisi iyiliksever kırkayak, 2015, s. 27).

Çakmakçioğlu’nun hikâyelerinde bazen çocuklar çeşitli sebeplerden dolayı ailesinden ayrı yaşamak durumunda kalır. *Anılar* eserinde Çakmakçioğlu, sert bir mizacı olmasına karşın babasının kendisini çok sevdiğinin farkındadır. Ayrıca annesinin her zaman yanında olmasından duyduğu güveni defalarca dile getiren yazar kendi anılarının yer aldığı hikâye kitabında bunları anlatmayı tercih eder. Hikâyenin kahramanı Adnan (yazarın kendisi) babasının tayini çıktığı için bir süre büyükannesinin yanında okumak zorunda kalır. Anne ve babasından ayrı kaldığı için çok üzgündür. Özlemine, duygularını günlüğe şu şekilde aktarır:

Sevgili annem, seni çok kez üzdüm. Bunu nasıl yaptığıma şimdi şaşıyorum. Bir çocuk nasıl olur da tek varlığı olan annesini üzer? Şimdi öyle pişmanım ki. Seni hep arayacağım. Bana büyük annem annelik yapacak, ama senin sıcaklığını bana kimse veremez. Alıştığım yumuşak sesini hep duyar gibi olacağım. Senden uzakta olmak ne kadar zormuş. Canım babam, sert bakışlarının altında ne kadar yumuşak yüreğin olduğunu bilirim. Seni evimizde görmek bize büyük bir güven veriyordu. Sen bizim için en büyük insandın. Güçlü, bilgili ve korkusuz. İçimde hep kocaman bir sevgiyi sana ayırdım. Şimdi ise senin yokluğunda bunu daha güçlü hissediyorum (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi anılar, 2000, s. 97).

Yazarın pek çok hikâyesinde çocuklar, çalışmak için gurbete giden babalarına derin bir özlem duyar. Adnan Çakmakçioğlu’nun babası da gümrük memuru olduğu için o, zaman zaman babasından ayrı yaşamıştır. Bu ayrılık nedeniyle duyduğu baba özlemi onun hikâyelerinde göze çarpar. *Manolya Dizisi Dağ* isimli hikâyede Metin küçük bir kasabada annesi, dedesi ve anneannesiyle yaşar. Evlerinin karşısındaki heybetli dağ, ona babasını çağırıştırır. Metin bir gün arkadaşıyla dertleşirken dağın kendisini çağırdığını söyler. “Evet, beni dağ çağırıyor. Gel bana, diyor.” der ve ekler: “Bu çağrış öyle inandırıcı ki... Sanki beni çağıran dağ değil de babam. Evet, babam çağırıyormuş gibi geliyor bana. Bunları senden başka kimse bilmiyor. Anneme bile söylemedim. İkimizin arasında kalacağını biliyorum.” Metin, babasına duyduğu özlemi annesinden bile gizleyerek babasının tıpkı heybetli bir dağ olduğunu hayal eder. Adeta babasına duyduğu özlemin dağ kadar büyük olduğunu hissettirir (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi dağ, 2000, s. 59).

Yazarın hikâyelerinde babalar sert bir mizaca sahipken anneler bir o kadar yumuşak yapılıdır. Yazar, babaların çocuklarına karşı sert duruşunu doğru bulmaz. *Park* eserinde

ayakkabı boyacısı Mehmet, babasından göremediği sevgi ve şefkati annesinde bulur. Çünkü babası onu para kazanmaya mecbur bırakır. Yazar bu durumu şu şekilde anlatır: “Mehmet, annesinin dizine dayanmış bir başı hiçbir şeyle değişmezdi. Annesinin yumuşacık eli saçlarının üzerinde dolaştığında duyduğu mutluluğu hiçbir varlık veremezdi” (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi park, 2000, s. 15). Çakmakçıoğlu’nun *Çocuklara Öyküler Kırlangıç* kitabında yer alan *Deniz Düşü* hikâyesinde Cansu, ilk defa denizi göreceği için çok heyecanlıdır. Yaşı gereği aklına takılan bir yığın soruyu annesine yöneltir fakat soruların bir kısmı yanıtsız kalır, babasına soru sormaya çekinir: “Cansu, altı yaşında olmanın tüm inceliklerini kullanıyordu. Ama soruları neden yanıtsız kalıyordu? Ah babasıyla bir konuşabilseydi, ne iyi olacaktı. Çocuklar neden babaları ile açık konuşamıyorlardı? Babalar çabuk mu kızıyorlardı? Bunu henüz keşfedememişti” (Çakmakçıoğlu A. , *Çocuklara öyküler kırlangıç*, 2017, s. 9-10).

3.1.14. Çocuk İşçi

Gelişmişlik düzeyine bakılmaksızın çocuk işçiliği günümüz dünyasında tüm ülkelerin başlıca sorunları arasında yer almaktadır. Adnan Çakmakçıoğlu’nun hikâyelerinde çocuk işçiliği konusu da yer bulur. Onun hikâyelerinde çocuklar bazen kendi istekleriyle çalışır bazen de zorla çalıştırılır. Erkek çocukları genelde balıkçı babalarına yardım eder. Bazıları da ayakkabı boyama ve simit satma gibi işlerle uğraşır. Kız çocukları ise el işi kolyeler ve mısır satar.

Çakmakçıoğlu, eserlerinde çocuk işçilere sıkça yer verir. *Fido* eserinde geçim sıkıntısı nedeniyle Fidan daha kendisi çocuk olmasına rağmen para karşılığında başka kişilerin çocuklarının bakımını üstlenir. Aynı romanda Tuncay isimli çocuk anne babası öldüğü için babaannesiyle süt satıp yaşamını idame ettirir.

Yazar çocukların küçük yaşta okula gidip çocukluklarını doya doya yaşamaları taraftarıdır. Fakat geçim sıkıntısı ve toplumsal sorunlardan ötürü bu pek mümkün olmaz. *Çocuklara Öyküler Dizisi Ay Ağlar Mı Dersiniz?* eserinde yaşlı adam bankta oturup denizi izlerken simit satan çocuğu yanına çağırıp onunla sohbet eder. Merak içinde ona sorular yönelten adam, aldığı yanıtlar karşısında şaşkına döner:

-Peki ya sen oynamaz mısın?

-Ne diyorsun amca? Oyun için zaman mı var? Akşam eve pestilimiz gidiyor. Yemek yerken uyukluyoruz. Sen neden söz ediyorsun?

Yaşlı adam allak bullak olmuştu. Oyunu tanımayan bir çocuğun mutluluk getiremeyeceği ortadaydı. Onun dünyası şimdiden paranın çekimiyle rengini almıştı. Bu rengin içinde daha

çok kazanma hırsı, çekişme vardı. Çocuk, kendi dünyasını tanımadan büyükler arasına karışacaktı (Çakmakçioğlu A. , Çocuklara öyküler dizisi ay ağlar mı dersiniz, 2011, s. 43).

Yazar, *Manolya Dizisi Kumru* hikâyesinde simit satan çocukların yaşantısını şu şekilde anlatır:

Sabah saat yedi olduğunda çocukların hepsi oradadır. Ustanın çevreye susam kokuları saçan pespembe simitleri fırından çıkar. Sayılarak çocukların camekanlarına konur. Hepsi kendi bölgesine yollanır. Bu kıyı yedi parsel ayrılmıştır. Simitçi yedi çocuk ancak kendi bölgesinde simit satar. Biri ötekinin bölgesine geçemez ama yolda giderken kim çağırırsa gidilir ve simit satılır (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi kumru, 2000, s. 12).

Çakmakçioğlu, küçük yaşlarda çocukların zoraki çalıştırılmasına karşıdır. Manolya Dizisinde yer alan *Park* hikâyesinde Mehmet, babasının istediği parayı kazanmak için ayakkabı boyacısı olur. “Mehmet, sabahtan bu yana üç ayakkabı boyamıştı yedi yüz elli lirası vardı. Onunla yetinemezdi. Babası en az beş milyon getirmesini istemişti. Yoksa eve almayacaktı. Eve almazsa neler olurdu? Bunu iyiden iyiye düşünmemişti” (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi park, 2000, s. 14). Ayrıca yazarın hikâyelerinde çocuklar kendi rızasıyla okul harçlığını çıkarmak için çalışır. Hikâyede benzer şekilde Ali ve Sermet kendi isteğiyle kâğıt toplayarak para kazanırlar. “İki çocuk, Ali ile Sermet mahallede yaygın olan bu işe kendi kafalarınca girişmişlerdi. Birlikte gündeliklerini doğrultuyorlardı. İşleri evlerden eski gazeteleri ve mukavvaları toplamak. Bunların kilosunu yüz elli bin liradan satmaktı” (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi park, 2000, s. 82).

Yazar, çocukların sağlıklı bir aile ortamı yerine ihmal ve istismar edilip sokaklarda dilendirilmesine karşıdır. Bu hususta anne ve babalara büyük sorumluluk düştüğünün farkındadır. *Park* hikâyesinde dilenen küçük kızın hâlini görenler ona acıyarak bakar. Aslında çocuğun dilenci olmasının kendi seçimi olmadığını bilirler. “Bu yaşta dilenmeye hiç utanmıyor. O çocukta suç yok. Suç onun annesinde, babasında” (Çakmakçioğlu A. , Manolya dizisi park, 2000, s. 61).

3.1.15. Kötü Alışkanlıklar

Çakmakçioğlunun eserlerinde kahramanlar sadece iyi ya da kötü özelliklere sahip bireyler değildir. Yazar, tıpkı günlük hayatta olduğu gibi, eserlerinde seçtiği kahramanları da iyi ve kötü özellikleriyle beraber vermeyi tercih eder. Böylece çocuklar, insanların bazı kötü alışkanlıklara sahip olabileceğini de öğrenir. Yazar kusursuz bir karakter portresi çizmek yerine gerçek hayattan kesitler sunar. Kahraman mutluluğunu paylaşmak şerefine alkol içer, hüznü olduğu zamanlarda ilk önce sigaraya sarılır. Aslında bunların hepsinin sağlık açısından zararlı olduğu okura hissettirilir. *Çocuklara Öyküler Ay Ağlar Mı Dersiniz?*

hikâyesinde Mustafa Kaptan oğlunun doğumunu kutlamak için arkadaşlarıyla bira içer. “Mustafa Kaptan, ilk kez karşıdaki dükkânlardan bira almıştı. Oğlunun şerefine ağzına ilk kez bira koyacaktı. Yanında Mehmet ile birkaç balıkçı dostu vardı” (Çakmakçıoğlu A. , Çocuklara öyküler dizisi ay ağılar mı dersiniz, 2011, s. 5).

Adnan Çakmakçıoğlu eserlerinde kahramanlarını kusursuz bir forma sokmaz. Onların iyi ve kötü alışkanlıklarını bir arada verir. *Manolya Dizisi İğde* hikâyesinde kızı ve kardeşiyle yaşayan usta bir balıkçı olan Cemal Kaptan'ın tek kötü alışkanlığının sigara içmek olduğunu söyler. Sigara içmenin tehlikeli olduğuna dikkat çeken yazar şu cümlelere yer verir: “Cemal Kaptan’ın tek kötü alışkanlığı sigarası idi. Ağzına içki koymamıştı. Ama sigaradan bir türlü vazgeçemiyordu. Bunun ne kadar tehlikeli bir alışkanlık olduğunu bilmesine karşın her öneriyi geri çeviriyor ve içiyordu” (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi iğde, 2000, s. 14). Benzer şekilde yazar, *Martılar Ne Söyledi?* eserinde sigaranın insan sağlığına verdiği zararlardan bahseder.

Beyaz Dizi Çiçekçi Kız hikâyesinde, çocuklara doğru örnek olma ve kötü alışkanlıklardan uzak durma işlenir. Hikâyede Cevriye, annesinin sigara içmesini istemez ve onu bu hususta defalarca uyarır:

Sıra sıra oturan kadınlar durmadan kendi aralarında konuşurlar. Ağızlarından sigara eksik olmaz. Cevriye birkaç kez annesine içmemesini söyledi. Ama esmer anne, her defasında ‘tamam’ deyip kestiriverdi. İçmemeye söz verdikçe vücudunun hantallaştığını hissediyordu. Bu sigarasızlık en çok iki gün sürüyordu. Sonunda dayanamayıp içiyordu (Çakmakçıoğlu A. , Beyaz dizi çiçekçi kız, 2005, s. 8).

Çakmakçıoğlu, hikâyelerinde alkol almanın sakıncalarına değinir. İçkinin bireyi psikolojik ve fizyolojik yönden etkilediğini, yaşam kalitesini düşürdüğünü savunur. *Güzel Özgürlük* hikâyesinde başkasına satılan kayık, eski sahibinin sarhoş olmasından yakınırken şu sözleri söyler: “Kamaramda sabahlardı sahibim. Kör kütük, sarhoş olurdu. Ne için içerdi? Bunu bilemem. İçti mi sızardı. Üstü açık uyurdu. Sabah geç uyanırdı. Suratı şişmiş, çarpık kalkardı. Aynaya bakmaya korkardı. Çünkü aynada göreceği suratı hiç sevmezdi. Kaç kez aynayı kaldırıp karşı duvarıma vurmıştu” (Çakmakçıoğlu A. , Güzel özgürlük, 1994, s. 2). Benzer şekilde *Kırlangıç* eserinde yer alan *Kaptan* hikâyesinde içkinin insan sağlığına zarar verdiğine değinir. Hikâyede Kaptan uzun ömrü olmasını içkiyi ağzına bile sürmemesine bağlar.

Benzer şekilde *Manolya Dizisi Bisiklet* eserinde hikâyenin başkahramanı Nurettin’in babası ölünce annesi üvey babasıyla evlenir. Nurettin, üvey babasının sürekli alkol almasından şikâyetçidir. Üvey babası sarhoş olduğu zaman çekilmez olur. Yazar

Nurettin'in aklından geçenleri şu şekilde ifade eder: "İnsanların neden içki içtiklerine akıl erdiremiyordu. Kötü şeydi sarhoş olmak. Gülünç olmaktı. O büyüyünce ağzına içki sokmayacaktı. Ne sigara ne içkiyi dudaklarına dokundurmayacaktı" (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi bisiklet, 2000, s. 82). Yazar alkol almanın kötü bir alışkanlık olduğuna dikkat çekmekle birlikte çocuklara ileride alkol almamaları gerektiği mesajını kurgu kahramanının ifadesiyle aktarır.

Yazarın dikkat çekmek istediği kötü alışkanlıklardan birisi de kumar oynamaktır. Çakmakçıoğlu, çocukların küçük yaşta oyun adı altında onları kumara yönltecek davranışlardan sakınmaları gerektiği mesajını verir. Çocuğun erken yaşta edindiği tecrübeler nihayetinde hayatını da şekillendirecektir. Anne ve babanın bu hususta vereceği tepki davranışın şekillenmesinde büyük önem arz eder. *Manolya Dizisi Anılar* eserinde Adnan, mahalledeki arkadaşlarıyla taşla para düşürme oyunu oynarlar. Babası Adnan'ın elindeki paraları etrafa savurup ona kumar oynadığı için çok kızar. Babası, "Adnan, arkadaşlarını çok iyi seçmelisin! Bu yaşlarda yapacağınız hatalar, sizi ömür boyu içinden çıkamayacağınız kötü yollara sürükler. Bir daha sen sen ol, böyle kötü alışkanlıklar yapacak oyunları oynama" (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi anılar, 2000, s. 23) diye öğütler.

Çocuklar yakın çevresindeki arkadaşlarından bazı kötü alışkanlıklar edinir. Olayın ciddiyetinin farkında olmadan arkadaş hatırına kötü alışkanlıklara yeltenir. Yazar, bir nevi çocukları kötü alışkanlıktan uzak durup temkinli olmaları konusunda uyarır. *Manolya Dizisi Kayık* eserinde arkadaşlarıyla vadide dolaşan Murat, mısır püskülünü görünce diğer çocuklara sigara yapıp içmeyi teklif eder. Kemal bu teklifi hiç hoş karşılamaz. "Ben içmem. Bilseydim bunu yapacağınızı, gazete ve kibrit alıp getirmezdim" (Çakmakçıoğlu A. , Manolya dizisi kayık, 2000, s. 122) der.

3.1.16. Meslekler

Adnan Çakmakçıoğlu eğitimin önemini çok iyi bildiği için minik okuruna meslekleri tanıtmak ister ve çocukların boş zamanlarını değerli kılmak için 20 adet kitaptan oluşan Çocuklar İçin Oyun Bilim Kitapları serisini kaleme alır. Edebî özellik taşıyan eserlerde oyunların oynanış şekli şiir formundan faydalanarak anlatılır.

Kitaplar sırasıyla *Küçük Aritmetikçi*, *Küçük Öğrenci*, *Küçük Ressam*, *Küçük Oyuncu*, *Küçük Turist*, *Küçük Koleksiyoncu*, *Küçük Trafikçi*, *Küçük Fizikçi*, *Küçük Geometrice*, *Küçük Yazar*, *Küçük Gazeteci*, *Küçük Doktor*, *Küçük Coğrafyacı*, *Küçük Sporcu*, *Küçük*

Tarihçi, Küçük Okur, Küçük Gölgeci, Küçük Astronot, Küçük Asker, Küçük Bankacı ismini taşır.

Küçük Aritmetikçi

Derginin her sayfasında sırasıyla 1’den 10’a kadar sayılar ve o sayılarla ilgili kısa şiirler yer alır. Basit toplama ve çıkarmalar kafiyelerden yararlanarak şiir formunda yazılıp görsellerle desteklenir. Örneğin 1 ve 2 sayısı ile toplama işlemi şu şekilde ifade edilir:

Deniz güzel ve durgundu
Görünürde hiçbir şey yoktu
Derken bir kayık çıkageldi.
Sıfır bir daha bir etti.

Fino kırdı bir top buldu,
Oynaya oynaya yoruldu.
Mino gelince durdu,
Bir bir daha iki oldu.

Çıkarma işlemi olarak 0 ve 1 rakamı ise şu şekilde ifade edilir:

Yuvada bir leylek vardı,
Sabah erkenden uçup gitti.
Demek ki yuva boşaldı.
Bir’den bir çıkınca sıfır kaldı.

Kaya’nın iki kuşu vardı.
İkisi de kafesteydi.
Kafesten biri kaçmaz mı?
İkiden bir çıkınca tam bir kaldı (Çakmakçıoğlu A. , Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük aritmetikçi).

Küçük Öğrenci

Serinin ikinci kitabında A’dan Z’ye bütün harflere değinilir. Bir sayfada iki harfe yer verilir ve o harfle başlayan kelimenin görselleri bulunur. Örneğin ‘a’ harfinin olduğu sayfada Ali, araba, at, ay, arı görselleri yer alır (Çakmakçıoğlu A. , Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük öğrenci).

Küçük Ressam

Kitapta sırasıyla el, ayak, çocuk başı, çocuk, göz, at, köpek, civciv, tavşan, sıpa, kedi, keçi, ördek ve geyik çizimi şiir formunda aşamalı olarak anlatılır. Örneğin el ve ayak çizimi için şu şiire yer verilir:

Haydi bir el çizelim.
Beş parmağı dizelim,
Tamamlanınca resim,
Ne kolaymış diyelim.

Ayağıma bak önce,
Üç tane küçük çizgi,
Beş parmak belirince,
Görünür güzelliği (Çakmakçıoğlu A. , Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük ressam).

Küçük Oyuncu

Bu eserde geleneksel çocuk oyunlarının nasıl oynanacağı anlatılır. Sırasıyla stop, saklambaç, birdirbir, körebe, bilye, topağ çevirme, top sektirme, saklanan nesneyi bulma, seksek, ip atlama gibi oyunlara yer verilir. Yazar oyunları anlatırken şiir formunda yazmayı tercih eder ve görsellerle destekler. Örneğin saklambaç ve körebe oyunu şu şekilde anlatılır:

On'a kadar sayar ebe,
Herkes kaçır saklanır.
Görünürse bir kişi
Ebe bağırır 'Sobe'.

Gözünü bağlar biri,
Ortada koşar durur.
Yakalarsa birini
Ebelikten kurtulur (Çakmakçıoğlu A. , Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük oyuncu).

Küçük Turist

Kitapta ülkemizin turistik yerleri ve doğal güzellikleri şiir formunda anlatılır. Tanıtılan yerlerden bazıları: Boğaziçi Köprüsü, Uludağ, Bodrum, Kuşadası, Marmaris, Peri Bacaları, Abant, Amasya ...

Asya'yı Avrupa'ya bağlar,
Boğaziçi Köprüsü.
İstanbul'un güzel süsü,
Orda çiçek kokar dağlar.

Bursa Uludağ'dayım;
Güneş, çam ve kar.
Teleferikte sanki uçtayım;
Her yerde kayalıklar.

Erdek'te rıhtımdayım,
Görseniz kedi dolu.
Denizde balıktayım,
Rüzgâr zeytin kokulu (Çakmakçıoğlu A. , Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük turist).

Küçük Koleksiyoncu

Yazar, bu kitabında çocuklara ilham olacak düzeyde çeşitli varlıkların koleksiyonuna yer verir. Para, yaprak, şişe, kibrit kutusu, kelebek, düğme, pul, deniz kabukları, kart postalı, çakıl taşları, bebek örnek koleksiyon parçalarıdır. Para ve yaprak koleksiyonu şu dizelerle anlatılır:

Küçük gözlü kutum var,
Gözlerinde paralar.
Hem yerli, hem yabancı;
Ülkelerden anılar.

Bir kartonda yapraklar,
Renk renk ve biçim biçim.
İğnelenmiş dururlar,

Bakarken gider içim (Çakmakçioğlu A. , Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük koleksiyoncu).

Küçük Trafikçi

Adnan Çakmakçioğlu, bu eseri aracılığıyla çocuklara trafik kurallarını öğretmeyi amaçlar. Her sayfada ayrı bir trafik işareti öğretilir ve görsellerle desteklenir. Okul geçidi, yaya geçidi, korna yasak, taşıta kapalı yol, kapanır geçit, kamp yeri, yangın tehlikesi, yol ayrımı ve trafik ışıkları gibi levhaların ne anlama geldiği öğretilir.

Bu okul geçididir;
Sürücüler yavaşlar.
Durunca arabalar

Geçiş artık sizindir (Çakmakçioğlu A. , Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük trafikçi).

Küçük Fizikçi

Eserde çocukların düzeyine uygun basit fen deneyleri eğlenceli şekilde tarif edilir. Kitapta yer alan deneylerden bazıları şunlardır; mıknatısla kâğıt üzerindeki iğneleri dans ettirme deneyi, pusula deneyi, kavanozda balon deneyi, su içinde kalemin kırılması deneyi, suda yumurta deneyi vb.

Suda yumurta batar,
Nasıl yüzer acaba?
Suya tuz dök, karıştır.
Yumurta çıkar yukarıya.

Düzgün bir kalem aldım,
Su içine daldırdım.
Kırılır gibi durdu;
Bu bir ışık oyunu (Çakmakçioğlu A. , Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük fizikçi).

Küçük Geometrici

Kitapta sırasıyla küp, dörtgen prizma, üçgen prizma, üçgen piramit, dörtgen piramit, koni, silindir gibi geometrik şekiller tanıtıldıktan sonra günlük hayattan örneklerle desteklenir ve şekillerin kağıtlarla nasıl yapılacağı anlatılır.

Bana yığınla küp verseler
İstedğini kur deseler;
Okullar, evler, köprüler;
Ah, neler kurardım neler.

Çantam öyle, silgim öyle kitabım;
Hepsi dikdörtgenler prizması.
Dolabım, kalem kutum, sorarım:
Nedir küpe benzemeyen tarafı? (Çakmakçioğlu A. , Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük geometrici).

Küçük Yazar

Kitabın ilk sayfasında yazarlık mesleği tanıtıldıktan sonra, diğer sayfalarda boş bırakılan yere uygun kelimeyi yerleştirme etkinliği yer alır. Sayfaların üst kısmında eksilteli cümleler yazılır ve alt kısımda oraya karşılık gelecek kelimeler dağınık biçimde verilir. Derginin son bölümlerinde ise şiirde eksik bırakılan yerlere getirilecek kelimeyi çocukların bulması istenir.

Ben küçük bir yazarım;
Şiir, öykü yazarım.
Bu iş kolay, deneyin.
'Ben yazamam' demeyin (Çakmakçioğlu A. , Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük yazar).

Küçük Gazeteci

Çocuklara gazetecilik mesleği tanıtıldıktan sonra gazetecilik mesleğine haber konusu olacak konulardan bahsedilir. Gazetecilerin ele aldığı konulardan bazıları şunlardır; doğal

afetler, yurttta olup bitenler, bayram yerleri, trafik kazaları, karakol ve hastane haberleri, yasaları çiğneyenler vs.

Küçük gazeteciyim ben,
Size haber toplarım.
Gece-gündüz demeden
Her yere koşarım.

Bir deprem, su baskını;
Bir hırsızlık, bir yangın,
Orada oluruz biz,
Kulak ve göz gibiyiz (Çakmakçioğlu A. , Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük gazeteci).

Küçük Doktor

Doktorluk mesleğinin tanıtıldığı kitapta, sağlıklı olmanın önemine değinilir. Sağlıklı olmak için yapılması gerekenleri; diş fırçalamak, aşı olmak, sağlıklı beslenmek, denizde yüzmek, mevsime göre giyinmek, güneşte az oturmak, terliyken su içmemek şeklinde sıralar.

Sağlıklı olmak için
Birçok şey bilmeli
Her çocuk kendisinin
Doktoru yetişmeli.

Dişlerini yıkamak
Mikropla savaşmak demek,
Her yemek sonrasında
Dişleri temizlemek (Çakmakçioğlu A. , Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük doktor).

Küçük Coğrafyacı

Adnan Çakmakçioğlu'nun bu eserinde yurdun en uç noktaları gösterildikten sonra dağlar, nehirler, göller, topraklar, kıyılar hakkında bilgiler verilir. Ülkemizin doğal güzellikleri, konumu, doğası, bitki örtüsü şiir formunda anlatılır.

Yurdumun en Kuzeyi İnceburun
En Güneyinde Beysun Köyü
En Doğusu Aras Nehri,
En Batısı İmroz Adası.

Dağların en yücresi,

Doğuda Ağrı Dağı,
Her zaman karlı başı,
Okşuyor bulutları (Çakmakçioğlu A. , Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük coğrafyacı).

Küçük Sporcu

Çakmakçioğlu yazdığı kitapta minik okurlarına sağlıklı olmak için spor yapmanın öneminden bahseder. Yürümek, dağa tırmanmak, futbol, basketbol, voleybol, tenis, kayak, yüzmek, bahçe kazmak, kelebek avcılığı gibi çeşitli uğraşların spor olduğunu belirtir.

Spor en güzel uğraş,
Büyürüm yavaş yavaş.
Spor yap ey arkadaş,
Sağlam vücutta sağlam baş.

Yürü kaslarını çalıştır,
Dinç olmaya alıştır,
Temiz havada gezin dur,
Bu da bir tür spordur (Çakmakçioğlu A. , Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük sporcu).

Küçük Tarihçi

Yazar bu eserinde tarihçilik mesleğini tanıtır. Türk tarihi, ilginç anılar ve etkileyici olaylar minik okurunu geçmişten günümüze uzanan bir yolculuğa davet eder. Orta Asya, Söğüt Kasabası, Beylikler Dönemi, İstanbul'un Fethi, Kurtuluş Savaşı, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu kronolojik olarak verilir. Yazar, ardından tarihi yerlere ve anıtlara değinir:

Ben küçük bir tarihçiyim,
Gerçekleri yazarım.
Herkes bir gün çekilir,
Ben her zaman yaşarım.

Atalarım dağlar aşmış,
Çocuklar ok atarmış,
Orda Asya'dan gelmişiz,
Anadolu'ya yerleşmişiz (Ardağı, Şarkıların vatanı kalblerdir, 1955) (Çakmakçioğlu A. , Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük tarihçi).

Küçük Okur

Adnan akmakioğlu, çocukları okumaya teşvik etmek, onların bilgi ve kültürünü artırmak için çeşitli eserler kaleme almıştır. Yazar, bu kitabında okumanın önemine değinir ve her konuda bilgi edinmek için çocukları kitap okumaya davet eder:

Ben küçük bir okurum,
Okudukça bilgi sahibi olurum,
Kitaplardan ne beklerim,
Sizlere anlatayım.
Okumayı, yazmayı,
Problemler çözmeyi,
Çevreyi tanımayı,
Bize ğretir kitaplar (akmakioğlu A. , ocuklar için oyun bilim kitapları küçük okur).

Küçük Gölgeci

Yazar, ocukların dş gücünü önemser. Kitapta ocuklar için en kolay, elle yapılan gölge oyunlarına yer verir. Tilki, keçi, deve, köpek, ördek, kaz, kurt, kuş, sincap, tarla faresi, tavşan, kedi gibi hayvanlar tanıtılıp elle gölgeleri yapılır. Çocukların yaratıcılıklarını destekleyen bu etkinlik, aynı zamanda eğlenceli bir boş zaman uğraşıdır.

Tilki kurnaz hayvandır,
Korkaklığı da caba.
Ağızdan lokma alır,
Saldırır tavuklara.

llerde yol arkadaşı,
İki hörgüçlü deve.
Ne kadar saf bakışı,
Vurgun kızgın çöllere (akmakioğlu A. , ocuklar için oyun bilim kitapları küçük gölgeci).

Küçük Astronot

Adnan akmakioğlu, matematik ve astronomi mezunu olmasının verdiği yetkinlikle gök bilimi hakkında çocukları bilgilendirir. Yazar; Güneş, Ay, yıldızlar, gezegenler gibi gök cisimleriyle ilgili bilgi verir. Çocuklara ilk uçuş denemelerinden, bilim insanlarından, yer çekimi ve uzay konusundan bahseder:

Bundan çok yıllar önce
İlk denemeyi yaptım.
Galata Kulesi'nden,

Üsküdar'a atladım (Çakmakçioğlu A. , Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük astranot).

Küçük Asker

Çakmakçioğlu, bu kitabında minik okuruna askerlik mesleğini tanıtır ve mesleğin öneminden bahseder. Yazar, her Türk çocuğunun asker ruhuyla doğduğunu belirtir ve Türk ordusunun her zaman her yerde görevinin başında olduğunu ifade eder. Atatürk'e ve silah arkadaşlarına duyduğu hayranlığı şu dizelerle ifade eder:

Yüreğimde ve kafamda O,
O yüce insan Atatürk;
Koşar gelir yanımıza,
Dara düşende her Türk.

Bakarsınız Anıtkabirdeyim;
Atamı bekliyorum.
Onunla çarpar yüreğim,
Ben 0'nun askeriyim (Çakmakçioğlu A. , Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük asker).

Küçük Bankacı

Yazar, serinin bu son kitabında çocuklara tasarrufta bulunmayı ve tutumlu olmayı öğretir. Türkiye Emlak Kredi Bankası'nın çocuklara hediye ettiği kumbaradan bahsedilir (Çakmakçioğlu A. , Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük bankacı).

SONUÇ

Edebiyata ilkin şairlik yönüyle dâhil olan ve ‘Ardağı’ mahlasını kullanan Adnan Çakmakçioğlu, muhteva bakımından şiirlerinde kişisel duygularının yanı sıra sosyal temaları işler. Serbest ölçü ile kaleme aldığı şiirlerini, *Varlık* başta olmak üzere çeşitli edebiyat dergilerinde yayınlar. Atatürk, vatan, doğa ve hayvan sevgisi, doğal güzellikler, Erdek şiirlerindeki önemli temalardır.

Çakmakçioğlunun eserlerinde en çok karşımıza temalardan birisi hayvan ve doğa sevgisidir. Onun eserlerinde hayvanlar çocukların en yakın dostudur. Yazar çocuklara iletmek istediği mesajı, çocukların çok sevdiği yakın dostları hayvanlar aracılığıyla vermeyi tercih eder. Çevre bilinci konusunda hassas tutum sergileyen Çakmakçioğlu, roman ve hikâyelerinde sıklıkla doğanın kirletilmesinin yanlışlığına değinir.

Yazarın eserlerinde dikkati çeken unsurlardan birisi de örnek davranışlar ve yanlış davranışlara sıkça yer vermesidir. Çocuklara rol model olan kurgu kahramanı, örnek davranışlar sergileyerek okura rehber olur. Bunun karşıtı olarak yazar yanlış davranışların da doğrusunu hikâyede mutlaka vermeyi tercih eder. Ayrıca Çakmakçioğlu, eserlerinde millî değerlere sıkça yer verir, özellikle Atatürk sevgisini okurlarına aşılama ister.

Adnan Çakmakçioğlu’nun eserleri tür bakımından oldukça zengindir. Şiir, hikâye, roman, piyes, destan, fabl, radyofonik çocuk oyunları bunların belli başlıcalarıdır. Çakmakçioğlu, söz konusu türlerdeki eserlerinde sade ve akıcı bir dil kullanmayı tercih etmiştir. Yazarın eserlerinde biçim ve içerik yönünden estetik kaygı üst düzeydedir. Dilimizde karşılığı bulunan yabancı kelimeleri kullanmayı tercih etmez, sade ve anlaşılır bir dil kullanmayı yeğler.

Çevre duyarlılığı ile dikkat çeken Adnan Çakmakçioğlu eserlerinde doğa ve hayvan sevgisine vurgu yapar, bu eksende Çevremizi Koruyalım Dizisini kaleme alır. O, tüm çocukların temiz bir çevrede, temiz bir dünyada barış içinde yaşamasını arzular. *Bir Dünya Bırakın* şiiri ve şarkısı onun bu arzusunun ürünüdür. Neredeyse bütün eserlerinde doğaya saygı, temiz çevre, barış dolu yaşam vurgusu vardır.

Adnan Çakmakçioğlu, çocukların hayvanlarla dostluğuna eserlerinde sıkça yer verir. Çocuklarla iletişim kurmanın yolunu çocukların en çok sevdiği hayvanları hikâyelerine

dâhil etmekte bulur. Ayrıca bazı kuş türlerini, deniz canlılarını en ince ayrıntısına kadar betimler. Hikâyelerinde özellikle kediler ve martılar önemli bir yer tutar. Denize tutkusuyla bilinen yazarın kalem faaliyetinde deniz, martı, kayık üçlüsüne sıkça yer verdiği görülür. Genel olarak olayların geçtiği yerler deniz kasabası ya da sahil kentidir. Kahramanlarının çoğunu deniz insanları, bilhassa balıkçılar oluşturur.

Eserlerinde üzerinde durduğu konulardan biri de aile kavramıdır. Bireyin yaşamında aile büyüklerinden edindiği bilgi ve tecrübelerin yeri büyüktür. Ailenin çocuklarına verdiği eğitim, onların vatan için faydalı birer vatandaş olarak yetişmesine büyük katkı sağlar. Aile olmanın güzelliğini ve gerekliliğini kendi hayatından örneklerle de dile getiren yazar, Manolya Dizisi *Anılar* hikâyesinde kendi yaşamından kesitleri okurlarına sunar. Ev içindeki çocuğun da yetişkinler gibi fikrinin alınmasını ister. Eserlerinde çocuklar anne-babasına karşı derin sevgi duyarlar. Yazarın eserlerinde dikkat çeken diğer bir husus da dedelerin torunlarına bakmakla yükümlü olmalarıdır. Kaybedilen evladın yerini torun alır, büyük fedakârlıklar gösterilip torun büyütülür.

Çakmakçıoğlu, kültürümüzün önemli unsurlarından biri olan Nasreddin Hoca fıkralarını da çocukların seviyesine uygun bir şekilde tiyatro formunda yeniden yazar. Ayrıca çocuklara yönelik piyesler ve operetler kaleme alır. Edebiyatımıza pek çok ilki kazandırır, çocuklar için radyofonik çocuk oyunları ve müzikli çocuk oyunlarını kaleme alır. Sergi açar, yarışma jüriliği yapar, şenlikler düzenler. Yazar tarafından yürütülen ‘Erdek Şenlikleri’ kapsamında çeşitli kültürel faaliyetlere yer verilir. Şenlikte çocuklar duvara resim yapar, şiirler okur, şarkılar söyler.

Adnan Çakmakçıoğlu, kuru öğreticiliğe ve yüzeyselliğe karşıdır. Hikâye ve romanlarında çocuğa sorular sorarak ve sordurarak gerçeği keşfetmesini bekler, ayrıca çocuğa geniş bir hayal yelpazesi sunar. Olağanüstü öğeler içeren hikâyelerinde kurgu kahramanları rüyalar sayesinde diledikleri her şeyi yapma imkânına sahip olur.

İletilerini bazen açık ve belirgin biçimde bazen de örtük ve kapalı bir biçimde verir. Zaman zaman okuyucuyu farklı yorumlara sevk edecek bir anlatım tercih eder. Hikâye ve romanlarının sonunda çoğunlukla okuru farklı bir son bekler, okura açık kapılar bırakır.

Bireysel farklılıklara vurgu yapan Çakmakçıoğlu, çocuğu dışarıdan gözlemleyip anlatmak yerine, eserlerinde her şeye çocuğun penceresinden bakmayı tercih eder. Yaş gruplarına göre verdiği eğitsel mesajlar farklılaşır. İlk çocukluk dönemine yönelik paylaşma, kıskançlık, arkadaşlık, çalma, zorbalık, izin alma gibi temalara vurgu yapar. Son çocukluk

dönemine yönelik olarak ise yaşamdan tat alma, kendini geliştirme, okuma alışkanlığı edinme, büyüklere saygı duyma, ayrımcılığa karşı olma, yeniliğe açık olma gibi temalara vurgu yapar. Kitap okuma, bilgi edinme, eğitim alma konularını bilhassa hikâyelerinin merkezine taşır. Kurgu kahramanları, bilgi edinmek istediklerinde öğretmenlerine, kitaplara ve ansiklopedilere başvurur. Ayrıca hikâyelerinde öne çıkardığı bir ileti de hayatın zorluklarını yaşayan anne ve babaların tek gayesinin çocuklarını okutup meslek sahibi yapmak istemesidir.

Yazarın çocuk ve çocuk edebiyatıyla ilgili görüş ve düşünceleri incelendiğinde çocuğu hayatın merkezine alan bir anlayışta olduğu görülür. Çocuklara derin bir hayranlık duyar. Geleceğin mimari olarak gördüğü çocukları, çok yönlü olarak geliştirme gayesi güder. Çakmakçıoğlu, yaptıkları ve eserleriyle öznesi çocuk olan bir edebiyatın kurucu ismi olmak ister. Onun çocuklar için yazma konusundaki kararlılığının ve sorumluluk duygusunun izleri eserlerinde belirgin bir şekilde karşımıza çıkar.

Ana-baba, doğa, deniz, hayvan ve özellikle de kuş sevgisine özel bir önem veren Çakmakçıoğlu'nun eserlerinin birçoğunda kendi çocukluğuna, çocukluğuna olan özlemine ve yaşadığı yerlerden izlere rastlamak mümkündür. Ayrıca yazar, *Anılar* kitabında örneğine pek rastlanılmayacak şekilde çocukluk yıllarına dönüp kendisiyle sohbet eder.

Özellikle çocuklara yönelik kaleme aldığı eserlerinde görebileceğimiz eğitsel unsurlar, birçok farklı başlık altında değerlendirilebilir. Bu çalışmada 16 ana başlıkta çok sayıda eğitsel iletinin tespit edildiği Çakmakçıoğlu eserlerinin eğitsel yönden zengin olduğu görülür. Çakmakçıoğlu, çocukları eğitirken aynı zamanda eğlendirme esasını ilke edinmiştir.

Eğitimci yazar Çakmakçıoğlu, toplumumuzun ihtiyaç duyduğu millî ve manevi değerlere bağlı, evrensel değerleri özümseyen, hakları ve sorumlulukları konusunda duyarlı bireyler yetiştirmeyi amaçlar. Kurtuluş Savaşı'ndan Öyküler Dizisinde 'hürriyet' temasını öne çıkarır. Bu eserlerinde, Türk insanının hürriyetini kazanmak için çektiği sıkıntıları dile getirir. Türk milletini gelecek nesillere emanet eden Atatürk'ün izinde çocuklara yönelen Adnan Çakmakçıoğlu, Mustafa Kemal Atatürk tarafından yazılan *Nutuk* adlı eseri sadeleştirip *Çocuklar İçin Nutuk* adıyla çocuk edebiyatına kazandırır.

Adnan Çakmakçıoğlu'nun 1954 yılında kaleme aldığı *Öğretim Prensipleri ve Kontrolü* eseri incelendiğinde, eğitim bağlamında günümüzde kullanılan modern yöntem ve tekniklere hâkim olduğu görülür. Bu çalışmasında derslerin çocukların düzeyine uygun

olacak şekilde çeşitli yöntem ve tekniklerle işlenmesinin daha yararlı olduğuna vurgu yapar. Kaleme aldığı ders kitaplarıyla meslektaşlarına rehberlik eder.

Sonuç olarak Adnan Çakmakçioğlu, kaleminin üretkenliği ve çok yönlülüğü ile Türk edebiyatında önemli bir yer tutar. Asıl ilgi alanı olarak öne çıkan Türk çocuk edebiyatına katkıları ise oldukça fazladır. Cumhuriyet Dönemi yazarlarının pek çoğu gibi Adnan Çakmakçioğlu da idealist bir düşünceyle eserler kaleme alır. Eğitimci yazar Çakmakçioğlu, Cumhuriyet insanı yaratma gayesiyle bilhassa Türk çocuklarına yönelik eğitsel değerleri ön plana çıkararak eserleriyle çocukların çok yönlü gelişmesine katkı sağlar.

KAYNAKÇA

- Ardağı, A. (1944). *Bir masal gibi*.
- Ardağı, A. (1945). *Kapılar*. Marmara Basımevi.
- Ardağı, A. (1955). *Şarkıların vatanı kalblerdir*. İstanbul Yayınevi.
- Ardağı, A. (1957). *Öğretmenin dünyası*. Necati Eğitim Enstitüsü Talebe Cemiyeti Yayını.
- Ardağı, A. (1960). *Soyut*. Nursu Basımevi.
- Ardağı, A. (1961). *Açı*. Ajans Türk Matbaası.
- Ardağı, A. (1962). *Küçük taka*. Ankara Neşriyat.
- Aytaç, G. (2003). *Genel edebiyat bilimi*. Say Yayınları.
- Balıkçı, Ö. (2016, Nisan 27). *Adnan çakmakcioğlu ve erdek*. [https://yenierdekgazetesi.com/:
https://yenierdekgazetesi.com/kose-yazilari/adnan-cakmakcioglu-ve-erdek-12748.html](https://yenierdekgazetesi.com/:https://yenierdekgazetesi.com/kose-yazilari/adnan-cakmakcioglu-ve-erdek-12748.html)
adresinden alındı
- Bayata, N. (2012). *Yazılar-kalanlara selam olsun*. Ankamat Matbaacılık.
- Büyükkoyuncu, F. (2020, Haziran). *Türk çocuk ve gençlik edebiyatı'nın fitilini ateşledi*.
[https://turkishlibrary.us/:
https://turkishlibrary.us/adnan-cakmakcioglu-turk-cocuk-ve-genclik-edebiyati-nin-fitilini-atesledi/](https://turkishlibrary.us/:https://turkishlibrary.us/adnan-cakmakcioglu-turk-cocuk-ve-genclik-edebiyati-nin-fitilini-atesledi/)
adresinden alındı
- Canlı, S. (2015, Mayıs 6). *Türkçe Ders Kitaplarına Seçilecek Metinlerin Belirlenmesinde Çocuğa Görelik İlkesi*. [https://dergipark.org.tr/tr/pub/jlere/issue/18969/200367:
https://dergipark.org.tr/tr/pub/jlere/issue/18969/200367](https://dergipark.org.tr/tr/pub/jlere/issue/18969/200367:https://dergipark.org.tr/tr/pub/jlere/issue/18969/200367) adresinden alındı
- Cengiz, G. (2000). *Yazar gözüyle çocuk edebiyatı*. Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği.
- Çakmakcioğlu, A. (tarih yok). *Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük yazar*. Emlak Kredi Yayınları.
- Çakmakcioğlu, A. (1944). *Bir masal gibi*.
- Çakmakcioğlu, A. (1951). *Nasrettin hoca*. Kamil Matbaası.

- Çakmakçioğlu, A. (1953). *Öğretim prensipleri ve kontrolü*. Türkdili Matbaası.
- Çakmakçioğlu, A. (1962). *Okul ekmek ve güneş*. Öğretmen Matbaası.
- Çakmakçioğlu, A. (1963). *Erdekli ıstakoz*. Ankara Neşriyat.
- Çakmakçioğlu, A. (1963). *İyilikler perisi*. Millî Eğitim Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1963). *Küçük kırmızı balık*. Ankara Neşriyat.
- Çakmakçioğlu, A. (1963). *Yaralı sığırcık*. Ankara Neşriyat.
- Çakmakçioğlu, A. (1964). *Ders kitaplarını nasıl kullanalım*. Güven Matbaası.
- Çakmakçioğlu, A. (1965). *Güz şöleni*. Doğan Basım ve Cilt Evi.
- Çakmakçioğlu, A. (1965). *Zavallı korkuluk*. Millî Eğitim Basımevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1967). *Son ders hikayeler*. Coşkun Gazetecilik ve Matbaacılık.
- Çakmakçioğlu, A. (1975). *Modern matematiğe ilk adım*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1977). *Küçük kâğıt kayık*. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1983). *Can ile bilge dizisi çamaşır hırsızı ile pıtır*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1983). *Can ile bilge dizisi masalcı çocuk*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1983). *Kızilderili masalları küçük bulutu kim içti*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1983). *Can ile bilge dizisi armağan*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1983). *Can ile bilge dizisi balık ile çilli çocuk*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1983). *Can ile bilge dizisi çalgıcı çocuk*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1983). *Can ile bilge dizisi çiçekleri koparmayın*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1983). *Can ile bilge dizisi fis fis fis*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1983). *Can ile bilge dizisi köpek şarkıcılar*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1983). *Can ile bilge dizisi mocuk ile pisi*. . Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1983). *Can ile bilge dizisi pırtık ile tonton*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1983). *Kızilderili masalları ağaçkakanın kuyruğu*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1983). *Kızilderili masalları manolya çocuklar*. . Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1983). *Kızilderili masalları okların neden tüyleri vardır*. Öğün Yayınları.

- Çakmakçioğlu, A. (1984). *İlginç öyküler dizisi dost köpek*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1984). *İlginç öyküler dizisi hastabakıcı ağaçkakan*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1984). *İlginç öyküler dizisi akıllı karatavuk*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1984). *İlginç öyküler dizisi balıkçı karabatak*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1984). *İlginç öyküler dizisi kahraman ördek*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1984). *İlginç öyküler dizisi kurnaz sincap*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1984). *İlginç öyküler dizisi şanslı tavus kuşu*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1984). *İlginç öyküler dizisi yaralı ayı*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1984). *İlginç öyküler dizisi yürekli kırlangıç*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1985). *Temel okuma dizisi benimle arkadaş olur musun*. Temel Eğitim Dergileri ve Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1985). *Temel okuma dizisi bir bulutun gözyaşları*. . Temel Eğitim Dergileri ve Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1985). *Temel okuma dizisi dalgın memo sokağı*. Temel Eğitim Dergileri ve Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1985). *Temel okuma dizisi erken açan erik ağacı*. Temel Eğitim Dergileri ve Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1985). *Temel okuma dizisi gölgesinden korkan köpek*. Temel Eğitim Dergileri ve Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1985). *Temel okuma dizisi güneşi çalan çocuk*. . Temel Eğitim Dergileri ve Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1985). *Temel okuma dizisi kafese dönen kuş*. Temel Eğitim Dergileri ve Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1985). *Temel okuma dizisi kırmızı kuş kapanı*. Temel Eğitim Dergileri ve Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1985). *Temel okuma dizisi kuzu, oğlak ve çocuk*. . Temel Eğitim Dergileri ve Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1985). *Temel okuma dizisi küçük yelkenlinin sevinci*. Temel Eğitim

Dergileri ve Yayınları.

- Çakmakçioğlu, A. (1990). *Ya-pa cep dizisi mızımız sıpa*. Ya-Pa Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1990). *Ya-pa cep dizisi şaşkın bulut*. Ya-Pa Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1991). *Çiğdem dizisi hırsız kargalar*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1991). *Tramper öyküler*. Yapı Kredi Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1992). *Çocuklara öyküler dizisi kasabanın sesi*. BU Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1992). *Bir sürü ispinoz*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1992). *Çocuklara öyküler dizisi denize koşan sokak*. BU Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1992). *Çocuklara öyküler dizisi kırlangıç*. BU Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1992). *Çocuklara öyküler dizisi onurlu korkuluk*. BU Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1992). *Dans eden sandal*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1992). *Ender bulunan kelebek*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1992). *İskele kuşları*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1992). *Mavi balonlu kız*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1992). *Sakin yalan söyleme*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1994). *Zavallı sarmaşık*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1994). *Asmaya bağlı eşek*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1994). *Ateş böceklerinin armağanı*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1994). *Bir alaca karabatak*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1994). *Bir avuç serçe*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1994). *Bir martı vardı*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1994). *Bir saatlik konuk*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1994). *Bir yavru köpek*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1994). *Çok sokulgan serçe*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1994). *Deli dolu bir kedi*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1994). *Güzel özgürlük*. Serhat Yayınevi.

- Çakmakçioğlu, A. (1994). *Kitaba dönen kız*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1994). *Küçük ıhlamur ağacı*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1994). *Leylekler hazır mısınız?* Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1994). *Rıhtımdaki çınar ağacı*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1994). *Rıhtımdaki lokomotif*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1994). *Sevgi yüklü bulut* . Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1994). *Sevginin zaferi*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1994). *Tükenmiş sarı ev*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1994). *Yola çıkan kaplumbağa*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1996). *Çiğdem dizisi ilk gün sıcaklığı*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1996). *Çiğdem dizisi ali'nin gözyaşları*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1996). *Çiğdem dizisi çalınan kalem*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1996). *Çiğdem dizisi en güzel armağan*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1996). *Çiğdem dizisi geçmiş olsun*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1996). *Çiğdem dizisi ilk gün sıcaklığı*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1996). *Çiğdem dizisi sağlık çiçeği*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1996). *Çiğdem dizisi sapanlı çocuk*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1996). *Çiğdem dizisi temiz sokak*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1996). *Çiğdem dizisi üç tane gül*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1996). *Güzel öyküler boz eşek*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1996). *Güzel öyküler çocukluk*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1996). *Güzel öyküler deniz*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1996). *Güzel öyküler dizisi bora*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1996). *Güzel öyküler dizisi gölge* . Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1996). *Güzel öyküler dizisi kayık*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1996). *Güzel öyküler dizisi martı*. Nurdan Yayınları.

- Çakmakçioğlu, A. (1996). *Güzel öyküler dizisi ozan*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1997). *Atatürk destanı*. BU Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1997). *Bileikli ali*. Kaynak Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1997). *Çocuk öyküleri*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1997). *Eskişehirli arif*. Kaynak Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1997). *Fadime bacı*. Kaynak Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1997). *Kütahyalı ahmet*. . Kaynak Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1997). *Önderimiz atatürk anlatıyor*. BU Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (1997). *Sivaslı idris çavuş*. Kaynak Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1998). *Ay dede*. Yuva Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1998). *Çocuklara öyküler dizisi uçurtma*. Özyürek Yayıncılık.
- Çakmakçioğlu, A. (1998). *Yıldızlar yalnız değildir*. BU Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2000). *Bir demet öykü yaralı serçe*. Bu Yayınevi .
- Çakmakçioğlu, A. (2000). *Bu kırkayak*. Ya-Pa Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2000). *Manolya dizisi anılar*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2000). *Manolya dizisi balon*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2000). *Manolya dizisi bisiklet*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2000). *Manolya dizisi dağ*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2000). *Manolya dizisi deniz çocukları*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2000). *Manolya dizisi gözyaşı*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2000). *Manolya dizisi iğde*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2000). *Manolya dizisi karaca*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2000). *Manolya dizisi kayak*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2000). *Manolya dizisi kolye*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2000). *Manolya dizisi kumru*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2000). *Manolya dizisi park*. Öğün Yayınları.

- Çakmakçioğlu, A. (2000). *Manolya dizisi suna*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2000). *Manolya dizisi yusuf*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2002). *Piyeler, şiirler ve açıklamalarla belirli günler ve haftalar*. BU Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2003). *Fido*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2003). *Belirli gün ve haftalarla ilgili şiirler*. BU Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2003). *Çiçeklerin açtığı gündü*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2003). *Gökyüzünün küçük papatyaları*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2003). *Hasan'ın aldatmacaları*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2003). *Orhan'ın buluşları*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2003). *Piyango*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2003). *Resim defterine konan kuş*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2003). *Tahir ile kedi*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2004). *Tilki masalları dizisi aslan, tilki ve eşek*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2004). *Tilki masalları dizisi kaplumbağa ve dostu fare*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2004). *Tilki masalları dizisi maymunla kaplumbağa*. Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2004). *Tilki masalları dizisi tilki hiç altta kalır mı?* Serhat Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2005). *Çevremizi koruyalım dizisi dost köpekler ağlasın*. Bu Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2005). *Mavi dizi sinco ile sinşa*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2005). *Atatürk şiirleri*. BU Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2005). *Beyaz dizi ağaçkakan*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2005). *Beyaz dizi balonlar*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2005). *Beyaz dizi çiçekçi kız*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2005). *Beyaz dizi kikirik*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2005). *Beyaz dizi masaldaki dünya*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2005). *Çevremizi koruyalım dizisi aman çiçekler kurumasın*. Bu Yayınevi.

- Çakmakçioğlu, A. (2005). *Çevremizi koruyalım dizisi kırlar kuzusuz kalsın*. BU Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2005). *Çevremizi koruyalım dizisi sakın kuşlar ölmesin*. Bu Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2005). *Çevremizi koruyalım dizisi toprak kayıp gitmesin*. BU Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2005). *Çevremizi koruyalım dizisi yurdum çöl olmasın*. Bu Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2005). *Gülünç bay*. Serhat Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2005). *Mavi dizi sinco denizde*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2005). *Mavi dizi sinco ile ilk gün*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2005). *Mavi dizi sokak güvercini*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2005). *Mavi dizi teneke kutu*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2005). *Şarkıcı olan kaplumbağa*. Serhat Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2010). *Bir demet öykü ağaçların en yalınızı*. BU Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2010). *Bir demet öykü cemil kaval çalıyor*. BU Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2010). *Bir demet öykü denizi satıyorum*. BU Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2010). *Bir Demet Öykü Dizisi Çılgın Martı*. BU Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2010). *Bir demet öykü kırlangıç ev arıyor*. BU Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2010). *Bir demet öykü meraklı tavşanya*. BU Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2010). *Bir demet öykü yağmurda banyo*. BU Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2010). *Denizi özleyen sandal*. BU Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2010). *Küçük yaramazlar dizisi bulut kardeş*. BU Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2010). *Küçük yaramazlar dizisi çomak*. BU Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2010). *Küçük yaramazlar dizisi hophop*. BU Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2010). *Küçük yaramazlar dizisi iki arkadaş*. Bu Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2010). *Küçük yaramazlar dizisi keçi*. Bu Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2010). *Küçük yaramazlar dizisi küçük sandal*. BU Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2010). *Küçük yaramazlar dizisi metin ile sincap*. BU Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2010). *Küçük yaramazlar dizisi poppop*. BU Yayınevi.

- Çakmakçioğlu, A. (2010). *Küçük yaramazlar dizisi ponpon*. BU Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2010). *Küçük yaramazlar dizisi tintin*. Bu Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2010). *Küçük yaramazlar dizisi tintin*. BU Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2010). *Küçük yaramazlar dizisi vakvak*. BU Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2010). *Küçük yaramazlar dizisi yaramaz kayak*. BU Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2010). *Üç arkadaş*. Bu Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2011). *Çocuklara öyküler bu ne gürültü*. Özyürek Yayıncılık.
- Çakmakçioğlu, A. (2011). *Çocuklara öyküler dizisi ay ağlar mı dersiniz*. Özyürek Yayıncılık.
- Çakmakçioğlu, A. (2011). *Çocuklara öyküler dizisi çocuklar sevgi doludur*. Özyürek Yayıncılık.
- Çakmakçioğlu, A. (2011). *Çocuklara öyküler dizisi güvercin*. Özyürek Yayıncılık.
- Çakmakçioğlu, A. (2011). *Çocuklara öyküler dizisi istakozun günlüğü*. Özyürek Yayıncılık.
- Çakmakçioğlu, A. (2011). *Çocuklara öyküler dizisi kasabanın sesi*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2011). *Çocuklara öyküler dizisi martılar ne söyledi*. Özyürek Yayıncılık.
- Çakmakçioğlu, A. (2011). *Çocuklara öyküler dizisi ne olmayı istiyorsun*. Özyürek Yayıncılık.
- Çakmakçioğlu, A. (2013). *Atatürk'ün yaşam öyküsü*. BU Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (2014). *Çocuklara öyküler dizisi sarı kepliler*. Özyürek Yayıncılık.
- Çakmakçioğlu, A. (2015). *Çocuklara öyküler dizisi iyiliksever kırkayak*. Özyürek Yayıncılık.
- Çakmakçioğlu, A. (2017). *Çocuklara öyküler dizisi çöpçü*. Özyürek Yayıncılık.
- Çakmakçioğlu, A. (2017). *Çocuklara öyküler kırlangıç*. Nurdan Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (2018). *Çocuklar için nutuk*. BU Yayınevi.
- Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Ak'la kara'nın savaşı*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Ayşe ayberk dizisi anne yardım edebilir miyim*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Ayşe ayberk dizisi bak babam salıncak yaptı*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Ayşe ayberk dizisi biraz çabuk olur musun*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Ayşe ayberk dizisi bu bir para çantası*. Öğün Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Ayşe ayberk dizisi camın arkasından izledik*. Öğün Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Ayşe ayberk dizisi evimize hoş geldiniz*. Öğün Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Ayşe ayberk dizisi gözlerini sakın açma*. Öğün Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Ayşe ayberk dizisi mendili buraya getir*. Öğün Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Ayşe ayberk dizisi o günü unutamayız*. Öğün Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Ayşe ayberk dizisi önce ben sobeledim*. Öğün Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Ayşe ayberk dizisi senin neyin var*. Öğün Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Ayşe ayberk dizisi topumla kimse yarışamaz*. Öğün Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Bizim evin savaşları güzeldi*. Ankara Neşriyat.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Can ile afacan dizisi açığöz küçük boyacı*. Öğün Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Can ile afacan dizisi afacan nerdesin*. Öğün Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Can ile afacan dizisi ağaca saklanan kedi*. Öğün Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Can ile afacan dizisi bir deniz gezisi*. Öğün Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Can ile afacan dizisi evde olmak ne güzel*. Öğün Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Can ile afacan dizisi kar çiçekleri*. Öğün Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Can ile afacan dizisi kendi gelen top*. Öğün Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Can ile afacan dizisi kuş uçurtma*. Öğün Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Can ile afacan dizisi kuzu hırsızları*. Öğün Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Can ile afacan dizisi yaramaz çember kaçır mısın*. Öğün Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Çevremizi koruyalım dizisi güzel kelekler kaçmasın*. BU Yayınevi.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük aritmetikçi*. Emlak Kredi Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük asker*. Emlak Kredi Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük astranot*. Emlak Kredi

Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük bankacı*. Emlak Kredi Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük coğrafyacı*. Emlak Kredi Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük doktor*. Emlak Kredi Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük fizikçi*. Emlak Kredi Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük gazeteci*. Emlak Kredi Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük geometrici*. Emlak Kredi Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük gölgeci*. Emlak Kredi Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük koleksiyoncu*. Emlak Kredi Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük koleksiyoncu*. Emlak Kredi Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük okur*. Emlak Kredi Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük oyuncu*. Emlak Kredi Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük öğrenci*. Emlak Kredi Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük ressam*. Emlak Kredi Yayınları.

Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük sporcu*. Emlak Kredi Yayınları.

- Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük tarihçi*. Emlak Kredi Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük trafikçi*. Emlak Kredi Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Çocuklar için oyun bilim kitapları küçük turist*. Emlak Kredi Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Esi ile pisi çarşıda*. Temel Eğitim Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Esi ile pisi çay bahçesinde*. Temel Eğitim Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Esi ile pisi çiftlikte*. Temel Eğitim Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Esi ile pisi deniz kıyısında*. Temel Eğitim Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Esi ile pisi evde*. Temel Eğitim Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Esi ile pisi hayvanat bahçesinde*. Temel Eğitim Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Esi ile pisi kırdada*. Temel Eğitim Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Esi ile pisi lunaparkta*. Temel Eğitim Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Esi ile pisi okulda*. Temel Eğitim Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Esi ile pisi parkta*. Temel Eğitim Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Oltalarımızı dereye sarkıttık*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Parayı nereden buldun*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (tarih yok). *Üşüyen kerpiç ev*. Öğün Yayınları.
- Çakmakçioğlu, C. (2024, Ocak 22). Adnan Çakmakçioğlu Hakkında. (D. Akça, Röportaj Yapan)
- Çakmakçioğlu, E. (2020, Mayıs 26). *Adnan çakmakçioğlu: “niçin üzülüyorsun, bütün çocuklar bizim!”*. <https://turkishlibrary.us/>: <https://turkishlibrary.us/adnan-cakmakcioglu-nicin-uzuluyorsun-butun-cocuklar-bizim/> adresinden alındı
- Çakmakçioğlu, E. (2022). *Ruh ile yüz yüze-bir mimarin keşif yolculuğu*. Luna Yayınları.
- Çakmakçioğlu, A. (1963). *Ay ışığında dilek*. Ankara Neşriyat.
- Demirel, Ş., Çeçen, M., Seven, S., Tozlu, N., & Uludağ, M. (2011). *Edebî metinlerle çocuk edebiyatı*. Pegem Yayıncılık.

- Dilidüzgün, S. (1996). *Çağdaş çocuk yazını*. Yapı Kredi Yayınları.
- Dilidüzgün, S. (2004). *Çağdaş çocuk yazını*. Morpa Kültür Yayınları.
- Güleryüz, H. (2006). *Yaratıcı çocuk edebiyatı*. Pegem A Yayıncılık.
- İnayet , A., & Yasemin, K. (2007). *Türkiye’de eğitim yönetimi alanının sözlü tarihi: öncü akademisyenler*. Pegem Akademi.
- İpşiroğlu, N., & Baysal, J. (1993). *Yaratıcı toplum yolunda çağdaş eğitim*. Cem Yayınevi.
- Levent, İ. (2020, Mayıs 26). *Adnan çakmakçioğlu’nun editörü ilknur levent’in 98. doğum günü mesajı*. <https://turkishlibrary.us/>: <https://turkishlibrary.us/adnan-cakmakcioglu-nun-editoru-ilknur-levent-ten-98-dogum-gunu-icin-mesaj/> adresinden alındı
- Neydim, N. (2000). *Çocukluğun kısa tarihi, edebiyatta çocuk figürleri*. BU Yayınevi.
- Oğuzkan, F. (1997). *Yerli ve yabancı yazarlardan örneklerle çocuk edebiyatı*. Gül Yayınevi.
- Okudurlar, Ş. (2004). *Yaşayan çınar- mesleki çalışma ve yaşantılarından izler, anılar, derlemeler*. Etki Matbacılık.
- Sarıyüce, H. L. (2012). *Türk çocuk ve gençlik edebiyatı ansiklopedisi*. Nar Yayınları.
- Sever, S. (2003). *Çocuk ve edebiyat*. Kök Yayıncılık.
- Sever, S. (2012). *Çocuk ve edebiyat*. Tudem Yayınları.
- Şirin, M. R. (1998). *Çocukluğun kozası ve kültür ve kitap ve edebiyat*. İz Yayıncılık.
- Şirin, M. R. (2002). *Çocuk edebiyatı*. Çocuk Vakfı Yayınları.
- Şirin, M. R. (2007). *Çocuk edebiyatına eleştirel bir bakış*. Kök Yayıncılık.
- Şirin, M. R. (2019). *Çocuk, çocukluk ve çocuk edebiyatı*. Uçan At Yayınları.
- Tüfekçi, C. (2014). *Çocuk edebiyatı kuramsal yaklaşım*. Eğitim Yayınevi.
- Türer, A. (2023). *Balıkesir’de necati öğretmen okulları (1910-2023) (belgeler-anılar)*. Detay Yayıncılık.
- Yalçın , A., & Aytaş, G. (2016). *Çocuk edebiyatı*. Akçağ Yayınları.

EKLER

EK- 1 Adnan Çakmakçıoğlu'na Ait Eserlerin Listesi

Eğitsel Çocuk Öyküleri <u>1. Sınıflara Öyküler</u> 1. Bir Eski Otomobil 2. İki Küçük Arkadaş 3. Yıkanan Erik Ağacı 4. Pamuk Ders Veriyor 5. Yağmur Kuşu Susu 6. Sakın Yalan Söyleme 7. Başlamadan Biten Savaş 8. Çok Açıkgoz Kurbağa 9. İki Boyacı Arkadaş 10. Bir Serçe Yavrusu	Eğitsel Çocuk Öyküleri <u>2. Sınıflara Öyküler</u> 1. Martı Kedi ve Çocuk 2. Masaldan Çıkan Kadın 3. Balık Satan Çocuklar 4. Parkta Bir Heykel 5. Sabahın Erken Saatinde 6. Düşleri Yıkan Çocuk 7. Yarınlar Güzel Olacak 8. Bir Çocuğun Onuru 9. Üç Yalınayak Çocuk 10. Kırmızı Başlı Kuş	Eğitsel Çocuk Öyküleri <u>2. Sınıf A Dizisi</u> 1. Mor Bereli Çocuk 2. Konuşan Uçurtma 3. Dans Eden Sandal 4. Can Eriği 5. Deniz Kabukları 6. İskele Kuşları 7. Bir Koşunun Öyküsü 8. Bir Sürü İspinoz 9. Küçük Bulut Nerede 10. Gökten İnen Işık
Eğitsel Çocuk Öyküleri <u>2. Sınıf B Dizisi</u> 1. Korkuluk Ne istiyor 2. Erken Açan Çiçek 3. Karaya Çekili Kayık 4. Müziğin Kanatları Yumuşaktır 5. Balığa Giden Adam 6. Ender Bulunan Kelebek 7. Kırçıl Martının Saygısı 8. Dikkat Erikler İlâçlı 9. Mavi Balonlu Kız 10. Denizin Küçük Şarkıları	Eğitsel Çocuk Öyküleri <u>3. Sınıf A Dizisi</u> 1. Sevgi Yüklü Bulut 2. Rıhtımdaki Lokomotif 3. Zavallı Sarmaşık 4. Leylekler Hazır Mısınız? 5. Deli Dolu Bir Kedi 6. Bir Saatlik Konuk 7. Bir Alaca Karabatak 8. Sevginin Zaferi 9. Kitaba Dönen Kız 10. Bir Avuç Serçe	Eğitsel Çocuk Öyküleri <u>3. Sınıf B Dizisi</u> 1. Asmaya Bağlı Eşek 2. Çok Sokulgan Serçe 3. Ateş Böceklerinin Armağanı 4. Bir Martı Vardı 5. Yola Çıkan Kaplumbağa 6. Bir Yavru Köpek 7. Rıhtımdaki Çınar Ağacı 8. Güzel Özgürlük 9. Tükenmiş Sarı Ev 10. Küçük İhlamur Ağacı

Çocuklara Öyküler Dizisi 1. Ay Ağlar Mı Dersiniz? 2. Bu Ne Gürültü? 3. Çocuklar Sevgi Doludur 4. Çöpçü 5. Denize Koşan Sokak 6. Güvercin 7. Istakozun Günlüğü 8. İyilik Sever Kırkayak 9. Kasabanın Sesi 10. Kırlangıç 11. Martılar Ne Söyledi? 12. Ne Olmayı İstiyorsun? 13. Onurlu Korkuluk 14. Sarı Kepliler 15. Uçurtma	Kar Tanecikleri Dizisi 1. Fido 2. Çiçeklerin Açtığı Gündü 3. Çoban Yıldızı 4. Gökyüzünün Küçük Papatyaları 5. Tahir ile Kedi 6. Piyango 7. Gökyüzü Hep Mavi Kalsın 8. Satıcı 9. Gün Işırken 10. Karlı Pencere 11. Sevgili Dünya 12. İki Arkadaş	1.Sınıflar İçin Öykü Dizisi 1. Şarkıcı Olan Kaplumbağa 2. Orhan'ın Buluşları 3. İki Martı Niçin Tartıştı? 4. Soranbay 5. Arkadaş İsteyen Ağaç 6. Resim Defterine Konan Kuş 7. Gülünçbay 8. Hasan'ın Aldatmacaları 9. Baş Ağrıyan Denizanası 10. Kuşların Evi
Çiğdem Dizisi 1. İlk Gün Sıcaklığı 2. Ali'nin Gözyaşları 3. Sapanlı Çocuk 4. Geçmiş Olsun 5. Temiz Sokak 6. En Güzel Armağan 7. Çalınan Kalem 8. Üç Tane Gül 9. Hırsız Kargalar 10. Sağlık Çiçeği	İlginç Öyküler Dizisi 1. Dost Köpek 2. Akıllı Karatavuk 3. Kurnaz Sincap 4. Kurtarıcı At 5. Şanslı Tavus kuşu 6. Yaralı Ayı 7. Yürekli Kırlangıç 8. Balıkçı Karabatak 9. Hastabakıcı Ağaçkakan 10. Kahraman Ördek	Kurtuluş Savaşı'ndan Öyküler 1. Bilecikli Ali 2. Eskişehirli Arif 3. Fadime Bacı 4. Kütahyalı Ahmet 5. Sivaslı İdris Çavuş

Beyaz Dizi 1. Kikirik 2. Çiçekçi Kız 3. Masaldaki Dünya 4. Ağaçkakan 5. Balonlar Mavi Dizi 1. Teneke Kutu 2. Sokak Güvercini 3. Sinco İle İlk Gün 4. Sinco Denizde 5. Sinco ile Sinşa Genç Çizerler Çocuk Kitapları Denizi Özleyen Sandal (Adnan Çakmakçıoğlu – Mehtap Kaya) Yıldızlar Yalnız Değildir (Adnan Çakmakçıoğlu – Selen Coşkun) Üç Arkadaş (Adnan Çakmakçıoğlu – Cem Kara) Bir Demet Öykü Dizisi Çılgın Martı Ağaçların En Yalnızı Yaralı Serçe Cemil Kaval Çalıyor Kırlangıç Ev Arıyor Yağmurda Banyo Meraklı Tavşanya Denizi Satıyorum	Küçük Dizi 1. Yaşlı Kayık Ustası 2. Amca'nın Sevgili Balonları 3. Üşüyen Kerpiç Ev 4. Saati Durduran Ay 5. Saklanbaç Oynayan Sandal 6. Balık Tutan Çocuk 7. Akla Karanın Savaşı 8. Gökteki Yıldızları Koparmayın 9. Menekşe Yağdıran Bulut 10. Okuldan Kaçan Çocuk 11. Yorgun Düşen Bulut 12. Tünelden Korkan Tren 13. Yürümesini Beceremiyen Ayakkabı 14. Küfeci Çocuğun Onuru 15. Karasıpa'nın Arkadaşlığı 16. Bir Gölgenin Gözyaşları 17. Mağaraya Saklanan Işık 18. Deniz Neden Ağlıyordu 19. Uçan Daire Aranıyor 20. Işığını Satan Yıldız 21. Erik Ağacının Gözyaşları 22. Kocaman Kırlangıç Balığı 23. Ateş Böceğinin İyiliği 24. Sevgi Başka Şey 25. Öfkeli Çemberin Sonu	26. Dört Köşeli Portakal 27. Kasabaya Düşen Güneş 28. Canı Acıyan Ağaç 29. Cemre'nin Keçisi Hop 30. Küçük Bulutun Şaşkınlığı 31. Dumanla Rüzgâr Polis 32. Lades Tutuşan Ağaç 33. Üç Tekerlekli Bisiklet 34. Mavi Balonlu Çocuk 35. Martıların Hıncı Büyüktü 36. Geleceği Gören Kız 37. Çocuk Bahçesinde Kaldılar 38. Güneş Kime Gülümsüyor? 39. Sokakta Kalan Otomobil 40. Gökyüzü Üzgün Bakıyordu Genç Çizerler Çocuk Kitapları Denizi Özleyen Sandal (Adnan Çakmakçıoğlu – Mehtap Kaya) Yıldızlar Yalnız Değildir (Adnan Çakmakçıoğlu – Selen Coşkun) Üç Arkadaş (Adnan Çakmakçıoğlu – Cem Kara)
--	--	---

Çocuklar İçin Oyun-Bilim Kitapları	Manolya Dizisi/ İlginç Romanlar Dizisi	Çevremizi Koruyalım Dizisi
1. Küçük Aritmetikçi	1.Balon	Aman Çiçekler Kurumasın
2. Küçük Öğrenci	2.Karaca	Toprak Kayıp Gitmesin
3. Küçük Ressam	3. Gözyaşı	Kırlar Kuzusuz Kalmasın
4. Küçük Oyuncu	4. Bisiklet	Güzel Kelebekler Kaçmasın
5. Küçük Turist	5. Kolye	Yurdum Çöl Olmasın
6. Küçük Koleksiyoncu	6. Kayık	Sakın Kuşlar Ölmesin
7. Küçük Trafikçi	7. Dağ	Dost Köpekler Ağlamasın
8. Küçük Fizikçi	8. Anılar	Çocuklar Hep Gülsün
9. Küçük Geometrice	9. Suna	
10. Küçük Yazar	10. İğde	
11. Küçük Gazeteci	11. Yusuf	
12. Küçük Doktor	12. Deniz Çocukları	
13. Küçük Coğrafyacı	13. Kumru	
14. Küçük Sporcu	14. Toprak	
15. Küçük Tarihçi	15. Burukluk	
16. Küçük Okur	16. Park	
17. Küçük Gölgeci		
18. Küçük Astronot		
19. Küçük Asker		
20. Küçük Bankacı		

Bir Demet Öykü Dizisi Çılgın Martı Ağaçların En Yalnızı Yaralı Serçe Cemil Kaval Çalıyor Kırlangıç Ev Arıyor Yağmurda Banyo Meraklı Tavşanya Denizi Satıyorum	Küçük Yaramazlar Dizisi Çomak Vakvak Ponpon Tintin Hophop Pofpof Küçük Sandal Bulut Kardeş Keçi Metin ile Sincap Yaramaz Kayık İki Arkadaş	Tilki Masalları Dizisi <u>2. SINIFLAR İÇİN</u> 1. Tilki Hiç Altta Kalır Mı ? 2. Maymunla Kaplumbağa 3. Kaplumbağa ve Dostu Fare 4. Aslanın Kuyusunu Kazan Tilki 5. Aslan Tilki ve Eşek 6. Tilki Bu, Doymak Mı Bilir? 7. Akıllı Minik ve Arkadaşları
Sıra ile Okunan Kitaplar <u>I. Dizi</u> Esi ile Pisi 1. Evde 2. Kırdada 3. Deniz Kıyısında 4. Parkta 5. Hayvanat Bahçesinde 6. Lunaparkta 7. Çarşıda 8. Çay Bahçesinde 9. Çiftlikte 10. Okulda	<u>II. Dizi</u> Emel ile Temel 1. İki Arkadaş 2. Okula Yazılış 3. Okula Başlayış 4. Okul Sevgisi 5. Dersler 6. Okuma Sevinci 7. Bilgili Çocuklar 8. Cumhuriyet 9. Yemek Seçen 10. Trafikçi 11. Kamyon 12. Evde	<u>III. Dizi</u> Temel Okuma Dizisi 1. Bir Bulutun Gözyaşları 2. Güneşi Çalan Çocuk 3. Erken Açan Erik Ağacı 4. Kuzu, Oğlak Ve Çocuk 5. Kırmızı Kuşapanı 6. Küçük Yelkenin Sevinci 7. Gölgesinden Korkan Köpek 8. Benimle Arkadaş Olur Musun? 9. Kafese Dönen Kuş 10. Dalgın Memo Sokağı <u>IV. Dizi</u> İlkokul Öyküleri (12 Adet Kitap)

Can İle Afacan Dizisi Kendi Gelen Top Bir Deniz Gezisi Açıkgöz Küçük Boyacı Kar Çiçekleri Kuzu Hırsızları Kuş Uçurtma Ağaca Saklanan Kedi Evde Olmak Ne Güzel Afacan Neredesin Yaramaz Çember Kaçar mısın	Güzel Öyküler Dizisi Martı Ozan Kayık Bora Boz Eşek Çocukluk Deniz Gölge Çocuklar İçin Uzay Hikâyeleri Öldürücü Bulut Sihirli Taş Hırsız Kurbağa Çocuklar Yeşil Planetteki Hayalet	2-3 Yaş Dizisi Bu Cıvcıv Bu Kayık Bu Kırkayak Bu Kırlangıç Bu Suna? Bu Turgut? Bu can ve karga Bu sıpa Bu Tavşan

Ayşe Ayberk Dizisi Camın Arkasından İzledik Senin Neyin Var Gözlerini Sakın Açma Bu Bir Para Çantası Biraz Çabuk Olur musun O Günü Unutamayız Evimize Hoş Geldiniz Anne Yardım Edebilir miyim ? Mendili Buraya Getir Önce Ben Sobeledim Topumla Kimse Yarışamaz Bak Babam Salıncak Yaptı	Can ile Bilge Dizisi Mocuk (boncuk)ile Pisi Armağan Çiçekleri Koparmayın Balık ile Çilli Çocuk Fıs-Fıs-Fıs Pırtık ile Tonton Köpek Şarkıcılar Çamaşır Hırsızı ile Pıtır Masalcı Çocuk Çalgıcı Çocuk Çiçek Bahçesi Dizisi Çiçekçi Nine Sarı Keçiyi Gördünüz Mü? Uç Uç Balon Mavi Kuşun Şarkısı Arkadaşım Olur Musun?	Ezgi Dizisi 8-9 Yaş İçin Parayı Nereden Buldun? Lütfen Beni Dinler Misin? Oltalarımızı Dereye Sarkıttık Ya-Pa Cep Dizisi Şaşkın Bulut Mızımız Sıpa Küçük Boncuk Tiyatro Ay Işığında Dilek/ 3 Perdelik Gölge Oyunu Nasreddin Hoca
Kızılderili Masallar Ağaçkakanın Kuyruğu (Çeviri) Okların Neden Tüyleri Vardır Manolya Çocuklar Küçük Bulutu Kim İçti Sulara Gömülen Ada Ağaçkakan Kuşları İkizler Baharı Getiren Bebek Atatürk ile İlgili Eserleri Atatürk Şiirleri Atatürk'ün Yaşam Öyküsü Çocuklar İçin Nutuk Önderimiz Atatürk Anlatıyor Atatürk Destanı	Şiir Kitapları Bir Masal Gibi (1943) Kapılar (1945) Şarkıların Vatanı Kalplerdir (1956) Öğretmenin Dünyası (1957) Soyut (1960) Açı (1961) Okul, Ekmek ve Güneş Erdekli İstakoz (1963) Güz Şöleni (1965) Atatürk Şiirleri (2003) Kapalı Kapıyı Açmak (?)	Belirli Gün ve Haftalarla İlgili Kitapları Belirli Günler ve Haftalarla İlgili Piyesler Belirli Gün ve Haftalarla İlgili Şiirler Piyesler, Şiirler ve Açıklamalarla Belirli Günler ve Haftalar

Matematik ve Eğitim ile İlgili Kitapları Modern Matematiğe İlk Adım Öğretim Prensipleri ve Kontrolü Ders Kitaplarını Nasıl Kullanalım? Güzel Aritmetik 1 İlkokulda Matematik Öğretimi Matematik- Doyumsuz Güzellik, 1991 Doyumsuz Matematik, 1975 Makaleleri Taş Devri Matematiği İlkokul Matematik Öğretim Sanatı Amerika’da Okul ve Çocuk Meseleleri Öğretimi Güç Matematik Kavramları Erdek Şenlikleri	Bağımsız Eserler Aydede Son Ders/ Hikâyeler Trampet /Öyküler Bizim Evin Savaşları Güzeldi Çocuk Öyküleri Küçük Taka Sen Ebe Olur Musun? Zavallı Korkuluk İskele Ağaca Tırmanan Kedi Küçük Kırmızı Balık İyilikler Perisi Denize Koşan Çocuk Yaralı Sığırcık Erdek Şenlikleri(makale) Tanatarı-Panapara	Kültür Bakanlığı Çocuk Kitapları Küçük Kâğıt Kayık (16) Minik Dizi Kardan Adamların Masalı Sırtlan Bayırında Yarış Kırmızı Kamyonla Gelen Oyuncak Bisiklet İster Misin ? Müzikli Çocuk Oyunları Mavi Ceketli Korkuluk Yedi Kızın Masalı İğde- Yasamak Güzel Bir Perdelik Çocuk Oyunu- Eleman A Tarla Kuşları Gelince Çoban Yıldızı Beyaz Yakalar
Radyofonik Çocuk Oyunları Ayşe’nin Bebeği, 23 Nisan, Kasımpatı, Yaralı Sığırcık, Aya Giden Çocuklar, Küçük Mehmet, Ana Çınar, Özgürlük Türküsü, Üç Tekerlekli Bisiklet, Kahraman Durmuş, Sihirli Kelime, Küçük Kırmızı Balık, Küçük Taka, Çino-Tino-Pino, Mutlu Prens (Adapte), Ay Hakanının Kızı, Küçük Boyacının Köpeği, Takırdak, Korkuluğun Dünyası, Bencil Dev, Bülbül (Adapte), Papağan, Mavi Yunus, Küçük Kızılderili Tendo, Yıldız Çocuk, İyilikler Perisi, Dünya Çocukları, Kardan Adam, Balık Avı, Sihirli Kelime, Küçük Bir Kitabın Serüveni, Kızılderili, Manolya Ağacı, Yalancı Saksıağan, Tarla Kuşları Gelince, Bisiklet,El Falı, Kasa Hırsızı, Yirmi Sene Sonra, Atatürk’ü Seven Çocuk, Kardan Adam, Balık Avı, Sihirli Kelime, Küçük Bir Kitabın Serüveni, Kızılderili, Manolya Ağacı, Takırdak, Yalancı Saksıağan, Tarla Kuşları Gelince, Bisiklet isimli radyofonik çocuk oyunları vardır. Ayrıca Küçük Mehmet, Kediler, Dört Oyun (Ayşe’nin Bebekleri, Kitapların Günlüğü, Yaşasın Dostluk, Trafik)		

EK- 2 *Varlık* Dergisinde Yayınlanan Eserleri

***Varlık* Dergisinde Yayınlanan Şiirleri**

Adnan Ardağı, “Sabah Sarhoşluğu (Şiir)”, *Varlık*, S. 256-257, s. 289

Adnan Ardağı, “Küllükteki Kedi (Şiir)”, *Varlık*, S. 397

Adnan Ardağı, “Taksimde Saat (Şiir)”, *Varlık*, S. 403, s. 20

Adnan Ardağı, “10 Kasımlı Sonbahar (Şiir)”, *Varlık*, S. 441

Adnan Ardağı, “Şarkının İçindeki Keder (Şiir)”, *Varlık*, S. 446, s. 15

Adnan Ardağı, “Mambo (Şiir)”, *Varlık*, S. 453, s. 7

Adnan Ardağı, “Yağmur (Şiir)”, *Varlık*, S. 455, s. 19

Adnan Ardağı, “Ak-Yazı (Şiir)”, *Varlık*, S. 460, s. 17

Adnan Ardağı, “Doyulmaz Dünya (Şiir)”, *Varlık*, S. 463, s. 19

Adnan Ardağı, “Bütün Şarkılar Güzeldi (Şiir)”, *Varlık*, S. 466, s. 7

Adnan Ardağı, “Eylül Kanı (Şiir)”, *Varlık*, S. 467, s. 8

Adnan Ardağı, “Dolaşık İşler (Şiir)”, *Varlık*, S. 473, s. 14

Adnan Ardağı, “İlk Kar (Şiir)”, *Varlık*, S. 477, s. 14

Adnan Ardağı, “Sen Yankıda Koca Gece (Şiir)”, *Varlık*, S. 492, s. 8

Adnan Ardağı, “Bölüm (Şiir)”, *Varlık*, S. 501, s. 16

Adnan Ardağı, “Şiirde Anlam Meselesi (Şiir)”, *Varlık*, S. 507, s. 8

Adnan Ardağı, “Umut (Şiir)”, *Varlık*, S. 511, s. 18

Adnan Ardağı, “Şiir Yazacağım (Şiir)”, *Varlık*, S. 515, s. 16

Adnan Ardağı, “Senin İçin Gökyüzü (Şiir)”, *Varlık*, S. 517, s. 15

Adnan Ardağı, “Hatdı (Şiir)”, *Varlık*, S. 529, s. 5

Adnan Ardağı, “Çay (Şiir)”, *Varlık*, S. 519, s. 10

Adnan Ardağı, “Oyun (Şiir)”, *Varlık*, S. 522, s. 18

Adnan Ardağı, “Özgürlük Ölmez (Şiir)”, *Varlık*, S. 532, s. 4

Adnan Ardağı, “Duru Göl (Şiir)”, *Varlık*, S. 543

Adnan Ardağı, “Öğretmen Diyor ki (Şiir)”, Varlık, S. 557, s. 6

Adnan Ardağı, “Mutlu Duyu (Şiir)”, Varlık, S. 545, s. 5

Adnan Ardağı, “Çocuk Resmi (Şiir)”, Varlık, S. 553, s. 13

Adnan Ardağı, “Bizim Evin Savaşları Güzeldi”, Varlık, S. 553

Adnan Ardağı, “Kırk Yıl Sonra Bir Düşünce (Şiir)”, Varlık, S. 559

Adnan Ardağı, “Koyu Beyaz (Şiir)”, Varlık, S. 563, s. 4

Adnan Ardağı, “Atatürk Sevinç İçinde (Şiir)”, Varlık, S. 561, s. 4

Adnan Ardağı, “Erdek Güzellemesi (Şiir)”, Varlık, S. 577, s. 7

Adnan Ardağı, “Yeniden Sevmek Ölü Kuşları (Şiir)”, Varlık, S. 579, s. 10

Adnan Ardağı, “Halk Türkülerine Eğildim (Şiir)”, Varlık, S. 583, s. 7

Adnan Ardağı, “Atatürk (Şiir)”, Varlık, S. 585, s. 6

Adnan Ardağı, “Halk Türkülerine Eğildim (Şiir)”, Varlık, S. 587, s. 8

Adnan Ardağı, “Çanakkale (Şiir)”, Varlık, S. 591, s. 7

Adnan Ardağı, “Bir Güzel Anda Durmak (Şiir)”, Varlık, S. 595

Adnan Ardağı, “Ali’nin Evi (Şiir)”, Varlık, S. 605, s. 10

Adnan Ardağı, “Bir Boşlukta (Şiir)”, Varlık, S. 606, s. 6

Adnan Ardağı, “Yirmi Beş Yıl Önce Atatürk (Şiir)”, Varlık, S. 609, s. 13

Adnan Ardağı, “Ölüm Çiçeklerinin Altında (Şiir)”, Varlık, S. 611, s. 6

Adnan Ardağı, “Gitti Gider (Şiir)”, Varlık, S. 622, s. 7

Adnan Ardağı, “Daha Erdek, Daha (Şiir)”, Varlık, S. 627, s. 6

Adnan Ardağı, “Arınık (Şiir)”, Varlık, S. 621, s. 15

Adnan Ardağı, “Kızamık Ağacı (Şiir)”, Varlık, S. 643, s. 5

Adnan Ardağı, “Bitiş Günlüğü (Şiir)”, Varlık, S. 661, S. 9

Adnan Ardağı, “Gökyüzü Açık (Şiir)”, Varlık, S. 666

Adnan Ardağı, “Kimse Bilsin İstemem (Şiir)”, Varlık, S. 667, s. 15

Adnan Ardağı, “Bu Kaçınıcı Kar (Şiir)”, Varlık, S. 669, s. 9

Adnan Ardağı, “Sınavda (Şiir)”, Varlık, S. 676, s. 9
Adnan Ardağı, “Kanarya (Şiir)”, Varlık, S. 700, s. 15
Adnan Ardağı, “Matematika (Şiir)”, Varlık, S. 706, s. 15
Adnan Ardağı, “Kutsi Tecer (Şiir)”, Varlık, S. 713, s. 10
Adnan Ardağı, ‘Muammer Bakır İçin (şiir)’, Varlık, S.875, s.22
Adnan Ardağı, ‘Deniz Özlemi (şiir)’, Varlık, S.882, s.23

Varlık Dergisinde Yayınlanan Hikâyeleri

Adnan Ardağı, “Gözleri Kocamandı (Hikâye)”, Varlık, S. 573, s. 19
Adnan Ardağı, “Tahir ile Kedi”, Varlık, S. 581, s. 16
Adnan Ardağı, “Güz Yaprakları (Hikâye)”, Varlık, S. 659, s. 15
Adnan Ardağı, “John Varfley (Hikâye)”, Varlık, S. 665, s. 15
Adnan Ardağı, “İkizler (Hikâye)”, Varlık, S. 679
Adnan Ardağı, “Kuşaklı Kuşak (Hikâye)”, Varlık, S. 681, s. 17
Adnan Ardağı, “Gökyüzünün Sarışın Anahtarı (Hikâye)”, Varlık, S. 688, s. 17
Adnan Ardağı, “Masal (Hikâye)”, Varlık, S. 691, s. 8
Adnan Ardağı, “İkinci Düzey (Hikâye)”, Varlık, S. 699, s. 15
Adnan Ardağı, “La Fini (Hikâye)”, Varlık, S. 700, s. 18
Adnan Ardağı, “Böcek (Hikâye)”, Varlık, S. 719, s. 15
Adnan Ardağı, “Yalnızlıkların Dansı (Hikâye)”, Varlık, S. 720, s. 15
Adnan Ardağı, “Çilek Satıcısı (Hikâye)”, Varlık, S. 722
Adnan Ardağı, “Zübeyir (Hikâye)”, Varlık, S. 727
Adnan Ardağı, “Tebeşir (Hikâye)”, Varlık, S. 729, s. 13
Adnan Ardağı, “Heykel (Hikâye)”, Varlık, S. 736, s. 17
Adnan Ardağı, “Çocuk Arabası (Hikâye)”, Varlık, S. 738, s. 17

Varlık Dergisinde Yayınlanan Diğer Eserleri

Adnan Ardağı, “Bir Zenci Şarkı Söylüyor”, Varlık, S. 398, s. 13

Adnan Ardağı, “Aydınlıklar”, Varlık, S. 445, s. 11

Adnan Ardağı, “N’ci Mektup”, Varlık, S. 486, s. 10

Adnan Ardağı, “Yeni Yıl Şarkısı”, Varlık, S. 525, s. 10

Adnan Ardağı, “27 Mayıs 1960”, Varlık, S. 528, s. 5

Adnan Ardağı, “Küçük Kelebek”, Varlık, S. 528

Adnan Ardağı, “Özgürlük Marşı”, Varlık, S. 533, s. 12

Adnan Ardağı, “Hikâye Bitmez”, Varlık, S. 531, s. 18

Adnan Ardağı, “Toto”, Varlık, S. 546, s. 16

Adnan Ardağı, “Çocuk Saçları”, Varlık, S. 547, s. 16

Adnan Ardağı, “Telefon”, Varlık, S. 551, s. 17

Adnan Ardağı, “Fareler”, Varlık, S. 556, s. 14

Adnan Ardağı, “Arsamız”, Varlık, S. 558, s. 13

Adnan Ardağı, “Bisiklet”, Varlık, S. 560, s. 16

Adnan Ardağı, “Halk Türkülerine Eğildim”, Varlık, S. 566, s. 13

Adnan Ardağı, “Opel”, Varlık, S. 569, s. 13

Adnan Ardağı, “Yazılı Yoklama”, Varlık, S. 575, s. 13

Adnan Ardağı, “Balkondaki Kadın”, Varlık, S. 578, s. 14

Adnan Ardağı, “Halk Türkülerine Eğildim”, Varlık, S. 580, s. 4

Adnan Ardağı, “Halk Türkülerine Eğildim”, Varlık, S. 576, s. 7

Adnan Ardağı, “Dokuz Kişiydiler”, Varlık, S. 589, s. 15

Adnan Ardağı, “Sigara”, Varlık, S. 594, s. 14

Adnan Ardağı, “Bahar Sarhoşluğu”, Varlık, S. 597, s. 13

Adnan Ardağı, “Penceremdeki Dünya”, Varlık, S. 600, s. 13

Adnan Ardağı, “Erdek 1963”, Varlık, S. 602, s. 11

Adnan Ardağı, “Yeni Ev”, Varlık, S. 607, s. 11

Adnan Ardağı, “Bir Bayram Gezisi”, Varlık, S. 612, s. 15

Adnan Ardağı, “İkizler Burcu”, Varlık, S. 613

Adnan Ardağı, “Televizyon”, Varlık, S. 615, s. 17

Adnan Ardağı, “Hindistan Cevizi”, Varlık, S. 619, s. 13

Adnan Ardağı, “Her Mevsimde Çocuklarla Atatürk”, Varlık, S. 633

Adnan Ardağı, “Erdek’te Bir Sanatçılar Köyü Kurmak Üzere Dilekçe”, Varlık, S. 647, s. 13

Adnan Ardağı, “Son Ders”, Varlık, S. 654, s. 13

Adnan Ardağı, “Pazar Yerindeki Çocuk”, Varlık, S. 657, s. 15

Adnan Ardağı, “Sabaha Karşı”, Varlık, S. 664

Adnan Ardağı, “Erdek Düşüncesi”, Varlık, S. 678, s. 12

Adnan Ardağı, “Opera Kritikçisi”, Varlık, S. 689, s. 17

Adnan Ardağı, “Toplantı”, Varlık, S. 704

Adnan Ardağı, “Atatürk ve Mustafa Kemaller”, Varlık, S. 729, s. 10

Adnan Ardağı, “Uzat Ellerini”, Varlık, S. 749, s. 18

Adnan Ardağı, “Küçük Tepeciklerde Açan Çiçekler”, Varlık, S. 752 s. 17

Adnan Ardağı, “Atlar Devrilmişti”, Varlık, S. 758, s. 17

Adnan Ardağı, “Sen Kırıldın Taçsız”, Varlık, S. 765, s. 13

Adnan Ardağı, “Kurdeşen”, Varlık, S. 768, s. 15

Adnan Ardağı, “Çay Bardağı”, Varlık, S. 786, s. 17

Adnan Ardağı, “Sokağın Yalnızlığı”, Varlık, S. 788, s. 17

Adnan Ardağı, “Yeni Yıl”, Varlık, S. 792, s. 13

Adnan Ardağı, “Çaparı”, Varlık, S. 798, s. 16

Adnan Ardağı, “Şükrü”, Varlık, S. 801, s. 18

Adnan Ardağı, “Muammer Bakır İçin”, Varlık, S. 875, s. 22

EK- 3 Adnan akmakioğlu ile ilgili fotoğraflar

Adnan akmakioğlu ve Kemanı

Bu Yayınevi Editörü İlknur Levent, Adnan ve Lütfiye Çakmakçioğlu ile Birlikte

Adnan Çakmakçioğlu, Kızı Esi Çakmakçioğlu ve Eşi Lütfiye Çakmakçioğlu ile Borneo Sahilinde (1995)

Adnan Çakmakçioğlu, 1962 Erdek Festivali 'nde Balıkçı Kayık Teknesi Üzerinde Sergilediği Karikatürleriyle.

Adnan Çakmakçioğlu ve Oğlu Can Çakmakçioğlu

Adnan Çakmakçioğlu ve Kızı Esi Çakmakçioğlu

Balıkesir Erdek Şenlikleri'nde Jüri Üyeliği Yaparken

1941 - SUBAT
OKUL ÖNÜNDE.

Hasan Tayşi
Abdurrahim Yaşar Terek
Selâhattin Eroğlu
Cevat
Alişan
Can
Ben
Cemil Benler
Sükrü Kertli
Ahmet Tatkıner
Hasan Ögel
Mehmet Akıntuna
Seki Altınbaş

Adnan Çakmakçıoğlu ve Okul Arkadaşları

Cemil - Şikriye Kallı
Can Hapıran - Jafar Trak
Ben - ?

1941 - OKULUN ÖNÜNDE.

Adnan Çakmakçioğlu ve Okul Arkadaşları

1960 Yılında 38 yaşında

1995 yılında 73 yaşında

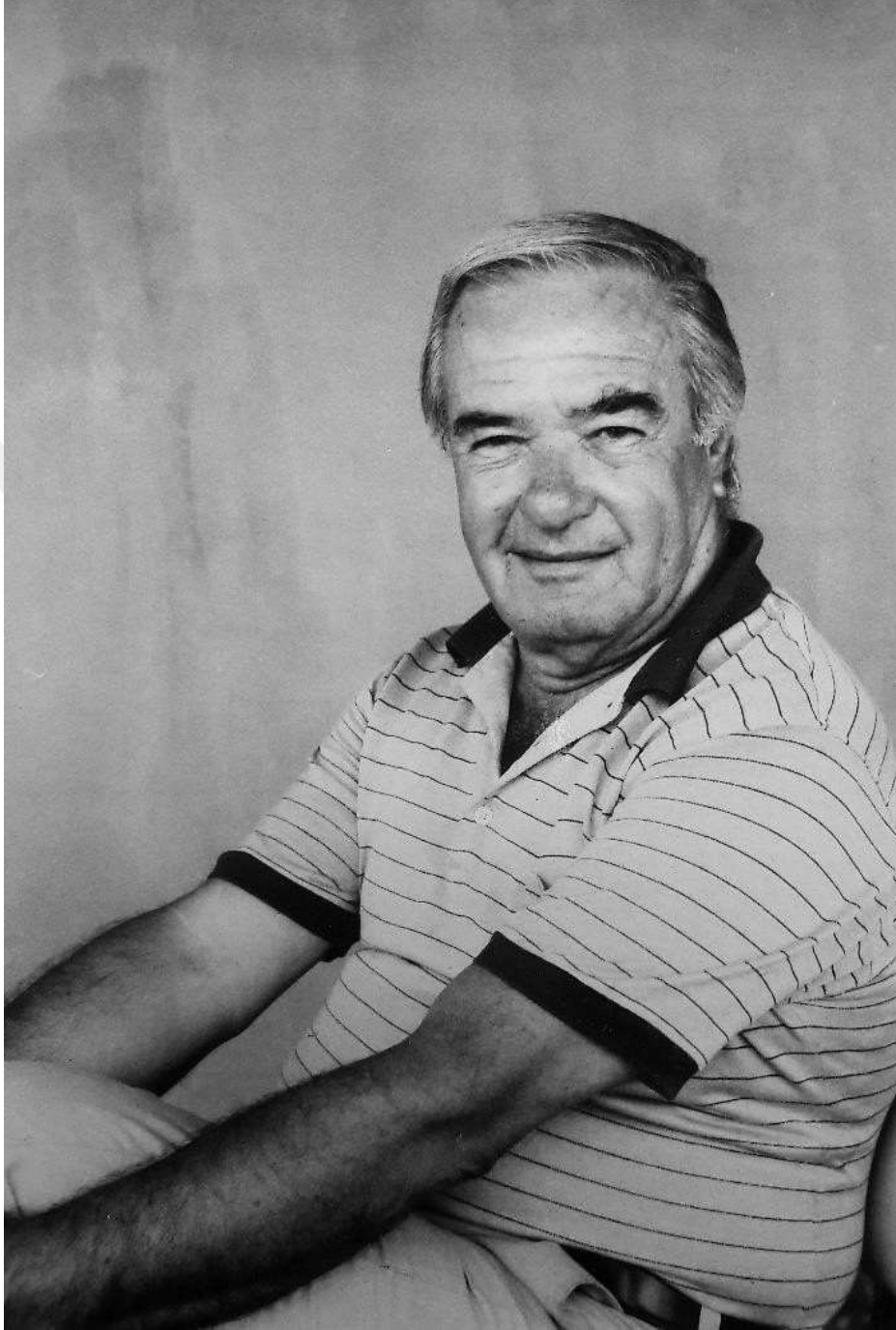
EK- 4 Bu Yayınevi'nin Çakmakçıoğlu'nun Anısına Yaptığı Resim Sergisine Ait Fotoğraflar

EK- 5 Yazarın Oğlu Can akmakioğlu ile Yapılan Roportaj

1. Öncelikle yazar Adnan akmakioğlu'nun kızı/oğlu olarak sizi ve ailenizi tanıyabilir miyiz?

Ben: Can akmakioğlu, 1950 Zonguldak'ta doğmuşum. İlkokula Balıkesir'de başlayıp öğrenimimi: nce Balıkesir'de, sonra Ankara'da... bir yıl süreyle Londra'da sürdürdüm.

Namık Kemal Orta Okulu, Ankara Atatürk Lisesi'nden sonra İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi'nde Y. Mimar olarak tahsilimi tamamladım (1975). Mesleki hayatıma Almanya'nın Münih kentinde başlayarak (1976-1988) devamında İstanbul'da mesleğimi serbest mimar ve sözleşmeli mimar olarak sürdürdüm. Çok sayıda okul, konut, toplu konut, ticari tesisler, sağlık tesisi, kentsel tasarım proje çalışmaları ve uygulamaları yaptım. Çeşitli proje yarışmalarında ödül ve mansiyon ödülleri aldım... Evliyim ve bir oğlum var...

Çakmakçioğlu ailesinin geçmişi: Ablam Mimar Esi Çakmakçioğlu'nun 2021 kaleme almış olduğu: Aile yaşamımızın en değerli varlığı Annemiz Lütfiye Çakmakçioğlu'nu ön plana alan, ancak çok yakın hayat arkadaşı Babam ile ailemizin özgeçmişini anlatan yazı ile özetlenebilir...Yazı aşağıdadır...:

Balıkesir, Necati Eğitim Enstitüsü'nün 1950-60 öğrencileri 'Necatililer' diye bir kitap hazırlığında olduklarını, babam için yazdığım anıları okuduklarını (www.turkishlibrary.us) ve annem için de bir ithaf yazısı yazmamı istediler. Annemin de hatırlanmasına sevindim ve bu vesile ile o yıllara ait aile hayatımız anılarından bazılarını paylaşıyorum.

Annem Lütfiye Çakmakçioğlu 5 Mayıs 1921 yılında Çanakkale'de doğmuş. Babası öğretmendi, annesi de evlerinde ev hanımlarına okuma yazma öğretirmiş.

Gelibolu Orta Okulu
1933-34

Kandilli Kız Lisesi
1938

Kendinden genç üç erkek kardeşi vardı. İlk okuldan sonra bir motora bindirildiğini ve 'karşı kıyıdaki' Gelibolu Orta Okuluna yatılı yollandığını anlatmıştı. Alttaki resimde ortada, sağda gözüküyor. Arkasında bir not yazmış:

‘Baba ve anneciğim, arkadaşlarla çıkarttığım bu resmim beni her an size hatırlatsın. (Resimdeki arkadaşlarını tanıttıktan sonra) S/1 No:17 Lütfiye tarafından 1933-34’

Bu anıları yazmam istendiğinde önce halen İstanbul’da yaşayan Kandilli Lisesinden arkadaşı Melek (Anakök) teyzeyi aradım. Lise yıllarında başlayan arkadaşlıkları annemin ölümüne kadar devam etti. O yıllardan annemi nasıl hatırlıyorsunuz diye sorduğumda annemin çok sakin ve dost bir insan olduğunu söyledi. Annem artık aramızda olmadığı için, 2021’de onun doğum gününde her ikisinin de 100cü yaşını beraber kutlamaya karar verdik.

Annem öğrenimini daha sonra İstanbul Üniversitesi Fizik- Kimya bölümünde devam etmiş. Matematik- Astronomi bölümünde okuyan babam Adnan Çakmakçıoğlu ile üniversitede tanışmışlar ve Pedagojik formasyonlarını Yüksek Öğretmen Okulundan almışlar. 1945 yılında mezun olup 1946 yılı ağustos ayında evlendikten sonra, Anadolu’nun değişik şehirlerine ikişer senelik mecburi öğretim görevleri için tayin olmuşlar ve annem hep kimya öğretmeni olarak çalıştı. İlk tayinleri Antalya, sonra Kars. Ben Kars’ta doğduktan sonra Zonguldak’a tayin olmuşlar ve kardeşim Can doğdu. Zonguldak’tan sonra Sivas’a tayin oldular.

Annemin gençliğinde spor yaptığını gösteren birkaç resmi bende var- Kayak için gittiklerinde çekilen resmi gibi. Voleybol oynadığını da söylemişti ve bizi de hep spor yapmamız için teşvik etmişti. Ayrıca çok iyi yüzerdi.

Antalya, 1946 ve Kars 1949

1952 yılında babam Maarif müdürü olarak Balıkesir’e tayin oldu. 1954 yılında ise Balıkesir Eğitim Enstitüsü müdürü oldu. 1960 yılında Ankara’ya tayin olana kadar okulun lojmanında kaldık. Babam iki kez, 1954 ve 1957 yıllarında, Washington ve New York,

Amerika'ya iki ayrı seminere (Amme Idaresi ve çocuklar için yazma konularında çalışmalar için) için devlet tarafından gönderildi. Annem de ona katılmıştı. Kardeşimle ben babaannemin yanında kaldık ve ben ilkokula İstanbul, Fatih'te başladım. Amerika'dan Transatlantik ile döndüklerini hatırlıyorum. Annem Balıkesir'de Kimya derslerini laboratuvarında verirdi. Annemi bulmak istediğimizde hep laboratuvarına gider ve onun dersini bitirmesini beklerdik. Onun laboratuvarı bizim bir anlamda oyun odamız olmuştu. Ben kardeşimden iki sene önce ilkokula başladığım için kardeşim laboratuvarında daha çok vakit geçirdi. Annem anlatırdı; öğrenciler deney yapmak için bulamadıkları maddelerin yerlerini biz gidip onlara gösterirmişiz. Sonra yaptıkları deneyleri izlerdik. Öyle gözüküyor ki çocuk olarak analitik düşünce alışkanlığımızı orada kazandık.

Annemle babamın Balıkesir'de sık sık Bezik ve Satranç oynadıklarını hatırlıyorum. Ayrıca çok sosyal bir yaşantıları vardı. Diğer öğretmenlerle düzenlenen sosyal toplantılarda çok güldüklerini hatırlıyorum. Cumartesi geceleri Balıkesir Şehir Kulübüne giderdik. Yemekten sonra bütün anne ve babalar tango yapar, dans ederlerdi. Seneler sonra Londra'da merak edip Tango derslerine gittiğimde hepimize 'ilk kez mi Tango öğreniyorsunuz' diye sormuşlardı. Ben Türkiye'de, herkesin Tango yaptığı bir ortamda büyüdüğümü anlatınca bana sanki Uzay'dan gelmişim gibi bakmışlardı!

Annem bir müzik aleti çalmazdı ama bizi hep teşvik etti. Benim piyano öğrenmemi istemişti ve Balıkesir'de müzik hocası Sıtkı beyden piyano dersleri aldım. Kardeşim ise daha ilerideki yıllarda müzikle ilişkisini çok geliştirdi. Annem çevresinde hem saygı görür hem de sevilirdi. Ayrıca çok merhametli ve herkese yardım etmesini seven bir insandı. Engelli doğmuş bir kız çocuğuna uzun yıllar banka hesabından para yolladığını tesadüfen öğrenmiştim; ancak detaylarını bilmiyorum. Her küçük çocuğa veya yavru hayvana ilk sözü 'ayyy canımmmm' olurdu. Ayrıca açık havada, doğa içinde olmayı severdi. Erdek'te ufak bir zeytinlik de almışlardı ve zeytin toplama zamanında toplayıcılara yardım etmeye giderlerdi.

1960 Öğretmenlerin devrim yürüyüşü- annem sağdan ikinci.

27 Mayıs 1960 devrimi için tüm öğretmenler yürüyüşler yapmıştı. Son derece Atatürkçü, aydın insanlardı. Aynı yıl babam Ankara'ya tayin oldu. İnternet üzerinden okuduğum bir yazıda öğrencilerin bu tayini durdurmak için Balıkesir'de yürüyüş yaparak Vali Zahid Kırığ'lı ile görüşmek istediğini öğrendim.

“Bu olay, Necati Eğitim Enstitüsü öğrencilerinin müdürlerine bağlılıklarının, verdikleri değerler açık bir göstergesiydi. (Mustafa Yılmaz, Saim Açıkgöz, Cevdet Atmaca tanıklığı)”

Babamı 76 yaşında, 1998 yılında kaybettik. Annemle babamın çok yakın arkadaşlıkları vardı ve annem babamın ölümünü kabul edemedi. Arkasından iki sene her gün ağladığını biliyorum, onun yanına gitmek istediğini söylerdi. Tüm dünya ile ilişkisini kesti ve bir süre sonra Demans başladı. Arzusuna ancak 2012 yılında kavuşabildi.

2. Babanız Adnan Çakmakçioğlu'nun doğumundan itibaren soy kütüğü, annesi, babası, kardeşleri, maddi durumu, doğum yeri, ailesi, çocukları, yetiştiği çevre, evliliği, eşi, yaşadığı yerler, genel mesleki yaşamı gibi hususlar hakkında detaylı bilgi alabilir miyiz?

Adnan Çakmakçioğlu: 27 Mayıs1921, Rize'nin Pazar ilçesinde doğmuş. Babası Ömer Lütfü yapmış. Trabzon'da Orman Memurluğu yapmış. Orada Annesi Fehime Akar ile evliliklerinin ardından kardeşleri: Orhan (1923-2023), Leman (1924-1948), Burhan (1926-1940), Keriman (1932) ile İstanbul'a taşınmışlar... A.Ç orta öğrenimini İstanbul Vefa Lisesi'nde; Yüksek Öğrenimini İstanbul Üniversitesi Yüksek Öğretmen Okulu Matematik-Astronomi Bölümünde tamamlamıştır. (1945) ...Kardeşleri Leman ve Burhan

genç yaşta hastalık sonucu ölmüşler... Orhan öğrenimini Güzel Sanatlar Akademisi Mimarlık Bölümü'nde ... Keriman: Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü'nde sürdürerek tamamlamışlar.

Y. Mimar Orhan Çakmakçioğlu Mesleğini İstanbul'da ve Almanya Münih'de sürdürmüştü.. Orhan Çakmakçioğlu Mimar Prof. Sedat Hakkı Eldem ile ortak çalışmalar yapmış. Turizm Bakanlığı Kilyos Turizm Tesisleri mimari projeleri... Ankara Hindistan Büyükelçiliği Konutu Yapısının projelerinde... ortak çalışmaları sürdürmüştü...

Mimar Sinan Üniversitesi, Beşiktaş Mimarlık Okulu ve Yıldız Teknik Üniversitesi'nde öğretim üyeliği görevlerinde bulundu. Girdiği mimari proje yarışmalarında birçok ödül kazandı. Hastane, otel, iş merkezi, banka, büro yapısı, fabrika, toplu konut, villa, toplu yerleşme imar planı gibi farklı tip yapılarda yaklaşık 200'e yakın projeye imza attı. yanısıra “Boğaziçi Yalıları ve Köşkleri Restitüsyon” sergilerini açmıştı ... Orhan Çakmakçioğlu 28.12.2003 ölmüştür.

Oğlu Işın Çakmakçioğlu Avustralya'nın Melbourne kentinde Klasik Müzik Kuartet Şefi olarak; Kızı Aysım Voltmann: Yaşamını Münih kentinde Mimar ve Ressam olarak sürdürmektedirler.

Keriman Özdemir (Eşi Zeki Özdemir): yaşamını 2 çocuk annesi olarak İstanbul'da sürdürmektedir.

A.Ç.: Lütfiye Yesugey ile evliliğinin (1946) ardından yurdun çeşitli kentlerindeki (Sivas, Kars, Zonguldak, Antalya, Balıkesir...) öğretim kurumlarında öğretmenlik ve yöneticilik yapmışlardır. 1954 ve 1957 yıllarında, Washington ve New York, Amerika'ya iki ayrı seminere (Amme İdaresi ve çocuklar için yazma konularında çalışmalar için) için devlet tarafından gönderildi. 1960 sonrası öğretim faaliyetlerini A.Ç: Matematik, Astronomi. L.Ç.: Kimya öğretmeni olarak Ankara'da sürdürerek emekli olmuşlardır. (A.Ç. Ankara Devlet Konservatuvarı'nda bir süre Matematik Öğretmenliği yapmış.. o sırada, öğretim üyesi olan Prof. Hikmet Şimşek ile tanışmış, onun bir Oda Orkestrası ile Erdek'te konserler vermesine önayak olmuştu... Ankara'da 1970li yıllarda emekli ikramiyeleri ile satın almış oldukları dairelerini satarak İstanbul'a (Bostancı) taşındılar. Maaşları ve babamın kitaplarının telif gelirleri ile geçindiler...

3. Yazarımızın etkilendiği yazarlar, kişiler kimlerdi?

Geniş bir kitaplığa sahip olan A.Ç.'nin kitaplığında geniş dünya klasikleri ve dizileri ve dergiler yer alırdı.. Çeşitli zamanlarda şiirlerinin yayınlandığı “Varlık” Dergisi sürekli

gelirdi...

4. Günlük yaşamının ne kadarlık bölümünü yazmaya ve okumaya ayırıyordu?

Sosyal Yaşam'a (geniş arkadaş... dost çevresine ... (Türkiye'nin birçok kentindeki öğretmenlik. Yöneticilik yıllarından tanıdığı arkadaş. Talebe... dost olduğu çok sayıdaki insanlar...) çok önem verir, onlarla, ilişkisini devamlı sürdürürdü.

Ankara ve İstanbul'daki günlük yaşamının büyük bir bölümünü yazı yazmakla.. (özellikle çocuklar için yazdıklarını) resimlemekle geçirirdi...

... Klasik müziğe tutkuluydu ... Keman çalardı. Amerika'dan getirdiği gramofonda geniş klasik müzik koleksiyonundan plaklarını dinler... dinletir; Bestecilerin müzik duygu ve düşüncelerini dile getirir yorumlardı..

Her yıl erken İlkbahardan itibaren geçirdiği Erdek günleri: Daha dışa dönük kültürel etkinliklere (Açık Şiir Günleri, Resim, Heykel Sergileri... Kültür Şenlikleri Organizasyonları.. Klasik Müzik Orkestra Konserleri) yönelikti. Bu etkinliklerinin yanı sıra: Suluboya resimler yapar şiir, hikâye çalışmaları yapardı...

5. Yazılarının ilham kaynağı nelerdir?

A. Ç. olağanüstü bir mizahi duygu ve duyarlılığa sahipti.... Sosyal olgular , insanlar ve çevre arasındaki çelişkili.. garip durumları keskin bir gözlemle ve ayrıntıyla zihnine kaydeder; ardından, şiirlere... mizahi yazılara ... karikatürlere... hikayelere... anlatılara dönüştürürdü... Onun ilham kaynağı: Tüm yönleri ile insanlar, çevre, doğa ve yaşam'dı...

6. Hayatında Erdek nasıl bir yere sahipti?

Erdeğe ilk kez: (1953-54) Ben 3-4 yaşlarımdayken, Balıkesir'den yaptığımız ve dizlerinde oturduğum açık bir jip yolculuğu ile gittiğimizi anımsıyorum... O günden sonra Erdeği doğası, denizi ve insanları ile o kadar sevdi ki yaşamının sonuna kadar Erdeğe tutkulu kaldı ve bu tutkuyu insanlarla paylaştı... Erdek onun için yaşam **sevincini**.. enerjisini adeta 'şarj'! ettiği bir yer oldu...

7. “Ardağı” mahlasını kullanmasının özel bir nedeni var mıdır?

Bu Mahlası kullanmasının nedenini maalesef kendisine sorduğumu anımsamıyorum. Sanırım bir şair.. edebiyat adamı için “Çakmakçıoğlu” (Dedelerinin çakmaklı tüfek mekanizmalarını onarımından gelen) soyadından daha soyut ve kendine özgü (bir şaire daha çok yakışacak ...!) bir anlam. (Gizem?..) ifade etmesini yeğlediğini düşünüyorum...

8. Babanız Adnan Çakmakçioğlu'nun edebi kişiliği, dil ve anlatımı, yazarlık hayatı, eserleri hakkında neler söylemek istersiniz?

Babam Genç Türkiye Cumhuriyeti'nin amaçladığı ve yarattığı gelişmiş, çağdaş modern insan ülküsünün bir sonucu.. örneğidir. Yaşama, her yaştan insana, kendini özgürce ifade etmeyi.. yaratmayı göstermiş ve örneklemiştir..

9. Babanızın yazarlık serüveninde yetişkinler için değil de daha çok çocuklara yönelik eserler kaleme almasındaki sebepler sizce nelerdi?

Çocuklar A.Ç. için saf duygu.. öz düşünceyi taşıyan varlıklardır. 6-7 yaşlarımda beni karşısına alarak en saf duygu ve düşüncelerimi (kaleme alarak) dile getirdiğim (ve birlikte adlandırdığımız) 3 şiir kitabımı SAKSAĞAN (1956) PAZAR BULUTU (1956); (ARPACIK (1957), bazı şiirleri ablam Esi 'ye resimlenerek yayınlattım... Bu benim yaşamımdaki yaratıcılık duygu ve tutkusunu ateşleyen şeylerden birisi olmuştur...)

A. Ç. yaşamı boyunca çocuklarına ve çocuklara...yarınlara...: Hayal etme... yaratıcılık.. ve yaşama.. dünyaya sevgi ile bakmanın kapılarını açmayı amaçlamıştır...

10. Babanızın çocuklarla arası nasıldı, okul ziyaretleri, söyleşiler yapar mıydı?

a. Çevresindeki çocuklara yakın ilgi gösterir, onlarla konuşur. Sorular sorardı... Konuşmalarında onlara düşünsel.. soyut kapılar açar, kendilerini ifade etmenin sınırsız boyutlarını örnekleyerek çok boyutlu bir düşünce.. duygu.. dünyasının, yaşam sevincinin çevre duyarlılığının kapılarını açmaya çalışırdı...

11. Son olarak babanız Adnan Çakmakçioğlu hakkında neler söylemek istersiniz?

Yaşamım boyunca onun oğlu olmanın.. onun bana kazandırdıklarının sonsuz mutluluğunu yaşadım...

Saygılarımla...

Can Çakmakçioğlu

22.01.2024

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ TEZ DEĞERLENDİRME FORMU		
Öğrencinin Adı Soyadı:		EVET
Kapak		
1	Tez Başlığı tutanaktaki başlıkla aynı mı?	
2	Kapakta ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?	
3	Kapak format kılavuzdaki kapak formatına uygun mu?	
4	Kapakta yazılan tüm yazılar doğru olarak verilmiş mi?	
İçindekiler		
5	Sayfa numaraları tam verilmiş mi?	
6	Şekil, Çizelge vb. listeleri verilmiş mi? Sıralaması doğru mu?	
7	Özet, Abstract, Giriş, Sonuçlar vb. bölümler var mı?	
8	Yazım hataları kontrolü yapıldı mı?	
Giriş		
9	Hazırlanan tezin önemini anlatıyor mu?	
10	İkinci ve Üçüncü dereceden başlık içermemeli kuralına uyuldu mu?	
Özet/Abstract		
11	Kılavuza uygun mu?	
12	Ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?	
13	Özet; tek sayfa, tek aralık, tek paragraf kuralına uygun olarak yazıldı mı?	
14	Bilim kodu, sayfa adedi, anahtar kelimeler ve tez danışmanı yazıldı mı?	
Kaynakça		
15	Kaynakların tamamına metin içinde atıf yapıldı mı?	
16	Kaynak formatı kılavuzdaki kaynak formatına uygun olarak hazırlanmış mı?	
17	Atıf formatı kılavuzdaki atıf formatına uygun mu?	
Atıf Yöntemi APA 7 ☐ CMS ☐ İSNAD ☐		
Genel Değerlendirme		
18	Etik Beyan açıklaması okundu, uyuldu ve imzalandı mı?	
19	Kabul/Onay sayfası kılavuzdaki formata uygun olarak düzenlenmiş mi?	
20	Kabul /Onay sayfasında belirtilen oy birliği/oy çokluğu seçeneklerinden uygun olanı savunmayla tutarlı olacak şekilde belirlenmiş mi?	
21	Sayfa kenar boşlukları ve sayfa numaraları kılavuzdaki formatına uygun mu?	
22	Paragraf boşlukları ve metin satır aralığı kılavuza uygun olacak şekilde düzenlenmiş mi?	
23	Başlık yazımları kılavuzdaki başlık formatlarına uygun mu?	
24	Yazı tipi ve boyutu kılavuzdaki yazı tipi ve boyutu formatına uygun mu?	
25	Şekil, Çizelge vb. açıklama ve numaralandırmaları kılavuzdaki formata uygun olarak yazılmış mı?	

Danışman Adı Soyadı

Dr. Öğr. Üyesi Zehra KAPLAN